

الْإِسْلَامُ بِرَأْيِ الْإِمَامِ الْخَوَافِ بْنِ خَلِيفَةَ الْإِمَامِ مُحَمَّدٍ

انيس المريدين

ترجمه — از قصیف

زبدة السالکین عمدة العارفين محي السنة ما حيي البدعة ثاني الألف ثاني
حضرت مولانا مرشد الخواجه حاجي خافظ محمد حسن بجان
صاحب المجلدة في نقش بند مي قادوق في قدس الله سره

الْأَنْبِيَاءُ وَالرُّسُلُ وَالْأَوَّلِيَّةُ وَالْآخِرَةُ وَالْأَوَّلِيَّةُ وَالْآخِرَةُ

ترجمہ انیس المریدین

تالیف مصنف

زبدۃ السالکین عمدة العارفين محي السنة ما حي البدعة ثاني الألف ثاني
حضرت مولانا و مرشدنا خواجہ حاجی حافظ محمد حسن جان صاحب
مجددي نقشبندی فاروقی قدس سرہ اللہ

حسب حکم

عالی جناب حضرت بابرکت آغا حاجی عبد الحمید جان صاحب
مجددي فاروقی نقشبندی مدظلہ العالی سجادہ نشین درگاہ تنجدہ سائینداد
ضلعو حیدرآباد - سید

بسعی وانصرام

الحاج کریم بخش جتوئی

ناشر :- حضرت خواجہ محمد حسن جان اکیدمی
درگاہ عالیہ تنجدہ سائینداد - ضلعو حیدرآباد - سید

نالو ڪتاب جو :- ترجمہ انیس المریدین

نالو مصنف جو :- قدوة السالکین زبدة العارفين حضرت خواجہ محمد حسن خان
سرھندي، مجددی تیسرا

نالو مترجم جو :- مولانا محمد اسحاق محمد صالح انصاري ليکچرر فارسي
گورنمينٽ، دگري ڪاليج نوشهرو فيروز ضلع نواب شاہ سنڌ
طالب دعا :- جناب والا شان رئيس حاجي كريم بخش خان جتوئي مگن
نوان جتوئي تعلقہ مور و ضلع نواب شاہ سنڌ

چپائيندڙ :- حضرت خواجہ محمد حسن خان اڪيڊمي

سائيز :- $\frac{30 \times 20}{8}$

سال طباعت :- $\frac{1340-3}{1983}$

تعداد :- 1000

دفعو :- پھريون

نالو ڪاتب جو :- نور احمد سومرو ساکن شهر ديھات تعلقہ ڪنڊيارو ضلع
نواب شاہ سنڌ

ملڪ جوهنڌ

خواجہ محمد حسن خان اڪيڊمي

درگاه عالمي ٽنڊو سائيندار تعلقہ ٽنڊو محمد خان
ضلع حيدرآباد، سنڌ

مترجمه جا به لفظ

هي ڪتاب مستطاب جنهن جو سنڌي ترجمو اڄ ناظرين جي نظر جو شرف حاصل ڪري رهيو آهي، بنا هم انيس المريدین اصل پارسيءَ ۾ لکيل آهي جو سنه ۱۹۱۵ء بمطابق ۱۳۳۴ھ ۾ مجدي پريس امرتسر ۾ ڇاپيو.

هن ڪتاب جو مصنف حضرت قدوة السالڪين زبدة العارفين خواجہ محمد حسن خان قدس سره هندی، مجدي، نقشبدي آهي. پنهنجي والده بزرگوار حضرت سراج الادب خواجہ عبد الرحمن قدس سره جي سوانح حيات ۾ لکيو آهي. سلسله نقشبدي کي تمام سليس پيرائي ۾ ان جي ابتدا کان وٺي سڃاڻي ڏئي سلسلہ کي عوام اڳيان ظاهر ڪيو آهي. ان کان سواءِ بزرگان سلسله نقشبديہ جا نثرين اقوال ۽ سندن ملفوظات وغيره هن ڪتاب ۾ سهي ۽ چڱي انداز ۾ تحرير ڪري شامل ڪيا آهن.

هن ڪتاب جي خاص خوبي اها آهي ته مصنف رحمة الله عليه فصل ثنين ۾ حضرت سراج الاولياءِ خواجہ عبد الرحمن قدس سره جن جون محمول دعائون وريديون، انهن جي پٿر هٿي جو طر يقويءَ عمل جي اجازت شامل ڪري عوام تي عموماً ان سلسله جو مريدن تي خصوصاً احسان فرمايو آهي ته جيئن هر خاص ۽ عام ماڻهو عمل ڪري دين ۽ دنيا سنواري، سڌاري ۽ نجات حاصل ڪري

مصنف آهن ڪتاب جو نالو انيس المريدین (مريدن جي وروه، راحت) رکيو آهي، اهو صحيح آهي، ڇو ته ڪتاب واقعي

نه رڳو سلسله جي مريدن، محققن بلڪه عالمن ۽ طالبن لاءِ به صراط مستقيم (سڌو رستو) ثابت ٿيندو. پر هر مسلمان ان مان فيض حاصل ڪري سگهي ٿو. اهو ظاهر من الشمس (سج کان وڌيڪ ظاهر) آهي ته هن وقت پارس ۾ سڀ کان گهڻو رڪنڌڙا گرين تي ڳڻل جيتوڻيڪ ان ڪري ضرورت محسوس ٿي ته اهڙي نادر ۽ ناياب ڪتاب جو سنڌي ۾ ترجمو ڪيل هجي ته جيئن هر هڪ ماڻهو ان مان فيض ياب ٿئي. ان مقصد

انيس لاپڻا

سان ان ترجمہ جو بارهن ناچيز جي ڪلھن تي محتوم جناب رئيس حاجي ڪريم بخش خان
جنوئي رکيو. جنهن جي مڪمل ڪرڻ ۾ تڙپ سال لڳو آهي. جنهن جو سبب اهو آهي جو ڪاري
ملازمت ۽ ٻيو وقت جي قلت ۽ ٽيون نظمن جي ڪثرت کي سنڌي ۾ منظوم ڪرڻ تي صرف
اوقات ڪٽيڻ ٿيو. ان جي باوجود ڪم خير سان بفضل الهي پورو ڪيم نه رڳو ايترو پر حاجي صاحب
جن جي فرمائش تي اصل ڪتاب به اتاري ترجمہ سان شامل ڪيم ته جيئن پارسِي جا شوقين
اصل ڪتاب جو مطالعو ڪري ترجمہ سان گڏ فيض وٺن.

آخر ۾ اها گڏ ارش ڪندس ته ترجمہ ۾ جيڪڏهن ڪا غلطي خصوصاً نظم جي منظوم
ترجمہ ۾ ٿي هجي ته معاف ڪئي وڃي ڇو ته مان نه شاعر آهيان پر نه پڇر ورن تي دسترس آيم
مون صرف نظمي نموني ترجمہ پيش ڪيو آهي گر قبول آهه ز به عز و شرف

خادم الفقراء سلسلہ نقشبنديه

محمد اسحاق محمد صالح انصاري

ليکڪ، رپارسي گورنمينٽ ڪاليج

نوشهر و قرون سنڌ

تاريخ ۱ ربيع الثاني سنه ۱۴۰۰ھ

مطابق

۱۴ فيبروري ۱۹۸۰

تعارف

حسب نسب جو سلسلو ميٽا ليڪ (۲۷) پشتن جي واسطي سان خليفه ثاني حضرت
عمر ابن الخطاب رضي الله تعالى عنه تاء وحي پيئي ٿو. حضرت امام رباني مجدد الف ثاني
قدس الله سره (جن جي پيدائش ٽيٽين (۳۳) پشت ۾ ٿي) کان وٺي حضرت خواجه عبدالحميد
جان مدظله العالي (سجاد ٽئين درگاه عاليه) تاء هيٺ وڃي ٿو جنهن ۾ محترم حضرت صاحب
جن جي وڏي صاحبزادي جونان نمبر واري لکيل آهي.

نالو	تاريخ وصال	مزار شريف
قيوم رحمان حضرت امام رباني مجدد الف ثاني شيخ احمد فاروقي سرهندي	س ۱۰۳۴ھ	سرهندي پيال
قيوم ثاني حضرت خواجه محمد معصوم اول سرور الوفا	س ۱۰۶۹ھ	" "
قيوم زمان حضرت خواجه محمد صبغة الله	س ۱۱۲۲ھ	" "
قدوة العالمين حضرت خواجه محمد اسماعيل شهيد	س ۱۱۳۹ھ	" "
غوث الاغوات حضرت خواجه غلام محمد معصوم ثاني	س ۱۱۶۱ھ	" "
قدوة اولياء حضرت شاه غلام محمد عرف حضرت جي پشاور والا	س ۱۱۶۸ھ	پشاور
قدوة العارفين حضرت شاه غلام حسن پشاور	س ۱۲۰۰ھ	پشاور
قيوم جهان حضرت شاه غلام نبي قنڌاري	س ۱۲۲۶ھ	قنڌار
قطب زمان حضرت شاه فضل الله	س ۱۲۳۸ھ	قنڌار
قدوة السالڪين حضرت شاه عبدالقيوم	س ۱۲۷۱ھ	قنڌار
سرا ۱۲ اولياء حضرت خواجه عبدالرحمن جان	س ۱۳۱۵ھ	گنجوٽڪر (سند)
زبدة السالڪين حضرت خواجه محمد حسن ثاني ثاني الالف ثاني	س ۱۳۶۵ھ	نور محمد آباد
قطب الاقطاب حضرت آغا عبداللہ جان المعروف حضرت شاه آغا	س ۱۳۹۲ھ	۲ رجب ۱۳۹۲ھ
امام العارفين حضرت خواجه غلام علي جان	س ۱۳۹۴ھ	۲۶ شعبان ۱۳۹۴ھ

حضرت خواجه حاجي عبدالحميد جان مدظله العالي هن وقت مسند نشين آهي
سندن فرزند اڪبر صاحبزاده خواجه حاجي عبدالوحيد جان جي ڪمڻي ۾ پري ظاهري ٿوري پلي
تعليم و تربيت وقت جي غوث سندن وڏي حضرت آغا غلام علي جان جن فرماي پائڻ قرآن پاڪ جي
تعليم پنهنجي بزرگن کان حاصل ڪري پوء موري جي ديني مدرسي مان وقت جي جيد
علماءن مولانا مفتي عبدالعزيز صاحب پاڻي ۾ شيخ التفسير والحديث علامه محمد فيض احمد

اوليبي رهنري بها وليوري صاحب وٽان ديني علوم پڙهي فارغ تحصيل ٿيا آهن -
 وقت به حضرت اماورباني محمد دالف ثاني جن جي وصال کانپوءِ سندن اولاد امجاد پهرين کان
 چوٿين پشت تاءِ سرهند شريف (رياست پٽياله هندستان) ۾ سڪونت پذير رهيو ۽ پنجين
 کان نائين پشت هيءَ تاءِ پٽاوريم، ۽ قنڌار ۾ مقيم رهيو ۽ ٽهين پشت هيءَ کان سنڌ ۾
 سڪونت اختيار ڪيا ٿيون - سندن درگاه کنڊو محمد خان جي ڀرسان هڪ ننڍي
 ڳوٺ ننڍي ساريءَ واري آهي -

سيراج الاولياءُ حضرت خواجہ عبدالرحمن جان جي سنڌ ۾ آمد

جڏهن افغانستان ۾ امير ايوب خان ۽ امير عبدالرحمن جي وچ ۾ تخت تان جنگ ڇڏي
 ان وقت عام مسلمان امير ايوب خان جي طرف هٽيا ۽ انگريز امير عبدالرحمن جي طرف هٽيا - جنگ ۾ امير
 ايوب خان کي شڪست ٿي ۽ هو ملڪ ڇڏي فرار ٿي ويا -
 امير عبدالرحمن جي تخت تي ويهندڙي ٽي غازين تي وڏا ظلم ۽ ستم ڪيا ويا. گهڻائي
 بهادر سردار قتل ڪرايا ويا. ان ڪري گهڻي تعداد ۾ مجاهدين افغانستان مان هجرت ڪري
 ويا - حضرت خواجہ عبدالرحمن جان پڻ انهن ئي غازين ۾ شامل هئا جن پنهنجي وطن
 کي خير باد ڪيو -

سنڌ ۾ پهريان ئي سندن تمام گهڻا مريد ۽ معتقد موجود هئا جن ڏانهن پاڻ هميشه
 ايندڙ رهندا هئا - افغانستان ڇڏڻ کانپوءِ پاڻ رياست ٽلٽ جي رئيس فقير محمد متوفي وقت
 قيام فرمايا ٿيون - ان کان پوءِ پاڻ ٺاڙي ۽ مير مولوي حامد الله ۽ ملا عبدالڪريم جن وقت ڪجهه
 دينهن قريش کانپوءِ گهڙي ياسين ۾ رئيس اعظم عطاءُ الله خان وقت قيام فرمايا ٿيون - ان کان پوءِ
 مٽيارين ۾ تشریف فرمائيا جتي پڻ سندن مريد وڏي تعداد ۾ موجود هئا - هر هنڌ مريدن ۽ معتقدن
 جي خواهش ۽ اسرار هيوتہ حضرت صاحب انهن وقت رحون ليڪن پاڻ هر هڪ کي اهوجراب
 ٿي ڏنا ٿيون ته اسان هت رحون لاءِ نه آيا آهيون بلڪ اسان جو ايرادو عربستان وڃڻ جو آهي -
 مٽيارين ۾ سندن مخلص مريد ميران محمد شاه اول (ٺٽيائي) تمام گهڻيون منشوت
 ڪيون ته حضرت صاحب ٺٽي هلي قيام فرمائين. حضرت صاحب جن شاه صاحب جي انهيءَ ڪردار کي قبول
 فرمايو ۽ ٺٽي ۾ قيام ڪيا ٿيون - تقريباً ٽي سال ٺٽي ۾ قريش کانپوءِ عربستان ڏانهن روانا ٿي دياجنئي پنج سال
 قيام ڪرڻ کانپوءِ سنه ۱۳۵۵ ۾ ٺٽي واپس تشریف فرمايا ٿيون -

انيس المريدین

ٺڪر ۾ سندن اچڻ سان ٺڪر جو ننڍو ڳوٺ رو هانپت ۽ معرفت جو مرڪز بنجي ويو. هنءَ سندن ۽ قابل قنڌھار جا ماڻھون کانئن فيض حاصل ڪرڻ لاءِ وڏا ڪشالا ڪڍي ٺڪر تي پهتا. سندن صحبت ۾ ھزارين مراد حق جا مثالا شي پنھن جي منزل تي رسايو واصل يا الله ٿيا. سندن فيض اڃان تائين جاري و ساري آهي. پاڻ زندگيءَ جا آخري ڏھ سال ٺڪر ۾ گذاريا ۽ سنه ۱۳۱۵ھ ۾ ھن فانيءَ دنيا مان رحلت فرمايائون. سندن مزار مبارڪ گنجي ٺڪر جي دامن ۾ ٺڪر کان ٽن ميلن جي فاصلي تي اتر اوڀر ۾ آهي.

زبدة السالكين حضرت خواجه محمد حسن جان

(مصنف ڪتاب انيس المريدین)

حضرت خواجه محمد حسن جان پنھن جي والد صاحب جي وصال کان پوءِ سندن نشين ٿيا. سندن نشين ۽ جي هڪ سال کان پوءِ ٺڪر ڇڏي سنه ۱۳۱۶ھ ۾ ننڍو ساينڌاڊ ۾ اچي سڪونت اختيار ڪيائون. جتي اڄ تائين سندن درگاه شريف ان ڳوٺ ۾ قائم آهي. جناب حضرت قبيلا گاهم قدس سره جن جي ولادت با سعادت تاريخ ۶ شوال سنه ۱۲۷۸ھ ۾ قنڌار ۾ ٿي. سندن ظاهري ۽ باطني تعليم و تربيت سندن والده ماجد فرمائي جيڪي پنھن جي وقت جا هليل القدر عالم و ولي الله هئا. ان کان پوءِ ٻن سالن تائين مٽيارين جي مشهور مولوي لعل محمد صاحب مٽياروي کان ديني تعليم حاصل ڪئي ۽ پنج سال عريشان وحيي ان وقت جي مشهور عالم حضرت مرلانا رحمته الله مهاجر مڪي وٽ مدرسي ”صوليت“ ۾ فارغ التحصيل ٿيا. پاڻ مڪي مڪرمه جي مشهور مفتي شيخ احمد زيني دهلان کان علم حديث حاصل ڪيو ۽ روايت صحيح سنه جي اجازت پڻ ان کان ورتائون. ان کان پوءِ کين قرآن پاڪ حفظ ڪرڻ جو شوق ٿيو. ٿوري ئي وقت ۾ پاويهم سپار مڪي پاڪ ۾ حفظ ڪري باقي اث سڀارا ٺڪر ۾ اچي حفظ ڪيائون.

حضرت صاحب جن جي عمر مبارڪ ۸۷ سال هئي. انهيءَ مدت ۾ پاڻ پنج حج ڪيائون. ست مسجدون ٺهرايائون ۽ يارهن مدرسا قائم ڪيا. باوجود پنھن جي عظيم القستيءَ جي پاڻ تصنيف ۽ تاليف ديني ۽ ايم ان قدر دست رس رکندا هئا جو سندن مختلف تصنيفون سندن حياتي مبارڪ ۾ ئي تمام گهڻيون مقبول ٿي ويون ۽ انھن جا مختلف ٻولين ۾ ترجما پڻ شايع ٿي ويا. پاڻ تقريباً پنجن ويهه ڪتاب ۽ ان کان علاوه ٻيا ڪيترائي ننڍا رسالا تصنيف فرمايا. جن مان ڪيترائي ڪتاب مختلف ملڪن مان وري وري شايع ٿيندا رهيا آهن، مثلاً

(۱) انيس المريدین (سنه ۱۳۱۶ھ - فارسي) هن ڪتاب جو ترجمون جيڪو توهان جي هٿن

۲۔ تذکرۃ الصالحاء (فارسي۔ ۱۳۳۶ھ) هن ڪتاب ۾ حضرت مصنف رحمۃ اللہ علیہ جي جن مختلف بزرگن سان ملاقات ٿي انهن جا حالاتِ زندگي ۽ طرح طرح جا مشاهدات عجائبات ڄاڻايا آهن۔ ۸۲ صفحن جي هن ڪتاب جو اردو ترجمو پڻ حضرت مصنف جن جي حياتِ مبارڪ ۾ شايع ٿي چڪو آهي ۽ سنڌي ترجمي جو ڪم حضرت خواجہ محمد حسن جان اڪيڊمي طرفان نزيرو سرپرستي حضرت تبالا آغا عبدالحميد جان جي چارگي آهي۔

۲۔ تذکرۃ الصالحاء (فارسي۔ ۱۳۳۶ھ) هن ڪتاب ۾ حضرت مصنف رحمۃ اللہ علیہ جي جن مختلف بزرگن سان ملاقات ٿي، انهن جا حالاتِ زندگي ۽ طرح طرح جا مشاهدات ۽ عجائبات ڄاڻايا آهن۔ ۸۲ صفحن جي هن ڪتاب جو اردو ترجمو پڻ حضرت مصنف جن جي حياتِ مبارڪ ۾ شايع ٿي چڪو آهي ۽ سنڌي ترجمي جو ڪم حضرت خواجہ محمد حسن جان اڪيد ميان طرفان زير سرپرستي حضرت تيار آغا عبدالحميد جان جي چاري آهي۔

۳۔ شرح حکم (فارسي سنه ۱۳۴۲ھ) اصل کتاب عربي زبان ۾ شيخ عطاء الله
سکندري جو لکيل آهي جنهن جي شرح مختصر ۽ واضح طرح سان لکي ويئي آهي۔ تصوف
تي لکيل آهي۔ کتاب سالکان حق لاءِ هڪ عجيبي تحفو آهي۔ جيئن ته هن کتاب جون پهرين ۽ ڪجهه
شرحون لکيون وڃن آهن ليڪن شايد ايتري آسان ۽ واضح شرح ڪڏهن نه لکي ويئي هجي۔ تانزهون
کتاب جو سنڌي ترجمو حضرت خواجه محمد حسن خان اڪيڊمي طرفان شايع ٿي چڪو آهي ۽ سنڌي
ترجمو ڏيکاري ٿو۔

۴۔ (اصول الاربع) (فارسي نسخہ ۱۳۴۷ھ) هن ڪتاب ۾ چار بنيادي اصول حنفي عقيدتي مطابق بيان ڪيا ويا آهن۔ (۱) غير الله جي تعظيم (۲) وسيلو وٺڻ (۳) نذر ۽ غائب (۴) چڻي عقيدن مان ڪنهن هڪ جي تقليد ڪرڻ۔ هي ڪتاب حضرت صاحب جن جي حيات مبارڪ ۾ ئي هندستان، افغانستان کان علاوه عرب ۽ عجم جي ٻين ملڪن ۾ تمام گهڻو مقبول ٿيو۔ هن جو هڪ ايڊيشن ۱۹۷۸ء ۾ ترڪي ۽ مان پڻ شايع ٿيو آهي۔ هن جو سنڌي ۽ اردو ترجمو زير طبع آهي۔

۵۔ طريق النجات (فارسي سنه ۱۳۴۹ھ) هي ڪتاب حضرت امام غزالي جي لکيل ڪتاب ”ڪيمياءِ سعادت“ جي طرح لکي وڃي آهي۔ اصل ۾ هي ڪتاب هڪ ڪوئي آهي جنهن کي پڙهڻ سان ڪريءَ ڪوئي جي پاڻ تي نٿا هڪ مشعل آهي جنهن جي روشنيءَ ۾ هدايت ۽ دلالت ۾ فرق ڪرڻ جي سمجهه پيدا ٿئي ۽ عقيدن جي سلسلي ۾ پڻ محبت آل و اصحاب ۽ تقليد ڪرڻ جي ضرورت ۽ بدعت سمجهي نڪري سگهجي ٿي۔ ان کان علاوه هن ڪتاب ۾ اعمالِ بدنيه جي تحت نماز ۽ روزي جو بيان، اعمالِ روحانيه جي تحت مذمت ڪينو، حسد بخل ۽ حرص وغيره جو ۽ محبت الاهي اوسباحتہ تعاليٰ جي تحت مرضا، اخلاص ۽ صدق وغيره جو ذڪر ڪيل

آهي. - تقدير جي سڳي جاريان پڻ اهڙي خوبيءَ سان ڪيو ويو آهي جنهن جو نظير ڪنهن ٻئي ڪتاب ۾ ڪونه ملي سگهندو. هي ڪتاب ۲۶۶ صفحن تي مشتمل آهي ۽ حضرت مصنف جن جي صاحبزادي حضرت مرلانا حافظ محمد هاشم خان صاحب جاري ورتي (اصل عبارت جي سامهون) خود حضرت صاحب جي حيات مبارڪ ۾ شايع ٿيو ۽ تمام گهڻو مقبول ٿيو. هن ڪتاب جا ڪيترائي ايڊيشن ٿرڪي. - سيالڪوٽ ۽ لاهور مان پڻ جدا جدا شايع ٿي چڪا آهن. -

۶. **العقائد الصّحيه** (عربي سنه ۱۳۶۶ھ) اهل سنت والجماعت جي صحيح عقيدن تي لکيل هي ڪتاب پڻ حضرت قبا جي حيات مبارڪ ۾ ئي عرب ۽ عجم ۾ تمام گهڻو مقبول ٿيو. ۽ ان جو اردو ترجمو پڻ انهن ئي ڏينهن ۾ شايع ٿيو. هن ڪتاب جا سنڌي، اردو عربي جا ايڊيشن حضرت خواجه محمد حسن خان اڪيڊميءَ طرفان شايع ٿي چڪا آهن ۽ انگريزي ترجمي جو ايڊيشن زير طبع آهي. -

۷. **شفاء الامراض** :- (فارسي سنه ۱۳۱۲ھ) ۸. **عهود و مواعيث** :- (عربي)
 ۹. **پنج گنج** :- (فارسي سنه ۱۳۲۱ھ) ۱۰. **سفرنامه عربستان** :- (فارسي سنه ۱۳۳۲ھ)
 ۱۱. **عجائب المقدورات** :- (فارسي سنه ۱۳۳۳ھ) ۱۲. **اشارة الالبشار** :- (عربي)
 ۱۳. **الناب الانجاب** (فارسي سنه ۱۳۴۰ھ) ۱۴. **لغات القرآن** :- (عربي)
- ۽ ٻيا مختلف رساله مثلاً (۱) **روايع** (عربي سنه ۱۳۵۶ھ)

۱۵. **درسلوك و كيفيت نقشبديه** (فارسي) ۱۶. **وحدۃ الوجود و وحدۃ الشهود** (فارسي)
۱۷. **رساله تنوير في اثبات التقدير** (عربي، اردو سنه ۱۳۴۹ھ) ۱۸. **مرآة في باب صحة الحجة** (عربي)
۱۹. **مرآة در قواعد تجويد** (عربي سنه ۱۳۴۹ھ) ۲۰. **رساله تحليليه** (فارسي سنه ۱۳۵۴ھ)
۲۱. **اسرار الصلوة** (فارسي) وغيره وغيره

حضرت خواجه محمد حسن خان جنکي ماڻهن مختلف لقيوت سان ياد ڪندا هئا. ڪيئن حضرت وقت، قطب الاقطاب ۽ ثاني المجدد الف ثاني پڻ چوندا هئا. حضرت خواجه صاحب جن جو هڪ حال هو جو سندن عقيدتمندن ۾ اڪثريت عالم ۽ فاضل ماڻهن جي هئي ۽ انهن سان گڏ انگريزي تعليم پڻ گهڻي تعداد ۾ هوندا هئا. حالانڪ اهي ٻئي طبقه پيرن فقيرن جا معتقد نه پر مخالف هوندا آهن. حضرت صاحب مريدن ۽ معتقدين کي نماز قائم ڪرڻ ۽ فجر جي نماز کان طلوع آفتاب تائين مراقبي ۾ وهي ذڪر الاهي ڪرڻ جي تلقين فرمايندا هئا. سندن مريدن جو وڏو تعداد نهجي گذارشيدار صاحب ولادت هو. -

حضرت صاحب هميشه پر جلال نظر ايندا هئا، سندن محفل ۾ هر هڪ دم بخود رهندو هو ۽ ڪنهن کي به گفتگو ڪرڻ جي جرئت نه ٿيندي هئي. ليڪن پاڻ جلوت ۾ جيتري قدر جلالي نظر ايندا هئا اوترو قدر

خلوت ۾ پاڻ جملي معلوم ٿيندا هئا۔ جيڪڏهن ڪنهن جي دعائي درخواست تي خاموشي اختيار ڪندا هئا ته يقينن ان سائن جي دل جي مراد فبرليت جي درجي تي رسدي هئي۔ سندن ڪشف به حد ڪمال جو هو جو اڪثر عرض ڪرڻ کان پهرين جواب ملي ويندو هو۔

جڏهن ته حضرت امام زماني "زمايو" جي ته سندس اولاد ۾ قطب قيامت نءُ قائم رهندي حضرت صاحب ممدوح "سندن پشت ۾ وقت جا قطب بلڪه قطب الاقطاب هئا" ان کانپوءِ پڻ سندن اولاد قطبيت سان سرفراز ٿي۔

جڏهن ته هه فاني دنيا مان هر هڪ کي هلڻ آهي حضرت صاحب تقريباً ۱۰۰ ورهين جي بيماري کانپوءِ سومر ۲۵ منهن ۲ رجب ۱۳۶۵ھ - ۶ جون ۱۹۴۷ء ۸۷ سالن جي عمر ۾ رحلت فرمائي۔

إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ .

قطب الاقطاب حضرت آغا عبداللہ جان المعروف بہ حضرت شاہ آغا

سندن ولادت باسعادت ۸ ماہ جماد الاول ۱۲۰۵ھ هجري ۾ تڪر شريف ۾ ۱۰ سالن جي عمر ۾ ٿي۔ پنهنجي ڏاڏي حضرت خواجہ عبدالرحمن جان جي حوالي ۾ تعليم و تربيت حاصل ڪيائون۔ فارسي ڪتاب پوري ڪرڻ کانپوءِ عربي ۾ پڙهڻ جون سبق کائڻ پڙهي پوءِ باقي ڪا ديني ڪتاب مولوي عبدالقادر بختيار پوري۔ مولوي لال محمد مٽياري، معتمد رحمن الله پانائي وٽ پڙهي باقي علم مولوي خير محمد مگسي وٽ پڙهي پوري ڪيو۔

پاڻ سندن والده صاحب جي بي انتقال کانپوءِ مسند نشين ٿيا۔ سندن عمر مبارڪ ۸۳ سال هئي۔ ان عرصي ۾ ۴ حج ڪيائون چند مسجدون ۽ ڪافي مدرسه تعمير ڪرايائون تقريباً ۱۵۰ ڪتاب ۽ نذر اودا مرسالات تصنيف فرمايائون، مثلاً

- ۱۔ انتخاب مکتوبات شریف (فارسي) ۲۔ اربعين مکتوبات (فارسي)
- ۳۔ مؤنس المخلصين (فارسي) ۴۔ حفظ حديث (فارسي)
- ۵۔ هدايت الحج (سنڌي) ۶۔ راحت القلوب (سنڌي)
- ۷۔ رحلت المخلصين (سنڌي) ۸۔ الارشاد شرح بانث سعاد (سنڌي)
- ۹۔ احسن الاسائل في تحقيق المسائل ۱۰۔ مخزن العلوم (سنڌي) حصر علم و ادب جو، حصر علم قرآن جو، حصر علم فقه جو، حصر علم حديث جو، حصر علم تعويذات جو، حصر علم طب جو۔
- ۱۱۔ شرح صافيه (عربي)

- ۱۲۔ تفريق الامراض (عربي) ۱۳۔ تفريق الامراض (فارسي)
- ۱۴۔ برگ سبز (فارسي) فوت۔ حضرت صاحب پنهنجي ذاتي خرچ سان ڪتاب چيرائي مهنت ڪندا هئا۔ حيدر و حضرت صاحب جن جي تڪريم انهن کان وڌيڪ سندن نگاه مبارڪ ۾ اتر هئڻ۔ جنهن تي

به پاڻ نڪاهه وڌائون، انکي الله تعاليٰ جي فضل سان هدايت نصيب ٿي. ظاهري ديني علمن ۾ پڻ کسي
ڪمال درجي جو عبور حاصل هئو جو ڪيترائي عالم قاضل ۽ انگريزي خوند مختلف عقيدن
دار مائن جي حاطرتياري انداهئا، ليڪن رب ياد جي ڪمر سان هو حضرت صاحب جن جي علمي
جراهن کان مطمئن ۽ متاثر ٿي سندن همت تي بيعت ڪندا هئا ۽ زندگي ۾ جي آخري دمر ناء سندن صحبت
جي فضا رکندا هئا. پاڻ سندن سڄي زندگي مريدن ۽ معتقدن جي ظاهري ۽ باطني تعليم ۽ تربيت ۾
گذاري. حضرت صاحب جن سهرڻ مولوي محمد علي شاهه باري خلفي محمد داد. خليفه ساء داد کي پاڻ
سان گڏ ڪندا هئا. اپريل ۱۹۷۳ء ۾ ڇهه ورهيه رستي تي سندن جيب کي حادثو پيش آيو جنهن ۾ پاڻ
سڌيدن جمعي نيا. ڪن زخمي حالت ۾ جامشورو اسپتال ۾ داخل ڪيو ويو سندن هزارين مريد ۽ معتقد
صراح پريسي لاء اسپتال پهتا. رئيس غلام مصطفيٰ خان ختري ۽ رئيس غلام محبتي خان جنرل جيڪي
سندن خاص مريدن ۾ شامل آهن پڻ سندن منزل ۾ پريسي لاء حاضر ٿيا. حضرت صاحب جن جو صديق
نصوي پڻ حڪم حال هئو. پاڻ ڪنهن سان به پنهنجي نڪليف جو ذڪر ڪرڻ ۽ آخري وقت
تاء ڪانها ترڪ نه ڪيا ٿون. خليفه ساء داد ماسٽر نور محمد پٺاڻ به سندن پٽ محمد قاسم -
مهرڪ علي. حافظ نور محمد (جيڪو پاڻ پهرين تي انهي خدمت لاء انتخاب ڪري چڪا هئا)
سندن خدمت ۾ هوندا هئا. پاڻ هڪ هفتي ناء زير علاج رهيا. آخري رات عشا جي نماز بعد
قرآن شريف پڙهڻ شروع ڪيا ٿون ۽ تصدق وقت قرآن پاڪ ختم ڪري اکيون بند ڪيا ٿون
جنهن کي ماسٽر نور محمد پٺاڻ ۽ سندن پٽ سيد سميجو. ليڪن اهوئي سندن وصال هئو. پاڻ
۳ ربيع الاول ۱۳۹۳ هجري بمطابق ۷ اپريل ۱۹۷۳ء هن فاني دنيا مان درايقاديان سفر
اختيار ڪيا ٿون. اِنَّا لِلّٰهِ وَ اِنَّا اِلَيْهِ راجعون -

امام العارفين حضرت خواجه غلام علي جان

حضرت خواجه غلام علي جان پنهنجي ولد حضرت خواجه عبداللہ جان المعروف شاه آغا
جن جي انتظام ڪا پير ۽ مسند نشين ٿيا. سندن ظاهري ۽ باطني تعليم و تربيت سندن ذاتي حضرت خواجه
محمد حسن مان ٿي.

پاڻ ابتدائي درسي ڪتاب پنهنجي ذاتي حضرت خواجه محمد حسن جان وٽان پڙهيا پوءِ
ماڻي علم وقت جي جڳهه عالمن مولانا عبدالقيوم مفتي روبرڪا، ماسٽر اسلام (جيڪي نه صرف
هندستان بلڪه عرب ۾ پڻ تجديده حڪومت سان ماسٽر لاء مشهور هئا) مولانا لعل محمد
مبارڪي (جنکي حضرت صاحب جنجي والد صاحب بر ذاتي کي پڙهائڻ جو پڻ شرف حاصل
هئو)، مولانا مفتي محمد حسين نصوي صاحب (خطيب شاه جهان مسجد نٽه) وٽ حاصل ڪيو.
حضرت صاحب جن پنهنجي سڄي زندگي عبادت، رياضت ۽ فقر و فاقه ۾ گذاري سندن

نصفهات مان . مجموعہ طب و وظائف نایاب ، (سڈی - عربی) انگل ۱۰۰ صفحن تي مشتمل
 هي ڪتاب سندن ذاتي ۽ ٻين مختلف بزرگن کان مليل دعائن ۽ وظائف سان گڏ طب تي لکيل
 آهي ۲ - معلم الصرف (عربي) انگل هڪ سو صفحن تي مشتمل هي ڪتاب علم صرف
 ۾ هڪ ڪامل درسي ۽ درسي ڪتاب آهي . حضرت صاحب اڪثر متفرق ۽ مراقب رهندا
 هئا ۽ انهيءَ شيفت ۾ حاضرين مان ڪنهن تي پنهنجي نڪاهه ڪر سان ايترو ته باطني فطن
 سان نوازندا هئا جو هو جي فارغ واصل پال الله تي ويندو هئو . پاڻ ڀتين . مسڪين . غريبن ۽ سندن
 مارن سان پيار ڪندا هئا . انڪري ماڻهون کين : عزيز واز ، پڻ چوندا هئا . ميان محمد منير
 ايترو ولي محمد سومرو - ارب فقير سومرو ۽ دلويان پٺاڻ سندن خاص خادم هئا . پاڻ سفر ۾
 هميشه مولوي محمد علي صاحب تهذيبي - مراد علي شاه پاڻ واري ۽ محمد منير کي پاڻ سان
 کڻندا هئا . ماه رجب ۱۳۹۰ ھ پاڻ حاجي ڪريم بخش جتوئي - محمد منير ايتري ۽ امام بخش خان
 جتوئي سان گڏ عمر ادا ڪرڻ لاءِ ويا ۽ اتي سندن عجيب عجيب ڪرامتون ظاهر ٿيون جنهي اظها .
 جي مخالفت آهي) پاڻ هڪ مهيني کانپوءِ واپس آيا ۽ ڪجهه ڏينهن کانپوءِ ۲۵ شعبان
 ۱۳۹۰ ھ ۾ ۶۳ سالن جي ڄمار ۾ رحلت فرمايائون . اِنَّا لِلّٰهِ وَ اِنَّا اِلَيْهِ راجعون ۵

حضرت خواجه عبدالحميد جان مدظلہ

حضرت خواجه عبدالحميد جان فارقي نقشبدي مجددي مدظلہ اعاليٰ جي ولادت
 باسعادت ماه ذوالحجہ ۱۳۶۲ ھ ۾ ٿي . سندن ظاهري و باطني تربيت پنهنجي ذاتي حضرت
 آغا عبداللہ خان زمانيءَ پاڻ ننڍي هوندي ئي سفر حج ۾ هميشه پنهنجي ذاتي سان گڏ
 هئا . درسي علمي ابتدائي پنهنجي ذاتي وقت ڪيائون . نڪار پوءِ حافظ محمد ارب بخيار
 پوري صاحب وٽ قرآن حفظ ڪرڻ لاءِ بخيار پوري ويا . جڏهن بارهن سيپاره حفظ ڪرڻ کانپوءِ پنهنجي
 جي ذاتي حضرت ساهه آغا جنهي حڪم موجب واپس اچي پنهنجي چاچي حضرت قبا غلام شهي جا
 رحمہ ربہ جن وقت فارسي علم کان فارغ ٿي عربي پنهنجي ذاتي وٽ پڙهيا ويا .
 پاڻ سندن جي والد برک ميان نور محمد شهنشاهه کيس ۱۳۹۰ ھ ۾ حج جي سعادت نصيب ٿي .
 (جنهن ۾ سڌو رقم الحروف ۽ خداداد ملڪ پڻ ساڻن خدمت لکڻ هئا) . مسند نشي جي بڻي
 سال کيس حضور علماء الصلوة و السلام جن جي روضي اقدس تي حاضري جو شرف حاصل ٿيو . پاڻ
 تقريبن اٺن مهينن تائين مدينه طيبه ۾ بيمار هي دوران حضور عليه الصلوة و السلام جنهي ظاهري ۽ باطني
 عنايت ۽ توجه خاص سان سرور ڏٺا . انهيءَ سال ۱۰۰۰ کين بي جمع جي سعادت نصيب ٿي . پاڻ
 ننڍڙي سائنس اذ صانع حيدرآباد ۾ سلسلہ مجدديه جي چراغ کي حسب دستور روشن ڪيا .

۸ - 8 ص ۵۵ من حيث
 ابو محمد مجددی (غلام اکبر جتوئي)

جنس ۱۳۱۰ القبر ۱۳۹۰ ھ
 ۶ - ۱۱ ص ۱۲۰ ۱۳۰ ھ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سڀ سارا الله واسطي الله تعالیٰ جي آهي، جو غالب آهي، احسان ڪندڙ آهي، هر زبان ۾ واکاڻيل آهي ۽ هر جاءِ موجود آهي. جنهن اوليائن جي دلين کي معرفت جا خزانا بنايا ۽ سندن سينن کي انساڻ ۽ يقين جي نور سان روشن ڪيو ۽ انهن جي بصيرت مند اکين مان پردا حجاب هٽائي پوءِ پنهنجي جهانن جي ساري موجودات جو مشاهدو ڪياڻ ٿوڻ. الله تبارڪ ۽ تعالیٰ پنهنجي خلق سان اوليائن کي اخلاق وارو ڪيو ۽ باغبانن ۽ دشمنان وٽهه ۽ وسوسن کان اوليائن جي دلين کي پاڪ ڪيو. الله تعالیٰ انساڻ کي پيدا ڪيو پر انسان کي ڳالهائڻ ۽ بيان ڪرڻ ۽ ان الله تعالیٰ انساڻ جي سينن جا پير واکوڻيا. اودا آهي ۽ نور کي پيدا ڪيو ۽ پنهنجن مخلصن ۽ انهن لاءِ بهشت ۾ حوريون ۽ مائرون تيار ڪيائين ۽ پنهنجي فضل سان مٿن رضائي ٿيو ۽ پاڻ نه پنهنجي رت کان راضي ٿيا ۽ الله تعالیٰ پنهنجن مخلصن ۽ انهن کي رحمة ۽ رضامندي جي نرف کان مسرف ڪيائين ۽ پنهنجن مخلصن ۽ انهن جي ربانن تي ڪلمان حڪمتن جا ملفوظات بهار ڪيائين تڪ هر نه مار ۽ انهن جي بيروي ڪئي وڃي ۽ کين پاڻ ڏانهن هدايت ڪرڻ ۾ ۽ گهرڻ ۾ ۽ فرمائي جي رهن کان روڪڻ ۾ پنهنجي حبيب جنن ۽ انسانن جي سردار صلي الله عليه وسلم جو وارث بنايائين. پوءِ انهن اوليائن سگورن جي انهن ماڻهن تائين ڪئي جن جي ارل ۾ الله تعالیٰ جي طرفان نيڪي مهتر هئي ۽ انهن جي تائيداري کان انهن ماڻهن منهن موڙيو جيڪي ارل ۾ نيڪي ۽ پيلائي کان تڙيل هئا پوءِ الله تعالیٰ کي باڪائي آهي ۽ اهو بي پرواهه بادشاهه آهي، ڪا مخلوق بهشت لاءِ سد ڪيائين ۽ ڪا مخلوق دوزخ ۾ به لڙي پيدا ڪيائين ۽ الله سبحانه و تعالیٰ مطلق عي آهي. سعادت مند ن جي عبادت اهر جي دانه جي منقار جيائو به فائدو خدا تعالیٰ کي به ٿي ٿي نه به بختن جي بد بختي الله تعالیٰ کي نقصان ٿي ٿي

آئون الله سبحانه و تعالیٰ جو حمد ۽ شڪر اٿو ڪريان ۽ خدا تعالیٰ کان طلب بخشش جي تر گهران ۽ توبه نو ڪيان چون الله تعالیٰ تمام گهڻو توبه قبول ڪندڙ ۽ سگور و صاحب عفو (معافي) جو آهي ۽ بخشش جو صاحب آهي ۽ صلوة ۽ سلام نو پڙهان ان ذات صلي الله عليه وسلم تي جو خلق (شور سهڻي عادت ۾ بعضي قرآن سان خاص ڪيل آهي. جيڪو ذات ۽ صفتن ۾ ڪامل آهي. ڳاڙهن ۽ ڪارن (ساري جهان) جو نبي آهي، عدنان جي اولاد جو سردار آهي بلڪ

آھن۔ انھن جاھر قسم جامع جزا محالھن جي الزام جي جواب ۾ مشرڪن ۽ دين جي دشمنن کي
تعجب ۾ وجهڻ لاءِ ظاهر ٿين ٿا ۽ نه اهاڻ ڊارن ۽ رو ستن جي ايمان ۽ محبت کي زياده ٻاڏ
پياڻڻ لاءِ مولا رومي ڪهڙو نه چڱو چيو آهي۔

ڪين چاڻج سبب ايمان معجزات جذب جنسيت ۾ چاڻج صفات

معجزا دشمن لاءِ جڻ ڦهر آ آجنسيت جي پوءِ واسطي دل ڦهرا

تمام اولياءُ الله قدس الله تعاليٰ اسرار همہ الهي اسرارن ۽ ڪرامتن کي ظاهر ڪرڻ عجب

چاڻ ٿا۔ گرا تعان سار ڪنهن کان ڪجهه ظاهر نه ٿئي ٿو نه هوان تي پشيمان ٿئي ٿو نه نوبه

ڪري ٿو۔ حضرت نبيڪرمه الاسلام عبد الله الصاري قدس سره ڪن فرمائين ٿا ته

اگر توں پاڻي تي ٽوهلين ته ڪڪر منل ٿهين ۽ جي هوام ٿو اڏامن ته مک مشل

آهين دل پنهنجي هٿ ۾ آڻ نه انسان ٿين

هندستان جا جوڳي ۽ برهمڻ به مڪاشفات (ڪشف) جو گهڻو پاڻو رکڻ نامگ سواءِ

لخت ۽ بي نصبي جي بي ڪاشي حاصل نه ڪئي اٿن۔ سعيءَ فرمائي ٿو۔

هي مدعي منجهه طلب ان جي رهياي خبر جنهن چاڻي خبر ان کان نه ٿئي ڪا خبر

تون نٿو ڏسين ته بي انتها خوبيون ۽ نهايت ڪماليت جا مرتبا خالص پانهپ جي ڏاري

اندر آهن ۽ عام ماڻهن وانگ ڪاڻڻ پيڻ ۽ لباس پهرڻ ۾ رندي گدارن ٿا۔ حديث شريف

۾ آهي اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ كَمَا يَخْضِبُ الْبَشَرُ يعني تحقيق مان انسان آهيان ڪاوشر جان ٿو جهڙو طرح

انسان ٿاڏڻ جي ٿو رهي هن دعويٰ لاءِ شاهد آهي۔ ڪنهن چوندا ڇڏو چيو آهي۔

انسان جو رڻوئي انسان کان ور نه محروم ٿو رهي محرمان کان

جي ٿو ڪو دلس وري کان هن سفر نالا ڪوان کان پوءِ بد بخت مشر

ڳالھ ڪتار جو ڪٿي وڃي پھتي ڦلڻ ڄڻ ما ڪٿا ٻڌڻ ڏاڍا اسان کي پنهنجي مقصد ڏانهن

موٽڻ گهرجي هر وقت ۽ هر ڏور زمانه جي حالت تنهن طرف آهي ۽ روشن سنت نبوي صلي الله

عليه وسلم ۽ پسند بد عن به گڏجي وئي آهي۔ عوام اڪثر ڪري پنهنجي جهل سبب براين کي چڱايون چاڻ

نيڪن تي سر حجب ڏئي ٿو ۽ جن ۽ باطل جو فرق چاڻڻ لاءِ سندن عقل سليم بي ڪار ٿي ويو

آهي ۽ انهن ۾ ڪابه علمي صلاحيت نه رهي آهي جو هو حديث، فقه، ڪلام ۽ اخلاقيات

جي ڪتابن کي پنهنجي رنديءَ جو دستور العمل نائين ۽ اسلام جي پيروي ڪن ۽ نه وري

پهرين ۽ پويٽ جو سردار آهي وڏي شجاعت جو صاحب آهي ۽ وڏي فخر جو مالڪ آهي
 رعدة ڪبل جهڙي ۽ حوص ڪوثر جو صاحب آهي ۽ حساب ميزن وقت اسان جو من ڪار
 محمد مصطفيٰ صلي الله عليه وسلم اسان جو سردار ۽ رسولن جي پيڙهي آهي - سندن
 وجود مبارڪ وڏي شان وارو آهي - جيڪڏهن پاڻ دنيا ۾ تشریف آدرين ته فرماڻ هئا ته
 الله سبحانه و تعاليٰ پنهنجي ربوبيت کي ظاهر نه فرمائي ها ۽ هر شيءِ کي وجود جو وڳوڻيڪائي
 ها ۽ ۽ جهم کي بيد اڪري ها ته جنت کي آن حضرت صلي الله عليه وسلم جي شايدان شان
 مطابق الله مٿن رحمت نازل فرمائي هر وقت ۽ هر آن ۾ سندن اولاد ڪرامت ۽ اعزاز
 عظام تي ۽ مثال سندن تاجدارن جي مثال قيامت جي ڏينهن ۾ صامدو ۽ رحمت
 ۽ محسن هجي - **أما بعد** هيءُ ننڍو گهڻو ڪار اولياءِ الله جي غلامن جو غلام ۽ انهن
 جي عقيدت مندن کان به گهٽ عرص گذار آهي ته انهن جي نالي پاڪ جو ذڪر هن ڪتاب
 جي ورقن اندر آڻڻ شايدان شان نه آهي - مگر ان اميد سان ته جيڪڏهن اسان جي
 ديندار يا ائرن کي هن ڪتاب جي مطالع مان ڪو قبض حاصل ٿئي ته من آهي پاڻ
 هن احقر محمد حسن مجدديءَ کي خاتمه بالخير جي دعاسان باد ڪرڻ فرمائين
 ۽ جيڪڏهن مطالع مٿل سندن نظر ڪرم غلط ڪتابت يا غلط معنيٰ تي پوي ته اسان
 کي خطا جو بتلو سمجهي قلم جي نوڪ سان ان غلطي جو اصلاح فرمائين - آمين
 به سنه ۱۳۵۰ جو پوڄيون عرص حقيقت ۾ مقدس دور هو، مگر اسوس! جوان عرصي
 دوران خلق حضور اڪرم صلي الله عليه وسلم جي سنت جي پيرويءَ کان منهن موڙي
 جدايئيءَ جو ڀرڻ وڃي حائل ڪري، نازيبا بدعتن کي ظاهر ڪيو دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ
 ۾ سڙيون ۽ سرڪشيون تروريون ۽ ويون ۽ جدايئيءَ ۽ نه ڪي پنهنجي نفسياني خواهش
 مطابق استعمال ڪيو ويو - ڇاڪاڻ ته جيئن پراڻي زماني کان هلندڙ هون ڪري
 برڪت پري دور ۾ دنيا اندر انقلاب عظيم رونما ٿيو جنهن مطابق ڪوبه فرد نه پنهنجي
 مرضيءَ موجب هلي ٿي سگهيو ۽ نه اولياءِ الله جي پسند ڏيڻ ۽ طريقن جو ڪو اثر ڏسڻ ۾ پئي
 آيو **إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ مِنْ عِبَادَةٍ** (مگر پنهنجن پانهن مان جن کي الله تعاليٰ گهريو، هي ديندار
 مخالفن جي گهڻائيءَ ڪري دير تي دشمنن جي حملي کان مخفي رهي منهن لکائي ويندو ۽ انهن
 جي نظرن کان پاڻ کي پوشيدلا رکيو -

افسوس نه انهيءَ ڳالهه جو آهي جو باوجود ضرورت جي ڪنهن به پنهنجي پيارس جهڙا لاءِ
 هس ميدان ۾ حوس دائفد جسمه جي پاڻيءَ سان پنهنجي حلو ۽ روح کي سيراپ نه ڪيو ۽ ان
 ججهنگل جي حوش دائفد پاڻي کي اڄ مسجھي ان کان بهري رهڻ تي قناعت اختيار ڪئي ۽ پنهنجي
 نفسياتي خواهشن جي حڪمتاندر ابدِي هلاڪت ۾ مبتلا ٿيا جيئن صراطِ طبع وارن طمع کي
 نه سڃاڻڻ ڪري ڪوئي ماکي جي استعمال جو حڪم ڏنو هڙي نهي ان ڏي ٿو ٻي پنهنجي پرڪار
 جي تمام ڪري فرمان بهاري ڇڏي مخالف ۾ ڪوشش ۽ هٿيار پاڻ لاءِ ابدِي بد چڻي حاصل
 ڪيا ٿون. **فَالْيَتْلُو وَارِثًا لِّبَنِي إِسْرَٰءِلَ** پوءِ اسان الله جا ٻانهن آهيون ۽ اسين ان ڏانهن
 موٽندڙ آهيون **فَهُمْ كُنْزٌ كُنْزٍ مِّمَّا لِكُم مِّنَ مَّاءٍ لِّكُم مِّنْ حَيْثُ يَشَاءُونَ** پوءِ اها جماعت اولياءِ الله
 جي مصر جي نيل ندي وانگر آهن جا محبوبن (دوستن) لاءِ پاڻي آهي پر ڏهه ڪيلڙ بجي ڌارين يا
 لاءِ بهاري آهي. الله تعاليٰ جا خاص ٻانهن رهانه جي قن جي گهڻن لهر (طوفان) سب
 گوشت گهناهي اختيار ۽ مائيءَ ظاهر اعرام الناس سان ميل جول ڪن ٿا دل ۾ عوم الناس
 سان بي تعلق رهڻ ٿا ان ڪري ظاهر بيت لاءِ ددري اندازي جو سبب ٿيو جو چوڻ لڳا ته
مَا أَلَمُوا إِلَّا كَمَا أَلَمُوا يعني توهان به اسان جهڙا اماڻهو آهيو. حقيقت ۾ دوست کي دوست
 ئي ٿو سڃاڻي **رَأَيْتَ يُخَرِّبُ ذَا الْفَضْلِ مِنَ النَّاسِ** ڏوڏا يعني فضيلت واري ماڻهو کي فضيلت واري
 سڃاڻندو. پوءِ عبرت ان ۾ مداحيت جو ڪهڙو حق آهي. ڪهن سڳوري ڏمايو آهي **بَيْت**
تَوَاصَوْا بَيْنَكُمْ ته ڌار ڌار خدا کا سک تانءِ حق جي ٿو ڳولهن محمد مصطفيٰ کا سک
 مطلب ته اهل سنت و جماعت خداوند ڪريم جي فصل ۽ ڪرم سان غلط اعتقادن کان بري آهي
 بنسبت انهن جي جيڪي ذرا گهراهي ۾ مبتلا آهن ۽ انهي جي ذهين حصي جي برابر به نه آهن.
 مختصر ته هر انسان پنهنجي انري خوش محي ڪري اولياءِ الله جو طالب ۽ مصفد ٿي ٿو
 پر انهن مان گهڻا اندروني اک کان محروم آهن. انهن اولياءِ مان حارق عادتون ڪشف ۽
 ڪرامتون پنهنجو دلي مقصد رکيا ٿو. جيڪڏهن ان عجائبات مان ڪنهن به نور ڳهڻو
 ملاحظو ڪيو ته ر کي دصال ۽ معرفت جو بي انتها ڀر ٿو ٿا يا ٿي مگر انهي حقيقت جي سڃاڻڻ
 کان عاقل آهن. ڇاڪاڻ ته اولياءِ الله جون ڪرامتون انبياءِ عليهم الصلوة والسلام
 جي محزون و نگر آهن ۽ محبوب مديني صلي الله عليه وسلم جي معجزن جي حصو صاڻاڻ

ٿي ڪنهن ڪري انهن جي ڪرامتون انبياءِ عليهم الصلوة والسلام کان وڌيڪ آهن. ۽ محزونين مان مراد فرعون جي جماعت آهي
 نيل ندي جي ڀر ۾ ٿي چڪا آهن ۽ هوندو هو. تانءِ مراد اهو آهي جو انهن جي ڪرامتون انبياءِ عليهم الصلوة والسلام کان وڌيڪ آهن. ۽ محزونين مان مراد فرعون جي جماعت آهي
 ٿي ڪنهن ڪري انهن جي ڪرامتون انبياءِ عليهم الصلوة والسلام کان وڌيڪ آهن. ۽ محزونين مان مراد فرعون جي جماعت آهي

۾ ڪو ڪشف آهي جو انهن کي نيڪي طرف آماده ڪري جنهن جي روشني سان هو حق ۽ باطل ۾ فرق ڪري سگهن ۽ ان ڪري هو مستحال ٿي تمام گهڻن بدعتن ۽ گناهن کي آخرت جي ثواب جو ذريعو سمجهي عمل ڪن ٿا ۽ گهڻن فاسد ۽ باطل عقيدن کي الله تعاليٰ جي صامندي جو ذريعو سمجهي پنهنجي دين ۾ جاءِ دين ٿا پوءِ علماء و ورثه الانبياء يعني عالمان و وارث نبين جا آهن، جي مضمون ۽ علماء اُمتي ڪانپيا ۽ بني اسرائيل (مذهبي امت) بني اسرائيل جي نبين وانگر آهن، جي زمين سان لار مآبوت ۽ هو شخص جنهن جو حال حال عورت ۽ محل هڪ عالم سر ٿاڻي جهڙو آهي ۽ جيڪو انهي اسرارن جو مرڪز آهي ان کي پنهنجو پيشو بڻائي ان جي پيروي ڪيون ۽ ان ڪامل عليه السلام کي دين ۽ دنيا جو رهيو سمجهي روحاني موٽڻي رهنه، سان هن نفيس مال جي خريداري ۾ ڪابه ڪوتاهي نه ڪيون ان ڪري هن مسڪينن تي تمڪين (ضرب) ۽ احم الحروف کان ڪن دوستن ۽ ديني پائرن و فقهم الله تعاليٰ (سال الله تعاليٰ انهن کي خبر جي توفيق ڏيئي) طبع ڪئي ته جنهنن ته هن وقت حد جبل جلاله جا محب هن دار فاني کي الوداع چئي ويا آهن ۽ ناياب آهن ۽ انهن جو حال احوال طور صاف پوءِ الفاظ دبا ورن جي دين مان ميسار جي ويا آهن، تنهن هوندي به ڪجهه ڪلام ۽ احوال حضرت قطب الاقطاب (قطب حوقطب) محبوب رت لارياب (محبوب پير درت ڪدرن جي پير درت ڪدر جو خدا جو مختار) سندس محققين (محققن جي سند) رهان المدعين (وائڊ ٽيڪر پندر پڪن عاين ماهرن جو) ملجا امساڪين (مسڪينن جي پناه گاهه و سيدة المحتاجين (محتاجن جو وسيلو) المجدد للمائة الرابع عشر (چوڏهين صدي مجده) خليفه حضرت سيد خير البشر صلي الله عليه وسلم فاروق قسب، محمدي مرتبه محدودي صريقه آهن. **مر باغي ۽**

جي دنن مالو سندن آبي ادبيها پير تاوئن نان و تن جو ذرا منهنجي جسم جا
سعادت طلب مذهبي زبان آهي مگر جي نه پهچايم اسم، منهنجو اهو خلا
امام الانصهار (برنگزیدن جو آڳاٽو)، خانم الاولياء، (اوليائن جي پڄاڻي ڪدر)، سيدي
د سردار منهنجو، و مولائي (منهنجو مددگار)، و والدي (منهنجو والد)، و مرشدي (منهنجو مرشد)
و استاد (منهنجو استاد)، و ولي نعمي، ۽ منهنجن نصا جو سنڀاليندڙ، ۽ نور الله صريقه،
(سال الله تعاليٰ سندن قبر مبارڪ روشن فرمائي، و افاض عينا و علي سائر المريدن فيوصا

وہر کھاتہ و شاکل اللہ تعالیٰ اسان ۽ سڀني مریدن جي مٿان سندن قیص ۽ ٻيهر ڪٿون نازل فرمائڻ
 هنن ور قرائت سندن وجود مسعود کي "حضرت صاحب" جي لقب سان ڳالهايو
 ويندو۔ **نظم:-**

ظاهر سندن سر سر روح آجان آ نہ ڇھ باطن انهن جو هو بي نشان آ
 آلا قاصر جي سندن شرح و صفحا پڻ سندن مدح کان ٿيو قلعي نر بان آ
 موت مٿون مھراڻيون سندن جيڪي هر وار منهن جو ان کي شڪر ان آ
 حالات کڻ ڦر ماڻو ته هر طرح يادگار جو سبب ۽ متخلص حاضرین غائبين جي
 دل جي فرحت جو سبب ٿيندو۔ جيڪو بدھي حالات ۽ ملفوظات شريف کي اعتقاد سان
 مطالعہ ڪندو گویا ڪم عين صحبت شريف حاصل ٿيس ۽ هر اهو فرد جنهن کي اندر
 جي صفائي حاصل ٿئي ۽ بي حد خوشي ۽ نر باده محبت ملي ته پڻ ڄاڻي ته اهو
 سرت العزب جي رخصت ٿي جو سبب آهي سندن ليکي باقي رھندي۔

هن فقير پاڻ ۾ هن جليل القدر (وڏي شان واري) ڪم جي پوري اڻ جي لياقت ۽ علمي
 قابليت نه ڏسي معافي گھرندي هيءُ ڪم انهن دوستن جي حوالي ڪرڻ گھريو۔ ٻيو دفعو وري
 گھڻي عجز ۽ اراديءَ سان ساڳيو معصدا انهن دوستن اڳيان پيش ڪيو مگر مخالفت ۽ انڪار
 دوستن جو ٿيڪ نه ڄاتو "مَا لَئِذَا يُدْرِكُ كَلْبُهُ لَدَىٰ بُرْكَهُ كَلْبُهُ" (جنهن ڪم کي پوري طرح حاصل
 نه ڪري سگھجي ان ڪم کي صفا ڇڏيو به نه وڃي ٻي جيئن حاصل ٿو غيبت) تنهن ڪري هيءُ ڪم
 طاقت آھ، پاڻ کڻيم۔

ڪٿي مان ۽ ڪٿي نه جي زنجير رلف دماغ اندر تي پيدا ٿي وڃي عجب
 ٻيهر حال انساني ڪوشش مطابق پاڻ کي ان ڪم ۾ مصروف رکي هيءُ ڪتاب مسين به
انیس المریدین لکيو آهي جنهن ۾ هڪ مقدمو، چار فصل ۽ هڪ خاتمو
 شامل ڪيو آهي۔

فائدو:- ڇاڻ ته سڀني مریدن کي جيڪي ڪجهه بزرگن جي ڪلام ۾ ڪرا
 ۽ ظاهري خواڪا يا ظني معرفت جي ڄاڻ معلوم ٿي سگھي آهي اها هن ڪتاب اندر درج ڪئي
 آهي ۽ اها اهڙي نه آهي جنهن جي صحيح يا غلط هجڻ جو خيال نه رکيو ويو هجي ۽ هر فرد
 ۽ ٻيو، ضعیف يا قوي جيڪي ڪجهه ٻڌڻ ۾ آيو آهي انکي هنن صفحن ۾ جاءِ ڏني وئي هجي

۽ انهن ۾ ناز ۽ فخر ڪجي - بڪ صحيح معارف جيڪي پنهنجي ڪنن سان رحضرت صاحب جي زبان حق ترجمان مان نڪتل، ٻڌل آهن، درج (داخل) ڪيل آهن يا ان شخص جي زبان مان نڪتل آهن جنهنجي سچائي ۾ ڪوبه شبهه نه آهي يا اهڙي لکيت جيڪا حضرت صاحب جن جي دستخط شريف سان لکيل صحيح ڪيل آهي، ريت اوراق ڪئي وئي آهي - تنهن ڪري هن ڪتاب جي مطالع ڪندڙ کي هن جي صحيح هجڻ تي مڪمل يقين هجڻ گهرجي ۽ ڪنهن به شڪ تباهي کي دل ۾ جاءِ نٿي نه گهرجي ۽ مَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللّٰهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ (۱) آهي توفيق موليٰ مگر الله تعاليٰ جي مدد سان، الله تعاليٰ تي توڪل ڪئي مون ۽ ان توهن موٽندس، تنبيهه :- حضرت صاحب جو ڪلام جيڪو هن ڪتاب ۾ نقل ڪيل آهي يا ڪنهن مخلص وٽان نقل ٿيل ميو آهي سندن ڪرامتن وغيره بابت اهو سمور و بالمعنى آهي ۽ نه بالمفظ، جنهن جو سبب هيءُ به ڳالههون آهن هڪ هونءَ لفظن ٻڌلن جو ياد ڪرڻ ۽ اهڙي طرح نقل ڪرڻ جو حضرت صاحب جي زبان مبارڪ مان الفاظ ظاهر ٿيا آهن يعني الفاظن سان حديث شريف وانگر روايت ڪرڻ غير ممڪن آهي پنهنجي حافظه يا راوي (نقل ڪندڙن) جي حافظه تي بڻي قدر پير و سونءِ هو جو لفظ به لفظ جو نقل ڪرڻ ۾ اچي ۽ مختلف الفاظ جن جي معنيٰ هڪ آهي ۽ صيغن ۽ ڪلمن جي رعایت ٿي اگر چه طاقت آهن نهي ۾ ڪوشش ڪئي وئي آهي - بهر حال روايت بالمعنى سمجهڻ گهرجي اَمَّا سَأَلُ الرَّوَاتِبِ بِيَوَاهُوتِ حضرت صاحب جدا جدا پوڏن ۾ ان وقت جي تقاضا موجب گفتگو فرمائيندا هئا، مثلاً عربي، فارسي، سنڌي، افغاني، هندي وغيره ها - پوءِ اگر ڪو فقويءَ ٻوليءَ جو هن ڪتاب ۾ لکي رهي هاءِ ٻوليءَ جا ڄاڻندڙ ان جي سمجهڻ کان محروم رهن ها حضرت صاحب جن جو ڪلام اڪثر افغاني ٻوليءَ ۾ هو ان ڪري ان جو نقل بالمعنى مقرر ڪيو ويو.

مقدمه :- منجھو بيان لسبب شريف ۽ بيان سندن آراء ڪر ام جي نالن سڳوڻ جو دعليهم الرحمة والرضوان) ۽ بيان مشائخن ۽ طريقت جي پيرن جو ۽ انهن جي پاڪ اسمن جو بيان نظم ۽ نثر ۾

سمجهڻا ٿي :- روايت بالمعنى اها آهي، جيڪي ٻڌل لفظ يعني روايت ڪيا وڃن ۽ روايت بالمعنى اها آهي، بغير ٻڌل لفظن جو جيڪو مطلب ۽ معنيٰ آهي انهي کي پنهنجن لفظن ۾ بيان ڪيو وڃي تبصريڪ انهن ٻڌل لفظن جو مقصد ۽ معنيٰ موند نه ٿئي.

فصل پھریون :- منجهه بیان بعض پسند کيل عقیدن جي ۽ اعلیٰ عادن جي ۽ حضرت صاحب جن جي بعض پدن اخلاقن جي بيان ۾

فصل ٻيو :- منجهه بيان حضرت صاحب جن جي ظاهري علمي قدر ۽ مرتبه جي ۽ ڪائنات وقت جي عالمن جا پچيل سوال ۽ انهن جا جواب

فصل ٽيون :- منجهه بيان انهن دعائن جي جيڪي محبوب مديني صلي الله عليه وسلم جن سيڪاريون ۽ جيڪي حضرت صاحب جن مختلف وقتن تي پڙهيون ۽ انهن تي پڙهڻ جو بيان جيڪي حضرت صاحب جن بهارين لاءِ لکندا هئا ۽ بيان اڳوڻن ۽ پوءِ وڌيڪن ۽ ختمين جو ۽ مريدن کي سيڪارڻ جو طريقو ۽ مائيت سبب ڏاڍو ڏيکاري ۽ اهو بيان جيڪي انهي بيان مان سبب ٿوري ڪي -

فصل چوٿون :- منجهه بيان حضرت صاحب جن جي ملفوظات شريف ۽ بيان سندن ڪرامتن ۽ خارق عادتن جي جيڪي ڪاٿون ظاهر ٿي ٿيون - حقيقت ۾ هي فصل هن ڪتاب جي ٺاهڻ ۽ گڏ ڪرڻ جو سبب ٿيو ۽ بيان انهن مدحيه شعرن جو جيڪي ان وقت جي شاعرن ۽ عالمن ۽ فاضلن کان حضرت صاحب جن تائين رسد اڻ رهيا ۽ بيان سندن حليه مبارڪ جو

خاتمه بالخير

منجهه بيان احوال ظاهري انتقال حضرت صاحب جن جو هن فاني جهان مان ۽ سندن قرب الهي ۽ داخل ٿيڻ ۽ بيان انهن ساريهن ۽ هر ٽين جو جيڪي انهن وقت جي شاعرن حضرت صاحب جن جي فراق ۽ جدائي ۾ لکيا ٿيون ۽ چيا ٿيون

وَهُوَ الْمُؤَقِّقُ وَ الْهَادِي إِلَى سَبِيلِ الرَّشَادِ

۽ اهو الله تعاليٰ توفيق ڏيندڙ آهي ۽ هدايت ڪندڙ آهي

طري وان هدايت جي

مقدمہ

منحہ بیان حضرت صاحب جن جي نسب مبارڪي سندن وزن بن رڳو ^{الرحمة} عليهم والرضوان جي نالن جي ۽ منحہ بيان مسائن ۽ سندن طريقت جي پيرون ۽ بالن مبارڪن جي ۽ نظم ۽ نثر طرح سان - هن ڪتاب گهڻوڪو ”عبدۃ المقامات“ مان نڪتل آهي جيڪو حضرت ڏاڏي بن رڳو ارجن جي تصنيف آهي -

بادرڪڻ گهرجي ته حضرت صاحب جو اصل نسب خليفي پي امير المؤمنين امام لاعدلين ^{عليه السلام} لنگهه بالحق والصبوب حضرت عمر ابن الخطاب رضي الله تعالى عنه کان حضرت ابو بکر صديق الله آدم علي نبينا عليه الصلوة والسلام سان هن طرح ملي ٿو -

حضرت صاحب جن ، حضرت قدوة السالڪين ، ريده العارفين ، خلاصة المحققين سلطان الاولياء ، غوث الخلائق ، بحر الحقائق ، جناب شيخ حضرت حاجي عبد القیوم سرهندي ، فاروقي ، نقشبدي قدس الله تعالى سره جا ڌا ۽ هدايت وار فرزند ۽ جانشين آهن - سندن ولادت باسعادت ڪابل جي اردگرد علائقي جي ڳوٺ لوگر ۾ ٿي سندن عمر شريف ۳۵ سال هئي - سندن رحلت ۱۳۴۴ ۾ ٿي - سندن مزار مبارڪ شهر قندار جي باهريان پنهجي والدي ڏاڏي صاحب سان گڏ آهي - پاڻ وڏا فرزند ۽ جانشين حضرت قطب الدرر شاد ، مرجع الاقطاب والذوات ، چشمة بحر عرفان ، مظهر آيات رحا حضرت شيخ حاجي محمد فضل الله قدس الله تعالى سره آهن ، سندن والده تاج الصالحات حضرت بيبي صاحبہ ڪلان دختر نيڪ ، خاتون حضرت شاه عطاء الله قدس سره جن جي هئي جا دهلي جي اعلى سادات گهراڻي مان هئي ڪتاب ”عبدۃ المقامات“ سندن تصنيف ڪيل آهي سندن پيدائش ڪابل ۾ ٿي ۽ سڪونت قندار ۾ ڪيائون - سندن عمر مبارڪ ۱۵ سال هئي - سندن رحلت ۱۳۴۴ ۾ ٿي - سندن مزار مبارڪ قندار شهر جي باهريان پنهجي والدين رڳو ارجن جي قبر جي پاسي ۾ آهي - پاڻ وڏا فرزند ۽ ولدي قطب الهي اسرار جي ظاهر ڪندڙ ، رڳو ارجن جي هيٺ اچڻ جو مرڪز ، حقيقتن کي کوليندڙ وڏو ^{ملي} ربيده العاشقين - حضرت شيخ شاه غلام نبي قدس الله تعالى سره جو آهي - مشهور حضرت

میر صاحب، جي نبي سان آھن - سندن والدہ ماجدہ لاڀڻ سادات گھراڻي مان آھي. سندن ولادت
 شھر پشاور ۾ ٿي ۽ سڪونت گھڻي ڀاڱي قنڌار ۾ ٿي. سندن عمر شريف ۵۶ سال ٿي. رحلت
 ماہ جمادي الاول سنہ ۱۲۷۵ ۾ ڪيائون. سندن مزار مبارڪ شھر قنڌار جي باھران اٽڪل ۱۰
 سو قدمن تي آھي. پاڻ فرزند تاج الاولياءَ، وارث الانبياءَ، هدايت جي حراني جو خراج
 الهي رحمت جو تقسيم ڪندڙ، حضرت شاه غلام حسن قدس الله تعالى سره جا آھن.
 حضرت شاه غلام حسن، حضرت جيو صاحب پشاور جي نالي سان مشهور آھن، سندن
 والدہ صاحبہ لاڀڻ سادات گھراڻي مان حضرت محبوب سبحاني جي اولاد مان آھي. سندن
 ولادت جي جاءِ شھر پشاور آھي ۽ سندن مزار شريف بہ پشاور ۾ پنھنجي والد صاحب جي
 پاسي ۾ آھي. پاڻ پيوند فرزند، سند المحققين، سرھان الواصلين، مراجع الوصول، منہاج
 فخر العاشقين، قدوة الاولياءَ، جناب حضرت شاه غلام محمد قدس الله تعالى سره جا آھن.
 سندن جاءِ پيدائش سرھند شريف آھي. سندن رحلت عيد الفطر جي رات سنہ ۱۱۷۸ھ
 آھي ۽ مدفن شھر پشاور جي باھران آھي. پاڻ وڏا فرزند قطب الاقطاب، واقف الهي
 سرار، متشابھات، عالم رموز، مقطعات، المشرق بشرق الاصلات، وارث الانبياء
 باور، تہ ڪاشف مٽر مکتوم جناب حاجي شاه غلام محمد معصوم قدس الله تعالى سره
 جا آھن. سندن جاءِ پيدائش سرھند شريف آھي. رحلت جي تاريخ ھذا ذوالحجہ سنہ ۱۲۷۵ھ
 آھي. سندن مزار مبارڪ سرھند شريف ۾ ھڪ ننڍي قببي ۾ حضرت عروۃ الوثقى رضی اللہ
 تعالیٰ عنہ جي مزار مبارڪ سان لاڳيتو اولھ طرف آھي. سندن عمر مبارڪ ۹۰ سالن
 کان مٿي مگر ۱۰ سالن کان گھڻي ھئي جو رحلت فرمايائون. پاڻ پيوند فرزند امام العارفين
 قدوة الواصلين، نتيجه الاولياءَ، سلالۃ الصفياءَ، جناب شيخ محمد اسماعيل قدس سرہ
 تعالیٰ سره جا آھن. سندن جاءِ ولادت سرھند شريف آھي. سندن مزار مبارڪ پٿر ان
 ننڍي قببي ۾ حضرت عروۃ الوثقى جي قببي جي اولھ طرف پنھنجي فرزند قطب الاقطاب مٿي
 وڪھيل سان گڏ آھي. رحلت وقت سندن عمر مبارڪ ۷۰ سالن کان مٿي ۽ ۱۰ سالن کان
 گھڻي ھئي. پاڻ پيوند فرزند تاج الاولياءَ، قيوم الزمان، المتهقق باسرار المحبة و
 ابرائيه، المستعد لمناصب الخلافة والقيومية، نور حدیقة الانس والجان، تنفيذ حول
 الجان، فيوم الزمان، حضرت شيخ محمد صبيحہ اللہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ جا آھن.

سندن ولادت جي جاء سرهند شريف آهي - سندن رحلت ۶ ربيع الثاني سنه ۱۲۳۵ھ آهي
 سندن مزار مبارڪ اتي سرهند شريف ۾ پنهنجي والد برنگوار جو احوال وڪا الوثقي رضی اللہ عنہ جي
 گذر آهي سندن عمر مبارڪ ۸۹ سال هئي اهو چند چوڌ پنهنجي ۶ ربيع الثاني جي ۹ تاريخ هئي جو
 وصال يافته ٿيا - پاڻ وڏا فرزند ، سجاد ڪا ٽئين ۾ پنهنجي والد برنگوار جا قائم مقام ، امام الهادي
 قبيله الامدال والذوات ، مرجع الاقطاب والافراد ، سلطان العارفين ، عين العابدين ، برهان الملته
 والدين ، مدد العالمين ، محمد ادين ، عروة الوثقي حضرت شيخ امام محمد مصطفیٰ رضی اللہ تعالیٰ
 عنه جا آهن - سندن ولادت باسعادت دار الخلافت سرهند شريف ۾ آهي - سندن عمر شريف ۸۹
 سال هئي - سندن رحلت تاريخ ۶۹ ربيع الاول سنه ۱۲۳۵ھ ۾ ٿي - سندن مزار مبارڪ سرهند شريف ۾
 وڏي قدر اندر آهي - جو حضرت عروة الوثقي جي قبلي جي نالي سان مشهور آهي - طولي ۱۰۰ مٽر
 يڪانتي ۴۰ مٽر آهي - الجواهر المذکور في مآلاتيها ولاخصي مكارمها له
 پاڻ ٽيون نبو فرزند ارجمند ، حضرت عوت الخلافت - عواصم الحقيق ، مطلع الرموز
 لاشارات ، منبع الكنوز والبتارات ، برهان السلف ، سدھان الخلف ، وارث سيد البشر ، منور
 المآل الحادي عشر ، امام رباني محبوب سبحاني ، مجدد الف ثاني خواجه شيخ احمد فاروقي رضی اللہ
 تعالیٰ عنه و امدا نافيو صانده آمين جا آهن - سندن ولادت شريف سرهند شريف ۾ ٿي
 ۶ ايئي سندن پرورش ٿي - سندن عمر مبارڪ سن ۶۳ سال ٿي - تاريخ ۲۹ صفر سنه ۱۲۳۵ھ
 هن دار فاني ۾ مان دار البقا ڏانهن سفر ڪيا ٿون ۽ تاريخ پهرئين ربيع الاول جي هدي ۾
 گاه اندر داخل ٿي وصال مولا جو ماڻيا ٿون - سندن روضو مبارڪ سرهند شريف ۾ آهي پنهنجي
 مسجد شريف جي ڀر ۾ حضرت عروة الوثقي جي قبلي کان جدا آهي -

حضرت ممدوح (حضرت امام رباني مجدد الف ثاني ٽيئي ستره) ۽ سندن اولاد سگوري
 جي ڪجهه حالات بيان ڪرڻ جو سبق ڏامن ڳوٺو مگر جيئن ته سندن احوال وڌيڪي ۽ تفصيل
 توڙي پوري احوال بيان ڪرڻ ته گهڻن وقتن ۾ به ماڻح جو نه آهي ، لاچار هن مختصر
 ۾ ايندڙ قدر بيان ڪندڙ جو چوندن ۾ رساله جو موضوع له (مقصود) ٿيو آهي ان ڪري فقط
 بالن مبارڪن جي ذڪر ڪرڻ تي اڪثفا ڪئي وئي - جيڪڏهن زياده تفصيل جي ضرورت هجي ته

۱- خوشي ۽ غمي انهن لاءِ آهي ، جن هن قبلي جي زيارت ڪئي ان جي ۾ اهڙا اجاڙا ڏهن ڪين
 نظر اچن ڪون ٿيڪون ۽ ڳالهيون ٿي ٿين ٿيون اچي سگهن ۽ جن جون برڪتون انهن ۾ نه ٿيون اچي سگهن
 ۲- ڪنهن به راز ۽ حقايق جو ڪو حقيقت ۾ ٿيڻ هٿندڙ - ٿيڻ ۾ ڪنهن به اشارت جو واقف ڪندڙ - ٿيڻ ۾ ڪنهن به
 خوشي ۽ غمي جو چشمو - ٿيڻ ۾ ڪنهن به صدي جي روشن ڪندڙ -

کتاب مستطاب "عبدہ المقامات" جو مطالعہ کبھی جیکو منہی ڈاڈی ہز رگوارچی تصنیف آھی
 ۱۰ ہن فن فی جامع تصنیف آھی ۔

۱۱ یان حضرت مخدوم شیخ عبد الاحد قدس اللہ سرہ جاوڈا فرزند آھن ، اھی حضرت
 شیخ ترین العابدین قدس سرہ جا فرزند آھن ۔ اھی شیخ عبد الحق قدس سرہ جا فرزند آھن ۔ اھی
 شیخ محمد قدس سرہ جا فرزند آھن ۔ اھی شیخ حبیب اللہ جا ۔ اھی قطب الاقطاب ، غوث الاعلیٰ
 حضرت امام رفیع الدین قدس سرہ جا فرزند آھن ۔ اھی فرزند شیخ نصیر الدین قدس سرہ جا
 جا آھن ۔ اھی فرزند شیخ سلیمان قدس سرہ جا آھن ۔ اھی فرزند شیخ یوسف قدس سرہ جا آھن
 اھی فرزند شیخ اسحاق قدس سرہ جا آھن ۔ اھی فرزند شیخ عبد اللہ قدس سرہ جا آھن ۔ اھی
 فرزند شیخ شعیب قدس سرہ جا آھن ۔ اھی فرزند شیخ یوسف قدس سرہ جا آھن ۔ اھی
 فرزند شیخ شہاب الدین المعروف (عرف) رخ شاہ کابلی قدس سرہ جا آھن ۔ اھی فرزند خوا
 نصیر الدین قدس سرہ جا آھن ۔ اھی فرزند خواجہ محمود قدس سرہ جا آھن ۔ اھی فرزند خواجہ
 سلیمان قدس سرہ جا آھن ۔ اھی فرزند خواجہ مسعود قدس سرہ جا آھن ۔ اھی فرزند خوا
 عبد اللہ الواعظ الاصفہانی قدس سرہ جا آھن ۔ اھی فرزند خواجہ عبد اللہ الواعظ الاکبر
 قدس سرہ جا آھن ۔ اھی فرزند خواجہ ابو الفتح قدس سرہ جا آھن ۔ اھی فرزند خواجہ اسحاق
 قدس سرہ جا آھن ۔ اھی فرزند خواجہ ابراہیم قدس سرہ جا آھن ۔ اھی فرزند حضرت سالم
 قدس سرہ جا آھن ۔ اھی فرزند حضرت عبد اللہ رضی اللہ عنہ جا آھن ۔ اھی فرزند امیر المؤمنین
 امام الحداد حضرت عمر بن الخطاب رضی اللہ تعالیٰ عنہم جمعین جا آھن ۔

۱۲ تھو سعی سلسلو جیکو حضرت امیر المؤمنین عمر رضی اللہ تعالیٰ عنہ کان مئی آھی
 سوھن فریب سان آھی ۔ امیر المؤمنین حضرت عمر ابن الخطاب ابن نفیل ابن عبد العزی
 ابن رباح ابن عبد اللہ بن قریظ ابن ذراح ابن صدی ابن کعب ۔ ہنی نسب پاک حضرت
 حبیب البشر سید المرسلین علیہم الصلوٰۃ والسلام سان ہن طرح ملی تو ۔

۱۳ حضرت رسول اکرم سیدنا محمد مصطفیٰ ، شفیع روز جزاء خبر الوری صلی اللہ علیہ

۱۴ بن عبد اللہ ابن عبد المطلب ابن عبد مناف ابن قصی ابن کلاب ابن مرہ ابن کعب ابن
 لوی ابن غائب ابن فھر ابن مالک ابن نصر ابن کنانہ ابن خزیمہ ابن مدرکہ ابن الناس
 ابن مصر ابن نہر ابن قعد بن عدنان ابن ادد ابن اود ابن حمل ابن قینار ابن سبیدنا اسماعیل

علیہ الصلوٰۃ والسلام ابن سیدنا ابراہیم خلیل علیہ الصلوٰۃ والسلام ابن تارخ ابن ناخور من
 انشراح بن رعو من عامر ابن شالح ابن ارفخشذ ابن سام بن سیدنا نوح علیہ الصلوٰۃ
 والسلام بن مسک ابن منوش ابن جوح و هو سیدنا ادریس علیہ السلام ابن مرد ابن
 مہر لیل ابن قینان بن یوش ابن شست علیہ السلام ابن سیدنا ابو العیش آدم علیہ الصلوٰۃ
 والسلام - اہل بصرہ عمدۃ المقامات "عین علم انساب" (علم نسب) جی معتمد
 کتاب میں سندن آباؤی مر سنی جو بیان ذکر کل آہی - اگرچہ عدنان کا بعد نالین جی
 تحیق (مقرر کرکے) میں اختلاف آہی -

بیان سلسلہ قضیاتی حضرت صاحب سندون پیران کرام میں مشائخ عظام جو حضرت
 سیدنا علیہ الصلوٰۃ والسلام نائیں ہن طرح آہی نہ جناب حضرت صاحب جن کی فیض
 ہانت طرفت جو تاج وراثت میں خلافت تقسیمید یہاں جو جناب قطب زمان غوث دوران
 خلیفہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم و الانام - سندن والد شریف جناب حضرت حاجی عبدالقیوم
 قدس سرہ اللہ سرہ کا کان ملید

اگرچہ اہلنا لو مبارک آگے ی سندن نسبی سلسلہ میں ہن صفحہ جی ریئت بشیل آہی
 بلکہ آگے سینی حضرت جانالا جو ہکٹی جایو میں مشائخ اہل نسبی سلسلہ مذکورہ میں
 تفصیل سان مہ تین و نگر پوتل آہی - دو بارہ تکرار برکت حاصل کرکے لای فیضیابی جی
 سلسلہ میں مسکبا نالا موتیں وانگروری ہن لڑھی مہ پوتل و جن نام

فَالَّذِي رَزَقَهُ دَاوُدُ حُسْنًا وَهُوَ مُسْتَظَلَّمٌ وَلَيْسَ يُنْقَضُ قَدْرُهُ وَهُوَ غَيْرُ مُنْتَضَمٍ لَهُ
 فَإِنَّ عِنْدَ ذِكْرِ الصَّالِحِينَ قَدْرُ الرَّحْمَةِ

انہن (دھرا) کی دری فیض امانت سندن والد ماجد بحر الحقائق غواص الدقائق
 سند اہل حقیقین برہاں الواصلین جناب حضرت حاجی محمد فضل اللہ قدس سرہ اللہ
 تعالیٰ سرہ الاقدس کان دری میں ملی - انہن (دھرا) کی اہا امانت دری جناب قیوم جہان
 غوث زمان و حر الواصلین دلیل المتحیرین بشیخہ الاسلاف و سیلۃ الاخلاف جناب
 حضرت حاجی محمد صفی اللہ قدس سرہ اللہ تعالیٰ سرہ الاقدس و افاض اللہ سبحانہ علیہا من
 قیوم ضارک مین کان ملی - انہن (دھرا) کی امانت دری پنہنجی و دی پاء قدوة الاولیاء

لہ ہو ی سو نہر میں و دی توان حالت میں جو پوتل آہی میں پنہنجی قدس سرہ عزت مہ گہ نہ توٹی ان حالت میں جو پوتل آہی
 نہ صلح جی ذکر کرکے وقت اللہ تعالیٰ جی رحمت نازل نہی تی -

فہشند بہ جي دڪر ۽ مراقبہ ڪرڻ بہت رهنمائي ڪري اعلیٰ توجہ فرمایا تون۔ اڪيلائي ۾ کين آرام ۽ مزو ۽ لطف حاصل ٿيو ۽ اعلیٰ ترقي ۽ عروج ظاهر ٿيا۔ مطلب ته ٻن ئن مہبن جي اندر اللہ تعالیٰ جي مہر باني ۽ سان حضرت خواجہ باقي باللہ جي برکت پري تربت جو اثر انهن جي حق ۾ ظاهر ٿيو۔ اھو ٻين ڪرڻ کان زيان گنڳي ۽ نڪرڻ کان قلم قاصر آهي ۽ تہ اھڙو مہر ٻن سالن کي سالن کان پوءِ بدلتوھڻ اچي، جعہ و جلد ۾ حصرت امام رباني مجدّد الف ثاني کي مليو ۽ پنھنجي منزل مراد حاصل ڪيا تون ۽ حضرت خواجہ باقي باللہ ۽ حن سندن حق ۽ اعلیٰ خوش خدو فرمايون ۽ اھي ان ڪري پيارا ۽ مراد وند بڻيا ۽ جلد ۾ مشاہد و ماثر جو اھوئي سبب ھو۔

ھڪ ڏينھن حضرت امام رباني کي اڪيلائي ۾ صلح فرمایا تون ۽ مٿن اھي بارڪتقا ظاھر ڪيا تون، جيڪي انھيءَ کان ڪجهہ سال اڳ مٿن ظاھر ٿيا ھوا۔ پاڻ فرمایا تون ته جڏھن حضرت مولانا بزرگ خواجہ امڪنگي ڏي سڙھ جن موٽي حڪم ڪيو ته ھندستان طرف وڃ ته جيئن ھي اعلیٰ سلسلو اتي تنھنجي ھٿان مروج ٿئي۔ مون پاڻي کي ارڪم جولائق نہ سڃاڻي عاجزي ڏيکاري۔ پاڻ استخارہ ڪرڻ جو حڪم ڪيا تون۔ استخارہ ۾ ڏنل ھڪ ٻوليھڻ ڏر طوطو ھڪ وڏ جي ٿاري تي ويٺو آھي۔ مون دل ۾ نيت ڪئي ته جي اھو طوطو ان شاخ نان اڙامي اچي منھجي ھٿ تي ويھي ته ھن سفر ۾ سھولتون ۽ ڪاميابيون حاصل ٿينديون، مان اھا ٺھڻ خيالن ۾ ھوس ته طوطو ان ٿاري نان اڙامي اچي منھجي ھٿ تي ويھو ۽ مون ان جي چنھن ۾ پنھنجي رات جو لعاب ڌرو ۽ ان طوطي موٽ ۾ وري منھجي رات ۾ مصري وڌي۔ ٻئي ڏينھن رات جو جڏھن مون اھا حقيقت حضرت مولانا امڪنگي ڏي سڙھ جي اڳيان ڪئي ته پاڻ فرمایا تون ته توکي جلد ان جلد ھندستان طرف وڃڻ گھرجي ڇاڪاڻ ته طوطو ھندستان تي پڪي آھي ۽ تون ھندستان ۾ مقبول ٿيندين ۽ ان ڪري سڄي دنيا ھن سلسلہ عاليہ مان روشن ٿيندي ۽ توکي پڻ اتان فيض حاصل ٿيندو۔ حضرت خواجہ ڏي سڙھ جن پڻ فرمايو ته جڏھن موٽي اوهان جي سفر جو ھندستان طرف خيال آيو ته ائين ڏسڻ ۾ آيو ته تون ھڪ قطب جي پاڙي ۽ پٺاھ ۾ آيو ھين ۽ ان قطب جي حليہ مبارڪ کان بہ واقف ڪبا تون۔ ان ڏينھن صبح جو سویر ان شھر ۾ رھڻ ۽ درويشن ۽ گوشہ نشينن جي تلاش ۾ نڪتس۔ ھڪ ٿو لوڏ ٺھراڻ کي حليہ مطابق

جي لکان شرح ان جو دفتر تين

ذَالِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

ولادت با سعادت حضرت خواجہ قدير سیرۃ يعنى حواحد بلوگ، ڪابل جي شهر ۾ سنہ ۱۰۹۵ ھ
تولد ٿيا۔ ظاهري علم جي تحصيل مولا محمد صادق حلواني جي خدمت ۾ ڪيائون، هڪ سگوري
ان جي مدح ۾ فرمايو آهي۔

دين ديواندر فہلو اسان جو خاص محفل حوا هو مور اسان جو

پنکند تر پچائي مرھو اسان جو حضرت محمدن الباقي، قاسم جو

پوء پنھنجي مرشد سگوري جي حڪم موجب هندستان طرف سفر ڪرڻ شروع ڪيائون جيئن
مٿي ان جو ذڪر ڪيل آهي۔ هڪ سال گذهرو ۾ ويا ۾ پڻ پرتيا ۽ گهڻي خلق خدا انهن مان فيصيا پئي
اٿن ۽ ڏهلي ۾ طرف رح ڪيائون ۽ پتي باقي زندگي گذار ماڻون۔ هيران، احوال، مرھو ۽ برھو ۽
کي بالڪل پوشيده رکڻ سندن پسند ڪيل دستور هو ۽ پاڻ گهڻا ۽ ۽ گوشه نشيني ۾ هوندا
هئا ۽ پنھنجي عبادت کي تهت رکيل ۽ مڪاره سمجھندا هئا۔ سادات ڪرام جي عزت گهڻي
ڪندا هئا ۽ عالمن جي تعظيم ۾ انتها ڪرڻ فرمائيندا هئا۔ ٿورن يا جامع عسڪرن جي
چاڻڻ لاءِ پرهيزگارن فقيهن طرف متوجھ ٿيندا هئا ۽ پنھنجي زندگي جي آخر ۾ هي
ساعتي پڙهند هئا **ساعتي:-**

لُزُ ڪُنُ ڪانِ دِجِ فقيرِ جو آستين روي ۽ پساڻي اها ٺپو ٿيند ووجان

آهيان سڪل گاهه پري لطف هيرت مثل مڪي ٿيس پر ٿو ٿا ڳاڙهيند ووجان

سندن وصال ۱۰۹۵ ھ ۾ ٿيو جنهن جمادى الثاني جي ويهين تاريخ سنہ ۱۰۹۵ ھ آهي۔ سندن عمر
مبارڪ ۴۰ سالن کان ٿيل هئي، جڏهن الله تعاليٰ سان وصال ڪيائون۔ سندن مزار مبارڪ
دهلي شهر جي باهريان، حضرت رسول الله صلي الله عليه وسلم جي قدم مبارڪن جي قريب آهي
قَدْ صَوَّلْنَا الْكَلَامَ فِي هَذَا الْمَقَامِ لَكِنْ لَا يَخْلُو عَنْ فَايِدَةٍ أَوْ كَوَائِدَ

اصل مطلب ٿي اچون ٿا۔ انهن کي هي نسبت طريقه عاليه فقهيند پي جي ڪثير السعادت
(گهڻي سعادت وارو) غوث الخدائق (خلق جو فريادر) حضرت مولا نا امڪنگي قدير سیرۃ جي
خدمت مان حاصل ٿي۔ پاڻ مرڪن جا پندار ۽ الهجي تشايعن جا ظاهر ڪند هئا ۽ پنھنجي سبجي

ل ۽ هن جاء ۾ اسان بيان ڏيکيو آهي پر ٿاڻن کان ناهي ٿا آهي۔

جسار حضور اکرم صلی اللہ علیہ وسلم جن جي حدیثن جي مطالع ڪرڻ ۾ گذاريا ٿون ۽ پنهنجي
آخر عمر ۾ هتي قطع ٿيڻ هندا رهيا. **مر ياعبي :-**

آهي ياد مون موت هر گهر ٿي هر پلڪ :- خبر ناهي ڪڏهن ايندي اها جهلڪ

نسل جدائي خدا کان نه ٿي ڪا سٺ :- پيو ايندو اڳيان جو پيا ٿيندس علق

سندن ولادت يا سعادت ۱۴۰۹ هجري - سندن عمر مبارڪ ۹۰ سالن کان وڌيڪ نه هئي

۽ پيارو سڏ ۾ مرحلت در مايا ٿون ، سندن هنن ار مبارڪ ڪابل شهر جي ٻاهران نريارت گاڏا عام

و خواص آهي. انهن کي وري هي اعلى نسبت پنهنجي والد بنر گوار حضرت مولانا خواجہ در

محمد قيس سرڪان نصيب ٿي. حضرت مولانا قيس سرڪان جن ظاهري علمن ۾ مولو بيت جو درجہ

رکندي رهيا ۽ پڻ ديني خواهه دينوي علمن جا ماهر هئا. حدیثن کي گهڻي شوق سان پڙهندا هئا ۽ پنهنجي

سڄي عمر پڙهائڻ ۾ گذاريا ٿون. پنهنجي آخري عمر جون گهڻيون گوشه نشيني ۾ بسر ڪيا ٿون.

سندن ڪرامتن جو بيان ڪرڻ قلم جي طاقت کان ٻاهر آهي. پاڻ پنهنجي پادر بنر گوار حضرت

مولانا تراهد وحشي جا پائينجا آهن. سندن صحيح عمر مبارڪ ۽ مرقد منور جي معلومات هنن

فقير (حضرت خواجہ محمد حسن جان قيس سرڪان مصنف هن ڪتاب جو) جي اڳيان تحقيق سان نه ٿي آهي

انهن کي هي اعلى نسبت حضرت مولانا خواجہ تراهد وحشي کان ملي جيڪي وحش جا

هئا. وحش ڳوٺ آهي جيڪي حصار جي پسگردائي ۾ آهي. پاڻ حضرت مولانا يعقوب چرخي جي

عرين مان آهن. انهن جو احوال تفصيل طلب آهي.

انهن کي وري هي نسبت مبارڪ قطب الاقطاب، سلطان العارفين سرچشمه ابحار اسرار حضرت

مولانا خواجہ عبيد الله احرار جي خدمت مان حاصل ٿي. پاڻ اباڻي ڪرام جي طرف کان فاروق

نسب جا آهن ۽ سندن مامور مهربان حسيني سادات مان آهي. ظاهري علم کي پوري تحصيل

تي پهچايا ٿون. اول عمر ڪمال ظاهري مسڪيني ۾ گذاريا ٿون. عمر جي وچين ۽ آخري حصہ ۾ الله

تعالیٰ جي نالن ميان مان اسم الغني جا مظهر ٿيا. سندن جهڙو هن طريقي ۾ ظاهري غنا و ظاهري

دولت ۽ تي هڪٻئي ۾ پهتو هوندو. سندن وجود مبارڪ ظاهري ۽ باطني فيضن جو سرچشمو هو.

سندن ظاهري ۽ باطني قياضي جو بيان تقرير ۽ تحرير جي طاقت کان ٻاهر آهي. سندن

مرحمت تاريخ ۲۹ ربیع الاول ۱۳۹۴ هجري هئي. رحمة الله تعالیٰ مرحمة واسعة

انهن کي هي نسبت شريف حضرت مولانا يعقوب چرخي قيس سرڪان جي خدمت مان ملي

پاڻ چرخ جي شهرن مان ڪنهن شهر جا رهواسي آهن، جيڪي ڪابل جي پسگردائي ۾ آهن -
 حضرت خواجہ عبداللہ احرار قُدس سرُّہ جي انتقال کان بعد سندن (حضرت خواجہ عبداللہ
 حار قُدس سرُّہ) حڪم موجب خواجہ علاء الدين عطار قُدس سرُّہ جي صحبت ۾ رهيا - جفا بيان
 جي شهرن ۾ زندگي گذاريا ٿون - انهن کي هي اعلى نسبت، حضرت خواجہ خواجگان پير پيران
 دستگیر در ماندگان (عاجزان) حضرت خواجہ بهاء الدين محمد نقشبند بلاگردان رضی اللہ
 سبحانہ و تعالیٰ عنہ جي خدمت مان حاصل ٿي - سندن اسم پاک محمد بن محمد البخاري
 ابن سيد محمد ابن سيد جلال الدين آهي - ساداة ڪرامن جي سلسلہ نسب شريف موجب اهو
 نسب حضرت امام حسن عسکري رضی اللہ عنہ سان ملي ٿو -

سندن ولادت باسعادت شڪار هئي - پاڻ حضور اکرم صلي اللہ عليہ وسلم جي
 سنت جا پورو ڪار هئا، نيٽري قدر جو هڪ وار جي چوٽي برابر مخالفت کي گناهه عظيم سمجهند
 هئا - چوندا هئا ته عمل دلي ارادي سان آهي - اجائي لاف ناري ۽ بدعتن کان مڪمل پر هين ڪندا
 هئا - ڳالهه ڪندا آهن ته حضرت خواجه صاحب جن کي نوڪر يا نوڪريائي ڪانه هئي کان ٿون
 هڪ دفع ان قسم جو سوال ڪيو ويو - پاڻ فرمايا ٿون ته پانهپ سرداري سان ٿئي ٿي ۽ چوڻ
 فرمايا ٿون ته اسان جو طريقو عَزَّوَجَلَّ (مظبوط ڪرو) آهي ۽ اسان جو هٿ حضرت
 محمد مصطفيٰ صلي اللہ عليہ وآلہ وسلم جي دامن ۾ سندن اتباع ڪرڻ ڪري پيل آهي ۽
 اصحاب ڪرام رضی اللہ تعالیٰ عنہم جي نقش قدم تي هلڻ به لائرمي امر آهي - اسانجي هن
 طريقي اندر ٿورو عمل ڪرڻ سان گهڻو فلاح ملي ٿو - پر سنت جي ناچداري جي رعيت وڌو
 عمل آهي - مگر اهو جيڪو اسانجي طريقي کان مُذهبن موٽي ٿو دين جو خطرو خريد ڪري ٿو -

سندن قول، کَشَفَ ۽ ڪرامتون ايتريون ته گهڻيون آهن جو هن مختصر رسالہ اندر ساڃي
 نٿون سگهن - پاڻ فرمايائين ته منهنجي خائري اڳيان هي بيت پڙهجو -

بیت

گلي تنهنجي ۾ آيا سين مثل مقلد ڪنگال :- خدا واسطي پسا يومون کي پنهنجو جمال

حضرت خواجہ بهاء الدين قُدس سرُّہ جي وفات حسرت آيات سومر ڏينهن تاريخ تين

ماه ربيع الاول سنه ۹۱ ۾ ٿي آهي، تَدَسَّ اللہ سرُّہ ۽ افاضَ عَلَيْنَا قُبُورُ ضُءِ آمين

سندن عمر مبارڪ ۶۷ سال هئي - سندن مزار مبارڪ شهر بخارا جي باهون تعبير

ٿيل آهي - کين (مئي ۱۶) هي نسبت شريف حضرت سيد امير گلال قُدس سرُّہ جي

خدمت مان حاصل ٿي ۽ پاڙي ۾ دانه ڪرمان ٿهر - سندن شاهن احوالن ۽ مقابلي مقام جي ذڪر ڪرڻ کان قلم قاصر آهي - تنهن ۾ ۱۸ ٽي هيئي اعليٰ مرتبو، حضرت مولانا خواجه بابا سید محمد ^{۱۸} ٿي س سِرَّة جي خدمت مان مليو - پنهنجي وقت جا يڪتا يگا نه هئا - حضرت خواجه بهاء الدين ^{۱۹} ٿي سِرَّة جي فضيلت ۽ مرتبت کي سندن پاران ۽ غير م معلوم ڪيائون، ان ڪري حضرت خواجه بهاء الدين ٿي سِرَّة ڀڳت ڪري بالهائون ۽ کين اعليٰ پيائون سان نوار يائون - حضرت سيد امير گل ^{۲۰} ٿي سِرَّة کي زمينائون نه مڃي درند بهاء الدين جي حق ۾ تربيت ۽ شفقت ڪار صفت نه موٽي، ورنه لوڪي معاف نه ڪندس - حضرت امير گل ^{۲۱} ٿي سِرَّة عرص ڪيو، جيڪڏهن هن جو وصيت جي بجا آوري نه ڪيم، ته پوءِ آئون مرد نه آهيان ۽ سڄا اها امانت ان جي لائق ماڻهوءَ جي حوالي ڪيائون رضی اللہ عنہم - انهن کي ۱۸ ٿي هائون دري حضرت مولانا خواجه علي ^{۱۹} ٿي سِرَّة جي خدمت مان ملي ۽ لقب ”عزيزان“ هو - پاڙي اعليٰ درجي ۽ ظاهري ڪرامتن جا مالڪ هئا - سندن مزار مبارڪ، خوارزم ۾ مشهور آهي - **يَا رَاوِدُ يَتَبَوَّكُ بِكَ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ رَحْمَةً أَوْسَعَةً** ٿي سِرَّة (۱۹) کي اهو رٿو وري مولانا خواجه محمّد انجيد نقوي ٿي سِرَّة جي خدمت مان مليو - سندن اصل وطن مخطوطو - ان کان پوءِ پاڙي انجيد ۾ راسيا جيڪو بخارا جي ڳوٺ مان هڪ آهي - اتي وقت جي ماڻهن جا رهڻ ۽ مرشد ٿيا - انهن (۲۰) کي هي اعليٰ نسبت حضرت خواجه عارف ريوگري ٿي سِرَّة جي خدمت مان حاصل ٿي - پاڙي وڌي ڪشف ۽ بلند مرتبي جا مالڪ هئا، پنهنجي وقت ۾ سڀني جا مرشد هئا - انهن (۲۱) کي هي اعليٰ نسبت خواجه حضرت سراج عبد القادر غجداني ٿي سِرَّة جي خدمت مان ملي - پاڙي حضرت امام ^{۲۲} جي اولاد مان آهن - ماءُ جي طرفان شهرزاده ملا طيب جا هئا - ۲۲ سالن جي عمر ۾ خدا جي طلب ۾ مستعمل ٿيا - سندن خاص اصول سنن پاڪ کي پڪڙڻ ۽ ان جي پيروي ڪرڻ هو - کين پوئين قلبي ذڪر جو سبق حضرت خضر علي نبينا وعليه الصلوٰة والسلام کان مليو ۽ حضرت خضر انهن کي پنهنجو فرزند ڪري قبول ڪيو ۽ کين لقب ”خواجه جهان“ مليو - حضرت خواجه جهان جو ڪرامتون، ڪشف ۽ علمي قابليتون لکڻ کان ٻاهر آهن - انهن (۲۲) کي وري هي اعليٰ مرتب امام حقاني، حضرت ابو يعقوب يوسف همداني ٿي سِرَّة جي خدمت مان حاصل ٿيو - پاڙي حضرت امام ^{۲۳} سراج الامة ابو حنيفه ڪوفي رضی اللہ تعالیٰ عنه جي اولاد مان آهن

له اها مراد رابر گالا آهي ۽ ان تاريخت حاصل ڪئي ۽ پندي آهي، الله تعالیٰ جي گهڻي رحمتن نازل ڪندڙ آهي مان

حضرت ابو جقوب يوسف همداني جي ولادت باسعادت سومر ڏينهن ۲ صفر سنه ۷۳۵ هه ۾ ٿي ظاهري علمن کي مڪمل ڪيائون - سندن اوصاف حيدره ڪي هئا آهن، جو پاڻ ۳۷ حج پيادل ڪيائون ۽ هزارن ترانن کي حافظي ڪيائون، نماز جي هر رڪعت ۾ هڪ ڀاڙهه قرآن جو پڙهندا هئا - کين تفسيرن، حديثن، فقه ۽ علما اصول ۽ فروع جي ڪتابن مان ۷۰۰ جزيون ياد هيون ۽ ست هزارن پڙهين کي مسلمان ڪيائون - پنهنجي گدران لاءِ ضرورت مطابق ڪيتي ڪندا هئا ۷۰۰ سارن جي عمر تائين سادي نه ڪيائون - آخري عمر ۾ همدان کان سفر ڪري سمرقند پهتا ۽ اتي شادي ڪيائون ۽ تيرهين سنو ڄائندا هئا - ۽ اکر سُنا ڪندا هئا - عَاشَ فِي الدُّنْيَا رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى نَحْسُ وَرَحْمَتُ سَنَةِ دَكَانَ وَفَاتُهُ سَنَةُ خَمْسٍ وَعِشْرِينَ وَخَمْسَ مِائَةٍ - سندن هزار مبارڪ درد ۾ موجود ۽ مشهور آهي - يُرَى أَمْرٌ وَيُتَرَكُ لَكَ بِهِ - انهن (نمبر ۷۳۳) کي هي اعلى نسبت حضرت خواجہ مولانا شيخ الوعلي ورمدي قيد سر ۾ ۷۳۵ جي حاضري مان حاصل ٿي - سندن اصل نالو فضل الله بن محمد آهي ۽ خراسان جي وڏن عالمن قاضين مان هئا - وعظ، نصيحت ۾ پاڻ امام ابو القاسم قليري جا شاگرد آهن - ظاهري علم جي تحصيل نيشاپور ۾ ڪيائون - سندن اصل وطن طوس آهي - پاڻ عالمن فاضلن جي خدمت ۾ گهڻو رهيا ۽ انهن کان فيضاً ٿيا - رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى رَحِمَهُ وَاسِعَةً - انهن (نمبر ۷۳۴) کي هي عاني مرآتو سلطان المشايخ حضرت مولانا خواجہ ابو الحسن خرقاني رضي الله عنه جي خدمت مان مليو - سندن اسم مبارڪ علي ابن جعفر آهي - پنهنجي وقت جا يگانہ ۽ غوث هئا - حضرت سلطان العارفين جي روحانيت کان سندن ڪسب ڪمال ظاهر ٿيو - ڇاڪاڻ ته سندن ولادت جي نسبت حضرت سلطان المعارفين جي ظاهري رحلت کان پوءِ انوار ٿي - حضرت سلطان العارفين پنهنجي روحاني رمت جي پهرت مطابق انهن کي مقرر ڪيو جيئن مولانا روم فرمائي ٿو

آه ڄاڻو شه بعد ڪجهه سالن صبح	حنهن پکيڙيو آسمان تي آه خيرو و سيم
گلزار حق کان منهن سنڌ آه منل گلاب	ان ڪري در جو سندن آه اعليٰ بي حسا
ڇا سندن آه نالو هاتف ٻڌايو بو الحسن	ڇا چوان حليمه سنڌ ابرو مثل پير ڪهن

سندن مڪمل حالات ۽ مرتبن جي لکت کان قلم قاصر آهي پر ٿورو انهي مان تير ڪ لاءِ لکجي ٿو - سندن قولن مان آهي ته " غم جي طلب ڪر جيئن تنهنجي اک جا ڳوٺاها ظاهر ٿين

جاڪاڻ ته الله تعالى ٻانهي جي روئڻ کي پيارو سمجهي ٿو. پڻ فرمايو ته نه جيڪو رڳو ڳاڻي ٿو ۽ ان ذريعي حق ڳولهي ٿو ته اهو بهتر آهي ان کان جو قرآن پڙهي ۽ پر قرآن مان حق کي نه ٿو ڳولهي پڻ فرمايو ته رسول الله صلي الله عليه وسلم جو وارث اهو آهي جو انهن جي نفس قدم تي هلي ۽ نه اهو جو صرف ڪاغذ ڪارا ڪري. پڻ فرمايو ته چاليهه سال ٿي آهن جو مون کان منهنجو نفس، هڪ ڀڙڪ ٿڌي پاڻيءَ جو ماڻو ڀڙڪ ڌوڌي کڻي جو ٿو گهرجي پر اڃا ان کي نه ڏٺو آهي. پڻ فرمايو ته اڳ منهنجي مريدن مان ڪو تڪليف جي وقت ۱۰۰ دغا چوي يا شيخ ابو لهر جي قاتل سڏي پوري ڪرڻ بعد چوي ته 'منهنجي جو فلا ٿو مشڪل خدا کان آسان ڪري' ته پوءِ يقيناً ان جي حاجت پوري ٿيندي. 'يهما او ستاين خدا کان سوال ڪرڻ کان صبر نه ڪندس (يعني خدا کان سوال پيو ڪندس) جيتائين (جي حاجت پوري ٿئي). ڪن مريدن ان جو گهڻا پيراڻا ٻڌو ڪيو آهي ۽ صحيح ٿڌو آهي. سندن وفات ۲۵ هجري ۾ ٿي رحمة الله تعالى رحمة اواسعة انهن (۲۵ هجري) کي اها اعلى نسبت سلطان العارفين، مدجاء العالمين حضرت بايزيد بسطامي قدس سره کان بطريق روحانيت جي جھڙي طرح ذڪر ٿيو، حاصل ٿي. سندن اسم مبارڪ صيغور بن عيسوي آهي تنهن ڪري هن طريقي کي منقسم صيغوريه ٿا چون. يار اهل نصوف جا سرهن ۽ ارباب نوچيد حاييتو اهر. سندن لقب 'سلطان العارفين' آهي. سندن اڪثر ڪلام سُڪر آميز آهي ۽ انهن تي الهی خوف ايتري قدر غالب هئو جو جد هن نماز تي پڙهيا ٿا ته سمي جي هنن مان آواز ٿي نڪتا. ۽ پڌڻ ۽ پڙهي آيا ۽ رحلت وقت فرمايائون. انهي نماز ڪرڻ ۾ ۱۰۰ غفلة و ماخذ منک الدمين قدرۃ. - ۱۰۰

سندن حالات جو تفصيل تظويل (ڊيگهه) طلب آهي. انهن کي رحلت کان پوءِ خواب ۾ ڏٺائون. پڇيائون ته توهان جو چا حال آهي؟ فرمايائين ته مون کان پڇيائون ته چا ڏند ٿي؟ - چيم ته درويش جيڪو بادشاهه جي درٻار ۾ رهي ٿو ان کان ٺاهين ته چا آندو ٿي؟ چين ته چا گهر ڇڏي؟ - هن تي عجب قصو ياد آيو. ڳالهه ڪندا آهن ته نيشاپور ۾ هڪ ٻڌي عرب هئي عراقيه نالي جيڪا ماڻهن جي درن تان مائي پئندي هئي، ان هن دنيا مان لاڏاڻو ڪيو. ان کي خواب ۾ ڏٺائون ان کان پڇيائون ته منهنجو چا حال آهي؟ چيائين ته مون کان پڇيائون

۱۰۰ اوليائين کي صبح ۽ سڪر جي حالت ٿيندي آهي. صبح چوڻ آهي ان حالت کي جهڙو ۽ هوش ساهه هجي
سڪر چوڻ آهي خدا جي محبت جي عبيد هوش ساهه نه هجي. ۱۰۰
۱۰۰ ۱۰۰ نه ماد ڪيو مون ٿو کي مگر غفلت سان نه عبادت ڪئي مون منهنجي مگر سستي سان ۱۰۰

۹۔ چا آندو نئي؟ ۹۔ چيائين افسوس! مونکي سڄي عمر ۾ هنن در واري جي حوالي ۾ ڪيائون ته ”تو ترهي خدا، توکي ڏيندو شال“ هاڻي ڇڏن هنن در واري تي آئي آهيان، ته هت به چوڻ تانه تو چا آندو آهي۔ خدا ۽ تعاليٰ کان حڪم پهتو ته پوڙهي سڄي چوي، موٽي وڃو يعني سوال جواب نه ڪيو۔ حضرت سلطان العارفين جي مدفن ۾ اختلاف آهي۔ گهڻن جو خيال آهي ته اهو بسطام آهي جي جاوا۔ بلخ جي گردنواح ۾ پڻ سندن زيارت گاهه آهي، جيڪا ”سلطان الصوفيه“ جي نالي مشهور آهي۔ رافضيه حضرت خواجه محمد حسن جان قدس سره ۲ جي جد نزر گوار (حضرت خواجه فضل الله قدس سره ۱) عده المقامات جامع صنف ۱) ۾ به هي ڪتاب عده المقامات ۾ لکيو آهي ته فخر مدخ جي گردنواح عيڪ جي ڳوٺ جي قرب حضرت سلطان العارفين بابزهد بسطامي قدس سره ۲ جي زيارت گاهه سعادت حاصل ڪئي آهي، فيضن، برڪتن، هفت ۽ رقت (موجب) جو گهڻو مساهد و ڪيم وَالْعِلْمُ عِنْدَهُ تَعَالَى۔

انهن نمبر ۲۶ ”ڪي هي اعلى سينت امام الخلائق، معدن الدقائق جناب حضرت امام جعفر صادق عليه السلام کان روحانيت جي طريقي سان حاصل ٿي۔ سندن نسب پاڪ جو احوال سڄ کان وڌيڪ پڌرو آهي ۽ هر جوان خواهه پيئي کي خبر آهي۔ انهن نمبر ۲۷ ”ڪي هي اعلى نسبت پن طريقتن سان حاصل ٿي۔ هڪ آباي ڪرام کان ۽ ٻي سندن مشائخن کان ۽ جبر ان خود ڪراييدو۔ سندن ذات مبارڪ مَرَجَعُ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْعَدُ ۱ آهي۔ پاڻ مرصو الله تعالى عنه س ولايتن جا صاحب ۽ ٻنهي طرفن جا مجمع ثناء۔ ان جنماع ڪري هنن طريقن نقشبنديه کي سڀني طريقن جي مٿان هو ٿيڻ آهي ۽ هنن طريقن جو حقيقي اڳيان بلند رهيو آهي۔ سندن سهڻو دور و صغور ۽ فضيلتون هر مسلمان جي دل ۾ مضبوطي سان قائم آهن۔ ان جو بيان مختصر حاصل جو آهي، حاصل ٿي ڪي حاصل ڪرڻ يعني غير ضروري آهي انهن (نمبر ۲۷) کي هي نسبت مشهور آهي، اچداد کان هن طرح ملي۔ کين پنهني والد نزر گوار امام همام، پيشوا سڀني عالمن جو حضرت امام محمد باقر عليه السلام کان ملي۔ انهن (نمبر ۲۸) کي وري پنهني والد نزر گوار، سڀني العباد، امام السجاده، حضرت امام زين الدين عليه السلام کان ملي جو (نمبر ۲۹) کي وري پنهني والد ماجد قره العيني رسول مقبول صلي الله عليه وسلم حضرت امام حسن

۱۰ له سندن ذات مبارڪ ۾ دريائن جي گڏجڻ جي جاءِ آهي ان جي وچ ۾ پڌرو آهي، هڪ ئي ئي سجاده و نه ٿو ڪري۔ يعني حضرت سيدنا ابوبڪر صديق رضی الله تعالیٰ عنه ۽ حضرت سيدنا علي بن ابی طالب ڪڙهه الله تعالیٰ وجهه جي فيضن جي دريائن جي گڏجڻ جي جاءِ آهي۔

عليه السلام کان ملي - انهن (نمبر ۲۳) کي وري اها نسبت مشايد پنهني والد شريف امير المؤمنين
 امام الاشجعين، اسد الله الخائب سيدنا علي بن ابي طالب كرم الله وجهه کان ملي جن
 (نمبر ۲۱) کي وري جناب رسالت مآت شهبج يوم الحساب صلى الله عليه وسلم جن کان دستياب
 ۽ سندن قبضيبي جو سند سلو جيڪي سندن وڌن مشاڪن کان مشهور ۽ معروف
 آهي سو هن طرح آهي - کين هي اعليٰ نسبت نقشبندي طريقي جي جناب حضرت قاسم ابن
 محمد ابن ابي بڪرن، لصد بن رضی الله تعالى عنهم کان پهتي - حضرت قاسم رضی الله تعالى
 حضرت امام جعفر رضی الله تعالى عنه جانان آهن، ان کي فرمايو اٿن ته وڪري ابو بڪر
 رضی الله تعالى عنه مونکي ۽ پير اچنئون آهي - تولد ۾ ٻن (جڙ ۽ پير) مان ڪرڻا آهي ۽ هڪ
 ماهري جنم آهي جنهن موجب وادعا جي نسبت ان سان ٿئي ٿي - ٻيو باطني جنم آهي جنهن
 مطابق ولايت سان نسبت حاصل ٿئي ٿي - حضرت قاسم جي زهد، تقوىٰ ۽ پرهيزگاري جو بيان
 حد کان ٻاهر آهي - انهن (نمبر ۲۸) کي هي خاص نسبت جناب حضرت سلمان فارسي قدس سره
 سره جي خدمت مان حاصل ٿي - حضرت سلمان فارسي رضی الله عنه جو وصف هيٺ ڪا
 حديث جي ڪتابن مان معلوم ڪرڻ گهرجن - ۽ سند ۾ اعلىٰ مرتوبين خصوصيتن جي
 قطع نظر، هي حديث نفيس ”سَلَمَانَ مِّنْ أَهْلِ الْبَيْتِ“ سند ۾ شان ۽ زبان ۾ دريافت
 (موتي چنڊ پندڙ) حاتم الرسل صلى الله عليه وسلم مان آئي آهي - ۽ کين پنهني اهل بيت
 جي ٽوي ۾ شمار ڪيو آهي، ڪافي آهي - حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلم جن جي
 ڪمال موجب جو اندازو هن مان ڪرڻ گهرجي - انهن جا فضائل ۽ مناقب تمام گهڻا آهن
 هنن کي هي خاص نسبت حضرت خيرا البشر عليهما الصلوة والسلام جي صحبت جي ياد جوڊ
 خليفي اول، ٻي ۽ ٽي ۽ خواجه وڌن جو پيشوا ”ثاني اثنين اذ هبنا في الخار“ سڏي
 راه ۽ هلند شرامير المؤمنين حضرت ابي بڪرن لصد بن رضی الله تعالى عنه کان ملي
 سندن احوال جو ذرا وڌيڪ بيان ڪرڻ هن نادار ۽ ناتوان جي طاقت کان ٻاهر آهي ۽ ان مان
 جيڪي ڪجهه نڪوته شهر مندي ٿيندي - قراني آيتون ۽ بني ياک صلى الله عليه وسلم جن جو
 حديثون ان تي شاهد آهن، يوع مون ڪمزور کي ڪهڙي طاقت اها ٿي صرف هن حديث
 تي اڪنهي ٿي - ”فِي تَوَارِيحِ الْأَصُولِ وَالْمَكَاتِبِ الشَّرِيفَةِ لِلْإِمَامِ الرَّبَّانِيِّ قَدِ سِرَّ لَكُنْتُ
 سَلَمَانَ الْأَهْلِ سِتْ مَان آهي - ته ٻن مان هڪ وڌيڪ هوندو آهي عام ۽ هو.

اَنَا وَابُو نَكْرٍ كَفَرْتُ بِرَهْمَانٍ لَوْ سَبَقَنِي لَدُمْتُ بِهِ ذَلِكَ لَكِنِّي سَبَقْتُهُ قَامَنِي رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ فِي
هَذَا مَعْنَى يَرْهَكُ سَكُورِي وَ مَا يُوَاطِي -

ماں و صدیق بڑے شہسواران
بہیدان کھوٹ کھاسون اسپ تار
ہلکا کھوٹا بڑے گونس ناگوش
نہ کیو گھوڑی سندھم اگبر گوس
نگر انبیائے مہر رنور
لوا کے صدق ر مری سپرد مہ

مَرْضَى اللَّهِ سِرْحَانَهُ وَنَحَالَى عَنْهُ - اِيْضَنْ (دبہ ۳۰) کی طبی حاصل الخاص نسبت حضرت خواجہ
کائنات، مغتر موجودات، رحمة العلین، شفیع المذنبین، حبیب رب العالمین، خلا
موجودات، اشرف المخلوقات، سید السادات، وافضل البریات آدم و من دونہ تحت
لوائہ در رب العلین فی ثنائہ المقصد الاصلی من الموجودات ذاتہ الشریفۃ والمطلوب
من الکائنات صفاتہ البنیفۃ وسیلۃ العلین وملاذ المذنبین وشفیع الی صبر کثیر
محتاجن جی امید گاہ حضرت رسول اکرم مکرم رسول اللہ محمد المصطفیٰ المکی
امدی عربی القرشی الهاشمی الابطحی صلی اللہ علیہ و علیٰ آلہ واصحابہ وبارک وسلم
حاصل فی - استخانتہ یمدح جاحند بیت عرض رکن ثا -

يَا حَبِيبَ الْاِلهِ خُذْ بِيَدِي
كُنْ رَجِيئًا لِيذَلَّتِي وَاشْفَعْ
اِعْتَصِمْ بِي يَوْمَ جَنَابِكَ لِي
غَيْرَ عُرْوَةٍ لَيْسَ فِي الدَّائِرِ
صَلَوَاتِي عَلَيْكَ فِي الْمَلَوَيْنِ
وَعَلَى الصَّحْبِ كُلِّهِمْ اَجْمَعِ
وَعَلَى التَّالِبِينَ هُمْ كَانُوا
مَا الْعَجَزِي سِوَاكَ مُسْتَنِيْدِي تَه
يَا شَفِيعَ الْوَرَى اِلَى الصَّعِيْدِي تَه
لَيْسَ يَا سَيِّدِي اِلَى الْاَحْيِي تَه
لِلْعَيْلِ الْمَذَلِيْلِ مُخْتَمِرِي تَه
كَانَ مُتَجَاوِزًا عَنِ الْعَدَدِ تَه
هَلْ يَجُوزُ الْهَدَاةُ وَلْتُرْسِدِ تَه
لِحَيَاةِ الْعَشَادِ كَالْوَتَدِ تَه

ملہ نوادر الاصول و مکتوبات شریف حضرت امیر ربی مجتہد الف تانی قدس سرہ جی ہ تعالیٰ مان و ابوکر بن کھوڑ
روڑ بد رن وانگر ہواسوب جیکہ ہن مدرکان اگر فی کھری ہاتہ بب ہار الہی اہان آلیان ہا ہر مان انکار
اگر ای کٹی بو ہر من فی اہان اندائین ہن ہر ہر کی ترمیدی روایت کیو اھی -
کی مہر نور جی ہر حاصل کٹی : سچائی جو جہند و ای جی حوالی کیو ہور
تہ ای اللہ جام محبوب متہجوت و تہ : ہون عاجز لای توکار سواء کاسہ جاب پناہ جی نہ اھی
تہ نور منہ لہی حواری و تہ جو کنتہ و شفاعت کنتہ جی ای شفاعت کنتہ جی ہا منہ لہی مولیٰ فی تیار زانہ
تہ منہ لہی لای دھبی کجا کاں سو و منہ چنڈر ای منہ لہی اسرار کنتہ ہن ہن کنتہ نہ اھی باقی ص ۱

فقیر و سرور و شاه و علام خاص ربانی
 روحه کان نازک جسم یا هی مجازی نشین
 مثل آئینودل ان جی سجائی سنانها زنج
 هجاء چو تیل ان سانشل جو پناهی ساجان
 وجود پاک سندن نقطه کله و نقطه نقطه
 سندن نازک جسم آتو تصویر حق بیجی
 کنا شرک و بدعت آه بالانرا هو دلبر
 کویوم محشر آ خدا مقرر آهن جی لای
 ثیو حنث و جهنم آسندن سندن دشمن لای
 خدا خود جذهین مداح تیو هو آتو محمد
 تو نماان جی اگر چاهین اها قرآن حومان گول
 کرا تعریف تنه جی کان زبان تی مگر قاصر

تیو چهری کان تو عامه نون آن منجوب سباحتی
 موتی معراج تان پهتو مٹی لامکا ساسانی
 پسائی او خدا اتو کی سوائ کهن طیار امکافی
 نتو چائی حقیقت پیو مگر کذا آیز دانی
 طرف اد جی اچی تو متان کان فیض رحائی
 تیو ظهور جسمانی منجه جسم انسانی
 کتی نشرو بدعت کتی محبوب صیدانی
 نه جیئن تو یکاری مخلوق کی سندن عزت ثانی
 سجهن من اهی مخلوق قدر محبوب ربانی
 شاکتی کری پوری بیبا احد اگر چا ثمن
 تو ناخو اگر گولین کنا احد سک شاخوانی
 حد ایا تی محبت مون تی مروت جی آسانی

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ اَفْضَلَ صَلَواتِكَ عَدَدَ مَعْلُوْمَاتِكَ وَمَدَادِ كَلِمَاتِكَ عَلٰى
 اَشْرَفِ مَخْلُوْقَاتِكَ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّ اٰلِهِ وَاَصْحَابِهِ وَاٰلِهِمْ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ جو هي نسبت سلسله عبيد، جليله رفيعه، حضرات طيفوريه، نقشبديره، مجتبيه
 محصوميه، صفيويه، صفوريه، تبوميد، ان طرح برکت وارن عظيم ذريعت و وسيلن سان
 جناب حضرت خانم النبوة عليه وعلى اله من الصلوات افضلها ومن التسليمات اكملها
 تائين پهچي تي - هن درگاه جا مريد بهار بهار اگر گناهن جي درياء به بذر به هوندانه به
 اميد اهي ندرت العزت جي مهربانيء سان انشاء الله تعالى هن عظيم وسيلن جي سبب حو آهن
 مان هر هڪ درگاه جو خاص مقرب آهي، ضرور پار پونداي ڪڏهين به آهن جي دعا ضايع نه
 ٿيندي - اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنَا اِتِّبَاعَ طَرِيقَتِهِمْ وَاَمْتِنَّا عَلٰى جِهَتِهِمْ فَاِنَّ الْمَرْءَ مَعَ مَنْ لَحِقَ يَوْمَ اُفْقِيَا مَلَّةٍ

(اگهن صفيون انهن) الله سچي چشتي سوائ نه آهي يعني جهان واسطي بيمار و بخار جي پير و سومنهجو -
 ته دعا تون منهنجون نوني هجن رات ۽ ڏينهن ۾ دهينته اگهن کان پاڌ گهڻيون،
 ته ۽ سڀي اصحابن تي، اهو مار هدايت ۽ واٽ تيڪار ڏي لاءِ آهن -
 ته ۽ سڀي مابعدن تي جيڪي هدايت جي تين لاءِ ڪن وانگر هئا -

وَاعْفِرْ لِيْ وَلِمْ يَنْ قَالَ آمِيْنَ اَللّٰهُ

منحو بیان شجرہ متبرک کلاں جی جو نالا انھن حضراتن جانظہ جی
طریق سان منسلک نیں آھن۔ مبینی فائدت مان اول و اولیٰ بقی نہ
ھر مقصد جی کلر لاء مجرب آھی۔ حضرت صاحب قدس سرہ حاجت
کی صبح و شام یرھن شجرہ کی پڑھن جو امر فرما لیندا ہوا۔ آھو شجرہ جی آھی
اَحْمَد و صَدِیْق و سَلَام و سَلَام و جَعْفَر آھ
یوسف آلا و غجد و ای عارف و محمود و
سید میر گل لال آھی و بہاء الدین ولی
مراہد و درویش خواجہ امجد باقی بحق
کا امام الحارثین معصوم تانی ظاہر تیر
آھ فصل اللہ روشن کان شعاع ان جی نور
آفتاب شرع احمد حق جو پیار و اسانجور
و رد کر نالین انھن جو پڑھ پڑھ پڑھ زمان
پڑ شجرہ متبرک کلاں فرمایں حضرت عبد الباقی کابلی قدس سرہ جو دینی مناجات

جی صورت ۴

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قاسم و جعفر و آھو شاہ شاہان یارب	واسطی احمد و صدیق و سلمایارب
واسطی بوالحسن جو آمدل احسایارب	بائیں بین آھو جوھو شاہ خوبان یارب
عجد و ابی ہو جیکو شمس تابا یارب	بحرمت خواجہ یوسف شاہ خوبایارب
بحق خواجہ علی باد شاہ زمان یارب	بحرمت عارف و محمود مستعدایارب
بحرمت سائیں میر گل لال ماہ تابا یارب	واسطی خواجہ سہاس خوش الحان یارب
فصل عکرم شاپنھنی و بحق رسول	تو بہ کیم کا گناھن تو بہ منھنجی قول
صدق خواجہ یعقوب شاہ ملکی یقین	یا اللہ واسطی خواجہ بہاء الحق و دین
بحرمت حضرت درویش علی ہادی و دین	چھرہ عید کان روشن تی سپ رہی زمین

اَللّٰهُ اَی صَدَقَ اللّٰهُ فَی (اولیائے حق) طرہ نقہ جی تاہذری نصیب کرے اسانکی بحسن جی محبت و ماریو و تحقیق و سر فیما جی دیبھن
ان شاگہ ہو سو چرھن لناد سام محبت کرانین و مونی عشق و ان شخص کی مہمن جنھن چاہن آمین۔

خواجہ زاهد جو ہو ستر دارا صریحاً ہیں
 اہل دل جو دم بد نہ آتو آجہ باقی معین
 بحیرت حصرت معصوم بطاعت قرین
 توبہ کیم گناہن توبہ منہی قبول
 سرور اہل چہان حصرت قبول رہا
 شاہ معصوم ولی گوہر بحر جہا
 نائب احمد سند و محمود نہ کوہ مکا
 باقی شرع منہی کنند ترک طغیان
 نسل روح پاک سندن ہی گھنہ باغ
 توبہ کیم گناہن توبہ منہی قبول

خواجہ امکنہ جو آہی باقی شرع متاب
 بحیرت مجتہد جہن کان چہا بیو حلد
 جو کچھ بیو مونکان صادر یا اللہ قبل از
 فضل و کرم سار پنیجی و بحق رسول
 عارف جو امام معدن جود و احسان
 واسطون بزرگ جی جہن گانی دنیا باغ
 چشمہ فیض کرامت و دلی سب جان
 منہی جو مرشد والد منہی جو حصرت قبول
 توبہ جز دلہ ماکھان توبہ منہی لکل عیان
 فضل و کرم سار پنیجی و بحق رسول

پر شجرہ مبارک آخوند امید علی ہالائی جو غوث الزما حضرت
 خواجہ قندار حضرت شاہ عبد القیوم قدس جی تالیف فرمایا

سبحار اللہ واسطی بیجاد خلق
 صدیق کی سجا بی توفی ان راہبر
 عثمان تیور و شن مگر شاہی نور
 سار سلمان کی ملی ان کان آتار بقا
 حفران کان مجہد البحرین تیو
 انجی نور حسن مان تیو ہوا الحسن
 یوسف از مصر ہوا بشد عزیز
 راہ عرفان مان تیو عارف ولی
 علم انجی جو عالم آ علی رامیتی
 مجہد حقیقت مستغرق آہ میز گلال
 یاد انجی لاء یعقوب چہا آکل البصر
 اسرار معنی کان آہ ترا اہد بجو ش

احمد آیو کان تو آہاد خلق
 حق باطل پہ فرق کیو عالم عصر
 ذات ان کان دس علی شہر مجہد
 قاسم کی آان کان ساریو سرور و اتقا
 بایزید انکان شاہ دین تیو
 تیو یو علی کان نور انجی لہع نرن
 عہد خالق را بتا عتس پر تمیز
 ظاہر نیو کان نور انجی محمود جی
 باحد سماں تیو مجہد وجد غی
 کان نور انجی آتیو بہاء الدین کمال
 عین اسرار انجواہ عیید اللہ حر
 مجہد دل درویش ان کان آہ خردش

باللہ اباقي اٻڻيو اٽتھار اندر زمزمه
معتصم موصوم سبھاني پڻ آه او
ر شڪ اسما عيل عشق انجو آ مطيب
اھو مجد دل وچاڻا ٿيو غلام
ان موقیءَ جي صدف فضل اللہ ٿيو
فيض ان جي کان کالات مليون ھجڻ
گڻ اي مضطرب بي اضطراب
سال رحلت حضرت غوث الزمان
ناسداين لاءِ سرمه چشم بناء

اتحاد انجو حاصل ڪيو خواجه امڪنه
مرد مجد آ احمد ثاني پڻ آه او
ماھر انجو صبغة اللہ آه مجيب
شاه موصوم پيتوان جي مٿي جو جام
تيرا بچي جو نشانو صرف صفي اللہ ٿيو
نور باقي ڪنان ٿيو عند قيوم
ھر سر مصراع کي اندر حساب
تا نڪ ظاهر ٿئي عددن ان جي ما
ان جي مرقد جي مٿي کي اي جدا

پيو شجر و خالد ريڙھ آهي چيڪو انشاء اللہ تعالیٰ فصل ٽئين ۾ جيڪو حضرت صاحب
جي ورد وظيفن بابت آهي پوري طرح ذڪر ٿيندو. جيتوڻيڪ هن باب ۾ گهڻا نظم جيڪي
مخلصن ۽ مریدن کان پهتل آهن، جن جي لکڻ سان ڪتاب جي ضخامت وڌي ٿي، جو
اندیشو هو ان ڪري هنن تن چئن نظمن تي اکتفا ڪئي وئي وَفِيهِ الْكَفَايَةُ
مقدمه کي نئين فائده جي بيان ڪرڻي پورو ڪيون ٿا. حضرت امارتاني محبوب
سبحاني قدس سره جي وڏن جو ملڪ بخاريءَ ڪابل مان ڇڏي هندستان اچڻ جو بيان ڪون
ٿا. حضرت صاحب جن جي تقرير ۽ عمدة المقامات وغيره مان نقل ڪيون ٿا. ليڪون المناظر
فيها على خبره منها.

مخفي نه رهي (معلوم هجي) ته حضرت مجدد الف ثاني رضی اللہ تعالیٰ عنہ جي وڏن
ڏاڏن مان جناب حضرت عبداللہ بن عمر رضی اللہ تعالیٰ عنہما کان پوءِ به بزرگوار
هڪ حضرت سلطان شهاب الدين علي - پيو حضرت امام رفيع الدين قدس سره
اوليائن ڪاملن جي جماعت مان آهن -

حضرت سلطان شهاب الدين علي جنهن جو لقب ”فرخ شاه“ آهي. اهو تصوف سا
منسلڪ ٿيڻ کان اڳ ڪابل جا حڪمران هئا. عزتو بادشاهن کان اڳ پياغز نوي سلطنت
جي زوال کان پوءِ اهي وري ڪابل جا حڪمران ٿيا. انهن سختي سان ڪافرن سان جهاد ڪرڻ

۽ یتن کي برباد ڪرڻ جو تهيو ڪري هندستان طرف گهڙيا پيرا ڪفارن جي جهاد ۽ یتن جي توهين واسطي شريف رهائيا آهن ۽ فتح ۽ ڪاميابي ۽ گهڻي مال غنيمت سان ڪر موٽيا آهن. آخرڪار الهی عنایت شامل حال ٿين. حڪمرانيءَ جي هوس هي وين. پنهجي زور ۽ شوق کي ديباڪان قيرائي پنهنجي توجهه جو مرڪز حضرات چشتيه جي طريقي سان مسڪ ڪيو ۽ ان اعلى طريقي جي وڌن وڌن بزرگن جي صحبت مان فيض ورتو ۽ اعلى ريتي کي پهتا ۽ انهن جي جاري ڪيل چشمه مان دنيا سيراب ٿي. انهن سلطنت کي چنڊ ٽڪن بوءِ ڪابل جي جابلو حصي ۾ رهائش اختيار ڪيائون. پنهجي حياتي کي خلق کي فيض ڏيڻ ۾ وقف ڪيا. مرحلت بعد ساڳيءَ سرزمين ۾ ابدی آرام فرمايائون. اڄ اهو گوٺ ”ڌرتي فرخ شاهه“ جي نالي سان مشهور آهي. **يُرُودُ كَيْبَتُكَ بِقَبْرِ الشَّرِيفِ**

حضرت امام رفيع الدين رحمه الله تعالى حضرت مجدد الف ثاني جن جا چاهين هيا. ٽي ڏاڏا آهن. پاڻ ظاهري خواجاءِ باصلي علم ۾ جامع هئا. پاڻ حضرت سيد حلال الدين رضي الله عنه، جيسهر کي مخدوم جهانپان چوندا هئا. تن جي صحبت ۾ پنهنجي علم کي ڪتابن تي رسايو. حضرت امام رفيع الدين سندن نياڻو امام ساز ۽ انهن جو خليفو هو. ڳالهه ناڪن نه ٿي هين ”مخدوم جهانپان“ بخارا شهر کان ڪابل پهتا. حضرت امام رفيع الدين کي هندستان ڏانهن گڙوڻي آيا. جڏهن پاڻ سرهند کان پنج. چو ميل پري گوٺ برآس ۾ پهتائو ته ان گوٺ جي ماڻهن عرض ڪيو ته جڏهن رهاڻو دهلي پهچو ته اتي جي بادشاهه کي جواب ڏيو ته ”ماڻهو فرمائيندا ته سرهند جي جهنگ کي آباد ڪرڻ تائين جو هو جهنگل خوفناڪ ۽ جانورن، شينهن ۽ درندن جي رهڻ جي جاءِ آهي. ان سرزمين جي چو طرف رهندڙ ماڻهو شاھي ڍڻ اڏاڪرڻ لاءِ سامانه شهر ٺاهڻ ڪري ڏاڍي مشڪل سان پهچن ٿا. ڏکيهي نتحاصل ڪيائون ۽ وارن لڌاوه طرف رخ ڪيائون. جنهنهن دهلي کان ٻن منزلن جي پيٽ تي ڪنور (گوٺ چوناو) وٺ پهتا. بادشاهه فيروز شاه خلجي سندن استقبال ڪيو. انهي گوٺ ۾ اچي سندن ملاقات جي شرف جي سعادت حاصل ڪئي. پاڻ برآس جي گوٺ جي ماڻهن جو سوال بادشاهه کي پهچايو. بادشاهه سندن فرمودي کي پنهنجي سعادت جاتي قبول ڪيو ۽ حڪم فرمايو ته ان سرزمين ۾ شهر تعمير ڪن. خواجاءِ رفيع الدين جو امام رفيع الدين جو پيءُ هو، بادشاهه جي مقربن مان هو، مقرر ڪيو ويو ته هو ٻه هزار سوار وٺي ان سرزمين تي

پنهنجي ڀاء کڻي کي نوري ڪرڻ لاءِ انتظام ڪري - حواحد صبح الله جي سان ٿي قلند جي
 تعمير شروع ڪئي - رورانه وڏي ڪوشش سان جيڪو نهيو پئي رات حواله مڃاڻي پئي ٿيو -
 وري صبح جو تعمير شروع ٿي ڪيائون ته بدستور رات جواها مليا مڃي ٿي پئي وئي جنهن
 اها حقيقت بادشاهه اڳيان پيش ڪيائون ته بادشاهه ان جي علاج کي مخدوم جهانيان جي
 حواله ڪيو - حضرت مخدوم جهانيان حضرت امام رفيع الدين کي فرمايو ته توهان وڃي
 هن حالت کي ڏسو - جئين ته اوهان جو ڀاء بادشاهه طرفان تعمير لاءِ مقرر ڪيل آهي انساني
 پنهنجي طرفان اوهان کي مقرر ڪيو ٿا - پاڻ هڪ ستر پنهنجي هٿن مبارڪن سان کين ڏٺائون
 ۽ چيائون ته پنهنجي هٿ سان ان سر کي بنياد ۾ وجهن - جڏهن پاڻ پنهنجي مرشد جي
 حڪم موجب سر زمين تي پهتا ۽ قلند جي بنياد ۾ اها سر ڪيائون پوءِ پنهنجو توجهه حقيقت
 معلوم ڪرڻ طرف ڏنائون - معلوم ڪيائون ته حضرت شيخ شرف الدين بوعلي قلندر دهر
 کي ان ڄاڻائي سبب بيمگري بادشاهه جي ماڻهن وٽ توهائون - چوڻ ان بزرگ ساڻ کي ڏڪر ڪيو
 هو ۽ کيس ڪنهن به نه سڃاتو - مگر باطني غيرت سبب قلند جو بنساخت ٿي - حضرت
 امام رفيع الدين شيخ مذڪور کي سڃاتائون - پنهنجي ڀاء جي ذوق لاءِ معافي ورتائون حضرت
 شيخ شرف الدين بوعلي قلندر فرمايو ته رفيع الدين ته پنهنجي خاطر هي شهر ڪجهه عرصي لاءِ
 آباد رهندو ورنه قيام ناهي هن شهر کي آباد ڪرڻ به چڱي ڀاڱي هان - جڏهن قلند تعمير
 ٿي ويو - بادشاهه فرمايو ته هي قلند امام رفيع الدين جي نصرت سان آباد ٿيو آهي ان ڪري
 پاڻ اتي سڪونت ڪن ۽ پيدا ٿيڻ ان جي پنهنجي فقيرن تي خرچ ڪن انهي ڏينهن کان وٺي
 اسلاف مجدد به انهي شهر سرهند ۽ سڪونت اختيار ڪئي - پاڻ پنهنجي زندگي اتي گذاري
 رحلت کان پوءِ سندن مزار مبارڪ ان شهر کان ٻاهر تعمير ڪيائون - ڪيڏا ماڻهو
 شهر مان اچي هن شهر ۾ رهيا - جيڪي پوءِ نسل به نسل حضرت مجدد الف ثاني جي
 وقت تائين اتي رهيا - وَالْعِلْمُ عِنْدَ عَلَامِ الْخَيُوبِ -
 هن حڪايت تي مقدمه کي ختم ڪري ڪتاب جي مقصد ڏانهن شروعات ڪجي ٿي -
 رَهُوَ الْحَقُّ لِلَّهِ اَدُ -

فصل پھریون

منجھو بیان بعض پستند یدہ عقیدن ۽ پڊن عادتن حضرت صاحب جن
جي ۽ ڪجهه بيان اخلاقي فضيلتن جي جيڪي حق سڀ جانن ۽ تعاليٰ
ينهنجي نوازش سان عطا ڪري حضرت صاحب جن کي ممتاز بنايو
حضرت صاحب جن جو پستند یدہ عقيدو مختلف مسئلن ۾ اهل سنت والجماعت جي
درست راءِ مطابق هوندو هو. علماء اشعري ۽ مائريدي جي وچ ۾ مختلف مسئلن ۾ حضرت
صاحب جن حضرات منعم مبن (اڳاٽن) جي موافق جماعت متبرڪه ماتريدي جي انوار
هدايت مان فائدو وٺندڙ ٿيا. حضرت صاحب جن جو پاڪ طريقو حضرت خيرا بشار
عليه الصلوٰۃ الله الملك الاكبر جي سنتن جي پيروي ۽ شريعت پاڪ جي نابعداري هو. شريعت
جي مخالفت کي وار برابر گناه عظيم ڄاڻندا هئا ۽ حضرت الهي جل سانه جي حوشنودي ۽
رضيا حضرت رسالت پناه صلى الله عليه وسلم جي محبت ۽ اتباع شريعت ۾ ڄاڻندا هئا
۽ سعدي شيرازي جي قول کي تمام گهڻو پڙهندا هئا ۽

محال آهي، سعدي جو راهِ صفا ٿئي حاصل سواد ۾ مصطفيٰ

توري کان توري بدعت کان پڙ پاسو ڪندا هئا ايتري قدر جو چئن ڪم متشڪل ٿيو
ڪڏو، رهائش ۽ ڪاروبار، حروف جي ماڻهن جو رواج هو، سلف صالحين جي عادت
جي خلاف هو انکي به پسند نه ڪندا هئا ۽ اڪثر متغيب مين ۽ سلف صالحين جو طريقو جي پيروي
ڪندا هئا جهڙي طرح سندس ڀلن عادتن جي بيان ۾ واضح ٿيندو.

فقہ جي خردعي مسئلن ۾ پاڻ امام شافعي، صوفي، صاقي، سراج الامه حصرن، ما
عظم ابوحنيفه ڪو به رضي الله تعاليٰ عنه جي پيروي ۽ تقليد ڪندا هئا ۽ مقلدين جي قول کان
دار برابر به منهن نه موڙيندا هئا. ان جي باوجود مذهبي تعصب کي ڪنهن به دل ۾ ڄاڻ
نه ڏيندا هئا. تنهن مذهبن جي عزت ۽ احترام به حد ڪمال ڪندا هئا. مجتهدن
جي پاڪ نالن کي ادب ۽ احترام سان وٺندا هئا. جڏهن مذهبن کي برخو ڄاڻندا هئا پڻ
مذهب امام عظيم الشان ابوحنيفه کي افضل ۽ اول ڄاڻندا هئا ۽ فرمايائيندا هئا.

وَاللَّهُ مِنْ شَيْءٍ مُّقْتَصِرٌ غَرَّ قَائِمٌ الْبَحْرُ أَوْ مِنْ شَيْءٍ مِنَ الدَّيَمِ لَهُ

میں فرمائیں اھل اہل جنت پر خصوصی و یصیب - خطا کر کے حالت میں ہو ماحور آھی - مگر کیا
 کندن مان ہر ایک کی بنا کندن اھل - خاص طرح زہد پر ہیز گاری و تقویٰ پر حضرت امام
 احمد بن حنبلؒ جون عجیب و غریب کالہیون بیان کندن اھل و کن جابن فی کوشہ ظاہر
 حدیث شریف جو فتویٰ کی مخالف تھی نہایتون نہ عمل و فتویٰ مذہب کی حکم فی فرمائیں اھل
 و بیان فرمائیں اھل نہ اھل و حالات آن سرور علیہ الصلوٰۃ والسلام و حدیث صحیح
 ، صحیف ، نسخ ، منسوخ ، مؤل ، محکم ، مقدم و مؤخر کی مجملہ حضرات بھنر
 چائن تا - و حدیث کی بیان تیرے جون جابون و اسباب مجتہدین کی پوری علم و پوری
 تقویٰ و دیکھائی فرماندگی سبب راویوں کی صحت و ضعف ، نہن حضرت اہل ان کے
 روئے آھی - شال اللہ تعالیٰ انھن کی چگی جزا دے - سخت کوشش کری حدیث حاکم و
 انھن جاراوی و اھی واقعات جنھن کری حدیث جو اندراج ہو و اھی حدیثون جیہ کی
 حکم تھن داخل تیون ، انھن سینی کی ہک ہند گڈا کری خدا کی قص سان حال و اسباب
 دن کی چور کی : ان کان (ضعیف حدیث کان) پاک کیو آھی و اسان عاجز نہ لاء جیہ دور
 افتادگی و داغ سان نشان کیل آھیون و حدیث کی قسم کی صفائی کر کے کان قاصد آھیون
 صراط مستقیم کی آسان بنائی ان بارگراں کی پاؤں کی رکوائیں - وَجَزَاهُمْ اللَّهُ تَعَالَى عَنَّا وَعَنْ
 سَائِرِ الْمُقَلِّدِينَ أَحْسَنَ الْجَزَاءِ - و فرمائیں اھل نہ انھن کی زہد ، پرہیز گاری و تقویٰ کی دیکھ
 گھر کی و علم کی گھٹائی و قوت پرورگی و انھن حضرات کی استنباط جزئیات کی مطالع کر کے
 گھر کی - ہی پاک فصائل و پسندیدہ اوصاف جیہ انھن حضرت کے قص کی چشمی مان
 حقائق ظاہر و خواہ باطن فیضیاب تھی پیا انھن - سائی کی ہن و سو سہری دلچسپ و نہایت گھر کی
 نہ انھن حق کی دسندی شیعائی گہرا آھی و نفسانی خواہش باعث انکان چشم پوشی کری و تجاوز
 کری پنھنجی رائے کی حدیث نبوی صلی اللہ علیہ وسلم کی مشنوں مقدم رکیو آھی - حاشا
 و کلا ظن سوء (پناہ ، پناہ پیرے گمان کان) انھن کی (اک برس دیں جن مان ہر ہک شریعت
 کی رکن مان آھی و شریعت کی فبا (کڑا تو) انھن چائن رکیز کی ہر پا و قائم آھی
 باعث خذلان ، سوء اعتقاد و تعطیل اصول دین مبین آھی - عَمَّا نَالَهُ سُبْحَانَهُ مِنْ هَذَا لَوْلَا الْعَظِيمُ

آنند صراحت مان کہ و سب آھی رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کا علم حاصل ہند آھرا حضرت بطرح دریا و مالک یا پھر ہر
 دریا کی جو لہ مجتہد کڈا ہر خطا تو کری - کڈا ہن صوب کہ سر انھن کی اللہ تعالیٰ سہی جرن و ہا کی معلوم
 ہر مان چگی جرات کی تہ شال اللہ سبحانہ و تعالیٰ اس کی ہن وری مصمت مان چڈا کی

حضرت امام ابوحنيفه رضی اللہ تعالیٰ عنہ وعن سائر المجتہدین پر جو ذکر جي حرويٰ اسنڀ
جي دقت سبب گهٽ سمجهه ورا ماڻهو، کين ۽ سندن جماعت کي اصحاب الراي ٿا چون ڀاڻ
وما ین ثاتہ اذا صحیح الخ یثبت فهو مذہبی^۱۔ یوء بین کي چاڻو ملي۔ وقت حاظر جي عالم جيکي
بعد (پڙهين) جي داع سان شان کيل آهن۔ شيعي وارن کمن ۾ صاح ۽ رخصت کيل ڪم
تيری بس قطعي حرام کيل کمن ۾ گوشش^۲ ٿا ڪن۔ حديث جي ڪتابن مان ڪجهه سئون
مطالبه ڪري ان تي مغرور ٿي پاڻ کي مجتهد ٿا چواڻن ۽ تقليد ۽ اتباع سراج الدمه امام
ابوحنيفه ۽ امام شافعي رضی اللہ تعالیٰ عنهما ۽ تمام مجتهدن کان عار ٿا ڪن ۽ بقول همد
رجال و نحن رجال جو سر ٿا آڏين۔ اها خبر ٺاڻڻ تي ته اگر چه بحکم بشریت شريڪ ٻائي ۽ مٽي
جي آهن۔ هاڻي چا نسبت حاڪمي عالم پاڪ سان۔ چڱو چيو جيڪي چيائين۔

ڪار پاڪن کي نه تون قياس گير
اين آهي اهو ڪو ۾ جنهن شير شير
انشاء کلامه الشريف

حضرت صاحب جن علماء ڪرام جي ٿاڍي عزت ڪندا هئا ۽ طالب علمن کي تعليم حاصل ڪرڻ
لاءِ گهڻي تر غيب فرمائيندا هئا۔ حضرت صاحب جن سادات ۽ اهل بيت حضور اڪرم عليه الصلوٰه
والسلام جي تمام گهڻي عزت ۽ تعظيم ڪندا هئا۔ عالمن جي عزت ڪرڻ کي خداي حق جا ٿندا هئا
۽ تعظيم اهل بيت سبگو رن جي کي رسول اڪرم صلي الله عليه واله جو حق سمجهندا هئا، جن
اهل بيت ۾ حصرات الله اثنا عشره (۱۲ امام پاڪ) رضوان الله عليهم اجمعين کي پنهنجي امن
امان جو ذريعو تصور ڪندا هئا ۽ کين آخرت جي بچات جو سبب سمجهندا هئا ۽ حديث شريف
۾ آيل هي بيان ٻڌائيندا هئا ته اهل بيت آنحضرت عليه الصلوٰه والسلام حضرت نوح عليه الصلوٰه
والسلام جي ٻيڙي ۾ مل آھن۔ ھر اھو جوان ۾ سوار ٿيو ۽ دل ۾ انھن جي محبت کي جاءِ ڏني
بچات پائي ۽ جنھن مخالفت ڪئي ۽ مستي ڏيکاري برباد ٿيو۔ پاڻ قصيده مولانا احمد جا
قيد س ستر احو وقتي وقتي شوق سان پڙھندا هئا ۽ اهو هي آهي۔

کان جت حيدر جي، مهنجي دل صفا آهي	بعد حيدر حسن امام ورھندا آهي
مثل ديوانه آبس در اڳيان بول حسن	خاڪ نعلين حسين ڪڍڻ البصر ٻڌا آهي
عابد ٿين تاج سر باقر اکين جو نور آ	ديت جعفر برحق و مذهب موسيٰ روا آهي

۱۔ ترجمہ۔ جنھن وقت حديث صحيح ٿي پوءِ اھو مذهب مشھور آھي۔ يعني مان پنھنجي مذهب جو بنياد صحيح حديث تي رکڻ
۲۔ ۽ نہ صحيح حديث تي ۱۲

مومن جو پيشوا برحق امام آهي ٿو
 ۽ موليٰ و صف سلطان خراسان به پڌ
 عسڪري نور آڙين جو هيٺ ۽ هيٺ آهي
 شاعرن سون چاندي لاءِ چيا شعر پڙهين
 ۽ رنق ۽ شامجت رکين منجه مان هڪ آهي
 حاڪم مرقد سدي دردمند ۽ شفا آهي
 مثل معدي تپو سپه سالار دنيا آهي
 احمد جامي غلام خاص شاو اوليا آهي

انهن حضراتن جا اوصاف ۽ مناقب هميشه گهڻا بيان ڪندا آهن ۽ هر هڪ کي پنهنجي وقت جو قطب چاڻندا آهن. حضرت صاحب جن صاحب رضی اللہ عنہم کي افضل الامه چاڻندا آهن ۽ گهڻي مرتبه واري اصحابن کي به ڪامل ولي کان وڌيڪ چاڻندا آهن ۽ اصحاب جي فضيلت کي تابعين تي ترجيح ڏيندا آهن. اصحاب ڪرام جي اختلاف کي (دینی مسائل ۾) نيڪ فال تصور ڪندا آهن ۽ انهن مان ڪنهن کي به ناز يا ست نه ڏيندا آهن. هر هڪ لاءِ فرمايڻدا آهن. **أَصْحَابِي كَالنَّجْمِ بَابِهِمَا قُدْرَتُهُمَا أَهْلُهُمَا قُدْرَتُهُمَا** ۽ حضرت خير البشر جي صحبت ڪري ڪن منجهن چاڻندا آهن. اگر ڪنهن کان ڪا ظاهري خطا ٿي هوندي ته انکي خطاءِ جتهادي چاڻندا آهن ۽ انهي کي اميد رکيل ثواب جو فرمايڻدا آهن. اهل سنت و جماعت جي عقيدوي موجب ترتيب وار هڪ جي بئي تي فضيلت بيان ڪندا آهن ۽ چوي ٿا هئا نه اول ۽ آخر ۽ افضل سڀني اصحابن کان علي الاطلاق، افضل الناس بعد الانبياء رافق رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم في العصر واليسار وخلقته على التحقيق سيد النبي بڪرن الصديق رضي الله تعالى عنه کي آهي. ان کان پوءِ افضليت ۽ اڪملت ناس آهي **لَمَّا عَزَا بِلَهُ الْإِسْلَامَ وَكَانَ رَأْيُهُ مُوَافِقًا لِكِتَابِ النَّاطِقِ بِالصَّوَابِ إِمَامُ الْأَعْدَلِينَ وَآمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ سَيِّدُ نَا عَمَّ بَيْنَ الْخَطَابِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ**. ان کان بعد افضليت ثابت آهي **إِمْنًا سُنَّحِبَتْ مِنْهُ مَلِكَةُ الرَّحْمَنِ جَامِعُ سُورِ الْقُرْآنِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ سَيِّدُ نَا عَمَّ بَيْنَ عَمَّا رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** ان کان پوءِ افضل حضرت جناب شمس امشارق و المعارف **مُطَهَّرُ الْجَائِبِ وَالْغَرَائِبِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ سَيِّدُ نَا عَمَّ بَيْنَ أَمِيرِ طَالِبِ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ الشَّرِيفُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ** جي ثابت آهي.

هن عسڪري نور جو پيشوا امام ست وادم ست پيغمبري پيغمبر ملا ورملا کيا ست. تاعان زهر سم ورملا کيا ست. احمدي غلام خاص شاه ولي است اند سدي چوڻو ۽ اکيون آهن ۽ حضرت آدم جو پٽ اجماع علي حق ورملا ۽ هڪ سيد سالار محي آهي ۽ شاعرن چاندي ۽ سلا لاءِ سخن چيائون. احمد جامي خاص غلام شاه اوليا جو آهي. ۽ انهن اصحابن ستارن و بگڙ آهن انهن مان جھري حق پيروي ڪندڙ هيت ورتن ۽ نه ٻين کان بچاءُ ۽ نه ٻيو ٻيو جو رڳو رسول الله صلى الله عليه و آله و آله جي ۽ خليفه رسول الله صلى الله عليه و آله و آله جي ۽ صاحب ڪريم جو ۽ مسلمانن لاءِ ڪتاب الله جي ۽ حق جو ۽ صواب کي بيان ڪندڙ آهي ۽ باقي صراح

مختلف مسائل ۾ اصحاب کرام ۾ نزاع مثلاً اختلاف حضرت امیر معاویہ رضی اللہ عنہ جو حضرت امیر المؤمنین علی کرم اللہ وجہہ سان، ان ۾ حق کی حضرت امیر (علی کرم اللہ وجہہ) ۲ وانھن سمجھندا هئا ۽ ٻئي طرف کي معتمد مخطي في اجتھاد ۽ چاڻندا هئا۔ يزيد في مزید عليه ما يستحقه جي باري ۾ خاموش هئا ۽ ان تي لعت کي سئون چاڻندا هئا ۽ لعت کي کان گهڻي قدر پاسو ڪندا هئا۔ ۽ فرمائيندا هئا ته برابر ۽ بدڪار ٻون جيڪي ان کان ظاهر ٿين ۽ واقعا جيڪي هن کي ڏسجن ٿا ۽ هو هنن باري ۾ طعن ۽ ملامتن جو حقدار آهي۔ مگر چئن ته هو ڪلمه لَدَالَهَ اِلَّا اللّٰهُ هو چوندو آهي، مهڪن آهي ته هو پنهنجي برائين تي پشيمان ٿي توبه ۽ نيوهجي، پوءِ جو ڪم ڪريو۔ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَخْفِرُ اَنْ يُشْرَكَ لَکَ بِهِ وَ يَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَنْ يَّشَاءُ مهڪن آهي ته ان جي توبه قبول ٿي هجي ته پوءِ اها لعت واپس لعت ڪندڙ ٿي اچي ٿي، حديث نفيس اَلَّذِيْنَ مِنْ لَيْسَ بَلْعَانِ جو ملاحظو ڪرڻ گهرجي ۽ جيڪڏهن مجبور جي ته اهو ڪوئي مؤ آهي، تنهن هوندي به ڪنهن لعت ڪرڻ ڪهڙو ثواب منندو۔ هر وقت اهو جهل ۽ ابله ٿي لعت ڪرڻ مان توري اهي بالغين ڪفر تي مري ويا آهن، ڪوبه فائدو حاصل نه ٿو ٿئي۔ پوءِ يزيد جي توبه نه قبول ٿيڻ جي صورت ۾ بن يزيد جي مٿان لعت ڪرڻ ۾ ڪوبه فائدو پيدا نه ٿو ٿئي، جا ڪاڻ ته الله تعاليٰ جي وسيع رحمت سڀي ڪبيرن گناهن کي صغيرن گناهن جي رنگ ۾ آڻي بخشڻ جي خواهش ڪندڙ آهي۔ جيڪڏهن ڪبير گناه بخشش جي اميد رکيل نه هجن ته پوءِ اسان عاجزن جو ڇا حال ٿيندو هو اسان ته ڪبيرن ۽ صغيرن گناهن ۾ ٻڌا پيا آهيون! جيڪڏهن بن يزيد جو ڪبير گناه لعت جو لائق آهي ته پوءِ ٻين جا ڪبير گناه لعت جي لائق ڇو نه ٿا ٿين ۽ اهل سنت و جماعت جو عهدي و آهي ته نيستائين ڪبير گناه ڪرڻ وارو ڪافر نه آهي پوءِ ٻلي کڻي سندس ڪبير گناه ايترا نه گهڻا هجن جو ٻئي ڄاڻ نه هجن جيستائين هن کان استخفاف (ڪبير گناه کي هلاڪو پاڻ) جي ڪري گناه جو فعل نه ٿئي ۽ پير پيدا کان سدائين ڪارين جي معاملو ۾ استخفاف جو ثبوت نٿو ملي۔ جيڪڏهن

اڳيڪن صغير گناه ۽ ۲ ساموافق هو۔ امير عادلن جو ۽ امير المؤمنين سيدنا عمر بن الخطاب رضی اللہ تعالیٰ عنہ ۲ ان کان پوءِ افضليت ثابت آهي ان شخصيت جي لاءِ جنهن کان الله تعالیٰ جاملا ٿي ڪيو تڪن قرآن شريف جي سورت جو گد ڪندڙ امير المؤمنين عثمان بن عفان رضی اللہ تعالیٰ عنہ۔
۲ ان کان پوءِ فضيلت جناب حضرت سچ جهان جو عجائب ۽ غرائب جو منظر امير المؤمنين سيدنا علي ابن ابي طالب کرم اللہ تعالیٰ وجہہ الشریف رضی اللہ عنہ جي ثابت آهي ۱۱ اجتھاد ۾ خطا ڪندڙ۔
۲ الله سبڪ الله هي (دو) ۲ غنيسو جو ڪنهن کي به (شريڪ ڪيو) جي ۽ ان کان سواءِ ٻيا (دو) جنهن کي وٺيس نهن کي بخشيندو۔ ۲ ته مؤمن ڪنهن ٻئي تي لعت ڪندڙ نه هوندو آهي۔

بعض روایتن جي مفھوم موجب گناه ڪيري کي هلاڪو پاڻ سبب ڪفر ھو آھي۔ ھڪڙي وقت يزيد کان گناه ٿيڻ پھڙي وقت سندس موٽڻ يعني توبہ ڪرڻ غالب آھي، چوڻہ مسلمان ھو۔ والھام عند سبحانہ و تعالیٰ۔ بھر حال سڀ ڪم اللہ تعالیٰ جل شانہ جي حوالہ ڪرڻ ۾ سلامتي آھي ۽ خاموشي پئي ۽ بھتر چوڻ ڪارو ٿيندڙ آھي۔ چڱو چيو جنھن چيو۔

ڏيڻ ڌمڪي کڻي ڪوچي ٿيڻ حڪم رھي ٿو مقرب ملائڪ صمد بڪم

اگر جي ملي ھڪ دفعہ دعوت ڪرم چوي ٿو عزرا زيل نصيبي سرم اتقوا بالغی

حضرت صاحبجن اولياء ڪرام قدس اللہ ارواھم جي ڪرامتن ۽ پاڪ عادتن کي پھچند

ھئا ۽ ڪنھن تي بداعتراض نہ ڪندا ھئا جيئن ائين شريعت پاڪ جي خلاف ٿڪان ڪجهہ ظاھر

ٿئي۔ اگر ڪن معروف اوليائن جو ڪو نہ ڪو شريعت خلاف ڪين ڪتاب ۾ ڏسڻ ۾ آيو تہ انجي

سھڻي تاويل ڪندا ھئا ۽ کين مستي جي عالم سمجھي محذور ڄاڻندا ھئا۔

حضرت محبوب سبحاني پير پيران دستگيري ڪسان حضرت پير صاحب کي ملقب بہ سيد

والداس چوندا ھئا ۽ پنھنجو مرشد سڏيندا ھئا ۽ اولياء ڪرام رضی اللہ عنھم جي زيارت لاءِ

پھري پھري ويندا ھئا۔ ياد اٿم تہ حضرت صاحب جن سنہ ۱۲۹۰ھ ملڪ قنڌار مان روانا ٿيا ۽

سندھ ملڪ ڏانھن سفر ڪيا ٿون۔ سندن مصمم ارادو، حضرت شيخ معين الدين چشتي

قدس سر اللہ سرڪا جي زيارت جو ھو، جنھن جو روضہ مبارڪ اجپور ۾ مشھور آھي۔ پاڻ

چندا سائين ۽ مخلصن سان عمر ڪوٽ جي رستي کان ھنديستان جي راڻ پٺن مان گھڻي تڪليف

۽ خرچ سان جوڌپور پھتا جنان اجپور شريف روانا ٿيا۔ ڪجهہ ڏينھن اتي راجپور ۾ ترسڻ

بعد واپس وري ساڳي طرح عمر ڪوٽ پھتا۔ ھاڻي وڃ اندر اڇا ليھ ڏينھن رھي۔ سندھ

مراقم جنھن جي ان وقت عمر ۱۲ سال ھئي ان سفر ۾ پاڻ سان ڪنڀار ٿون۔ متبرڪہ زيارتن

بعد سر ھندي شريف مان بہ دفعہ ڏھلي جي زيارتن لاءِ روانا ٿيا ھئا۔ خراسان جتي سندن سڪونت

ھئي ان جي ويجهو خواھ پري جي اولياء اللہ ھئا تن جي زيارت لاءِ ويندا ھئا مغربي جا جيڪي اولياء

ھئا تن جي زيارت لاءِ ويندا ھئا۔ ھرات جي اوليائن جي زيارت جو شوق بيحد ھو۔ ھيئن جو

بس غائبانہ خير خيرات ڏيڻ ۽ قرآن شريف جي ختمن جو ثواب بخشہ سندن معمول ھو۔ اولياء

ڪرام جن جا عرس مبارڪ ڪندا ھئا مدد بہ مطھرہ علي صاحبھا الف الف صلوة و تسليم و تحية

جي سڪونت دقت اتي جا آثار، مثلاً، مسجد قبا، زيارت سيد الشھداء حضرت امير حمزہ رضی اللہ

ترس ۽ تمام گھٹو ویندا هئا۔ حضرت صاحب حس پاڻ کي حقیر ۽ ناقص چاڻندا هئا ۽ پنهنجي عملن کي انتهائي گھٽ چاڻندا هئا ۽ خوف خدا کان رات ڏينهن ۽ ڏيندا ۽ ڏکندا ارهندا هئا۔

حضرت صاحب جنز ناجنس ماڻهن جي صحبت کان خاص طرح اهل هوا ۽ مختلف مذاهبن باطل مثلاً وهابي، شيعه ۽ معتزله وغيره ذالک من اصناف اهل البدع گھڻي منع فرمائيندا هئا ۽ هنن ميل جول ۽ صحبت کي نه هر قاتل فرمائيندا هئا ۽ چوندا هئا ته پير مري روش جي پهرين صحبت هئي آ۔ نام صاحب ناجنس کان پاسو ڪريو

اهڙي طرح بي دين ماڻهن جي صحبت کان جيڪي شرايعت شريف کي گھٽ ڏٺا چون شاه مڪمل منع فرمائيندا هئا ۽ سخت تاڪيد ۽ روڪ ڪندا هئا۔

حضرت صاحب کي وقت جي حاڪمن جي صحبت کان مڪمل نفرت هئي۔ جدا هيئن پاڻ ڦٽندار ۾ قيام پذير هئائو وقت جا بادشاه مسلمان ۽ معتقد طريقه مبارڪد چاهئا۔ ڪڏهن ڪڏهن انهن جي مجلس ۾ تشریف فرمائيندا هئا الا مٿس اوڻين في جميع عمره بقصر ديرة لا يجيد عنها يدا۔ جيڪڏهن انهن مان سندن خدمت ۾ ايندو هو ته لاچار ضرورت مطابق ان سان ملندا هئا

حضرت صاحب جنز مهمانن جي تعظيم ۽ نوازش لاءِ تمام گھڻي ڪوشش ڪندا هئا ۽ پاڻ انتهائي ضيف جي باوجود به مهمانن جي خدمت ۾ رهندا هئا ۽ ڪڏهن به مهمانن جو اجتماع پاڻ تي باريگرن نه پائيندا هئا۔ ڪڏهن ڪڏهن مهمان اهڙي وقت پهچندا هئا جو ڪارو پين ۾ درهاڻي ويندو هو، پوءِ جيڪو ڪجهه کاڌي مان پنهني جي لاءِ رکندا هئا اهو مهمانن اڳيان حاضر ڪندا هئا ۽ پاڻ ڪنهن هڪ کي کاڌي جي شيء تي احتفا ڪندا هئا ۽ هر هڪ جي مهمانداري جو حق پنهنجي فقيري حال مطابق واجب چائي پور ڪندا هئا۔ حضرت صاحب جنز ڪنهن جي گڏ ڪرڻ ۾ حق الوسيع ڪوشش هوندا هئا جنهن وقت به ڪو دڪان جو ڪتاب ڏسندا هئا حق الامڪان ان جي خريد ڪرڻ جي ڪوشش ڪندا هئا جيئن ٿين ڪا اهڙو نسخو سندن ذاتي ڪتب خانو ۾ هوندو به هو ته به جمع ڪندا هئا ۽ پنهنجي والد ماجد جي قول مطابق نقل ڪندا هئا به جيڪڏهن ڪو صحيح نسخو ڪتاب جو هت پهچي تڏهن ان کي ڇڏڻ نه ڪري۔ ڪتابن خانو ۾ پنهنجي ڪتب خانو ۾ گڏ ڪندا رهندا هئا۔

هڪ ڏينهن نقل تي فرمايائون ته رياست حرمين الشرفين جي ٽن سرفرازان مشرقي شهرين
اندازي تي سو سريال يا ڪجهه گهٽ وڌ موٽڻ جو راءِ خراج موجود هو. ٻي چاڱا رفين گڏهڻا
جن جو جلد خرچ مون تي هو. جڏهن باب السلام مڪه معظمه زادها الله شرفاً و عظميٰ
جيڪو ڪتابن جو مرڪز آهي اتي پهتا سين ته شيخ بساني حبشو مشهور ڪتب فروش آهي انهي دڪان ۾
عجيب و نادر ڪتاب مصري چاڻي هين آيل ڏٺا. ٻي اختيار تي جيڪي بشار ڪيا هئا مون ڪتابن جي
قيمت ڏيڻ ۾ خرچ ڪري ڇڏيا. ٻي صند وقوت ڀريون. رفيقن حجاز جي سفر جي سختي
جي مد نظر پيسن خرچ ڪرڻ کان منع ڪئي ۽ پڻ چيائون ته اڃا مدينه مطهره علي سا ڪنهن اصول
والتسليمات جو سفر در پيش آهي. جيئن ته اوهان راءِ خرچ ڪيا ٿي ڇڏيو هائي اسان ڇا ڪنداسين
رفيقن کان معافي ورتا ۽ چيم ته نادر ڪتاب ڏانهن بي اختيار تي خريد ڪبو. الله تعاليٰ اسان
سپيلا ڪافي آهي. ۽ انشاء الله چڱي نموني ساڻيندو الله تعاليٰ پنهنجي فضل سان اهڙي
خيبي امداد ڪئي جو مدينه مطهره جو سفر تمام آسانيءَ سان ٿيو ۽ واپس بمبئيءَ جي بندر
تي سڪون سان پهتا سين.

ايترو ڪتابن جي گذر ڪرڻ جي باوجود ڪجهه ڪتاب جي نجات ناهين ڪين ته ملي سگهيا هئا. آخر
جي گهڻي تهئسار ڪند هئا منڍا تفسير ڊر منشور ۽ تاريخ امام يافعي ۽ ربيع الابرار ۽ محشري وغيره
مگر تفسير ڊر منشور الله تعاليٰ جي مهربانيءَ سان آخري وقت ۾ هٿ ڪيان ٿون.

سنه ۱۳۰۰ ۾ جڏهن حضرت صاحبجن رفيقن سميت مدينه يا مڪه مقيم هئا. حج جي سڀ
تمام گرمي واري آئي. حضرت صاحبجن اڪيلو حج جو ارادو ڪيو. پنهنجي خادم من ماري بندو
ڪو توڻ کي پاڻ سان ڪنڀار ٿون. مختصر قافله حج هو احرام پڙي حرم پاڪ جي چاٺ چٽ لاءِ روانه
ٿياسين. حضرت صاحب جن جو حرمين شريفين جي رياست جو شوق ايترو ته گهڻو پئي معلوم ٿيو جنهن
جي بيان ڪرڻ کان علم قاصر آهي. بغير حال راءِ جي سختي ۽ حجاز جي گرمي ايتري ته شديد هئي
جو ايتري واقف کان لڪل نه آهي. بدوي جي شر ۽ شور ڪري راءِ ۽ رستو بند هو. مگر حضرت صاحب
هن ارادو مشڪلاتن جي باوجود انتها صبر ۽ تحمل ۽ شڪر گذاريءَ سان گذاريو ۽ نيٺ خبر ۽ عافيت
حرم پاڪ جي چاٺ چٽ جي شرف کان مشرف ٿياسون. آخر ڪارج جا سڀ رهن يور ڪرڻ
بعد ياک شهر جي رياست جو ارادو ڪيو سين. رواني وقت باب السلام کان لنگهڻ ٿيو. ڪنڀار
جي دڪان تي ڪجهه ترسيا. دڪاندار تفسير آلقان حوٽون ڇڏيو هو ۽ بڪارو ۽ حضرت صاحب جن

نہایت شرف مان خرید ڪيو ۽ ان تي ڏاڍو خوش ٿيا. هي فقير رقم الحروف ساڻن گڏ هور سني ۾ جئين ته نماز عشا (سومهڻي) جو پورو وقت ٿيو هين ته هي نماز ادا ڪئي سون، جيئن ته حضرت صاحبجن جي اها دعائ هئي ته نماز کي پنهنجي پوري وقت ۾ ادا ڪندا هئا. نمازون هڪ وقت ۾ گڏ ۽ پڙهڻ کي (جهڙي طرح اهل حرمين حطرباڪ سفر ۾ ان تي فتوى ٿي ڏنا ٿو) بغير ۽ ڀلو نه ڄاڻندا هئا. سواري کان پوءِ ماڻهوءَ - دهائون پڙهي بنده کي فرمايائون ته الحمد لله هي تفسير انفاق به هٿ آيو. هاڻي نوطان سڀني تفسيرن کي جيڪي موجود آڻون گڏيو ته مان اهوڪي انهن جا مال ٻڌايان. حضرت صاحب جن حڪم ڪيو ۽ مون گڏيو. ۲۵ کان وڌيڪ تفسير گڏي ۽ ابا جيڪي، حديث، فقه، علم آله مثلاً صرف و عود، منطق، علم ڪلام، علم معاني، رياضي، علم هيئت، اخلاق، سير و سلوك ۽ تاريخ و غده تادرون علمن مان مٿن، شرح، حاشيا ۽ تعليقات گڏيائين ۽ ڪيا ۽ ٿون.

حضرت صاحب جن منقذ مين شاعرن کي ڪامل ۽ عارف ڄاڻندا هئا ۽ فرمايائون هئا ته چرچا ۽ مسخريون جيڪي ماڻهو حضرت سحدي ڏانهن منسوب ٿا ڪن، اڪثر بعض پوين حوادث (جزا توڪو) آهي. هيئرو ضرور هوند حضرت شيخ سحدي حسن اخلاق ۽ خوش طبع هئا. خواجه حافظ شيرازي جي ڪتاب کي ڏاڍو پسند ڪندا هئا ۽ کيس لسان الغيب سڏيندا هئا. حضرت مولانا جامي کي اوليائن مان سمجهندا هئا. حضرت صاحبجن چار رڪعتون نماز مطلق جنهن کي آخر ظهر الجمعه چوندا هئا. حرمين ترقيين کان سواءِ بطريق واجب پڙهندا هئا ۽ آخر ظهر جي مسڪرين تي سختي ڪندا هئا ۽ چوندا هئا ته فقه جي ڪتابن ۾ صحيح جي اڌاڻي ۽ جا ته جيڪي مقرر ڪيل آهن، ساڳيا شرط سواءِ مڪي ۽ مديني پاڪ ڏاهيا. الله تعاليٰ شرقا و عظما جي غير موجود آهن، علي الخصوص ڪافرن جي بادشاهي ۾، پر ان سبب ڪري جو نماز جمعہ جي اسلام جي نشانن مان هڪ نشاني آهي، ان کي ڇڏڻ نه کپي، بهرحال پڙهڻ گهرجي. جمعہ کان بعد چار رڪعتون مقيم کي ۽ ٻه رڪعتون مسافر کي ضرور فرض طرح پڙهڻ گهرجن. نقل ڪندا هئا ته جدہ جي بندر ۾ جيڪو وڏو شهر آهي ۽ اُتي جو ياد شاهه آهي ان هوندي به آخر الظهر کي باجماعت شافعي ادا ڪندا هئا ۽ حنفي الڳ الڳ پڙهندا هئا. بي عقل ۽ نادان ماڻهو اهو دليل ڏيندا آهن ته هڪ وقت ۾ به فرض ڪيئن ٿي ٿا سگهن آهن ٿا ڄاڻن ته اهو اجتماع فرض هوند آهي، پر اجتماع بدل ۽ مبدل مله جو آهي، ڇاڪاڻ ته

مبدل منه“ ۾ شڪ واقع ٿيو آهي ته ايا صحيح آهي يا نه بلڪ غالباً شرطن جي عدم موجودگيءَ ۾ غير صحيح آهي، ان ڪري لاچاران جي عيوض بدل پئڙهڻ گهرجي. مثلاً جيڪڏهن ڪو ماڻهو ٻاڻي مشڪوڪ سان وضو ڪري ان وضو ۾ شڪ ٿي پيو، ان وضو جو بدل ٿيڻو آهي، پر ٻڌڻس لازم آهي ته ٿيڻو پي ڪري. ان ڪري پرهيڙگارن ۽ متقين کي ڪنهن به سبب ان ۾ سستي ڪرڻ نه گهرجي. حضرت صاحب جن اسلام جو مدار ۽ آخرت جي چونڪاري جو بنياد عقيدي جي صفائي ۽ خلوص نيت تي چاڻڻدا هئا. ظاهري عملن کي ان ۾ ڪوبه دخل نه ڏيندا هئا. جيڪڏهن ڪو ظاهري طرح پنهنجي پرهيڙگاري ۽ تقوىٰ ظاهر ڪندو هو ۽ ان جي عقيده ۾ شڪ چاڻڻدا هئا. يا ان جي حالت مان بد مذاهبن ڏانهن لاٿرو چاڻڻدا هئا ته ان جي تقوىٰ کي خواري ۽ نقصان جو سبب چاڻڻدا هئا ۽ جيڪڏهن ڪنهن کي ڪيائون گناهين جي تسين ۾ مبتلا ٿي ڏنائون، پر عقيده ان جي صاف موافق اهل سنت و جماعت جي ٿي جاتائون ته ان جي بخشش جي اميد واري گهڻي رکندا هئا. رَبَّنَا لَا تَزِغُ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ط

حضرت صاحب جن تقا خريءَ پاڻ پائڻ کي گهڻو مذمووم چاڻڻدا هئا توڙي اهو تقا خري کان مطلق بي نسبت هجي، ڇاڪاڻ ته هو امر جي انتها ۽ ڪيل آهي وَلَا يَأْتِيَنَّكَ مِنَ الْإِلَهِ الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ. حضرت صاحب جن ڪ فرجو تحفو قبول ڪندا هئا. ۽ ڪافر جي سلام جو جواب ڏيڻ جهڙي طرح زمانه جي ماڻهن ۾ معروف آهي ته هٿ سان اشارو ڪرڻ، جائز چاڻڻدا هئا. بشرطيڪ ان ۾ دين جي گهٽتائي نه هجي. وَإِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا. ان جي جواز جو دليل ڏندا هئا. علمائن جي اختلاف سبب سنڌ ۽ هندستان جي شهرن کي دارالحرب يا دارالاسلام جي حڪم ڏيڻ جي مسئلي ۾ دارالحرب يا دارالاسلام جو حڪم نه ڏيندا هئا ۽ ان مسئلي ۾ خاموش رهندا هئا ۽ جيڪڏهن ڪنهن شخص هن ملڪ جي ڪافرن کان مال کسڻ جي فتوىٰ جي طلب ٿي ڪئي ته فرمايائيندا هئا ”هَذَا مِنْهَا يُعْلَمُ وَيُكْتَمُ“ ۽

له ترجمو :- اي اسان جا پالڻهار، جڏهن تواسان کي هدايت ڪئي تنهن کان پوءِ اسانجي دلين کي ڏنگائي نه ڏي ۽ پاڻ وٽان اسان کي پاڇه عطا ڪر، ڇو ته تون ئي بخشهار آهين. ۱۲. ۽ الله جي رت کان چوڻي پوڻا آهيو، جو چيئي واري قوم کان سواءِ (پيو)، ڪو الله جي رت کان بي پيو نه ٿيندو آهي. ۱۳. سورة اعراف ۱۷۰. ۽ جڏهن اوهان کي سلام ڪرڻ سان تعظيم ڏني وڃي ته ان کان بهتر تعظيم سلاسلام (وراڻو يا اوترو وراڻو) ۱۴. (سورنساء ۶۴) ۽ هي مسئلو انهن مسئلن مان آهي جنهن کي چاتو ٿو وڃي ۽ ظاهر ته ٿو ڪيو وڃي. ۱۵

حضرت صاحب جن اسم مبارک اللہ جي ڪا ڪي عربي رسم الخط ۾ لکندا هئا، فارسي رسم الخط ۾ لکڻ کان منع فرمائيندا هئا. جيڪڏهن اهو فقط مبارڪ ڪنهن ڪتاب ۾ زياده ٿي ٿو ٿو نه ته مٿس فرمائيندا هئا ۽ مٿس قم چڪيندا هئا بلڪ مٿان چوٽاري گول دائرو خاص ادب جي سماعت واسطي لکي ڇڏيندا هئا. اهڙي طرح ڪتاب پڙهائڻ ۾ اهو فقط مبارڪ جيڪڏهن مضاف اليه يا مٿس حرف جا رو (يعني نير تدين تڙ ٿي آيو ته بخوري تر ڪيپ ڪرائڻ ۾ بجاءِ مجبور نفعا چون جي محذور لغڻ ٿي فرمايائون. ڇڏيائون به اسم مبارڪ آن حضرت سرور دين و دنيا، ڪتاب ۾ ڏسندا هئا ته درود شريف اشارا طرح (صالحه) نه لکندا هئا بلڪ پورو پورو تفصيل سان (صلى الله عليه وآله وسلم) لکندا هئا.

حضرت صاحب جن قرأت کلام اللہ جو گھٹو وظیفو کندا هئا۔ خصوصاً ماہ رمضان المبارک ۾ یا یثربی جي سفر ۾، پهریجا ٿری عمر مبارک ۾ گھٹو وقت تفسیر جلالین جي مطالعہ ۽ حاشیہ جمل جي نقل ۽ بیجا حاشیا تفسیرت جا پنھنجي جلالین جي قدسی نسخہ نی نقل کرڻ ۾ مصروف رهندا هئا۔ کلام اللہ جي ختمن کی اھڙی عجیب نموني ترمیم فرمایا هئا تون ۽ گھڻن دعائن ما ٿورہ کی اتي جمع کیو هئا تون۔ انشاء اللہ باب ثانی ۾ حضرت صاحب جن جادو و وظیفو پوری طرح بیان کیا ویندا۔

حضرت صاحب جن جادر دد و نصيف پوري طرح بيان ڪيا ويندا -
حضرت صاحب جن دلائل خيرات جي پڙهڻ تي حسب طاقت هميشگي ڪندا هئا. دلائل جو نسخو جيڪو مخدوم محمد هاشم نقوي سنڌي جو دستخط ٿيل وٺڻ موجود هو، پڙهندا هئا. حصن الحصين جو پڙهڻ به پاڻ تي لازم ڄاڻندا هئا، خاص طرح سفر ۾ يا حصري ۾ قصيده بُردا کي گهر وقت پڙهندا هئا. قصيده ڪا بابت سجاد کي پڻ سڏايو ته وظيفن ۾ جاءِ ڏي اٿن، ۽ ان جي نصيبت آنحضرت صلو الله عليه وسلم جن کان ٻڌي پڻ نصيبت تي نصيبت ڏي اٿن ۽ انجون گهڻيون شرحون مطالع ڪيائون، بلڪ هڪ خاص شرح عربي زبان ۾ تاليف ڪئي اٿن، مگر اها پوري نه ٿي سندس ۾ حرم محترم مديني علي ساڪنه وٺڻ افضلها و من التسليم اڪملها جي ترپ و جواس ۾ رهائش ڪيائون. مشهور وظيفو جيڪو شفاء الارض جي نالي سان مشهور آهي ۽ جنهن جو مؤلف جناب حضرت خواجہ

سند جائزہ گھر جی تہ بحری ترکیب اسناد شاگردن کی عام طرح جنھن نوونہ شاہیند آھن حضرت صاحبزادہ
اللہ تعالیٰ جی ذاتی عالی مبارک جی عزت و عظمت جی کبریٰ استاذن دانگر عام طرح نہ پڑھا ئیندا ھئا۔ مثلاً یسید اللہ جی
مبارک عزت و پڑھا ئیندا آھن۔ تب جہ جار است و مجرور لفظاً مضارعاً اللہ مجرور لفظاً مضارعاً الیہ۔ حضرت صاحبزادہ
مجاہد مجرور لفظاً برہاش جی محمود لفظاً پڑھا ئیندا ھئا۔

بیرنگا ڏي سڀڻا آهي، تمام گهڻو پڻ هندا آهن، ايتري قدر جو جيڪو عرض حرم پاڪ جي قريب
رهيا، رونا الوهڪ ختمو پڻ هندا آهن، ۽ چوندا آهن ته دل جي بيماري جي علاج لاءِ ٿو پڻ هتان
آهي نه حضور انور شفيع يوم الحشر عبيد الصلوة الله الملك الاكبر جي طريل هو قلبي علاج مفيد
ٿئي. حضرت صاحب جن جادوگر يا غيب جي خبر ڏيندڙ جي خبر جي تصديق (مجتهد) جي (جهر تيج
مستوفى) ترمان يعني زمانه جا هئا (دو صوفي ان مرض ۾ مبتلا آهن) ڪفر ڄاڻندا آهن. ۽ ڪمالين
جي نظاير مرتبن جي حضرت رسول اڪرم صلي الله عليه وسلم جي سنت سڳوري جي تا بعد اي
۾ ڄاڻندا آهن ۽ فرما ٿيندا آهن. به

محال آهي سحري حورا ۽ صفا ٿي حاصل سواد ۾ مصطوي به
حضرت صاحب جن احترام مدي حرم پاڪ ۽ ان پاڪ شهر جي ادين تي لهر ٿي نه
ادا ڪندا آهن، جنهن کان وڌيڪ ته تصور ٿو ڪري سگهجي ۽ روضه شريف حرم مدي ۽
۾ جڏهن حاضر ٿيندا آهن ۽ گهڻو ڪري دوزانو (گوڏاڇي) ويهي روضه شريف طرف متوجه
ٿي وڌي ڦيريندا آهن ۽ فرما ٿيندا آهن. به

جيڪي آهين پي هج مگر ڪجهه بيدار هج
با خدا ديوانه ۽ نامصطفوي هئيا هج ته
مدد ڏيندڙ منور لا جي قيام دوران پنهنجي والد بنار گوار جو نقل تي ڪيان ٿو ته مدد
مطهر ۽ سڪونت جي وقت جڏهن به حرم محترم ۾ آيا ٿي ته باب السلام وقت هٿ ٻڌي
بيٺي رهندا آهن، اڳتي وڌڻ جي طاقت نه رکندا آهن.

ادب تاج آهي کان لطف الهو پاڻي وچ مٿي تي چڙهائين ڇا هين ته
حضرت صاحب جن جي عادات حسنه ۽ اخلاقي فضيلتن جو بيان جيڪي الله تعاليٰ
کين عطا ڪري ممتاز بنايو هو اهي ايتريون ته گهڻيون آهن جيڪي تحرير ۽ تقرير ۾ اچي
ٿيون سگهن ۽ واقف کان سندن احوال ڪوبه لک نه آهي بلڪ سندن حسن اخلاق
۽ خلق الله کي نفع رسائي جو بيان هر ڪنهن اڳيان روزمره روشن وانگر ظاهر آهي جنهن
جو تفصيل تفصيل حاصل (حاصل ڪيل شيءِ) حاصل ڪرڻ (بي فائده) آهي. رڳو ڪندڙن
۽ قبوليت کان انڪار ڪندڙن سان واسطو نه آهي. متعصبن زمانه جي بهڪات ساڪوبه
عرض نه آهي. مسڪين ڪاتب الحروف جو محبت ۽ مصنفن کي عرض آهي ته جيڪڏهن

له حال به سڳو نه راه صفا، توان يا صحت خور ته مصطفیٰ ۾ پرچم باني ماس آنا نه ڪي بيدار باش، نامه ديوانه ۽ مصطفیٰ انيسار باس
تله ادب ماجيت، زلف الی ۽ بهر سرد هر جاگر غلامی -

ڪو به انصاف جي نظر سان ڏسندو ته ميد آهي ته هن صحيح احوال کي ميان خرامين نه ٻڌندو بلڪ ائين چاڻهندو ته راقم وڏي درياءَ جي هڪ قطرهه تي اڪتفا ڪئي آهي فنون وِ ياتِهُ التَّوْبَةُ — حضرت صاحب جو جي جڳا علي توت آهي ان لاءِ خاص باب ٿيون ان مقصد کي ظاهر ڪرڻ ديه تر سڏنل آهي ۽ اڃا اها حقيقت ڄاڻڻ گهرجي.

حضرت صاحب جن ظاهري علم جي تحصيل ڏندار شهر ۾ پنهنجي والد ماجد قومرمان قدير سيد جي حياتيءَ ۾ ڪئي ۽ ڪجهه پنهنجي والد صاحب ۽ وقت جي فاضلن متلا وقت جو عهد آخوند حبيب الله ڏنداريءَ مصنف ڪتاب ”مختصر اصول جو“ ۾ سندس وڏي فرزند شيخ عبدالرحيم آخوندزاده ۽ ٻين کان پوي ڪئي.

حديث متعلق اجازتون حرمين شريعتين ۾ ان شهر جي عالمن کان حاصل ڪيون ڪجهه وري صاحب حضرت شيخ عبدالقي مجدي ساکن مدينه مطهره علي ساکنها الف الف صلوة و تحية - حضرت شيخ احمد سعيد مجدي دهلوي جي پاء کان حاصل ڪيون - ڪجهه وري شيخ عبد الله لسراج حنفي جي مفتي کان حاصل ڪيون حضرت صاحب جن فرما ٿيندا هئا ته جيئن سال عيال سميت والد صاحب آيا ن حرمين الشريفين جي زيارت ۽ مشرف ٿيو هو ته حضرت قبله گاهه قدس سره جي شيخ احمد دحلان جي درسي ۾ حاضر ٿيڻ جو امر فرما ٿيندا هئا ۽ فرمايائون تي ته سندن تقرير نهايت فصيح ۽ بليغ آهي ۽ اهو سنه ۱۲۶۹ هجري هو

راقم الحروف عرض ٿو ڪري ته هيءُ بنده حضرت صاحب جي خدمت اندر سنه ۱۲۸۵ ۾ حرمين شريفين جي زيارت سان مشرف ٿيو هو ۽ شيخ احمد دحلان جي خدمت ۾ پهتو هو - حضرت شيخ نهايت عبرت سنده ۽ ضعیف هئا - سندن چوڻ مڪه معظمه ڄاڻائي وارا عالم وهدا هئا ۽ ٻيو ڪا صحيح بخاري مان ڪجهه درس حاصل ڪندا هئا - سخت ضعیف ۽ ڪري سندن تعابیر منکمل سمجهي ۾ بندي هئي - حضرت صاحب جن فرما ٿيندا هئا ته سندن اجازت حديث اُتر ڄڻون تَرَجُّمُهُمُ الرَّحْمَنُ اِرْحَمُوهُنَّ فِي الْاَرْضِ بِرَّ حُكْمٍ مِّنْ فِي السَّمَاوَاتِ شيخ عبد الله لسراج مفتي لا خان کان حاصل ڪئي سون - حضرت صاحب جو جي ڪمال نوڪل درگاهه الهی جي رحمت ۾ ايتري قدر هئي جو جيڪڏهن دنيوي محفل ۾ سندن

ڪو پري به ملڪيت بر باد ٿي و بندا ٿي هئي نه سندن دل تي ڪو به غبار يا ڪدورت نه ايندي هئي ۽ ڪنهن به حالت ۾ ڪنهن به مالدار کي ته رڪ (حق طرح) ۽ ٽڪو (جاء اشو طرح) هر ڏي ۽ آمد ۽ دلا ۽ ڪو به اشارو نه ڪند هئي.

هڪ ڏينهن نعل فرمايائون ته حجاز جي يثرب ۾ آءُ قبله گالا سان گڏ هو سڀني ڪمن ڪاربن جي سر پنجاهي سموري عيال ۽ متعلقات سميت هن فقير جي حوالي هئي. جيئن ته ان ملڪ جي روينگار جي حالت سواءِ تسلي جي ٻي نه هئي جيئن انهر شهرن جي چاٽندڙن کان لڪل نه آهي. اسان ڪفايت شعاري ڪم ورتو. حضرت قبله گالا قيس سڀڙا هڪ ڏينهن هن حقيقت کان واقف ٿيا. فرمايائون ته ائين ڪرڻ نه گهرجي. الشَّيْطَانُ يَحْدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَا مُرُومَ بِالْفُحْشَاءِ وَاللّٰهُ يَعِدُكُمْ مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا طه تلاوت فرمايائون ۽ چيائون ته هن تي عمل ڪرڻ گهرجي. ان کان پوءِ هي خوف دل مان رفع ۽ دفع تي ويو ۽ حضرت صاحب جنر جو عمل هن بيان مطابق بمضمون آيت ڪريمه وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا ۝ هو. فصول خريجي کان پري هين ڪندا هئا. نان نفقه تي خرچ کان ڪڍيائون به دل تنگ نه ٿيندا هئا ۽ ملڪيت جي تلف ٿيڻ تي ڪڍيائون به پريشان نه ٿيندا هئا ۽ فرمائيندا هئا ته يَدِي مَّا اعْصَرَ رَبِّيَ مَّا أَحَدٌ هَرَّحَالٌ ۝ صابر ۽ شاعر رهندا هئا چونته حڪم آهي ته هر جهان آخر مائش جو مڪان آهي. أَشَدُّ الْبَلَاءِ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ وَالْأَوْلِيَاءِ مِنْهُوَ رَآهُ فَقَدِيرُ اللَّهِ سَان حضرت صاحب جن جي گهڻي ملڪيت ضايع ٿيندي هئي، ان ۾ عا (مطلب) تي نقل يا دايو مثال طور بيان ڪجي ٿو. نان ته هن رساله شريفه جا ناظرين حضرت صاحب جن جي نوڪل جي باقي احوالن کي هن تي قياس ڪن، حوڪم من نهون خراسان جو آهي ۽ اهو نقل هي آهي. جن ڏينهن م حضرت صاحب جن پنهنجي عيال

س (ڏي مسلمانن) سڌار وڌيڪو سڃاڻي جو پيو ٿيندو آهي ۽ اوهان کي ٻي جاءِ (جي ڪن) جو حڪم ڪندو آهي ۽ الله عز و جل کي به هي ٻارن بخش ۽ بدلي ۽ خود بخود ڏيندو آهي (مسوره نعر - ر ۴ - ۳۰ ۽ ۳۱ - ۳۲) ۽ رڪو سڀني هٿ کي پنهنجي ڪن ۾ بند ڪري رڪو هوسار ڪوڙيندو ۽ عاجز ٿي وڃي رهيو ۽ سر ۽ پاڻ تي الله تعاليٰ جيڪو توه ڏنا ٿو ۽ جيڪو شيءِ ورهائين، سا الله تعاليٰ جي آهي.

الله سخت برادر ۽ پيار ۽ اوليائن تي آهي.

طقال ۽ معلقن سمیت ح مین شریفان ۾ تمام نذر هئا ۽ چار سال ۽ ۶ مهين ۽ ۶ ڪجهه
عرصو ان ملڪ ۾ رهيا ان کان پوءِ منشأ الٰهي ۽ حضرت رسالت پنا لا صلي الله عليه و آله
جي شاري مطابق ملڪ سد ۽ حراسن ٿا آهن واپس مرتڙ جو بڪوار ڏوڪيو ۽ خرچ پڪي لاءِ
سند ماڻ کن پنهنجي مخلصن کان اندازاً هڪ هزار رپيا ملو ڪيو ۽ اها رقم پاڻ سبت
جعفر سنڌي وٽ جيڪو حد ي بند ۾ رهيندڙ هو امانت ۾ رکيو ۽ جيئن نه سبب مد ڪور
حضرت صاحب جي مخلصن مان هو سندن خدمت ۾ عريضو موڪليو ته اگر اجازت
هجي ته اها رقم پنهنجي ڪم ۾ صرف ڪر مان جو محنت ضرورت ۾ کان ٿو ۽ جڏهن اوهان
واپس موٽندا ته رقم حاصر ڪندس ۽ جيئن حضرت صاحب جن جي اهڙي طبيعت
مبارڪ هئي جو ڪنهن به سائل جو سوال رد نه ڪندا هئا ان ڪري کين اجازت ڏنا ٿو
اراد۽ الله حضرت صاحب جي حد ي تشریف آوري کان اڳ مذڪور سين حلت
فرمائي ۽ اهڙي وسعت پنهنجي بت صالح جي نالي لکي ته اها رقم حضرت صاحب
جي اچڻ شرط کين پهچائي وڃي جڏهن حضرت صاحب جن حد ي بند ۾ رقي پهتا
۽ واپس اچڻ جي ارادي سان ۽ پاڻ صالح کان مذڪور امانت جي رقم طب ڪيائون هن
ڪم غني ۽ د نوي معيت ڪري مذڪور امانت واري رقم کان انڪار ڪيو ۽ ٻڌايو ته هن
کي اهڙي ڪا به خبر نه آهي ۽ حضرت صاحب جن جا ڪجهه تعلقدار ۽ رفيق ان تي نه ٿا
به نشان ٿيا ته اهڙي تنگ ۽ نازڪ وقت ۾ جڏهن ٻين چهار به تيار آهي ۽ عرب جي ملڪن
جي اها حالت آهي جو مسافرن جي دستگيري نه ڪندا آهن ته پوءِ اها رقم ڪيئن ملندي
اهڙي حال انيبي ڪن مريدن ۽ مخلصن وٽ ۽ فراموش ڪندڙ کي حاضر ڪيو ۽ ان کي
سخي سن جهلي ۽ حا ڪم آڻيان فصل لاءِ تيل لڳاءِ انکي قسم کيائون جو هندو ست
لڳاءِ حضرت صاحب جن کين ائين ڪرڻ کان منع ڪئي ۽ نصيحت ڪئي ۽ انهن جي طرفان
سڀي عذرن کان انڪار ڪيائون ۽ ان کي قسم کيائون کان منع فرمايائون ته مان هو ڪوئي قسم
ڪرڻ تي ڪم پندي ۽ د نوي مال ۽ ملڪيت لاءِ اهو نيڪ نه آهي جو ڪو مسلمان بي بخير ڪنهن
شرعي حق جي خداوند تعاليٰ سبحانه جو نالو وٺي آخرڪار ان شخص کي آراء ڪيائون
۽ فرمايائون ته اسان جا سڀ ڪم ڪاريون خداوند سبحانه و تعاليٰ ڪنهن پئي هنڌ ان
نورا ڪندو ۽ قوم کي اخبر ڏي سن سر ڪا

۱۔ نه جيڪو الله کان جدا وڃندو تنهن جي پکيڙ تي (الله) ڪا واھ ڪندو۔ ۽ کيس فاطمہ زهرا
سورتي آيدون جنهن کي ان پيءُ هو بدن ۽ جيڪو الله تي يروسو ڪندو تنهن کي الله ڪافي آهي سو سوره
له حضرت صاحب حق جي توکل جا پاڻ احوال هن قصدي تي قياس ڪر۔
۲۔ توهن جي چڱي شمس (صالح) جي تعظيم ڪيو جيڪو مانءَ جي گردش سبب ضعيف بڻيو آهي

هڪڙو شخص معزز تر بف خاندان جو رهائو نه جي گردش سبب پر بيشان حال ٿيو هو وقت جي حاڪم جي دل جي مطالبه ڪري مٿس بي عزتي جو خوف غالب هو. ڪنهن ماڻهوءَ کي حضرت صاحب جن جي خدمت ۾ موڪليائين ۽ منجهي واقع جي ڪيفيت عرض رکيا ٿي. اراده ٿيو حضرت صاحب جن وٽ ايترا بئسا موجود نه هئا جو سندس ضرورت موجب ڪافي ٿين. بهرحال انهن وقت ڪجهه پاڻ وٽان ۽ ڪجهه ٻئي هنڌان هٿ ڪري اهي پئسا عذر خواهي جي خط مسيبت موڪليا. هو ڪنهن به ٻاهرين ماڻهوءَ کي اڃ تائين خبر نه پئي آهي. پياري حياتي تائين انهن پئسن جي گهرندڙ بجاءِ خود بلڪ زباني ٿي آئو ته نه فرمائون.

اهڙي طرح ڪالهون جيڪڏهن تحرير ۾ اچن ۽ حضرت صاحب جن جون گهڻيون بخششون شمار ۾ آنديون وڃن ته هڪ ڪتاب حد اڪانه لکڻ گهرجي.

حضرت صاحب جن ڪارائتو، بيهارڻ ۽ مسڪينن ۽ يتيمن جي پرورش ۾ گهڻي ڪوشش ڪندا هئا. حضرت صاحب جن جي درگاهه ٿن - چين يتيمن جي پالنا کان ڪڍڻ بهرحال نه هئي. پوءِ اهي پنهنجن مان هئا يا ڌارين مان - يتيم جي حالت تي ڏاڍو دلورس ايندو هو. جيڪڏهن ڪنهن خادم وغيره مان ان سان ڪنهن بد سلوڪي يا سختي ڪئي ته ان کي سخت نموني نڀيه ڪندا هئا ۽ فرمائيندا هئا ته حضرت رسول خدا صلي الله عليه وسلم جن يتيمن جي حق ۾ تمام گهڻيون وصيتون فرمايون آهن. لَعَمْرُؤ أَنَا وَكَأَيُّ الْيَتِيمِ كَهَاتَيْنِ فِي الْجَنَّةِ وَأَشَارَ بِالشَّيْبَةِ وَالْوُسْطَىٰ مشهور حديث آهي حضرت صاحب جن جي دربار ۾ بيمار، پريشان حال ۽ محتاج گهڻا هوندا هئا جي کين آرام ملندو هو. حضرت صاحب جن پاڻ بنفسي لهيس سندن حال احوال معلوم ڪندا هئا ۽ هر شخص جي طبيعت مطابق دوا ۽ کاڌ خوراڪ مقرر ڪندا هئا. خاڻا ۽ دهرن مان پيهي مريض مطابق جيڪو نه چيو و عرضدر هئو ته ان جي خاطر ڇوڻي ڪندا هئا ۽ ويندا هئا ته ان جي ضرورت آهر مدد ڪندا هئا. سندن درگاهه مسڪينن ۽ مضطرب الحال وارن لاءِ آرام ۽ سکون جي جاءِ هئي.

صلوات حسبي ۽ عمر من پر دري بي حد هوندي هئي. پنهنجن جو مال ملڪيت انهن

۽ ترجمو: ۱- مان ۽ پرورش ڪندڙ يتيم جو مثلي هن ٻن (آخري) جي بهشت ۾ هوندا آهن. ۲- ائين فرمائي ۽ ۳- آخري وڃي آخري ۱۱ يعني هنن ٻن آخري وڃي بهشت ۾ گهڻا هوندا آهن.

کان به جهليتند اهڻا بلڪ انهن معاملن ۾ پاڻ کي انهن جو احسان مند ڄاڻندا هئا
انهن جي خانگي معاملن جي بندوبست ۾ پنهنجي ذميداري ڄاڻندا هئا ۽ پنهنجي عزيزن
قريبن جي معاملن کي پنهنجي ذاتي معاملن کان وڌيڪ سمجهندا هئا. جيڪڏهن
سندن قريبي عزيزن مان بيماري پوندي هوندي ته دوراهين پنڌ تي به ان کان پڇڻ
لاڻ ويندا هئا ۽ گهڻو وقت اتي تر سندا هئا. حضرت صاحب جن جي ڪچهري ۾
محصن بزرگن جو ذڪر ڪن ٿا ته هڪ ڏينهن ۽ ٿر ٿرائي سان نه ٿيندو هو جيڪڏهن
ڪنهن حضرت صاحب جن جي طبع جي ناواقفيت جي ڪري زماني جي رويي
مطابق هن بيماري ۾ ڪجهه نامر يا چيو ته اٽڪي سختي مان منع ڪندا هئا جيئن
هو پنهنجي گفتي تي لڳي ٿي وڃي.

حضرت صاحب جن جو تواضع اهڙو ته هو جو اگر ان بيماري ۾ ڪجهه لکي
ته ان جي ٿهين تي به شمار ٿي ڪري سگهجي ۽ اها حقيقت ان وقت جي خاص ۽ علم کان
لڪل نه آهي ان ڪري حضرت صاحب جن پنهنجي وقت ۾ ممتاز هئا ان سرور صلي الله عليه
جي پيغمبر متابت ڪري ته تحت جي دست خوان ”وَاِنَّكَ لَعَلَّ خُلُقٍ عَظِيمٍ“ تان گهڻو حاصل ٿين
هي سعادتي زور يار و سان نه آهي پر ڪمان رب العليٰ جي عطا آهي ته
اڪثر ڪري پاڻ به نفس نفيس خانگي معاملن ۾ ۽ ڪمن ڪارين ۾ ايتري قدر پيش
تي خدمت ڪندا هئا جو هڪ خسيس غلام يا پانهي به ان کان جيڪر عار ڪري
حضرت صاحب جن پاڻ کي مسڪين اس مسڪين چوندا هئا ۽ ڪڏهن ڪڏهن جو پڻ
خلق مار کائي ويئي ڪيترائي زمين نه به ٽڪڙو ڪن سراسر بي آگاهه
ڪڏهن ڪڏهن مٺي ۽ پيرس آلهاري پيئجي حادثي کان ٻاهر ايندا هئا. ۽ پاڻ
داري جي گهر تي بيمار کان پڇڻ لاءِ يا ٻئي شرعي امر مطابق تشریف فرما ٿيندا هئا.
نوڪرن جي حاضري جي باوجود پاڻ خود مهمانن جي خدمت لاءِ ايندا ويندا هئا. بيمار
يا ٻئي دنوي سر گذر لاءِ ڪوبه اولو نه ڪندا هئا. ساري ۽ باري لباس پهرڻ ۾ ڪانه ڪرڻ
نه ڪندا هئا. بلڪ کين اهڙي قسم جو لباس پيسندو هوندو هو، جيڪو سادو ۽ بي قيف هوندو
هو. هن موقعي تي هڪ نقل ياد آيو آهي. ان ڪري هت اهو اٿس بهتو ڄاڻان ٿو.

له ۽ بي شڪ توڻ وڌي خلق تي آهي. ته ٻين سعادت زور يار و نسبت ٻن تاهه بچندو حداثي بخنده
له رهن ارحمن غوره چند چندي ٻن ٻنوز ان کيس سر بر آسماني

هڪ سال قنڌار ۾ جيڪو خراسان جو ملڪ آهي ۽ ٿڌو ملڪ آهي. سهارا جي موسم لاءِ هڪ ڪري نهران جو حڪم فرمايائون. جنهن کي ان ملڪ جي زبان ۾ ”رومي“ چوندا آهن. وقت حصر صاحب جي وٽ وڌي قبيوت وٺڻ ”ڪرڪي“ ڪپڙو جو تمام گرم هو. موجود هو. دس رهي کي گهر ٻائون ۽ ان ڪري جي سڻ جو امر ڪيائون. درمياڻي کي فرمايائون ته تون جو اسٽوڊنٽن (ٻاهران) طرف سادو ڪپڙي جو ڪپڙو اندر ”ڪرڪي“ جو ڪپڙو رکڻ گھڻي عرض ڪونه ائين سھڻو ڪونه لڳندو. پاڻ فرمايائون ته اسان جو نزيب سان ڪونه آهي ۽ ان مجلس ۾ آخوند نراڌا ملا محمد صديق حاضر هو. جنهن حضرت صاحب جن کي ٻن ٻاري ۾ گھڙو عرض ڪيو. آخر حضرت صاحب جن فرمايو ته جيڪڏهن ڪرڪي ۽ جي گرم ڪپڙي پاڻ جو مقصد بدن جو آرام آهي ته اهو ٿيڻ ٿيندو هو اهو بدن جي طرف ٿئي ۽ جيڪڏهن اهو مقصد ماڻهن کي ڊيڪارڻ آهي ته پوءِ بدن کي ان مان ڪهڙو فائدو. پوءِ آخوند ارادو مد ڪور لا جو بڻيو ۽ خاموش رهيو. ڪتر تر حضرت صاحب جي مرضي موجب سمجهيو ۽ تبستاني. اڪثر وقت بائيبي اهو ٿيڻ اهو ٿي گھڻي سامان سميت انگريزن جي آخري جنگ ۾ لڙجي ويو.

۱۰. (حضرت صاحب جن) عصر اخلاقن سگورن ۽ سسٽن عادن مان ۲ حساب حضرت ميان عبد الرحيم قنڌاري جو قول يا راجهه مان نقل فرمائيندا هئا ته حضرت صاحب جن جن دينهن ۾ پنهنجي فرزند جي شادي اسان جي گهرن تي فرمائي. رسي حالت سبب منهنجي دل ۾ حضرت صاحب لاءِ تمام نفرت پيدا ٿي. ڪنهن حضرت صاحب جي ڪنن تائين. سڄي ماجرا ان ۾ وڌيڪ لفظ ٻڌي ڦٽو پيدا ڪرڻ جي غرض سان حبش ماڻهن جي عادت آهي ”پڇاڻي ته ڦڙو صاحب اوهانجي شان ۾ ٿيڻ ۽ هون ۽ پيو چوي. اسانجي رهائش قنڌار شهر کان ٻه ڪوٽ پري هئي. هڪ دينهن ۽ پنهنجي جاءِ تي ويٺو هوس ته سان پيو ته حضرت صاحب هڪ خادم سان گڏ ظهري وقت پنهنجي شهر مان ڀنڊر وٺي ويو ۽ عصر جي وقت اتي پهتا. هيءُ حالت ڏسندي منعجي ٿي سندن استقبال لاءِ روانو ٿيس ۽ جيڪي دل ۾ هوان کان توبه ڪري محافي گهر ۾. حضرت صاحب جن فرمايو ته مان ان لاءِ آيس ته متاڻو سن جي دل کي ڏک رسي.

منہا۔ حضرت صاحب جس جي جاء سڪونت جاقتا ار شهر کان ٻاهر نيوڇو ڪونهن جي پنڌ تي آهي۔ اڪثر ڪري سوار تي اڪيلا شهر داخلن وندا آهن۔ گالهه ٿا ڪن ته هڪ ڏينهن رستو وٺي وڃن ته هڪ ڀيري مسافر ڪڙڪ جي پوري گڏهه تي کنيون پئي وڃن۔ اتفاق سان ٻار سوار تي تار ڪري پيو۔ ان شخص کي اڪيلي سر ٻار کڻڻ ۽ لڏڻ جي طاقت نه هئي جڏهن مان ويجهو آيس ته ان شخص سا واقفيت ڪري چيائين ته اي ميان 'جيڪڏهن اچين ۽ ٻار پنڌ تي ڀرندو ڏکين ته هي به ٻار تي۔' مون پنهنجو گهوڙو ڏيکارين ۽ ان سان ان ڪم ۾ همداهه ٿيس مگر مان ايترو ته ضعيف هوس جو ڇا پڌاڻان 'اسان پنهنجي ڪناري به ڪرڻ ڪٿي مگر ٻار مٿي نه کنيون۔' نيٺ ان شخص چيو ته منهنجي ٻار بهن جهل۔ مون هن جي ٻار بهن جهلي ته به ٻار کڻڻ جي طاقت نه ٿي۔ هن چيو ته شايد توهان ڪا ٻي طرف آهيو۔ چيم ته مون کي ساڄي ۽ کاٻي جي خبر نه آهي۔ مگر ٻي طاقت آهيان۔ چيم ته هاڻي ٻيلا منهنجي ٻار بهن جهل شايد مٿي ٿي۔ هن منهنجي ٻار بهن جهلي ۽ تمام گهڻي وڌيڪ ٻار مٿي کڻي لڏي وڃن۔ هر وارا ٿيو ۽ مان به روانو ٿيس

منہا۔ فقير عبد الله کان نقل ڪيل آهي ته هڪ ڏينهن حضرت صاحب جن جي مڙھان خانہ ۾، جيڪو حرم پيراجي دروازي کان هڪ سو قدم پري هو، ڪنهن عزت وارا مڙھان ترسيل هئا۔ ان وقت انهن لاءِ منجهند جي ماني ٿي آئي، مون کي انهن جي خدمت لاءِ مقرر ڪيا ٿون۔ عرض ڪيم ته سائين مڙھان خاني ۾ تڏهه پاڻي ڪي ويو آهي ۽ پي پاڻي جي ضرورت آهي۔ فرمايائون ته ماني پھچائي جلد موت ۽ پي ٿڌي پاڻي ۽ جي گهڻي دروازي تان ڪڍي وڃ۔ ماني پھچي ٿي تڏهه واپس موٽيس۔ تڏهه ته حضرت جن گرم ڏينهن جي باد جوڊ پاڻي ۽ جي گهڻي پنهنجي ڪلهي مبارڪ تي رکيو پيا اچن ۽ مرستي ۾ مون کي مليا۔ عرض ڪيم ته قبلہ! ڇا پيو فقير ڪونه هو ڇا پاڻ کنيو پيا اچو! فرمايائون ته مان خود فقير آهيان۔ خيال ڪيم ته مٿان مڙھان کي پاڻي ۽ جي ضرورت پوي ۽ پاڻي دير سان پهچي، ان ڪري پاڻ کنيو۔ آخر ڪار گهڻي ۽ منت ۽ آزيءَ سان گهڻي سارن ڪلهي تان لاهي مڙھان خانہ ۾ پهچايو۔

حضرت صاحب جن جي شجاعت ايتري ته هئي جو هر قسم جي مشڪلاتن ۾ تڪليفن ۾ بعد ڪمال ثابت قدم هئا ۽ ڪوبه خوف ۽ خطرو ۽ ظاهري پناهه وٺڻ جو خيال دل ۾ نه ٿي آيو.

۱۲۹۵ء حرہاين انگريز قندار جي اسلامي ميلڪت ۽ ڪابل جا حڪمران ٿيا نه چارج
 جنگيون قندار جي گرد و اح ۾ لڳيون حصہ فتح جن هر هڪ جنگ ۾ حاضر هو ۽ اها
 ۽ تمام جوان مرد ۽ نجات سان لڙيا۔ ساڻن جيڪو گڏ هوندو هو خبرون ٻڌائيندا هئا
 جو عقل دنگ رهجي ويندو هو۔ آخري جنگ وقت راقم الحروف کي باوجود ڪم سٺي جي
 پر پنهنجي خدمت ۾ ڪيو۔ حرمون کي ان جي ڏسڻ جو تمام گهڻو شوق هو۔ اها اهڙي جاءِ هئي
 جو دلير مرد ۽ هر ڪار به سران هئا ۽ تڏهن توڻن جي چمڪندڙ شعار جي خوف کان سڪر
 ۽ در به در دارن تڏهن هٿان پئي لڳيا حضرت صاحب جن تي به عهدي ڪمال آرام ۽ نيات قلب
 سان جنگ جي ميدان ۾ مستحور رهڻ ۽ پير کي پرڳ جهار لاءِ نرسب پئي ڏنائون۔ بئسَاءَ الله اڪرم
 ڪجهه حڪايتون باب جو ٻن ۾ حڪو حقه صاحب جن جي ڪرامتن بابت آهي۔ سان ڪنو دغديو
 مستلزم ۾ حذرهين سندن مدد ۽ مظهره ۽ ادها الله شرف و عظيمه مبعده رهائش
 ۽ ل سميت هئي پاڻ اڪيلا ڪڍي ڏاڪڙ لاءِ روانا ٿيا هئا۔ راقم الحروف کي پڻ پاڻ سان گڏ کڻيائون
 سڃاڻ جو قافلهه ۾ ٿي پائو هري وٽ رولو بندو هو۔ سڄي رات بند ڪري صبح جو مٿان
 پيڙو ۽ وٽ ۽ ڪنهن جي نه قافلهه هلندو رهيو هو۔ ڪنهن کي مدد ۽ عرب جي خوف کان چڱي
 ان مدد جي جائز کان لڪل نه آهي۔ ترسڻ جي طاقت نه هئي۔ مگر حضرت صاحب جن رات
 جو عناحي نماز لاءِ ٿيا۔ هي غلام حواس ۽ هٿن هو۔ پڻ لٽو ۽ سٺي جي ڀر ۾ ٻيهر پڙهڻ ۾
 متسول بياسين ۽ ڦٽو اڳتي وڌي ويو۔ سلام بعد ڏٺو سڀن نه هڪ شخص اڳهاڙي نلور سا
 ساڻي پويان پيڻو آهي۔ حضرت صاحب جن آرام ۽ ثابت قدمي سان پڇيو نه تون ڪار آهين
 ۽ ڏن نه اوهان جي آڻن جو لڳهين۔ زما بائون نه هتي ڇو پيو آهين ۽ چيائين نه اوهانجي
 حفاظت لاءِ۔ هن ملڪ ۾ قافلهه کان جدا ٿيڻ پاڻ کي هلاڪ ۾ وجهڻ آهي۔ هر کان بعد اوهانجي
 اڳي نه ڪرڻ ۾ جي۔ معذالڪ حضرت صاحب جن پنهنجي نماز اول وقت ۾ تمام خوب ارادي
 ۽ باحرف بخوري جي ادا فرمائي۔ ذَالِ الْفَضْلِ اَللهُ يُؤْتِيهِ مِنْ شَاءَ وَاللهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ
 منعمها حضرت ميان عبد القدوس صاحب مرحوم ميان غلام قادر صاحب مجدد ۽
 کان نقل فرمايو آهي۔ مرحوم مدڪور ديوي ۽ چر به ڪاري ۾ مسافر پيڻن القرآن و منيا
 اليه بالبنان هئا ۽ پهرين ۽ ڪنگ ۾ هٿيارن جي شعلن ۽ ڪري لوتن ۾ لڪل هئا۔ فرما
 ٿا ته حضرت صاحب جن کي ڏن نه ڪمال استقلال ۽ آرام سان گهڙي تي چڙهي سندوق
 له زهي هوندي۔ الله اهو الله تعالى جو فضل آهي۔ تودن ان کي جهن کي گوري ۽ الله تعالى وڏي فضل
 جو صاحب آهي۔ ته پنهنجي هم عصرن ۾ ممتاز هئا ۽ پڪوئي ۾ مشهور هئا۔

پئي هلائي. يقين ٿيم ته هيءُ ڪم قوت ايمان جي ڪان آهي ۽ نه تجربيد سان.

فصل ٻيو

منجهه بيان ظاهري علميت ۾ در جو حضرت صاحب جن جو ڪن سوالن جا جواب جيڪي وقت جي فاضلن حضرت صاحب جن جي آڳاٽي پيش ڪيا ٿي

نه بيان حضرت صاحب جن جي علم جي تفصيل هو. جو نه مريءَ عمر ۾ وقت جي عالمن کان حاصل ڪيا ٿون ۽ ان جو اشارو باب پهرين ۾ ڏنل آهن. پر ڪن سوالن جي جواب جو بيان هي آهي. معلوم هجي ته حضرت صاحب جن حتى الامكان سمي تحرير وٺ جيڪي وقت جي عالمن ۾ مروج ٿيون سڀ ڪنهن مخالف جي الزام لاءِ گهڻن تحريرن ۾ تحقيق ڇڏي ٿي ۽ ضعيف روايتون جمع ڪيو ته جيئن عوام ۾ مشهور ٿي ته فلاڻو فلاڻي تي غالب آيو ان کي ڪماليت جادو جا مقرر ڪيا اٿن. پاڻ ان ڪم کان به غيظ ڪند هئا جيڪڏهن ڪنهن سائنس مسئلي جي تحقيق جي طلب لاءِ سوال ڪيو ته پاڻ ان کي بنا جواب ڏيندا هئا. اگر ان جواب تي سائنس راضي نه ٿيو ۽ تحرير جي گهر ڪئي ته پاڻ معذرت ڏيکاريندا هئا ۽ معافي گهرندا هئا يا ڪنهن عالم ڏانهن، جنهن جي پرهيزگاري و تقوىٰ ۾ کين يقين هوندو هو، موڪليندا هئا، مگر ڪن خاص جاين ۾ جتي سخت ضرورت ٿي سندس اهڙا يقين ٿيندو هو ته سائنس جو مقصد مسئلي جي تحقيق آهي ۽ بيوڪو به مقصد نه آهي ته پوءِ بقدر ضرورت چند حرف لکندا هئا. تنهن مان جيڪي ڪجهه هنن مسڪين جي مطالعي ۾ آيو آهي تير ڪا لکيو وڃي ٿو.

منها :- ڏکن سوالن جا جواب جناب حضرت ميان عبدالعزیز صاحب مجددي ساکن ڪراچي، اختلافي بيان، جيڪو اتي جي عالمن جي وچ ۾، عورتن جو ٻئي عورت کي دفن ڪرڻ جو مسئلو ته عورت هيت جنهن جو عزيزه حرم هو جو نه هجي ر جي دفن ڪرڻ جو مسئلو زير بحث هو، ان بابت خط لکيا ٿو ته هفتي صورت مسئلي جي پيدا ٿي آهي جو هڪ عورت گذاري وئي ۽ ان جي عزيزن قريبن مان ڪوبه حاضر نه هو. ڪن علياڻن فتوىٰ ڏني ته عورتون اچي ان کي دفن ڪن ان وقت حاضر ماڻهن ان فتوىٰ مطابق ان عورت کي ٻين عورتن ذريعي دفنايو. ٻين عالمن ان مسئلو ميجر ڪار انڪار ڪيو ۽ پنهنجي گهٽتائي ۽ خواري سمجهائون. حضرت موصوف (ميان عبدالعزیز) هن مسئلي جي تفصيل ۽ تحقيق طلب لاءِ حضرت صاحب جن جي خدمت ۾ خط لکيو. حضرت صاحب جن پنهنجي دستخط شريف سان جيڪو جواب لکيو

ان جو نقل نہ کچھ نہ۔ وَهُوَ هَذَا -

حَمْدُكَ وَتُصَلِّي عَلَى سَيِّدِ السَّادَاتِ عَلَيهِ أَفْضَلُ التَّسْلِيمَاتِ - جناب مستطاب محل لائقا

مراد یہ صاحب دام مرشد کا مثل ہمیشہ بہمن ارچندن سمیت ہر تہہ عزت امر یہ سلامتی
ساز ہجو۔ فقیر عبد الرحمن مجد دی طرفان پورے دعائے گہرے سلام من بعد کا لہر
فیض اشراف ظاہر ہے کہ اللہ تعالیٰ جو حمد و احسان ہر طرف ہی حالات اللہ تعالیٰ
ہی ہی حد تعریف کی لہر ہم کدرا آہی، اودھانی ذات برکات جامع الحسنات ہی صحت
سلامتی ہی خوشخبری مسئلہ و مطلوب۔

حط شریف ان طرف ہی فاضل ہی اختلاف بابت تکیل مطالعہ آیہ جیئن نہ ادنیٰ

خادم والا شار ہی صحت مندی ہی احوال ہی شامل ٹینڈر آہی ان کری سبب آراہ
دل جوتیو وَبِئِنَّكَ الْحَمْدُ وَالْمِنَّةُ (اللہ تعالیٰ جو حمد و احسان)

ہم نہ تنگ شہو نہ آہی نہ عورتن کی میت ہی دفن کر ڈالو فریم داخل ٹیٹ خواہ
میت مرد ہی بارال ہی ممانعت آہی، جیئن لکندرت (فاصلہ انہی دامن اشارہ کب
آہی۔ ہر چاٹ گھر ہی نہ ہن مرد کو و افحہ ہر دہن ہر اساجو جت آہی) ان کان سوا
بوعیم شرعی کد بہ ظاہر ہی تو ہی اهو جناری ہی دفن کر ڈالو وقت عورتن ہو حاضر رہت
جناری ہی بیان ہلک آہی جو مکروہ قریبی لک یقیناً حرام آہی، جیئن نہ حالتون
جت (یہ فاضل) سیدۃ النساء صوللہ تعالیٰ عنہا ہر کدیہر آہی وقرن فی یوم یکر
حو نامن جن کاں آگ کن یاثر یسری انصارن ہی فائزہ حوائی لایہ وی۔ آنحضرت صوللہ
عنے وآلہ وسلم جن و مایب نہ ہی تون اہل سار گذ قلمن تائین وچیں ہانہ جت
داریں کا، حسنا ہن اہل اعرف کی جنت ہر داخل ٹیٹ ہی موکل ٹینڈی، مع تو جیں ہر
فان فی الشرح الکبیر لنبیہ المصطفیٰ وَقَدْ رَوَى عَنْ أَبِي رَافِعٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَيْسُوهُ جُلُوسًا قَالَ
: «يَجْلِسُ كَرْتُ قُتْنٍ لَنَنْظُرَ الْخَمَارَةَ قَالَ هَلْ يُقِيلُنْ قُتْنًا لَا قَالَ هَلْ يُحْمِلُنْ قُتْنًا
لَا قَالَ هَلْ تُدْلِيْنِ فِيمَنْ تُدْلِي قُلْتُ لَا قَارَ قَارِ حَقْنِ مَارُ وَرَأَيْتُ غَيْرَ مَا جَوَزْتُ
رَوَاذُ ابْنِ مَاجَهَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ لِحَنْ يَعْصِدُهُ السُّعْنِي لَهُ

سورۃ احزاب رکوع ۴۸ مرحلہ۔ پہلے ہی گھرن ہر ہو۔

لہ ضیاء المصطفیٰ ہی شارح سرح کبیری ہر حضرت علی کرم اللہ وجہہ ہی روایت آندی آہی نہ
حضرت علیؑ کو نہ حضورؐ بلکہ ان کو جت لا بائوں نہ درون و بیرون آہن، قوا یا ٹوں نہ توہان جو وینوں
ہیو۔ عرصہ کائنات نہ بخارہ حوائط ہر یوں تا۔ فرمایا ٹوں، چا بخارہ کی غسل تو یارینند، ہر

بحر حال عورتن کي ڏنند کان من جي وقت ضرور جي - مارت ڪرڻ جائز آهي پر عرب
جو جنازه جي پٺيان هلڻ ۽ دفن وقت حاضر ٿيڻ منع آهي - باقي خاص مرالن خوفه مخر
تو جي صبح جو عمار نور چند محتر ڪتابن مان آنديون وڃن ٿيون

قَالَ فِي لِقَاؤِ الْعَالَمِيَّةِ وَلَا يَدْخُلُ أَحَدٌ مِنَ النِّسَاءِ الْهَيْكَلُ كَذَا فِي مَجْلَدِ
الشَّرْحِ الْمُتَعَلِّقِ - قَالَ الْمُحَقِّقُ بِنُ الْهَمَامِ فِي نَسْرِحِ الْهَدَايَةِ لَا يَدْخُلُ
أَحَدٌ مِنَ نِّسَاءٍ وَلَا يُخْرِجُهُنَّ إِلَّا الرَّجَالُ أَيْ لَا تُخْرِجُ الْجَنَائِزَ مِنَ
الْبُيُوتِ وَالدُّوَرِ إِلَّا الرَّجَالُ وَلَوْ كَانُوا أَحَابِبَ لِأَنْ مَسَرَّ الْأَجَنِبِي
لَرَجَا بِجَاهِلٍ عِنْدَ الصُّورَةِ جَائِزٌ فِي حَيَاتِهَا فَكَذَا الْبَعْدُ مَوْبِهَا فَإِذَا مَاتَتْ
وَلَا تُخْرِجُ لَهَا دَفْنُهَا أَهْلُ الصَّلَاحِ مِنْ مَشْرِعٍ خَيْرٌ إِنَّهَا تَارَتْ لَمْ يَكُونُوا
وَالنِّسَاءُ الصُّلَحَاءُ أَمَّا إِنْ كَانَ مُحَرَّمٌ وَلَوْ مِنْ رَضَاعٍ أَوْ صِهْرِيَّةٍ
نَزَلَ وَالْحَدَّثُ هَا وَفِي الْجَنِي شَرَحِ الْهَدَايَةِ وَلَا يَدْخُلُ الْقَبْرُ أَمْرٌ وَلَا
كَافِرٌ وَإِنْ كَانَ قَرِيبٌ يَجِبُ ذِكْرُهَا الْقُدُورِي وَالْعَتَابِي فِي جَامِعِ الْفَقْهِ إِلَى آخِرِ
مَا قَالَ وَحَسْرَ قَالَ الطَّحْطَاوِي فِي شَرَحِ الذَّمِّ تَحْتَ قَوْلِ الْمَاتِنِ وَبِقَوْلِ الْفَضْلِ
وَأَمَّا إِذَا أَوَاصِصَ إِسْعَارٌ بِأَنْ السَّقْعَ يُغَيِّرُ لِإِيْمَةٍ دَرَجَاتِهَا الْمُحَرَّمَةُ أَوَّلَى
بِالْمَرءِ أَوْ لَا وَعِنْدَ فَقْدِ الْمُحَرَّمِ الشُّيُوخَ تَمَّ أَشْيَابُ الصُّلَحَاءِ فَهَسَتْ
وَلَا يُجْتَاجُ إِلَى النِّسَاءِ فِي الْوَضْعِ بِهِ وَابْنُ قَالَ فِي شَرَحِ الْبَيْهَقِيِّ
وَدَوَالِجِ الْمُحَرَّمَةِ يُدْمِيتُ أَدْلَى يَوْضِحُ الْمِرَّةُ أَوْ قَارَتْ لَمْ يَسِّرْ وَأَهْلُ الْقَصَا
مِنَ الْأَجَانِبِ ذِكْرُهَا فِي الْمَعْبُطِ وَفِي الْوَبَرِي أَوِ الْمُحَرَّمَةِ مِنْ غَيْرِ رَحِمٍ
وَلَا يَدْخُلُ الْقَبْرُ مَرَّةً أَوْ لَا كَافِرٌ وَإِنْ كَانَ قَرِيبٌ يَجِبُ ذِكْرُهَا الْقُدُورِي
فِي شَرَحِ الْعَتَابِي وَفِي جَامِعِ الْفَقْهِ سَوَاءٌ كَانَ الْكَيْتُ ذَكَرًا أَوْ أُنْثَى هَذِهِ
كُلُّهَا فِي فُصُولِ دَفْنِ الْمَيِّتِ مِنْ رَأْدِ التَّفْصِيلِ فَلْيَرَا جَمْعُ هُنَاكَ بِهِ

صَدَقَ مَا قَالَهُ - عَاضُ كَيْدِ نَوْنِ تَه - وَفِي مَا نَوْنِ - عَاضُ كَيْدِ نَوْنِ تَه - وَفِي مَا نَوْنِ - عَاضُ كَيْدِ نَوْنِ تَه -
جَائِزٌ كِي دَفْنِ كَيْدِ نَوْنِ تَه - وَفِي مَا نَوْنِ - عَاضُ كَيْدِ نَوْنِ تَه - وَفِي مَا نَوْنِ - عَاضُ كَيْدِ نَوْنِ تَه -
أَدْلَى بِهِ آهِي وَابْنِ حَدِيدِ كِي إِسْ مَا جَدِ - وَابْنِ كِي وَابْنِ كِي وَابْنِ كِي

بِهَ قَتَلِي عَالَمِيَّةٍ وَابْنِ كِي إِسْ مَا جَدِ - وَابْنِ كِي وَابْنِ كِي وَابْنِ كِي
هَدِ - وَابْنِ كِي إِسْ مَا جَدِ - وَابْنِ كِي وَابْنِ كِي وَابْنِ كِي
بِهَ كِي دَفْنِ كِي إِسْ مَا جَدِ - وَابْنِ كِي وَابْنِ كِي وَابْنِ كِي
جَائِزٌ آهِي وَابْنِ كِي إِسْ مَا جَدِ - وَابْنِ كِي وَابْنِ كِي وَابْنِ كِي
بِهَ كِي دَفْنِ كِي إِسْ مَا جَدِ - وَابْنِ كِي وَابْنِ كِي وَابْنِ كِي
بِهَ كِي دَفْنِ كِي إِسْ مَا جَدِ - وَابْنِ كِي وَابْنِ كِي وَابْنِ كِي

مولوی داماد آهي ۽ ورمایوتہ در مختار ۾ مویٰ دنو آهي، فقیر دترمختار کی هنر بحث لای غو
 سار مظاہر کیو آهي ۽ سردالمختار کی عجالہ۔ حیدری قدر گھٹی تحقیقات ہر طرف کان
 ملی پر هن بحث ۾ کھن بہ نہ چيو آهي جيئن تہ اهي پنهنجي سہو جا اقرار ۽ آھن ان
 لای عذر قبول کجي اید انسان لا یخلو من الخطاء والنسوان العذر عند کرام اللہ
 مقول و السلام ملہ

منہا۔ حضرت تیسع علی منیری قدس سرہ جي ڪتاب مان هڪ عبارت هڪ - حصہ اهل
 بیاب فرمائي۔ نہ فقیہن جي نزديک نفی ثبات کان بعد آهي ۽ اهل لغت جي نزديک اثبات نفی کان بعد
 آهي۔ ان ڪتاب کی ڪنهن وري سنڌي زبان ۾ سراجہ کیو آهي ۽ ان محتاج تحقيق ۽ توضیح
 مد کور شخص ڪا هر کي آهي حضرت صاحبجن ان مجلس ۾ اعلیٰ تحقیقات بیان زمانہ
 پوء ان شخص بہ اظهار کیو۔ مگر جيئن تہ اهو تحریر ۾ نہ آيو آهي، اسانجي ذهن نشین
 نہ ٿو ٿئي۔ پوء حضرت صاحب جن ان لای کير وهو هذا
 بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ وَعَلَيْهِ اَدْعٰكُمْ۔ جيئن تہ هن وقت چند ڪلما حضرت تیسع جي سنڌي
 قدس سرہ الحریر جي ڪتاب سگوري مان سنڌي زبان ۾ هڪ غریز نقل ڪیاء اھن جي
 معنی جي محل ۾ شک ۽ شبهو سندس نظریہ آید ۽ اهو هن فقیر وٽ آندا ٿين، تحریر
 ان جي شک مائل لای ۽ شرح ۾ چند جملا لیکن نا۔

جائز گھر جي تہ هي تحقيق ڪن صوفي بزرگن جي وچ ۾ تمام گھڻي شهرت رکي ٿو، مگر
 سڀي ڪاملن محققن ان جي بیان ڪرڻ کان گریز کڻي آهي۔ چاڪاڻ تہ پنهنجي ڪامل قهرت
 موجب هن نکتہ کی ”تحقیق معتد به“ (تحقیق پر وسو ڪيل) نہ ڄاڻو آهي وَاللّٰهُ اَعْلَمُ
 اھن کیو آهي تہ فقیہن جي نزديک نفی بعد اثبات آهي ۽ اهل لغت جي نزديک اثبات
 بعد نفی۔

آندل صانان، خبر شرح هدايد ۾ آهي نہ مختار کی قدر مال یا ڪلام د خذ۔ ڪند اگر چه اهي مثبت ڄاڻائت
 هجن۔ ان کی قدر ۽ وري واري ذکر کیو آهي ۽ غباري حاصم الفقه ۾ چاڙهي جيڪي ڇاپا ٿين (سوهي آهي) ۽ مختار
 شرح تومر الانصار ۾ طحطاوي ددتر جي مان حاسب ڪندا، چيو آهي ۽ جي عبارت۔ دتقول واضعہ جي هيند واضع
 کی ٻي ڳالھ ۾ چاڻاڻ آهي تہ قدر ۾ دھ ڪندڙن جو پڌري ھنر لارہ۔ آهي۔ معروم مائت سال کان وڌيڪ آهي، معرڪا
 مائت جي۔ هجڻ جي صورت ۾ پوء ظاهر پوء صالح جوان (فہستہ)،۔ متبیت المصلي جي شرح ڪيوي ۾ سندس چيو آهي،
 مائت معروم ۾ مثبت کی ٻڌو رکڻ وڌيڪ پوء آهي عورت جي رکڻ کان پوء جيڪر هن تحریر مائت نہ آهي نہ ڌارين مان صاف
 وار د ڪيوان کی محظ ۽ وري ۾ آهي یا ٻي ڳالھ مائت نہ ھي۔ قبوہ، اخل نہ ڪندڙن ل ۽ ڪافر اگر چه اهي مائت ۾ ھجن، وري
 ان کی ڀڃا ڪيو آهي۔ حاصم الفقه ۾ آهي، برابر آهي مثبت جي مائت جي سڀ بيان دفت المييت جي فصل ۾ ڪيل آهي۔۔ هنن وري
 تفصيل معلوم ڪرڻ حوالو د ڪيو ٿي اھن فصلن جي مطالعہ ۽ اھن رجوع ٿوي۔

اقول - اهي ٻئي احتمال هن فصاحت ۽ بلاغت اڳيان صحيح ۽ جاري آهن. جيئن ته اتصال ٻه يون فقهين رحيم الله تعالى اڳيان مناسب آهي. جيڪڏهن هيون طريقن کي ڪن حابن ۾ مروج ڪن ٿا ته ان ۾ ڪهڙو نقصان آهي ۽ لا متساحه ۽ الاصطلاح وريشائين مينا لخشقون مديهي.

اهل بلاغت وارن جو قاعدو اهو آهي ته جيڪڏهن اصلي شخص جي مراد ۽ مقصد نفي آهي ته اهو ان کي بعد اثبات ٿو آئي، جيئن ته اِنَ اِلَ لِسَانٍ لَقِيَ خُسْرًا اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا و عَمِلُوا - جيڪڏهن قائل جو اصلي مقصد اثبات آهي ته اهو اثبات کي بعد نفي ٿو آئي جيئن ڪلمه طيبه وغيره. وري لکيوائن ته حضرت شيخ فرماي ٿو ته نفي بابت عارفن لاءِ شرڪ آهي، ڇو ته اثبات ۾ ئي ڳالهينون ثابت آهن.

اقول - هي مقدمات صحيح آهن ڇو ته قائل پڻ، يا ائين ذهن ۾ هي ئي ڳالهينون تصور ڪندو ان کان پوءِ هو حڪم نفي ۽ اثبات جو جاري ڪندو. وَالْاَقْلَامُ كَمَا هُوَ الْمَقَرُّ فِي الْعِلْمِ الْمُخْفِيِّ - پوءِ انهن ٽن ڳالهين جو تفصيل لکيائين هو ڪمشت بيوتات ٿيون مثبتات.

اقول - صحيح هو ڪي اثبات. پوءِ مثبت بيوتات مان، ٿيون مثبت وڏو برهان ڪمالا يَخْفَى عَلَى مَنْ لَهُ ادْقٌ دِرَانَةٌ فِي الْعُلُومِ تَعَرُّيَّةٌ.

قال :- ۽ ٻڌ اهن طرح جيڪڏهن نفي ۾ نظر ڪندي ته نفي ٿينون ٿيون پيدا ٿين. نفي نافي ۽ منفي، مشرڪ اهو آهي جو قائل ٻن نين جو هي.

اقول - يعني اهل تصوف جي خاص اصطلاح ۾ نه ٻئي ڪنهن اصطلاح ۾ ڇو نه، اهل شريف جي اصطلاح ۾ مشرڪ ٿي. ناجور حڪوم ڳالهين جو قائل هجي بطريق مجبور و لو هبت بالوازم الوطنين يعني جهنم کي دٻاءُ آخرت ۾ مشرڪ چڻي اهو صديق قسم جو ماڻهو هوندو ۽ ٻي.

قال - پوءِ هر اهو چهر ٿي ڳالهين جو قائل هجي انکي مومن موجد ڪيترائي چڻي.

اقول - يعني هن تصوف جي اصطلاح تي حيدر مار موجد ٿو ڇڏي سگهي ان جو

دليل هڪ طرح بيان ڪيو اس ته ڪا نظر خبر جو وجود ٿي نه هجي، پوءِ نفي ڪنهن جي ڪيل آهي ۽ جيڪو ماڻهو پاڻ تي اصل ۾ نه آهي، اهو ثابت ڪري طرح ٿو ڪري سگهي.

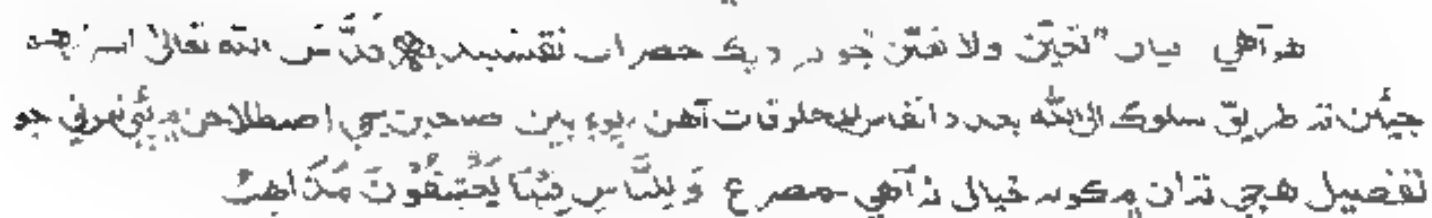
(صراحت کان آندل) ته انسان، خطا ۽ ويسر کان خالي نه ٿو ٿي سگهي. عدلين ماڻهن وٽ مقبول آهي ته ٻي تنهن ماڻهو گهڻي ۾ آهي، سواءِ انهن جي جن ايمان آندو.

سڀني اوليائن، محققن ۽ سچن صوفين کي حضور نبي ڪريم صلى الله عليه وسلم جي ڪمال متابعت ڪري حق سبحانہ و تعاليٰ رسائي ٿو۔ درجاءت بعضها فوق بعض چوته اهو مقام رُجوعٌ مِنَ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ ۽ اهو نبي جي نائب هجڻ جو درجو آهي علي صاحبها الصلوة والتحية جيڪي دهر ي واپس فرشتن ان عرش تي موڪلن ٿا ۽ خلافت خاصه جيڪا عبارت اتي جا عَلِيٌّ فِي الدَّرَجَةِ خَلِيفَةُ رَسُولِيَّيْ آهِي ۽ اتي فائزين ٿا ۽ عبارت اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ پير هند ارهن ٿا چون ته اتي به من گالهيڻ جو ملاحظو موجود آهي ۽ اصل ۾ اهو مقام سيد البشر صلى الله عليه وسلم جن جو آهي يوعان ۾ شُرڪ ڪيئن هوندو ۽ هي اولياءِ ڪرام نائب حضور پاڪ صلى الله عليه وآله واصحابه جا آهن جيڪي دنيا جي هدايت لاءِ وڌو ويٺا آهن ۽ متابعت سيد السادات عليه السلام جي وسيلي اعلى مرتبا حاصل ڪن ٿا۔ بي شک مقام اول (حضرت کي ”عروج“ ٿا سڏين) کان خطا جاتي ۽ ان کي نزول استغفار ٿا ڪن ۽ بيت ٿا پڙهن

انسان جو رتبو ٿي انسان کان
جي نه ڪو واپس وري کان هن سفر
ذالڪ فضل الله يوم تبيح من يشاء - رَبَّنَا لَا تَجْعَلْ لَنَا فِي
أَوْ أَخْطَا نَا وَالسَّلَامُ

ڪيائين ته ”لا تعين“ تعين ۾ ڪيئن آيو ۽ تعين ۽ لا تعين جي وصف اهل تصور
جي نزديڪ ڇا آهي، حضرت صاحب جن انجو جواب لکيو، وَهُوَ هَذَا
أَمْرًا حَقًّا لِقِ الْأَشْيَاءِ كَمَا هِيَ، ڄاڻڻ گهرجي ته مراد لا تعين کان ذات
پاڪ رب العزت آهي ڇو ته اها پاڪ هستي بي شڪ غير متعين ۽ غير مشخص آهي
۽ اها ذات پاڪ جو وڏو اول کان، جنهن کي انزل ٿا چون، ابد تائين قائم آهي۔

۱- بعض در جا بعض در حق چو شان آهن - ک آئون نه من به هک نائب مقرر کن و ابد آهن
سورة بقره ۲۷۰ - که چو نه آئون ادها چو نه ما نهو آهیاں سورة کهف ۱۲
که یابه آخر آدم بست و آدمی نه گشت محروم از مقام محرمی
که گر گردد باز مسکین زمین مفر نه میت از وی بهیچس محروم نه
که عی فضل الله تعالی جو آهی تو دی ان کی جهن کی گری - ای اسای بال شهار چیکد هن و سارهون ما چو که کبود نه
اسکتی نذر که - سورة بقره ۲۷۰ - که ای خدا یا اسکی تین جو حقیقون دیکار جهن بطرح آهن جو حقیقون آهن

منها :- حضرت صاحب جن پنهنجن جن ڪن مخلصن لاءِ سلوڪ جي اوائلي
محاملن بابت ترميم لکي آهي ان جو نقل عرض مرڪان ٿو -
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هراھو جو ٿيو پري کان اصل خويش : ۽ ٿو وڃايل وقت ڳولي لاءِ واصل خويش ۽

بِأَمْرِ الْإِلَهِ الْخَلْقِ الْأَوَّلِ اللَّهُمَّ رَبِّ الْعَالَمِينَ
 ترجمہ خود را پیدا کر (خود کو) آملی جہان جو بالہذاں اللہ وادی و آملی اعرف
 ہر کسے کو دور رس نفاذ اصل جو لیس
 زمین زادہ ہر آسمان کا حق
 باد جو پید و رد تو گار و صل جو لیش
 زمین و زمان و پس اتہا حق

مگر هي پاڪائي ۽ نصيبه سواءِ ذكر الهی جي مسکن ماضي الله تعالى و مایو آهي اَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ - وَاذْكُرُوا لِلَّهِ كَثِيرًا مِّنْ فَضْلِهِ إِنَّا لَنُعَذِّبُكَ بِالْوَاعْدِ الَّذِي كُنَّا نَعِدُكَ بِهِ قَدْ تَسَمِعَ اللَّهُ تَعَالَىٰ أَسْرَارَهُمْ سَاَلَكَ رَاہِ طَرِيقَ لَایۃِ اَبھار (یقیناً مقرر فرمایو آهي ۽ لکھا عالمین تجھ کو کیو آهي ۽ شڪي گالھین جي گھٹ مار باھ آھن جو توري عرصہ اندر پنھنجي صاف آھ پنھنجي نہایت مقصد کي پھتا آھن - مگر پھر پاڻین چار شرط مقرر فرمایا اٿن - متاع شریعت پاڪ ۽ عقاید موافق اھل سنت و الجماعت - پیو حلال رزقي تون گھوڙو ڏکري ۽ هوڻون مرشد عالی جي اڃا جنھن جي مھربانيءَ سان منزل مقصود حاصل ٿئي - ھاڻي پنھنجي مقصد کي بیان ڪجي تہ (ذکر جو طریقہ) اول لطیفو قلب جو - ھن (دل) جو ھنڌ کاپي پئي ھيٺا بن آڱرن جي فاصلي تي آھي ، ھن جو نور سفید آھي ۽ اھو حضرت آدم علیہ السلام جي قدم ھيٺ آھي ھر اھو جو ھن رستي وصال ٿو مایو ان کي ” آدمي مشرب “ ٿا چون - سالڪ کي کپي تہ اکيون بند ڪري چپ چپ تي ۽ ڏند ڏندن تي رکي تھان تارون ۽ سان لڳائي دل کي دنیا جي خیالن ۽ خطرن کان آجو ڪري ھر گھڙي ۽ ھر لحظہ ھوش رکي تہ جيئن پيا وھم ۽ خطرہ دل ۾ نہ لھن - پوءِ حضور دن سان لفظ مبارڪ اَللّٰھ تھو رھي طریق سان دل ۾ جان ڏک جو ھنڌ آھي بار بار چوي ، تھ ھنڌ -

ھن ڏک لاءِ گھڻي م گھڻي گونستن ڪجي جيئن ھي ذکر ملڪو قلب تي وڃي ۽ اھو ايتري صفت وارو ھجي جو اگر چاھجي تہ ذکر نہ ڪجي تہ ائين نہ ٿي سگھي - جيئن تہ ٻڌا ٿ صفت ٻڌندڙ جي آھي تہ ھن حالت کي فنا قلبی ٿا چون ۽ ھن حالت ۾ پاڻھي جو نالو امر الھي سان اولیاء اللہ جي دفتر ۾ ثابت ٿيندو ۽ اھا حقیقت ھن فقیر جي جذبدہر گوار بطور یوڪا بہ ھڪ رباعی ۾ ٻڌائي آھي - رباعی

ساقی وحدت کنان جام توحید نوش کر : سلک گوھر کی نشان لعل محرم پون کر :
کر ثبوت سناخ و جان یا قونی جت سنگ : نرگسی و بلی سند و بین نسبت سر کر :

۱۔ خوددار ، اللہ جي ذکر ۽ شاديون تھ و ٿينديون آھن - سورۃ اعراس ۲۰
۲۔ ۽ اللہ کي گھڻو یاد ڪر تہ ھن اوهين چئو - سورۃ الحمد رکھ ۷۲
۳۔ ۽ جانش گھر جي نہ حضرت صاحب قدس سرہ لوار لطائف کي ائين مقرر ڪيو آھي جيئن لکيل آھي يعني نور قلبی سفید ۽ نور روحی سرخ ۽ نور عری سرخ - اھو ان جي پھچکس آھي جو حضرت قبویم حقاہ مخزن الاسرار ۾ مقرر ڪيو آھي - خبر پور قلبی سرخ ۽ نور روحی سرخ ۽ نور عری سفید چيل آھي - ان جو سبب تھ اھو آھي جو ھر رنگ کي لوار لطائف حقاہ نظر ٿا ڇن
۴۔ جام توحید لعل ساق وحدت نوش کر : سلک گوھر کی نشان لعل محرم پون کر :
۵۔ سناخ و جان یا قونی جت سنگ : نرگسی و بلی سند و بین نسبت سر کر :
۶۔ خوددار ، اللہ جي ذکر ۽ شاديون تھ و ٿينديون آھن - سورۃ اعراس ۲۰

حضرت شاہ لقشبند فرمائي ٿو ته

بَندِ گُرجِيءَ اَکِيُونِ ۽ کَر گُرجِيءَ بَندِ ۰۰ جِي نَدِ مَآئِيْنِ کُو مُشَاهِدُ تُوْنِ اَشَاقِي بَچُنْدِ سَلَه

پوءِ (۳) لطيفه ۱۸ روح آهي - ان جو هنڌ ساڄي بي طينان آهي - ان جو نور سُرُور آهي ۽ حضرت ابراهيم عليه السلام جي قدم هيٺ آهي ، جنهن کي هيءُ راهه تي حاصل ٿئي ته ان کي ”اسر هيمي المشرَب“ تاجون - مٿي تي ڪاريل طريقي موجب ان هنڌ به ڏاڪري ٿي رهي ، تاجو ڪر ۽ مٿي تي ڪرائي ڏيڻ جي ”فيءُ حاصل ٿئي - ان کان بعد (۳) لطيفه ۱۹ سري آهي - ان جو هنڌ ساڄي بي مٿان پٺ ”گرن جو وٺي ٿي آهي - ان جو نور سرخ آهي ۽ حضرت موسيٰ عليه السلام جي روبرو قدم آهي ، ان هنڌ تي پڻ گهڻو ڏک ٿو هجي جڏهن مٿي ٻڌايل آهي تان جو ڏک ڪر ملڪو سڄي ”مؤسريءَ“ حاصل ٿئي - ان کان بعد (۴) لطيفه ۲۰ آهي - ان جو هنڌ ڀاڳي بي مٿا پٺ ”گرن جو وٺي ٿي آهي - ڄاڻ ڪري نه دل ان هنڌ به ڏک ڪري ٿي ٻار جو ڏک ”الله“ اتي ملڪو ٿو ٿئي ۽ ”مٿا“ لطيفه ۲۱ جي حاصل ٿئي - هن لطيفه جو نور ڪارو آهي ۽ حضرت عيسيٰ عليه السلام جي قدم هيٺ آهي - هو اهو هنڌ کي هيءُ راهه تي حاصل ٿئي ته هيءُ ”عيسيٰ“ المشرَب“ ٿا سڏن ان کان پوءِ (۵) لطيفه ۲۲ آهي - ان جو هنڌ سڀني جو وچ آهي جيڪو سڀني لطيفن جي مٿان آهي ان جو نور ساڻو آهي ۽ اهو نير قدم حضرت محمد مصطفيٰ صلي الله عليه وسلم جي آهي - هن اهو جيڪو الله نالو اچي بارگاهه جي طرف هيءُ راهه حاصل ٿو ڪري ان کي ”محمد المشرَب“ ٿا سڏن - جڏهن هيئن الله تعاليٰ جي فضل سان هيءُ پنج لطيفا ڀاڳا ٿا ٿي وڃن يعني ڏک ملڪو ٿي ٿو وڃي ته پوءِ ڄاڻ ڪري نه هڪ تصور سان ڀڄي ٿي هنڌن تي ڏک ٿئي ٿو ۽ پڻ سڄو بدن ڏاڪري ٿو ٿئي - هن کي ”ڏک سلطان“ ٿا چوڻ - جڏهن هيئن ته سڀني هڪ ٻي پوءِ خزانو ٿي وڃي ٿو ته پوءِ ”عبيءُ انتباب“ يعني ڏک ”لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ“ آهي - ان کان پوءِ ڏک مراقبا جن جو ڏک ”مراقبات اربعه“ ۾ ڪيل آهي - ترتيب وار انشاء الله پڻ ڪاغذ تي لکيو ٿو ٿي ”وَقَوْلُهُ“ هن ان ڄاڻ ۽ ناقص العلم بزرگن جي قاعدن مان چند لکيا بحال ڪري رکيا آهن - وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِحَقِيقَةِ الْحَالِ - اتم مڪتوبه الشريف -

هڪ ڊگهو خط جيڪو سنڌ جي بزرگن ۽ مشهور علما ٿن مان هڪ جو لکيل هو لفظ به لفظ حضرت صاحب جن جي صديق سان نقل ڪري هنن صفحن جي زيرين لاءِ پيش ڪجي ٿو ۽ هُو هُنَا

له لب به بند و چشم بند و گوش بند ۰۰ گر نه بيني بر حق بر ما بخند

بِسْمِ اللَّهِ أَحَبِّ الْأَسْمَاءِ يُعَدُّ الْحَمْدُ وَالصَّلَاةُ وَتَبْلُغُ الدُّعَوَاتُ الْوَفَايَاتُ وَالتَّسْلِيمَاتُ
الزَّكَايَاتُ عَلَى الْمُصْطَفَيْنِ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى جَنْدِ الْكَاهِنِينَ بِذَلِكَ يَوْمَ مَعْمُورِ
دل جي صلاحيت لاءِ دل ۾ خيال آيو ته اوهان سان روبرو ٿي اڪيلائي ۾ اظهار ڪيو وڃي
پر جڏهن ته اوهان سعادتي نشان سلفا لصالحن جونيجه ڪمال حسن فطرت جي ڪري
اوهان نهايت صاحب ادب ۽ صاحب جرأت دسرو ۾ يا صلاح ٿي ته چند سادن ڪلمن سان
الَّذِينَ التَّصْلِيَةُ دِينِ لَصَبِيحَتِ آهِي جي طريقه سان باعث دهانجي دل جي تڪليف جوئي
جڏهن ته خليفه صاحب جي زبان کان پيون ڪالهيون به پڌيون ويون آهن ان ڪري
مٿيون خيال وڌيڪ نارو ٿيو. اول نه ڀرڻ ٿي جي ڳوٺ ۾ بعضي طالبن جي زباني پڌا وڌو ته
وهان صاحبان فتوى ڏئي آهي ته اوي ڪيڙي تي سجدو ڪرڻ جائز نه آهي.

اي پيا! الله تعالى شين جي جائز ڪرڻ ۽ حرام ڪرڻ جي واڳ اسانجي ۽ اوهانجي حوالي نه
ڪئي آهي، اها ذات گرامي محمد رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم آهي. جيڪڏهن
مجيون ۽ چئون ته ان حضرت صلى الله عليه وسلم مڪروهه اگر چه تنزيها فرمايو آهي. نافهم
مڪروهه کي غير جائز نفل ٿا ڪن. ايتري قدر، حديث شريف ۽ حضور جن جي قولن ۾ آئي
تو، كَانَ لَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُوضَةٌ مَذْبُوحَةٌ يُصَلِّيُ عَلَيْهَا ۽ معلوم آهي ته ڪل چيڙي جي
کي ماڻهو جاء نماز جي ٿا ڪن، چيڙي وارو پاسو هيٺ ٿا ڪن ۽ اوي يا سو مٿان، جيڪڏهن
اوهان پيشماڻيل ۽ اڻ اڻيل ۾ فرق ٿا ڪيو ته معلوم ٿيو ته الله تعالى حضرت امام مهدي
جي ظهور جي انتظار جي زمانه ۾ جو زمانه نا اميدي جو آهي، مجتهدن مان ڪوبه
مجتهد پيدا ڪيو آهي. ۽ پي جاء تي آن سرور عليه السلام جي اخلاق جي بيان ۾ تائين
كَانَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيْثُ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى فَرُوضَةٍ مِنْ آدِلْمَا وَحَصِيْرُ رَسُولِ اللَّهِ
صلى الله عليه وسلم جي محبوب ڪم کي مڪروهه اگر چه تنزيها چوڻ آسان ڪم نه آهي.

بي همد پڌا وڌو ته فتوى ڏئي اٿن ته دياج سان فرض وٺڻ جائز آهي. شايد ڪنهن
محتاج لاءِ فتوى ڏئي هوندا ٿون. انصاف ڪرڻ گهرجي، اها ڪهڙي نه بي عقي آهي، جيڪو
ضرورت ۾ نه آهي، اهو تهر پيه وٺي ٿوري وقت اندر اهو پيشا ڪري ڏيندو، هي سڀ
نقصان، ضرورت ۽ محاسن کان پيدا ٿيندڙ آهي يا بي شيء کان، بوءِ حد يثرت ۽ آيتن جي تنبيهه
خوفائد و ڪافي رهيو، هميشه پراڻن ڪاغذن (پيڪار) ۾ توبه ڪري ضعيف ۽ چڏيل روايتن کي دواج

له آنحضرت صلى الله عليه وسلم لاءِ هڪ ڪو هيئي رڪيل، جنهن تي نماز پڙهندا هئا. *

له چيڙي جي ڪل تي آن حضرت صلى الله عليه وسلم نماز پڙهڻ جي محبت رکندڙ اها يا ٿوري تي ۱۲

باقی ٻئي ته، بدال ٿيو هو ته خير خيرات، مٺن جي کان منع ڪئي اٿن، گهڻوئي لکيو
سڀن ته عوام کي رسمن ناجائز کان منع ڪرڻ گهرجي، نه هيءَ نه اصل صدقه کان
ئي منع ڪجي، جو مشائخن جو هر حال ان تي عمل آهي، خاص طرح طعام جو ڪارائتو ۽
روايتن ضعين منل تالي ڪور، پٽي جي ڪي (پوءِ برابر آهي ته مشرق ۽ مغرب
۾ هجي، ان کي نظر نه ڪو ان کي اڏائي ڇڏيو، يعني ان تي عمل نه ڪيو -

هن سال پڌو سڀن ته مٿي جي دعا کان جهان کي منع رهائي اٿو، جو دعا خود اها
نماز آهي ۽ بس - شايد ٻئي سال جيڪڏهن جاني هوندي ته جنازه پڙهڻ کي
محفل (جذيل) ڪندا - حديث شريف ۾ آهي، جنهن وقت مٿي تي نماز پڙهون پوءِ
دعا ۾ ان لاءِ اخلاص ڪيو، يعني اخلاص سان دعا گهر - چوڻه عمل صالح دعا جي قبوليت
جي نيشانن مان آهي - نماز فرضي کان وڌيڪ ڪهڙو عمل صالح متصور ٿيندو جو ان ۾
اميد قبوليت جي هجي - دعا اهڙي ٿي آهي، جو سواءِ صاحب شرع جي ڪوئي مجتهد
طاقت نه ٿوري سگهي جو ان کان منع ڪري ۽ حضرت رسالت مآب صلي الله عليه
واله وسلم کان ڪهن به وقت ۾ منع نه پڙهي آهي - اي پر ڪٿڻ هٿن جو دعا جي مقرر ڪيل
ادبن مان آهي - هن ۾ ڪوبه غبي ڏڪڻ ڏهن، شڪ نه ڪندو، علماء اذڪيا (هر شيڪا
عائن)، جد شڪ ڪرڻ ته وڏي ڳالهه آهي، الله تعاليٰ اهن کي پنهنجي مدد سان مدد ڏئي
پاڪائي آهي، غي الله تعاليٰ کي -

هاڻو! صاحب سفر السعادت جي ۽ شيخ ابن حجر نه وڻندڙ جابن ۾ دعائون
وقت هٿن ڪٿڻ جي استثناء (منع) ڪئي آهي، مثال جماع جي شروعات ۽ پيچڻ
۽ ببيت الخلاء (موڙ پير) ۾ ۽ انزال جي وقت - آئون چاڻا ٿو ته شايد امام عزلي
۽ شيخ علي قاري پي دعائون جي وقت هٿن ڪٿڻ کان استثناء (منع) کي جابن ۽
وقت جي ڪراهيت (نه وٺڻ) جي علت سان معذور ڪيو آهي - پوءِ غور ڪرڻ گهرجي
ته نماز جنازه جي فراغت کان بعد، ڪهڙي پليٽي نه وڻندڙ ڳالهه جي علت آهي -
جيڪڏهن سوال ڪن ته مٿي با پاڪ، مردار آهي - جواب ڏينداسين ته غسل ۽ غسل
ذبار ٿي بعد مٿي پاڪ صاف ٿي ويو، ان پاڪائي ڪري ته ان جي مٿان نماز پڙهڻ جي
ٿي - مٿي جي حاضر هجڻ وقت دعا ۾ هٿن ڪٿڻ کان منع جي روايت نه ڏني هوندي

پر وقت پہچان جي علت کي بي ملاحظو ڪرڻ گهرجي. - مصرع سڀ سخن ۽ نڪتو پنهنجي
پنهنجي جاءِ تي رکي. - ڪَافَا لَ صَلَّي اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّم اِنْ لَکَ مَقَالٍ مُّصَدَّقًا اَوْ لِمَعْنَاكَ نَکَ
اَوْ اَمْنُهُنَّ يَبَارُکُ! شرعي ڪمن ۽ احڪامن ۾ تعصب کي ڀري رکڻ گهرجي ۽ انصاف
جي سخن کي مجرڻ گهرجي. - مطلق دعا کان منع يا دعائو هٿن کڻڻ کان منع ڪفون ۽ غسل
ٻار ٻار کان اڳ فقط دعائو ۽ نيت ڏهائي آهي. -

لَا غَيْرَ وَلَا فِي غَيْرِ ذَلِكَ الْوَقْتِ لِحِلَّةِ اسْتِغَاثِهِمْ بِالتَّجَاهِيزِ وَكَانَ الدُّعَاءُ لَهُمْ
بِالتَّعْزِيَةِ اسْتِغَاثًا لَهُمْ عَنْ وَطْئِ قَتْلِهِمْ الْمَفْرُوضَةِ عَلَيْهِمْ وَهَذَا الْمَنْعُ وَرَدُ
كَانَ غَيْرَ وَارِدٍ عَنْ مَعْدِنِ الرِّسَالَةِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ لِكُنْهٖ مَا خُوذُ مِنْ
ذَلِكَ الْمُسْكَاتِ مُسْتَنْبَطٌ مِنْ تِلْكَ الْأَدْوَارِ وَمَنْ قَالَ غَيْرَ ذَلِكَ فَإِنَّهُ دَعْوَى
بِلَا تَحْقِيقٍ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَجِيٍّ فَلَا يَسُوعُ وَلَا حِدٌ مِنَ الْمُسْتَشِيرِينَ
التَّكَلَّمَ فِيهِ لِأَنَّ جَوَادَ الْجَهَنَّمَ هُنَا عَرُجَانُ نَکَ

عجب آهي ته جيڪا به ضعيف، قوي، ڪوئي ڪري روايت ڏسڻ ۾ ٿي اچي جهان ۾
مشهور ٿا ڪن، ڇا سبب ۽ ڪهڙو باعث آهي. -

نه هرهنگه جي گهوڙو ڊڪاڻ ۾ نه هرهنگه جي ڍال اڇلاڻ ۾ نه
حق سبحانه و تعاليٰ امت جي عالمن کي عوام ۽ انبياءِ عليهم الصلوة والسلام جو
ثابت بنايو. تنهن ڪري قيامت جي ڏينهن انهن عظيم رهبرن کان پڇا ڳاڇا ٿيندي. - من
حق سبحانه و تعاليٰ اسان ۽ توهان ۽ سڀني علماء اسلام کي سڌي رستي تي هلڻ جي توفيق
عطا فرمائي. - بِحَمْدِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّم وَاللهُ اَلْاَمْجَادُ بَرَّتِ الْجَبَابِدُ آمِينَ

۱. مصرع: ۱. شخص حالت ۾ ميرنگه ڪا ڏورد.

۲. تحقيق سڀ ڪا ڳالهه ان ڏاءِ مصدر (۱) سڀي لڃڻ جي جاءِ آهي
۳. نه خلاصو مطلب: نه دعائو هٿن کڻڻ کان منع يا مطلق دعا کان منع اها دعائو ۽ نيت ڏهائي آهي
۴. ۵. ۶. ۷. ۸. ۹. ۱۰. ۱۱. ۱۲. ۱۳. ۱۴. ۱۵. ۱۶. ۱۷. ۱۸. ۱۹. ۲۰. ۲۱. ۲۲. ۲۳. ۲۴. ۲۵. ۲۶. ۲۷. ۲۸. ۲۹. ۳۰. ۳۱. ۳۲. ۳۳. ۳۴. ۳۵. ۳۶. ۳۷. ۳۸. ۳۹. ۴۰. ۴۱. ۴۲. ۴۳. ۴۴. ۴۵. ۴۶. ۴۷. ۴۸. ۴۹. ۵۰. ۵۱. ۵۲. ۵۳. ۵۴. ۵۵. ۵۶. ۵۷. ۵۸. ۵۹. ۶۰. ۶۱. ۶۲. ۶۳. ۶۴. ۶۵. ۶۶. ۶۷. ۶۸. ۶۹. ۷۰. ۷۱. ۷۲. ۷۳. ۷۴. ۷۵. ۷۶. ۷۷. ۷۸. ۷۹. ۸۰. ۸۱. ۸۲. ۸۳. ۸۴. ۸۵. ۸۶. ۸۷. ۸۸. ۸۹. ۹۰. ۹۱. ۹۲. ۹۳. ۹۴. ۹۵. ۹۶. ۹۷. ۹۸. ۹۹. ۱۰۰. ۱۰۱. ۱۰۲. ۱۰۳. ۱۰۴. ۱۰۵. ۱۰۶. ۱۰۷. ۱۰۸. ۱۰۹. ۱۱۰. ۱۱۱. ۱۱۲. ۱۱۳. ۱۱۴. ۱۱۵. ۱۱۶. ۱۱۷. ۱۱۸. ۱۱۹. ۱۲۰. ۱۲۱. ۱۲۲. ۱۲۳. ۱۲۴. ۱۲۵. ۱۲۶. ۱۲۷. ۱۲۸. ۱۲۹. ۱۳۰. ۱۳۱. ۱۳۲. ۱۳۳. ۱۳۴. ۱۳۵. ۱۳۶. ۱۳۷. ۱۳۸. ۱۳۹. ۱۴۰. ۱۴۱. ۱۴۲. ۱۴۳. ۱۴۴. ۱۴۵. ۱۴۶. ۱۴۷. ۱۴۸. ۱۴۹. ۱۵۰. ۱۵۱. ۱۵۲. ۱۵۳. ۱۵۴. ۱۵۵. ۱۵۶. ۱۵۷. ۱۵۸. ۱۵۹. ۱۶۰. ۱۶۱. ۱۶۲. ۱۶۳. ۱۶۴. ۱۶۵. ۱۶۶. ۱۶۷. ۱۶۸. ۱۶۹. ۱۷۰. ۱۷۱. ۱۷۲. ۱۷۳. ۱۷۴. ۱۷۵. ۱۷۶. ۱۷۷. ۱۷۸. ۱۷۹. ۱۸۰. ۱۸۱. ۱۸۲. ۱۸۳. ۱۸۴. ۱۸۵. ۱۸۶. ۱۸۷. ۱۸۸. ۱۸۹. ۱۹۰. ۱۹۱. ۱۹۲. ۱۹۳. ۱۹۴. ۱۹۵. ۱۹۶. ۱۹۷. ۱۹۸. ۱۹۹. ۲۰۰. ۲۰۱. ۲۰۲. ۲۰۳. ۲۰۴. ۲۰۵. ۲۰۶. ۲۰۷. ۲۰۸. ۲۰۹. ۲۱۰. ۲۱۱. ۲۱۲. ۲۱۳. ۲۱۴. ۲۱۵. ۲۱۶. ۲۱۷. ۲۱۸. ۲۱۹. ۲۲۰. ۲۲۱. ۲۲۲. ۲۲۳. ۲۲۴. ۲۲۵. ۲۲۶. ۲۲۷. ۲۲۸. ۲۲۹. ۲۳۰. ۲۳۱. ۲۳۲. ۲۳۳. ۲۳۴. ۲۳۵. ۲۳۶. ۲۳۷. ۲۳۸. ۲۳۹. ۲۴۰. ۲۴۱. ۲۴۲. ۲۴۳. ۲۴۴. ۲۴۵. ۲۴۶. ۲۴۷. ۲۴۸. ۲۴۹. ۲۵۰. ۲۵۱. ۲۵۲. ۲۵۳. ۲۵۴. ۲۵۵. ۲۵۶. ۲۵۷. ۲۵۸. ۲۵۹. ۲۶۰. ۲۶۱. ۲۶۲. ۲۶۳. ۲۶۴. ۲۶۵. ۲۶۶. ۲۶۷. ۲۶۸. ۲۶۹. ۲۷۰. ۲۷۱. ۲۷۲. ۲۷۳. ۲۷۴. ۲۷۵. ۲۷۶. ۲۷۷. ۲۷۸. ۲۷۹. ۲۸۰. ۲۸۱. ۲۸۲. ۲۸۳. ۲۸۴. ۲۸۵. ۲۸۶. ۲۸۷. ۲۸۸. ۲۸۹. ۲۹۰. ۲۹۱. ۲۹۲. ۲۹۳. ۲۹۴. ۲۹۵. ۲۹۶. ۲۹۷. ۲۹۸. ۲۹۹. ۳۰۰. ۳۰۱. ۳۰۲. ۳۰۳. ۳۰۴. ۳۰۵. ۳۰۶. ۳۰۷. ۳۰۸. ۳۰۹. ۳۱۰. ۳۱۱. ۳۱۲. ۳۱۳. ۳۱۴. ۳۱۵. ۳۱۶. ۳۱۷. ۳۱۸. ۳۱۹. ۳۲۰. ۳۲۱. ۳۲۲. ۳۲۳. ۳۲۴. ۳۲۵. ۳۲۶. ۳۲۷. ۳۲۸. ۳۲۹. ۳۳۰. ۳۳۱. ۳۳۲. ۳۳۳. ۳۳۴. ۳۳۵. ۳۳۶. ۳۳۷. ۳۳۸. ۳۳۹. ۳۴۰. ۳۴۱. ۳۴۲. ۳۴۳. ۳۴۴. ۳۴۵. ۳۴۶. ۳۴۷. ۳۴۸. ۳۴۹. ۳۵۰. ۳۵۱. ۳۵۲. ۳۵۳. ۳۵۴. ۳۵۵. ۳۵۶. ۳۵۷. ۳۵۸. ۳۵۹. ۳۶۰. ۳۶۱. ۳۶۲. ۳۶۳. ۳۶۴. ۳۶۵. ۳۶۶. ۳۶۷. ۳۶۸. ۳۶۹. ۳۷۰. ۳۷۱. ۳۷۲. ۳۷۳. ۳۷۴. ۳۷۵. ۳۷۶. ۳۷۷. ۳۷۸. ۳۷۹. ۳۸۰. ۳۸۱. ۳۸۲. ۳۸۳. ۳۸۴. ۳۸۵. ۳۸۶. ۳۸۷. ۳۸۸. ۳۸۹. ۳۹۰. ۳۹۱. ۳۹۲. ۳۹۳. ۳۹۴. ۳۹۵. ۳۹۶. ۳۹۷. ۳۹۸. ۳۹۹. ۴۰۰. ۴۰۱. ۴۰۲. ۴۰۳. ۴۰۴. ۴۰۵. ۴۰۶. ۴۰۷. ۴۰۸. ۴۰۹. ۴۱۰. ۴۱۱. ۴۱۲. ۴۱۳. ۴۱۴. ۴۱۵. ۴۱۶. ۴۱۷. ۴۱۸. ۴۱۹. ۴۲۰. ۴۲۱. ۴۲۲. ۴۲۳. ۴۲۴. ۴۲۵. ۴۲۶. ۴۲۷. ۴۲۸. ۴۲۹. ۴۳۰. ۴۳۱. ۴۳۲. ۴۳۳. ۴۳۴. ۴۳۵. ۴۳۶. ۴۳۷. ۴۳۸. ۴۳۹. ۴۴۰. ۴۴۱. ۴۴۲. ۴۴۳. ۴۴۴. ۴۴۵. ۴۴۶. ۴۴۷. ۴۴۸. ۴۴۹. ۴۵۰. ۴۵۱. ۴۵۲. ۴۵۳. ۴۵۴. ۴۵۵. ۴۵۶. ۴۵۷. ۴۵۸. ۴۵۹. ۴۶۰. ۴۶۱. ۴۶۲. ۴۶۳. ۴۶۴. ۴۶۵. ۴۶۶. ۴۶۷. ۴۶۸. ۴۶۹. ۴۷۰. ۴۷۱. ۴۷۲. ۴۷۳. ۴۷۴. ۴۷۵. ۴۷۶. ۴۷۷. ۴۷۸. ۴۷۹. ۴۸۰. ۴۸۱. ۴۸۲. ۴۸۳. ۴۸۴. ۴۸۵. ۴۸۶. ۴۸۷. ۴۸۸. ۴۸۹. ۴۹۰. ۴۹۱. ۴۹۲. ۴۹۳. ۴۹۴. ۴۹۵. ۴۹۶. ۴۹۷. ۴۹۸. ۴۹۹. ۵۰۰. ۵۰۱. ۵۰۲. ۵۰۳. ۵۰۴. ۵۰۵. ۵۰۶. ۵۰۷. ۵۰۸. ۵۰۹. ۵۱۰. ۵۱۱. ۵۱۲. ۵۱۳. ۵۱۴. ۵۱۵. ۵۱۶. ۵۱۷. ۵۱۸. ۵۱۹. ۵۲۰. ۵۲۱. ۵۲۲. ۵۲۳. ۵۲۴. ۵۲۵. ۵۲۶. ۵۲۷. ۵۲۸. ۵۲۹. ۵۳۰. ۵۳۱. ۵۳۲. ۵۳۳. ۵۳۴. ۵۳۵. ۵۳۶. ۵۳۷. ۵۳۸. ۵۳۹. ۵۴۰. ۵۴۱. ۵۴۲. ۵۴۳. ۵۴۴. ۵۴۵. ۵۴۶. ۵۴۷. ۵۴۸. ۵۴۹. ۵۵۰. ۵۵۱. ۵۵۲. ۵۵۳. ۵۵۴. ۵۵۵. ۵۵۶. ۵۵۷. ۵۵۸. ۵۵۹. ۵۶۰. ۵۶۱. ۵۶۲. ۵۶۳. ۵۶۴. ۵۶۵. ۵۶۶. ۵۶۷. ۵۶۸. ۵۶۹. ۵۷۰. ۵۷۱. ۵۷۲. ۵۷۳. ۵۷۴. ۵۷۵. ۵۷۶. ۵۷۷. ۵۷۸. ۵۷۹. ۵۸۰. ۵۸۱. ۵۸۲. ۵۸۳. ۵۸۴. ۵۸۵. ۵۸۶. ۵۸۷. ۵۸۸. ۵۸۹. ۵۹۰. ۵۹۱. ۵۹۲. ۵۹۳. ۵۹۴. ۵۹۵. ۵۹۶. ۵۹۷. ۵۹۸. ۵۹۹. ۶۰۰. ۶۰۱. ۶۰۲. ۶۰۳. ۶۰۴. ۶۰۵. ۶۰۶. ۶۰۷. ۶۰۸. ۶۰۹. ۶۱۰. ۶۱۱. ۶۱۲. ۶۱۳. ۶۱۴. ۶۱۵. ۶۱۶. ۶۱۷. ۶۱۸. ۶۱۹. ۶۲۰. ۶۲۱. ۶۲۲. ۶۲۳. ۶۲۴. ۶۲۵. ۶۲۶. ۶۲۷. ۶۲۸. ۶۲۹. ۶۳۰. ۶۳۱. ۶۳۲. ۶۳۳. ۶۳۴. ۶۳۵. ۶۳۶. ۶۳۷. ۶۳۸. ۶۳۹. ۶۴۰. ۶۴۱. ۶۴۲. ۶۴۳. ۶۴۴. ۶۴۵. ۶۴۶. ۶۴۷. ۶۴۸. ۶۴۹. ۶۵۰. ۶۵۱. ۶۵۲. ۶۵۳. ۶۵۴. ۶۵۵. ۶۵۶. ۶۵۷. ۶۵۸. ۶۵۹. ۶۶۰. ۶۶۱. ۶۶۲. ۶۶۳. ۶۶۴. ۶۶۵. ۶۶۶. ۶۶۷. ۶۶۸. ۶۶۹. ۶۷۰. ۶۷۱. ۶۷۲. ۶۷۳. ۶۷۴. ۶۷۵. ۶۷۶. ۶۷۷. ۶۷۸. ۶۷۹. ۶۸۰. ۶۸۱. ۶۸۲. ۶۸۳. ۶۸۴. ۶۸۵. ۶۸۶. ۶۸۷. ۶۸۸. ۶۸۹. ۶۹۰. ۶۹۱. ۶۹۲. ۶۹۳. ۶۹۴. ۶۹۵. ۶۹۶. ۶۹۷. ۶۹۸. ۶۹۹. ۷۰۰. ۷۰۱. ۷۰۲. ۷۰۳. ۷۰۴. ۷۰۵. ۷۰۶. ۷۰۷. ۷۰۸. ۷۰۹. ۷۱۰. ۷۱۱. ۷۱۲. ۷۱۳. ۷۱۴. ۷۱۵. ۷۱۶. ۷۱۷. ۷۱۸. ۷۱۹. ۷۲۰. ۷۲۱. ۷۲۲. ۷۲۳. ۷۲۴. ۷۲۵. ۷۲۶. ۷۲۷. ۷۲۸. ۷۲۹. ۷۳۰. ۷۳۱. ۷۳۲. ۷۳۳. ۷۳۴. ۷۳۵. ۷۳۶. ۷۳۷. ۷۳۸. ۷۳۹. ۷۴۰. ۷۴۱. ۷۴۲. ۷۴۳. ۷۴۴. ۷۴۵. ۷۴۶. ۷۴۷. ۷۴۸. ۷۴۹. ۷۵۰. ۷۵۱. ۷۵۲. ۷۵۳. ۷۵۴. ۷۵۵. ۷۵۶. ۷۵۷. ۷۵۸. ۷۵۹. ۷۶۰. ۷۶۱. ۷۶۲. ۷۶۳. ۷۶۴. ۷۶۵. ۷۶۶. ۷۶۷. ۷۶۸. ۷۶۹. ۷۷۰. ۷۷۱. ۷۷۲. ۷۷۳. ۷۷۴. ۷۷۵. ۷۷۶. ۷۷۷. ۷۷۸. ۷۷۹. ۷۸۰. ۷۸۱. ۷۸۲. ۷۸۳. ۷۸۴. ۷۸۵. ۷۸۶. ۷۸۷. ۷۸۸. ۷۸۹. ۷۹۰. ۷۹۱. ۷۹۲. ۷۹۳. ۷۹۴. ۷۹۵. ۷۹۶. ۷۹۷. ۷۹۸. ۷۹۹. ۸۰۰. ۸۰۱. ۸۰۲. ۸۰۳. ۸۰۴. ۸۰۵. ۸۰۶. ۸۰۷. ۸۰۸. ۸۰۹. ۸۱۰. ۸۱۱. ۸۱۲. ۸۱۳. ۸۱۴. ۸۱۵. ۸۱۶. ۸۱۷. ۸۱۸. ۸۱۹. ۸۲۰. ۸۲۱. ۸۲۲. ۸۲۳. ۸۲۴. ۸۲۵. ۸۲۶. ۸۲۷. ۸۲۸. ۸۲۹. ۸۳۰. ۸۳۱. ۸۳۲. ۸۳۳. ۸۳۴. ۸۳۵. ۸۳۶. ۸۳۷. ۸۳۸. ۸۳۹. ۸۴۰. ۸۴۱. ۸۴۲. ۸۴۳. ۸۴۴. ۸۴۵. ۸۴۶. ۸۴۷. ۸۴۸. ۸۴۹. ۸۵۰. ۸۵۱. ۸۵۲. ۸۵۳. ۸۵۴. ۸۵۵. ۸۵۶. ۸۵۷. ۸۵۸. ۸۵۹. ۸۶۰. ۸۶۱. ۸۶۲. ۸۶۳. ۸۶۴. ۸۶۵. ۸۶۶. ۸۶۷. ۸۶۸. ۸۶۹. ۸۷۰. ۸۷۱. ۸۷۲. ۸۷۳. ۸۷۴. ۸۷۵. ۸۷۶. ۸۷۷. ۸۷۸. ۸۷۹. ۸۸۰. ۸۸۱. ۸۸۲. ۸۸۳. ۸۸۴. ۸۸۵. ۸۸۶. ۸۸۷. ۸۸۸. ۸۸۹. ۸۹۰. ۸۹۱. ۸۹۲. ۸۹۳. ۸۹۴. ۸۹۵. ۸۹۶. ۸۹۷. ۸۹۸. ۸۹۹. ۹۰۰. ۹۰۱. ۹۰۲. ۹۰۳. ۹۰۴. ۹۰۵. ۹۰۶. ۹۰۷. ۹۰۸. ۹۰۹. ۹۱۰. ۹۱۱. ۹۱۲. ۹۱۳. ۹۱۴. ۹۱۵. ۹۱۶. ۹۱۷. ۹۱۸. ۹۱۹. ۹۲۰. ۹۲۱. ۹۲۲. ۹۲۳. ۹۲۴. ۹۲۵. ۹۲۶. ۹۲۷. ۹۲۸. ۹۲۹. ۹۳۰. ۹۳۱. ۹۳۲. ۹۳۳. ۹۳۴. ۹۳۵. ۹۳۶. ۹۳۷. ۹۳۸. ۹۳۹. ۹۴۰. ۹۴۱. ۹۴۲. ۹۴۳. ۹۴۴. ۹۴۵. ۹۴۶. ۹۴۷. ۹۴۸. ۹۴۹. ۹۵۰. ۹۵۱. ۹۵۲. ۹۵۳. ۹۵۴. ۹۵۵. ۹۵۶. ۹۵۷. ۹۵۸. ۹۵۹. ۹۶۰. ۹۶۱. ۹۶۲. ۹۶۳. ۹۶۴. ۹۶۵. ۹۶۶. ۹۶۷. ۹۶۸. ۹۶۹. ۹۷۰. ۹۷۱. ۹۷۲. ۹۷۳. ۹۷۴. ۹۷۵. ۹۷۶. ۹۷۷. ۹۷۸. ۹۷۹. ۹۸۰. ۹۸۱. ۹۸۲. ۹۸۳. ۹۸۴. ۹۸۵. ۹۸۶. ۹۸۷. ۹۸۸. ۹۸۹. ۹۹۰. ۹۹۱. ۹۹۲. ۹۹۳. ۹۹۴. ۹۹۵. ۹۹۶. ۹۹۷. ۹۹۸. ۹۹۹. ۱۰۰۰. ۱۰۰۱. ۱۰۰۲. ۱۰۰۳. ۱۰۰۴. ۱۰۰۵. ۱۰۰۶. ۱۰۰۷. ۱۰۰۸. ۱۰۰۹. ۱۰۱۰. ۱۰۱۱. ۱۰۱۲. ۱۰۱۳. ۱۰۱۴. ۱۰۱۵. ۱۰۱۶. ۱۰۱۷. ۱۰۱۸. ۱۰۱۹. ۱۰۲۰. ۱۰۲۱. ۱۰۲۲. ۱۰۲۳. ۱۰۲۴. ۱۰۲۵. ۱۰۲۶. ۱۰۲۷. ۱۰۲۸. ۱۰۲۹. ۱۰۳۰. ۱۰۳۱. ۱۰۳۲. ۱۰۳۳. ۱۰۳۴. ۱۰۳۵. ۱۰۳۶. ۱۰۳۷. ۱۰۳۸. ۱۰۳۹. ۱۰۴۰. ۱۰۴۱. ۱۰۴۲. ۱۰۴۳. ۱۰۴۴. ۱۰۴۵. ۱۰۴۶. ۱۰۴۷. ۱۰۴۸. ۱۰۴۹. ۱۰۵۰. ۱۰۵۱. ۱۰۵۲. ۱۰۵۳. ۱۰۵۴. ۱۰۵۵. ۱۰۵۶. ۱۰۵۷. ۱۰۵۸. ۱۰۵۹. ۱۰۶۰. ۱۰۶۱. ۱۰۶۲. ۱۰۶۳. ۱۰۶۴. ۱۰۶۵. ۱۰۶۶. ۱۰۶۷. ۱۰۶۸. ۱۰۶۹. ۱۰۷۰. ۱۰۷۱. ۱۰۷۲. ۱۰۷۳. ۱۰۷۴. ۱۰۷۵. ۱۰۷۶. ۱۰۷۷. ۱۰۷۸. ۱۰۷۹. ۱۰۸۰. ۱۰۸۱. ۱۰۸۲. ۱۰۸۳. ۱۰۸۴. ۱۰۸۵. ۱۰۸۶. ۱۰۸۷. ۱۰۸۸. ۱۰۸۹. ۱۰۹۰. ۱۰۹۱. ۱۰۹۲. ۱۰۹۳. ۱۰۹۴. ۱۰۹۵. ۱۰۹۶. ۱۰۹۷. ۱۰۹۸. ۱۰۹۹. ۱۱۰۰. ۱۱۰۱. ۱۱۰۲. ۱۱۰۳. ۱۱۰۴. ۱۱۰۵. ۱۱۰۶. ۱۱۰۷. ۱۱۰۸. ۱۱۰۹. ۱۱۱۰. ۱۱۱۱. ۱۱۱۲. ۱۱۱۳. ۱۱۱۴. ۱۱۱۵. ۱۱۱۶. ۱۱۱۷. ۱۱۱۸. ۱۱۱۹. ۱۱۲۰. ۱۱۲۱. ۱۱۲۲. ۱۱۲۳. ۱۱۲۴. ۱۱۲۵. ۱۱۲۶. ۱۱۲۷. ۱۱۲۸. ۱۱۲۹. ۱۱۳۰. ۱۱۳۱. ۱۱۳۲. ۱۱۳۳. ۱۱۳۴. ۱۱۳۵. ۱۱۳۶. ۱۱۳۷. ۱۱۳۸. ۱۱۳۹. ۱۱۴۰. ۱۱۴۱. ۱۱۴۲. ۱۱۴۳. ۱۱۴۴. ۱۱۴۵. ۱۱۴۶. ۱۱۴۷. ۱۱۴۸. ۱۱۴۹. ۱۱۵۰. ۱۱۵۱. ۱۱۵۲. ۱۱۵۳. ۱۱۵۴. ۱۱۵۵. ۱۱۵۶. ۱۱۵۷. ۱۱۵۸. ۱۱۵۹. ۱۱۶۰. ۱۱۶۱. ۱۱۶۲. ۱۱۶۳. ۱۱۶۴. ۱۱۶۵. ۱۱۶۶. ۱۱۶۷. ۱۱۶۸. ۱۱۶۹. ۱۱۷۰. ۱۱۷۱. ۱۱۷۲. ۱۱۷۳. ۱۱۷۴. ۱۱۷۵. ۱۱۷۶. ۱۱۷۷. ۱۱۷۸. ۱۱۷۹. ۱۱۸۰. ۱۱۸۱. ۱۱۸۲. ۱۱۸۳. ۱۱۸۴. ۱۱۸۵. ۱۱۸۶. ۱۱۸۷. ۱۱۸۸. ۱۱۸۹. ۱۱۹۰. ۱۱۹۱. ۱۱۹۲. ۱۱۹۳. ۱۱۹۴. ۱۱۹۵. ۱۱۹۶. ۱۱۹۷. ۱۱۹۸. ۱۱۹۹. ۱۲۰۰. ۱۲۰۱. ۱۲۰۲. ۱۲۰۳. ۱۲۰۴. ۱۲۰۵. ۱۲۰۶. ۱۲۰۷. ۱۲۰۸. ۱۲۰۹. ۱۲۱۰. ۱۲۱۱. ۱۲۱۲. ۱۲۱۳. ۱۲۱۴. ۱۲۱۵. ۱۲۱۶. ۱۲۱۷. ۱۲۱۸. ۱۲۱۹. ۱۲۲۰. ۱۲۲۱. ۱۲۲۲. ۱۲۲۳. ۱۲۲۴. ۱۲۲۵. ۱۲۲۶. ۱۲۲۷. ۱۲۲۸. ۱۲۲۹. ۱۲۳۰. ۱۲۳۱. ۱۲۳۲. ۱۲۳۳. ۱۲۳۴. ۱۲۳۵. ۱۲۳۶. ۱۲۳۷. ۱۲۳۸. ۱۲۳۹. ۱۲۴۰. ۱۲۴۱. ۱۲۴۲. ۱۲۴۳. ۱۲۴۴. ۱۲۴۵. ۱۲۴۶. ۱۲۴۷. ۱۲۴۸. ۱۲۴۹. ۱۲۵۰. ۱۲۵۱. ۱۲۵۲. ۱۲۵۳. ۱۲۵۴. ۱۲۵۵. ۱۲۵۶. ۱۲۵۷. ۱۲۵۸. ۱۲۵۹. ۱۲۶۰. ۱۲۶۱. ۱۲۶۲. ۱۲۶۳. ۱۲۶۴. ۱۲۶۵. ۱۲۶۶. ۱۲۶۷. ۱۲۶۸. ۱۲۶۹. ۱۲۷۰. ۱۲۷۱. ۱۲۷۲. ۱۲۷۳. ۱۲۷۴. ۱۲۷۵. ۱۲۷۶. ۱۲۷۷. ۱۲۷۸. ۱۲۷۹. ۱۲۸۰. ۱۲۸۱. ۱۲۸۲. ۱۲۸۳. ۱۲۸۴. ۱۲۸۵. ۱۲۸۶. ۱۲۸۷. ۱۲۸۸. ۱۲۸۹. ۱۲۹۰. ۱۲۹۱. ۱۲۹۲. ۱۲۹۳. ۱۲۹۴. ۱۲۹۵. ۱۲۹۶. ۱۲۹۷. ۱۲۹۸. ۱۲۹۹. ۱۳۰۰. ۱۳۰۱. ۱۳۰۲. ۱۳۰۳. ۱۳۰۴. ۱۳۰۵. ۱۳۰۶. ۱۳۰۷. ۱۳۰۸. ۱۳۰۹. ۱۳۱۰. ۱۳۱۱. ۱۳۱۲. ۱۳۱۳. ۱۳۱۴. ۱۳۱۵. ۱۳۱۶. ۱۳۱۷. ۱۳۱۸. ۱۳۱۹. ۱۳۲۰. ۱۳۲۱. ۱۳۲۲. ۱۳۲۳. ۱۳۲۴. ۱۳۲۵. ۱۳۲۶. ۱۳۲۷. ۱۳۲۸. ۱۳۲۹. ۱۳۳۰. ۱۳۳۱. ۱۳۳۲. ۱۳۳۳. ۱۳۳۴. ۱۳۳۵. ۱۳۳۶. ۱۳۳۷. ۱۳۳۸. ۱۳۳۹. ۱۳۴۰. ۱۳۴۱. ۱۳۴۲.

امید آهي نه فطريه سببه، سعادت نشان حلف صالح ۽ نڪ مرد و فقه الله
 سبحانه، النساء الله، خود بخود شاهدي ڏيند اچو ته هيءُ تائيد غرض کان خالي چرند
 بصاحت ۽ خير خواهي لاءِ آهي. بهرحال عالم کي رب العالمين جل سلطانہ، معروف
 (چڱن ڪمن جوام ڪرڻ) نهي منکر (بُرن ڪمن کان منع ڪرڻ)، فرض و مديو آهي
 نظر ڪرڻ ۽ حناط ۽ ضجف ۽ قوي ردائين جو هڪ ٻئي کان جدا ڪرڻ ۽ وٽ
 ۽ عوام جي رعابت ڪرڻ به فرض فرمايو آهي اسوي ڪري ته هڪ فرض ۽ ٻيا ڪيترا
 فرض ٻه رئين وٽ جي صحيح ٿيڻ لاءِ معرڪيل آهن.

حضرت امام رباني (مجدد الف ثاني) خود دين کي نئون ڪندڙ ٻئي هزار هجري
 ۾ آهي ۽ شريعت ۽ طريقت ۽ حقيقت ۽ معرفت جا گڏ ڪندڙ آهن، سندن ادب
 صريحو عبارت دگالهاش آهي سرعتي ڪهن جون حقيقتون ڪوڙ اول کان پيا ٿي تائين
 (سرعت جي سڀني احڪامن جي حقيقت کولي ڏيکارين)، فرماين ٿا ته جيستائين ذهن
 پيرن کان وڌيڪ مدرسه شاه جهان آباد ۾ چڱي مذهبن جي سڀني ڪتابن اصولن ۽ فروع
 علم ڪلام ۽ علم فقه جي ڪي مطالعو ڪيون نه ڪيون تيستائين مون قدم هنن واتن ۾ رکبو
 اهو معروف (چڱن ڪمن جوام ڪرڻ) ۽ پنهنجي وقت ۾ خدا جي طرفان حجة ڪامدها
 يعني ٻئي هزار هجري جي زمانه ۾. ڪڏهن به هيت جي طعام کان منع نه فرمائي. هيش
 ر جي صحيح ٿيڻ جي ادب ۽ ترطن ۽ ان جي ثواب بخش جي ڪيفيت ۽ ثواب حاصل ٿيڻ
 جا وجه پنهنجن مکتوبن ۽ رسالن ۾ وري وري لکڻ تي فرمايو ۽ پاڻ به هيش
 پنهنجن مکتوبن جي ارواح کي ۽ پنهنجن پيرن جي ارواح کي بخشيندا هئا ۽ اهو سلسلو
 سندن زمانه کان وٺي هن وقت تائين هلندڙ آهي. حضرات ڪرام جو شريعت ۽
 طريقت جا جامع (گڏ ڪندڙ) هئا، هيش هين جي روحانيت ۽ پنهنجن مشائخن جي
 عرسن ۾ طعام پيائيندا هئا. مِنْ غَيْرِ نِكْرٍ لِاحِدٍ قَهْلٌ تَرَاهُمْ لَمْ يَطْلَعُوا
 عَلَى تِلْكَ الرِّاياتِ اَمْ تَحْسِبُهُمْ تَهَاوُتُوا اِنَّ اَدَبٌ مِّنْ اَدَابِ الشَّرِيعَةِ
 لَوْ ذُو بَالٍ فَاِنَّ ذَالِكَ الظَّنَّ خَوْفٌ سَلْبُ الْاِيَّارِ بِنَا اَللَّهُ سُبحانه
 مِنْ ذَالِكَ الظَّنِّ يَهُوْ لَدَّ اَلْكَابِرَ فَاِنَّهُمْ فِي هَذِهِ اَلْاُمَّةِ بِهَذِهِ
 اَنْبِيَاءُ نَبِيٍّ اَمْرًا يَكُنْ - له

فَصَيَّبَ وَلَا مِّنَ اِلْعِلْمِ بِاَصْطِلَاحِ الْعِلْمَيْنِ مِنْ اَصُولِهَا وَلَا ذُرْوَعِهَا
 اَحَاطَهُ فَاَتَهُمْ وَانْ كَانُوا مِنْ امثالِ الْمُنْكَمِ هَكَذَا عَنِ مَدَانِيبِ
 قَوْيِ الْعَوَقِ لَيْتَ الْمُحَقِّقُونَ مِنْ اُمَمٍ فِي الْجَامِعِينَ وَالْعُلَمَاءِ الْمُسْتَجِيزِينَ
 شَكَرَ الْمَلِكُ سَجِيهِمْ وَاقْضَى عَلَيْهِمْ مِنْ بَرٍّ كَالِهَمِ يَعْزُصُونَ قُرُوبَاتِهِمْ
 عَلَى مَا اسْتَحْصَلُوا مِنَ الْمُلْكَةِ بِالتَّيْسِيرِ بَيْنَ الطَّيِّبِ وَالْخَبِيثِ ذُرْعًا
 وَ اَصُولًا قَانُ وَتَقَهُمْ اَجْرُ ذَهَبٍ وَشُكْرُهُمْ هَادِئًا فَلَا خُذْمًا صَفَا
 دَعُ مَا كَدَّ سَرَكَنَا بَرٍّ كَلَّا يَأْتِيهِ الْمَاطِلُ الْاَلْبَةُ لَهُ

قرآن کریم کتاب حید (سراپیل) کی آھی۔ الحق الحق ان یلیج حیوان
 یلیج الحیوان آھی۔ قوله علیه السلام سَبَّكُونُ فِي الْاِخِرِ الْمَرْمِي نَسْ
 مِنْ اَقَمَّ يَحْيٰى تُوْ نَكْمُ بِمَا لَمْ تَسْبَحُوْا اَنْتُمْ وَلَا اَبَاكُمْ فَاِيَكُمْ وَاِيَاهُمْ

بہر حال اس میں حیوان کی باطن کندی و مہمانین کا جیکی مع کندی انھن
 انھن میں شایعہ پیریل آھی۔ خاص طرح سند جطور طریقہ اچا یا خارج حرام و ہن ملک
 بی جائے فی آدس و نہ آبا۔ علمائے کی گھر جی نہ ناپسند و بدعت جی طریقے کان و نہ وراث

نہ عرق عدل ان مہی آھی۔ بیشک جیکو رسول اللہ صلی اللہ علیہ کان ابو ربان شیو و
 اھو معصود لیل آھی و نہایت انتہائی آھی و جیکی خلفاء الراشدین کان آبیو (دکریو) اھو پان چھ
 آھی و جیکی اسامی ثب امامن کان آبیو (حاصل شو) یعنی امام ابوحنیفہ امام ابو یوسف و امام محمد
 رحمہم اللہ تعالیٰ و انھن چھوں کان حاصل تیو اسانجی سر و اکیر فی آھی (مچیل آھی) و جیکی
 درین جی کتابن و متن مان نایت شو، جیکی ظاہر الروایت سان موافق اھو و معتبر فتاویٰ مان نکات
 تو آھی اھو بہ اھو فی طرح فی مچیل آھی بر جی بعض فتاویٰ و نہ فقہ جی متناہن و آلو (دکریو) جی
 حجت افضلیہ آھن یا صوفی حاکم آھن جن و نہ حدیث و این توری سنی موجود آھی یعنی و نہ حدیث
 جی حجت توری آھی و انھن لای تحقیق و نہ دقیق مان کوئی یا کو حاصل نہ آھی و نہ دقیق و نہ تصدیق و نہ
 مان کو حصہ آھی و نہ کہن عالمن جی اصطلاحن جو علم و نہ کہن شریعت جی اصول و نہ عن حواسطو آھی
 اھو "یعنی صاحب فتاویٰ بجا" اگرچہ جیکو نہ مان گالھائی تو عفی عنہ (مراد سراج الاولیاء صاحب غرر
 حصر شجرہ عبد الرحمن ندس و کان گھٹن مرید و مشاہد کان مشاہد اھو، بر محقق مشاع شریعت و نہ طریقہ بجا
 جامع و علماء راسخ و پکا) شال اللہ تعالیٰ انھن کی بنھتی کو شستن جی جزائی و اسانجی متان سدور و نہ
 نامرل و نہائی۔ جن روایتن کی جھن طریفہ سان حاصل کیان تون بیضی علمی ملکہ سان صاحب
 و علط کی چائی سان ظاہر ناکن، شریعت جی اصولی، حکم صحت یا فرعی۔ یو و جیکو ہن اھو صاحب فتاویٰ
 ج، انھن محقق سان موافق نہاند اھو و نہ سید اھو جیکو ہن نہ تپ ظاہر و نہ نہاند اھو جیکو شریعت صحت آھی

(صیغہ آھی) ان کی حاصل و نہ جیکو شریعت مہی (علط آھی) ان کی حجت اھو کتاب جھن کی باطل
 ایمان پویان نہ تو اھو و نہ تھو تھو آھی، اھی لا یأینو الباطل و نہ بدینہ و نہ خلافہ تیریل و نہ حکم ہن
 سرچھل و نہ اھو جیکو عذر و ابرو آھی جو نکب و نہ جی گھٹن و نہ جی پویان کو نہ داخل نہاند آھی
 حکمت داری سان اھل (اللہ جی پاس) کان لائی آھی۔ پارہ ۲۰۰ و ۲۰۱ و ۲۰۲ جی حق صحت گالھو جلا تو اھو سان جی تاہدی
 کھی و نہی۔ ملکہ بھج اھوال کتاب و نہ اھو، خصوصاً جی قول اھی علیہ السلام: عنقریب جیکو اھو و نہ

۽ صدقن جا جائز طریقاً قبول پوڻ جا شرط ۽ آداب ظاهر ڪن ائين ته ته خير خيرات جو در وارو بالڪل بند ڪرائي ڇڏن ۽ حرام ڪندڙ دليل جهڙي به قسم کان هجي ر قوي هجي يا ضعيف ان سان صدقن کي حرام ڪرڻ جو حڪم ڪن - شين جو حرام ٿيڻ دليل روشن ٿو ڪري - دليل عقلي ۽ نقلي جيڪي منح ڪندڙ بيان ٿا ڪن ، ڪوبه منزل تي نه ٿو رسي ، بلڪ هڪ قدم به اڳتي نه ٿو هلي . عقلي دليل کي هن طرح بيان ڪيوائن - لَا تَهَا سُرُوعٌ فِي السُّرُورِ الخ ٿي ڪمائڻي باطله عا طيله نه ٿو ڪرڻ مرض يا واجب ڪنان ثابت ڪيو ويو آهي وري جيڪڏهن الْحَيَاةُ بِاللَّهِ ٿي ڪهڙي آيت لڌي ائين (جنهن مان معلوم ٿو) ته ٿو ڪهڙين سالن تائين هوندو - خبرات صدقات ۾ ڇڏڻ کان خوشيءَ آهي ، جيڪڏهن هن خوشي آهي ته پوءِ ڪاٿي منح ڪيل آهي ، جيڪو ڪتاب الله ۾ آيو آهي اهو صبر ۽ رضا آهي ، بلڪ سڀ اولياءَ الله سبب الْمَوْتِ جَسْرِيُو صِلُ الْحَبِيبِ إِلَى الْحَبِيبِ يعني موت پل آهي جيڪا دوست کي درست تائين پهچائي ٿي (جي ڪري انهي موت کي خوشي ٿا چاڙهن) - انهي ڪري انهي طعام کي عرس (بجتي چڙهي جو طعام) نالو ٿا رکن - ۽ دليل نقلي ، حديث موقوف جوان جي عنوان کان منسوخيت جا نشان روشن ڏينهن وانگر ظاهر آهن ، ان حديث موقوف جي مضمون ۽ معنيٰ مان منسوخ هجڻ ظاهر آهي . ۽ جيڪو دليل مروع آهي ان مان ثابت آهي ته پاڻ ڪريم جن (صلو عليه وسلم) به ڪاٺي ٿي فرمايائون ۽ اصحاب ڪرام جي جماعت به وَاللَّهُ سُبْحَانَهُ أَعْلَمُ وَعَلَيْهِ أَحْكَمُ ۞

بيوهيءَ نه پڌو ويو آهي ته ڪن وقت جي فاضلن چيو ائين ته مٿو ڪو تراش بند آهي ، پٺ وائڻ ته توهان عزت وارن جي ڪن تائين به پهتل آهي ، هن ڪم فهم (اصق) کي چيل ٿي ته آخر هيٺري قدر ڏيکار ڪرڻ گهرجي ته مڪه ۽ مدينه ۽ حجاز اڪيڊ ۽ حجاز ٽئين ۽ حضر موت ۽ مصر ۽ حلب ۽ شام ۽ روم ۽ بغداد ۽ ڪوفه ۽ بصره ۽ مغرب ۽ دياريڪر ۽ ڪردستان ۽ خراسان ۽ بلخ ۽ هرات ۽ ڪشمير ۽ قبه الاسلام ، بخارا ۽ سمرقند ۽ قفقاز ۽ تاش ڪند ۽ يار ڪند ۽ انهن کان سواءِ خدا ۽ جي شهرن جا سڀ ماڻهو بدعي ٿي ويا

(اڳئين صوفيان آندڙ) منهنجي آفت ما اهو آهي جو توهان کي اهڙيون حديثون بيان ڪري پڌا ٿيندڙ جيڪي توهان بدنيون ۽ نه توهان جي آئين پڌيون ، پوءِ پاڻ کي انهن کان پري رکيو ۽ انهن کي پاڻ کان پري رکيو -

لله ختمه خير ڪامه ڪندڙ هي دليل ٽوڙ ڏيڻ ختمه خيرا ۽ ڪاٺي پيش آهي ، هي شاخه ۽ شروع ٿيل آهي پوءِ اهو دليل جيئن ٽوڙ ڏيڻ ٿو چاڻ ته پوئلڳ ۽ ڪار آهي . الله سبحانه و تعاليٰ وڌيڪ چاڻندڙ آهي ۽ علم ان جو وڌيڪ مصبوط آهي

اضحیٰ ۾ جائز آهي۔

حضرت صلح جن جو جواب :- جيڪڏهن حڪم ديني جو ”جو عريٰ ۽ ۾ ان کي شاة چون ۽ ان جي ماديءَ کي ضمان چون“ تڏن تي ۽ شاة جي جنس کان گهڻو وڃي۔ پوءِ انهيءَ جي اضحيٰ هرگز صحيح نه آهي۔ چوڻه ناقص الخلقت آهي ۽ فتاوىٰ هندي ۽ قاضي خان ۽ ان کان سواءِ ٻين فتوائن ۾ هن کور آهي۔ وَلَا تِلْكَ لِذَالِيَّةَ لَهَا خَلْقَةٌ لَهَا جيڪڏهن ان کي حڪم معز جو ڏبو، جنهن کي پڪري چون ٿا ته پوءِ ان جي هڪ سال گذرڻ کان اڌيٰ جائز تي ٿئي مگر شرط هي آهي ته ان جو الحاق پڪريءَ سان، صحيح دليل سان ثابت ٿئي۔

مسوال پيو :- ميان اسماعيل انهيءَ شخص جي بارهه ۾، جيڪو روضو ۽ ٺٽو رکي، نماز ادا ڪري ٿو، فرمائي ٿو ته ان جي ذبح (ڪڍي) حلال نه آهي ۽ مخدوم محمد هاشم جي تحرير جو حوالو ڏئي ٿو ميان حبيب الله صاحب ميان عبد الهادي صاحب فرمائين ٿا ته نماز جو چٽ بند ٿر ۽ روضي جو چٽ بند ٿر ٻئي برابر آهن، ڪٿي بهي جي حلال آهي حضرت صاحب جن جو جواب :- جيڪڏهن روضي جو چٽ بند ٿر، يعني رمضان شريف ۾ سواءِ عيد رجي روضي جو چٽ ٿر، روضي کي هڪڙو ڪري سبجهڻ ۽ ان جي پرواهه نه ڪرڻ ۽ بي پروائي ڪري ته پوءِ قول ميان اسماعيل جو پورو ۽ صحيح آهي ۽ ان جي نزال کي طلاق آهي ۽ ان جو جنازو نا جائز آهي وغيره ۽ جيڪڏهن پاڻ کي گنهگار ۽ متڀڻ ڪارو چاڻي ٿو ته فتوىٰ ميان عبد الهادي جي صحيح آهي۔

مسوال ٽيون :- نزال جي پردي لاءِ ڇا حڪم آهي، فرض آهي يا نه، ميان اسماعيل صاحب ۽ ميان حبيب الله صاحب فرمائين ٿا ته جيڪو دنيا دار آهي ۽ پردي ڪرائڻ جي توفيق ٿوري ته ان تي فرض آهي ۽ جيڪڏهن مسڪين آهي ۽ توفيق ۽ قوهٴ تقواٰ رکي ته ان تي فرض نه آهي حضرت صاحب جن جو جواب :- جو ان نزال جو پردو ڪرڻ آيت ڪريمه جي حڪم موجب وَلَا يُدْرِيَنَّ لَهُ سِيْنِي مَوْنِيَا ثِيْنِ مُسْلِمِيْنِ تِي فرض عين آهي شريفه عام ۽ مطلق وارد ٿي آهي، هڪ شخص ۾ فرض ٿئي، ٻئي شخص ۾ فرض نه ٿئي هن آيت سڳوريءَ ان جي گنجائش نه آهي، مگر پرده فرض جي نه آهي ته هيشه تنهن ۾ دلڪل رهڻ ۽

له ۽ نه اهو جنهن کي دنيا خلقه (پيدائشي) نه آهي يعني اهو گهڻو بنا دين جي سال کان نه وڌيڪ ۽ ڪهڙي ڄاڻ نه آهي ۽ ڀڃڻي سڳارڻ يعني شريون جي جاين، کي پڌرو نه ڪن، پٿر ۽ ٽونا آيت کي (سورهٴ نور ۽ مڪو ۽ عا)

ڪڇاوي ۾ به ڪو شخص نه ڏسي ، اهو ستر جو خزانو ڪيل آهي ، هي آهي ته پنهنجو منهن ۾
۽ بدن ڌارين کان ڍڪيل رکي **إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَهِيَ الْكَفُّ وَالْقَدَمُ وَالْعَيْنُ الْوَارِدَةُ**
كَمَا يُفْقَهُمْ مَنْ تَوَلَّى لَهُ تَعَالَى وَلِيُضْرِبَ بِنَجْصٍ هُنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ لَك
سوال چوئون :- شادي ۾ نرالون جيڪي ڳائين ٿيون ۽ راڳ روي سرودي ڪن ٿيون چاڻ ته
آهي يا نه -

حضرت صاحب جن جو جواب :- نرالن جو آواز اڳتي آهي ، مردن کي ٻڌڻ نه گهرجي
ان ڪري ”**خَبَائِلُ الشَّيْطَانِ**“ نرالن جي پاري ۾ فرمايل آهي - جيڪڏهن آهي پاڻ ۾ ايتري
بلند آواز ۾ ڳائڻ جو مرد نه ٻڌن ته حرج نه آهي - مگر سائو ۽ سرود جو استعمال نه خود حرام
آهي ، پوءِ اهو مرد استعمال ڪن يا عورتون -

سوال پنجون :- مولود شريف جو سنڌ ۾ مشهور آهي ۽ مجلسن ۽ مسجدن ۾ پڙهڻ ٿا
چاڻ ته آهي يا نه -

حضرت صاحب جن جو جواب :- **وَاللّٰهُ اَعْلَمُ وَالْاَظْهَرُ اَلْهَافِي بَعْضِ اَطْوَارِهَا
وَيَتَاتِي النَّاسَ عَلَى الْاجْتِنَاعِ عِنْدَ مَا جَائِزُهُ وَبَعْضِ اَطْوَارِهَا شَرٌّ
فِي اَكْثَرِ الدَّخَالِ مِنْ اَنْ يَتَيَّاهُمْ مَخْضِ اسْتِزْوَاجِ النَّفْسِ مِنْ اُسْتِزْوَاجِ
الْاَبْيَاتِ وَمَطَالِبِ اٰخَرِ شَرِّ عِيَالِهِ فَلَا شَكَّ اَنَّهَا مَسْهُوَةٌ وَفِي الْمَسْجِدِ
اَشَدُّ فَبَاحَةً - فَقَطُّ تَمَّ مَكْتُوبُهُ الشَّرِيفُ لَك**

حضرت صاحب جن وقت جي فاضلن جي رسالن مان هڪ رسالي تي عقايد اهل
و جماعت بابت تقرير ۽ تصحيح لکي آهي ، ان مسوده جو نقل جو حضرت صاحب جن جو
وسيعط موجود آهي پيش ڪجي ٿو - **اَللّٰهُمَّ اَرِنَا الْحَقَّ لَدَا مَا بَعْدُ نَيَقُولُ الْعَبْدُ الضَّعِيفُ**

انه لبر انهن مانجيڪي ظاهر (ضروري) آهن (جهڙا آهن پير) آهي هٿ ۽ پاڙو هڪ اک آهي ، جهڙو طرح الله تعاليٰ
جي هن قول مان سمجهيو توهي ۽ ۽ جڳائين ته پنهنجي چادرن کي پنهنجين گريبان تي لاهي ڇڏين - مولود
لکڻ جيڪي جمع ٿي جو آهي حل راسي کي چوندا آهن ، نرالون شيطان جون رسيون آهن ، شيطان جا چار آهن -

۱- الله تعاليٰ وڌيڪ چاڻندڙ آهي ، ظاهر آهي ته بي شڪ مولودن جي وقت اجتناع ڪرڻ طريقتن ۽ نيتن
۾ جائز آهي ۽ ڪن طريقتن ۾ جهڙا طرح اسان کي سون ٿا ته گهرن حالتن ۾ ماڻهن جون نيتون بيتن ۽ تقيد
جي ٻڌڻ مان مرڻو نفس کي خوش ڪرڻ هوندو آهي ۽ ٻيا غير شرعي مطلب ، پوءِ يقيناً اهو طريقتو منهن ڪيل آهي
۽ - مسجد ۾ نه وڌيڪ فباحه آهي - فقط - پورو ٿيو مڪتوب شريف -

۲- الله تعاليٰ دعائي نري تائين عذر نضر آهي - **اَللّٰهُمَّ اَرِنَا الْحَقَّ حَقًّا اَرُّرُفْنَا اِتِّبَاعَهُ وَاَرِنَا اَلْبَاطِلَ بَاطِلًا وَاَرُّرُفْنَا**
رُحْمًا يَهُ - نَرَجِبُ ي الله اسان کي حق کي ڏيکار ۽ حق جي تابعداري نصيب ڪر ۽ باطل کي باطل ڪري ڏيکار ۽
باطل کان پري هٽي نصيب ڪر -

الراجی رحمة ربہ اللطیف عبد الرحمن ابن شیخہ و مرشدہ النبی العارف بالله
 الذی اب فی سنہ رسو اللہ النبی عبد القیوم السرخندی القاری الی قد طاعت
 هذه الرسالة ووقفت علی مضامینہا فوجدتہا جیدہ باللہ صحیحہ
 موافقہ للکتاب والسنة وما جرى علیہ الصحابة والتابعون وما اتفق علیہ
 اهل السنة والجماعة واجمع علیہ السلف والخلف الصالحون رضي اللہ عنہم
 اجمعین ولم نرا احداً امن اهل الحق قد خالفها الی یومنا هذا الا شرذمة
 قليلون بل اقل قليل . مثل بن القيم وابن حزم من المتقدمین و عبد اللہ
 و الشوکانی من المتأخرین ومن غی نحوہم من الطائفة المبتدعة المستحدثة
 فی المائة الثالث عشر من اهل النجد الذی تطلع فیہ قرن الشیطان وبعض
 اهل الهند حز لهم اللہ ولا عبرة لمخالفتهم لقوله علیہ الصلوٰۃ والسلام
 علیکم بالسواد الاعظم و فی رواية فانما یتکلم الدائب من الخمر القاصية
 و ما یبغی ان یعلم ان موضوع هذه الرسالة جوار الا استغاثہ فی نصرہا
 من غیر اللہ وهذا عرف شائع لان اللہ تعالیٰ هو المستعان الحقیق والعباد
 الخشع هم الوسائل قال اللہ تعالیٰ واتخوا الیہ الوسیلہ وکالا سیاب لذلك
 نصار و امستعین بہم مجاراً او رد الجزری فی الحصن برموز الکتب المختارة
 من الصحاح ما حاصلہ ان رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم قال اذا ضل
 احدکم الطريق او فاجاه بلیة فلیناد اعینونی عباد اللہ وقد جرب ذلك
 کثیراً ممن امن ب محمد صلی اللہ علیہ وسلم وشریعته صدقاً فوجدہا حقاً
 ولحمد للہ اولاً و آخراً و فی هذا الحديث خلاص من کثیر مبہد عاہلہم کجوانر
 النداء للغائب

۱۰ مر کثارت حدیث صلوٰۃ الی تو جوی پانہوں صحیف امید کند نہ یکجہی رب الی رحمت جو . سو
 رب باجہ کند نہ . یعنی عبد الرحمن پت بطبعی تسبیح یعنی مرشد جو عارف باللہ ۱۱ سنہ رسول اللہ
 صلی اللہ علیہ وسلم بر قاری شیخ عبد القیوم سرخندی فری . تحقیق مان مطالعہ کجوتہ رسالہ کی ۱۲ ان جی
 مصوبہ فی واقف لیسر . یوہ ان کی یہ محمد اللہ صبح ۱۳ موانی کتاب ۱۴ سنہ جی ۱۵ خطی طرفہ صبا
 کزہ بعدا اظہر ۱۶ تابعین ۱۷ جہت فی اہل سنہ والجماعہ اتفاق کجوتہ ۱۸ خطی فی آگین عالم ۱۹ یوب عالمین
 صالحین اجماع کجوتہ ۲۰ الخی موافق لدم ۲۱ اسان کنہن یہ ہک کی اہل حق مان ایج لا بنہن مانن نہ تو جو . غر
 مخالف و بوجہی . مگر حبا عن توہری سیک توہری کان نہ توہری . مثل ابن قیم ۲۲ ہن حرم معہد میں مان رہا کی ملک

آيتري قدر مستور و شريف سندن دست خط هت آيو، جو ان جو نقل ٿيو. جيڪڏهن
ڪو ماڻهو باقي رهيل ٿي ڪامياب ٿو ته ان سان ڳنڍي. - **بجز الله خير الله**

منها:

ر شحات (مولانا علي بن حسين ڪاشفي جو تصنيف ڪيل) جو نسخہ قلمي
محفوظ حضرت صاحب جن جي ملڪيت ۾ هئو، مصنف جي قول تي جو مولانا برهان الدين
اختلائي جي ذات جي باب ۾ ٿورڙي مائي ته هڪ طبيب خراساني، جنهن مولانا برهان الدين
۽ مولانا جعفر جي علاج ۾ خطائون ۽ غلطيون ڪيون. هڪ ڏينهن حضرت صاحب جن
جي مجلس ۾ يعني حضرت خواجہ عبيد الله احرار قدس سره جي خدمت ۾ آيو، انهيءَ طبيب
تي ڪاوڙ ڪيان ٿو ۽ سخت ٿي سخن سخت چيائون ۽ فرمايائون تون منهنجن پن مان
ڪي قتل ڪيو آهي، جو سڄي روي زمين ۾ پاڻ جهڙو ٿيون (مثال) نه رکيائون (انتهيءَ)
ڪنهن ماڻهو بدعيءَ حاشيو خط شڪسته ۾ هن عبارت سان لکيو آهي "اي ڪاشفي
بي ڪشف، اي صفي بي صفا (گدلا)، اي عاقل خوتن اعتقاد هيءَ سڀ ڳالهيون جيڪي غيورا
آهن، ڪرامات ۽ خوارق عادات جي طريقه سان، حضرت باعزت (حضرت خواجہ
عبيد الله احرار قدس سره) کان ڪن کي مشاهدہ جي طريقي سان ۽ ڪن کي سماع طور هن
پنهنجي ڪتاب شريف ۾ نقل ڪيو اٿي. - اهو سڀ اعتقاد جو حضرت مشاهدين شان
واري سان محڪم ڪيو اٿي. انشاء الله العزيز (جيڪڏهن گهر يو الله تعاليٰ غالب ۽
نه انهيءَ اعتقاد جي صورت سان موافق آيت ڪريمه **يَوْمَ يَنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا**
جي، ميدان محشر ۾ ايندين، توکي ڪي ته هن مقدمه (هن ڳالهين) کي پاڻ نقل نه ڪري
پنهنجي ڪتاب ۾ نه آڻي، ڇو ته هيءَ تنهنجو نقل تنهنجن سڀني قولن کي باطل ڪندڙ آهي، جو
آسايطر الاولين جي مقوله کان آهي، ڇو ته جڏهن حضرت صاحب جن (حضرت خواجہ عبيد
احرار قدس سره) طبيب غير حاذق (نيم طبيب) جي غلطيءَ بي عقلي جو علاج نه ڪري ٿو

(آنڊل آڳاٽن صفحتان) ۽ عبيد الوهاب ۽ شوڪاني متاخرين مان ۽ جن ان جي طرف قصد ڪيو. - سڄي گروهه ۽ نئون
پيدا ٿيل بدعتين صديءَ ۾ اهل بخارا مان، اهو جڏهن مان شيطان جو سنگ برهڻو ۽ بعض اهل هندستان جا
شال جو ڪري انهن کي الله تعاليٰ ۽ انهن بدعتي ۽ نئين پيدا ٿيل گروهه جي مخالفت تي ڪوبه اغسل ڪونه آهي، هن ڪري جو
رسول الله صلي الله عليه وسلم جو قول آهي ته "لأنهم آتوا من توهان بي تابعداري ڪري ڄاڻا ۽ ڏي ڄي ۽ بعض
روايت ۾ آهي ته "يوم يمشي بگهڙ ڪافي ٿو بگهڙي وڌڻ کان، ڀري ٿيل کي - لا ٿو ٿئي ته هن ڳالهه کي ڄاڻي ته هن
جو هو ضرور عبيد الله کان مدد گاري وٺڻ لاءِ سندن جو جواب آهي، ۽ اهو عام معروف ۽ مشهور آهي، ڇو ته الله تعاليٰ
۽ عقيقي مدد ڏيندڙ آهي ۽ انهيءَ باوجود ان الله تعاليٰ کان گهڻو خوف ڪندڙ، انهيءَ وسيلو آهن. - الله تعاليٰ فرمايو آهي

هنن (صاحبِ تحریر) جي دشمني هنن حاندان (اولياءِ الله) سان ايتري حد تائين آهي جو ڪڏهن صفي وڃاري کي سخت ٿو چوي ۽ ڪڏهن حضرت صاحب جي لفظ سان ياد ٿو ڪري. آئون به ڄاڻان ٿو ته هي قوم (گستاخ) شراب جي گيرت پيندڙن تي ڪنن ۽ شراب خانن جي رالا تي ماڻهن کي وٺي هلن. ڪڏهن اولياءِ الله کان جيڪي احوال (گهرامتون) ظاهر ٿين ٿا انهن کي ڪوڙ ۽ دڍو ٿو سڏي ۽ اها هنن کي گمراهي جي نسبت جو داغ ٿو ڏئي ۽ اولياءِ الله جي مڃيندڙن کي بي عقل ۽ اندڙ ٿو سڏي. بي جاءِ تي اوليائن ٿا انهن ڪوڙ جي نسبت ٿو لکي. اوليائن جي هن شان کان بي خبر آڏو ليائي ”تَحْتَ قَبَائِلِ الْأَعْرَفِهِمْ سَوَائِي“ جنهن ڏينهن ماڻهو خدا جي آڏو بيهندا (قيامت جي ڏينهن) بارگالا الهی مان ندا ايندي. ”هَلْ وَالَيْتَ لِي وَلِيًّا أَوْ عَادَيْتَ فِيَّ عَدُوًّا“ سُهَيْلُ مِهْنِ صَفِي جِي بخل ۾ ڪتاب ر شحات رکيل هوندو. خط تهڪست جو لکندڙ اها تحریر تهڪست هٿ ۾ وٺندڙ تان ڏٺو ويندو ۽ درگازا الهی جلّ شأنه جي غيوت جي ڪارخانه مان ڄاڻو ظاهر ٿئي. وَالسَّلَامُ عَلٰی مَنْ اتَّبَعَ الْهُدٰی اِنَّ اَوْلِيَاءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ اَلَا اِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ تَمَّ تَحْرِیْرُ الشَّرِیْفِ - هـ

له منهنجا دوست، منهنجي ڪٿرتي، يعني علم جي هيٺان آهن، انهن کي مان سڃاڻان ٿو، مون کان سواءِ ٻيا انهن کي ڪونه ٿا ڄاڻن. له يا منهنجي رضالاءِ ڪنهن کي دوست ورتو اٿي؟ يا منهنجي رضالاءِ ڪنهن کي دشمن ورتو اٿي؟

ته سلامتي ان شخص جي مٿان نازل ٿيندڙ هجي شال، جيڪو هدايت جو تابع ٿيو ته خبردار! بي شڪ اولياءِ الله جي مٿان پوءِ نڌا آهي (سورة يونس رکوع ڪ) ته خبردار! (تيوت) شڪ الله (تعالیٰ) جي جماعت تي چٽو واري آهي. (سورة المجادلة ۲) هـ پوري تي تحریر شریف حضرت صاحب جي -

فصل تيون

ما توره دعائون جي بيان ۾ جيڪي حضرت صاحب جن
سفر ۾ حضور ۾ پڙهندا هئا ۽ بيان ڪجهه ڦيڻ ۽ تعويذ
جو ۽ حزب البحر جو طريقو جيڪو حضرت صاحب جن جو
محمول هو ۽ فراي ختم جو طريقو ۽ مريدن جي تلقين جو
طريقو ۽ اهو بيان جيڪي هن بيان سان مناسبت ٿو سگهي

جڏهن حضرت جن فرض نماز کان فارغ ٿيندا هئا هيءَ دعا پڙهندا هئا. **اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ**
وَمِنْكَ السَّلَامُ وَ إِلَيْكَ يَرْجِعُ السَّلَامُ حَبَّتَانِ رَبَّنَا بِالسَّلَامِ وَأَدْخِلْنَا بِرَحْمَتِكَ دَارَ السَّلَامِ
نَا رَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ يَا دَ الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ . ڪنهن ڪنهن دالجلال دالاکرام پڙهندا هئا
جڏهن نماز کان فارغ ٿيندا هئا ته نور و منهن جماعت طرف ڪندا هئا. اگر امام هوند
هئا ته هٿ مٿي ڪٿي دعا گهرندا هئا. **الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ وَالصَّلَاةُ**
وَالسَّلَامُ عَلَى نَبِيِّهِ خَلْقِهِ وَنُورِ عَرْشِهِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِهِ وَ أَصْحَابِهِ وَ مَا رُوِيَ وَ سَلَّمَ
جَمِيعِينَ . ان کان بعد سڀ آيتي ايندڙ دعائون پڙهندا هئا. ڪنهن ڪنهن انهن مان ڪن تي
ڪتفا ڪندا هئا پر ابتداء ۾ انتها جي ترتيب مقرر هئي. سفر ۾ گهڻو ڪري **اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ**
الحمد ٿي ٿاين دعائون تي ڪتفا ڪندا هئا ۽ چاهيندا هئا. جيڪي سڀ دعائون پاڻ پڙهندا هئا
من مان هي آهن. **اللَّهُمَّ أَنْتَ عَفْوٌ كَرِيمٌ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَأَعْفُ عَنَّا. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ**
الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ . ايضاً **اللَّهُمَّ اسْتُرْنَا بِسِتْرِكَ الْجَمِيلِ**
اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِنَا مِنْ رُدْعَانَا . ايضاً **اللَّهُمَّ يَا مُصَرِّفَ الْقُلُوبِ صَرِّفْ قُلُوبَنَا**
أَوْ طَاعَتِكَ وَ يَا مُجَوِّلَ الْأَحْوَالِ حَوِّلْ أَحْوَالَنَا إِلَى أَحْسَنِهَا . ايضاً **اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَلِأَلَدِنَا**
وَالْأُسْتَاذِينَا وَ الْأَجْدَادِ نَاوِلِحَدَّائِنَا وَ لِغَائِرِنَا وَ لِقَبَائِلِنَا وَ لِمَنْ لَهْ حَقٌّ عَلَيْنَا وَ لِمَنْ
أَوْ صَانَا بِالْدُّعَاءِ وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ
وَالْأَمْوَاتِ . ايضاً **اللَّهُمَّ اسْغِلْ بَصَائِرَ بَنِي الظَّالِمِينَ وَ اخْرِجْ أَبْصَهُمْ سَائِلِينَ**
لهن فصل جي پياري ۾ دعائون جيڪي صحت صلب جن مرتب ٿي ڏنيون و خط سار و طيفر جي مجموعي
۾ لکي پوري فائده لاءِ شامل ڪندڙون آهن.

غَائِبِينَ - اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَجْعَلُكَ فِيْ خَوْسِرِهِمْ وَنَعُوْذُ بِكَ مِنْ شُرُوْهِهِمُ اَللّٰهُمَّ اَلْفَاكَ
 بِمَا تَشِئْتَ - يٰ يٰ اَبَد تَكَرَّرْ مَا شِئْتَ اَهْلًا - اَيْضًا - اَللّٰهُمَّ تَقَبَّلْ مِنَّا هَذِهِ الصَّلَاةَ مَعَ جَمِيعِ
 نَعَصَانَا نِيَا وَنَقْصِيْدَا اِنَّا بَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ - اَيْضًا اَللّٰهُمَّ اقْضِ حَوَائِجَنَا وَحَوَائِجَ
 مَنْ اَوْصَانَا بِالدُّعَاءِ وَحَصِّلْ مَقَاصِدَنَا وَمَقَاصِدَ مَنْ اَوْصَانَا بِالدُّعَاءِ وَتَوَسَّلْ
 مُرَدِّتَنَا وَمُرَادِيْتَنَا اَوْصَانَا بِالدُّعَاءِ رَبِّ وَلَا تَحْجَلْ لَدُنَّا اَكْبَرُ هَيْئًا وَلَا مَمْلُوحٌ عَلَيْنَا
 وَلَا تَسِيْطْ عَلَيْنَا يَدُنُوْنَا مَنْ لَا يَخَافُكَ وَلَا يَرْحَمُنَا وَكَفَّ اَيْدِي الظَّالِمِيْنَ عَنَّا يَا اَرْحَمَ
 الرَّاحِمِيْنَ - اَيْضًا - (يعني هي ہر دعا کی پڑھنا توں) اَللّٰهُمَّ اَكْفِنَا بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ
 وَبِطَاعَتِكَ عَنْ مَعْصِيَّتِكَ وَبِفَضْلِكَ عَنْ مَنِّ سَوَاكَ - اَيْضًا - اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَعُوْذُ
 بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ وَتَقْلِبٍ لَا يَنْفَعُ وَمِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ وَدُعَاءٍ لَا يُسْمَعُ وَمِنْ هَوْلٍ لَا
 اَلْاَرْحَمَ - اَيْضًا - مَرَبَّنَا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا وَاِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُوْنَنَّ مِنَ الْخَاسِرِيْنَ
 وَمِنْ دُعَائِهِمْ (حضرت صاحب جی معمول دعائے مان ہی دعا ہے اے) اَللّٰهُمَّ بِجَاهِ
 نَبِيِّكَ الْمُصْطَفَى وَرَسُوْلِكَ الْمُرْتَضَى وَآمِيْنِكَ عَلٰى وَحْيِ السَّامِعِ طَهَّرْ يٰ اَللّٰهُمَّ قُلُوْبَنَا
 مِنْ كُلِّ وَصْفٍ يُبَايِعُ دَنَا عَنْ مَحَبَّتِكَ وَمُشَاهَدَتِكَ وَامْتِنَا عَلٰى السُّنَّةِ وَاشَوْقِ
 لِيْ لِقَائِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ -

وَمِنْ دُعَائِهِ :- اَللّٰهُمَّ اِنِّ رَفِئْتُ حُبَّكَ وَحُبَّ مَنْ جُئْتُكَ وَحُبَّ عَبْدٍ يُفَرِّقُنِيْ اِلَى
 حُبِّكَ وَحُبَّ عَمَلٍ يُفَرِّقُنِيْ اِلَى حُبِّكَ اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ اَحَبَّ اِلَى مَنْ الْمَاءُ اِلَى الْبَلَدِ
 يَلْعَطُشَانِ -

وَمِنْ دُعَائِهِ :- اَللّٰهُمَّ اَقِمْ لَنَا مِنْ نَحْسِيَّتِكَ مَا نَحْوُ اِلَهٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَ مَعَاصِيكَ
 وَمِنْ طَاعَتِكَ مَا تَبْلِغُنَا بِهِ جَنَّتِكَ وَمِنْ الْيَقِيْنِ مَا تُهَوِّنُ بِهِ عَلَيْنَا مَصَائِبَ
 الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَجَنِّبْنَا اَللّٰهُمَّ الْحَرَامَ حَيْثُ كَانَ وَآيِنَ كَانَ وَعِيْدَ مَنْ كَانَ
 وَحُلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ اَهْلِهَا -

وَمِنْ دُعَائِهِ :- اَللّٰهُمَّ خِرِّيْ وَاخْوَلِيْ وَلَا تَكِلْنِيْ اِلَى اِخْتِيَارِيْ يٰ خَيْرُ الْعَبِيْدَةِ
 لَا تَتَوَكَّلَنَّ اَحَدًا سُدِّيْ خِرِّيْ طَرِيقًا سَهْدًا مِنْ غَيْرِ نَعْبٍ وَلَا نَصِيْبٍ وَلَا مَتْنٍ
 وَجَنِّبْنَا اَللّٰهُمَّ الْحَرَامَ الْخَر -

سہ کی آخر - بخاری - میں اہ دعا پڑھنا تھا - کجھٹ کان و آیت کان و عیدہ من کان و حمل بئسنا و بین ہیئہا -

وَمِنْ دُعَائِهِ: - اَللّٰهُمَّ افْتَحْ لَنَا بِالْخَيْرِ وَاخْتِمْ لَنَا بِالْخَيْرِ وَاجْعَلْ عَوَاقِبَ كُلِّ اَمْرٍ نَا
بِالْخَيْرِ - اَيْضًا. اَللّٰهُمَّ سَلِّمْ دِينَنَا وَاِيْمَانَنَا وَاخْتِمْ بِالصَّلَاحَاتِ اَعْمَالَنَا.

اَيْضًا. اَللّٰهُمَّ اَنْتَ عَصْدِي وَتَصِيْدِي بِكَ اَعُوْذُ وَبِكَ اَصُوْلُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ
نَعُوْذُ بِكَ مِنْ شُرُوْرٍ اَعْدَانَا. اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَجْعَلُكَ فِيْ نُحُوْرِهِمْ اِلَهًا

وَمِنْ دُعَائِهِ: - اَللّٰهُمَّ مَا مَنَسَبَ عَلَيْنَا مِنْ نِعْمَةٍ تَنْسِيْهَا وَمَا سَدَرَتْهُ فَلَا تُنْهِكْهُ -

اَيْضًا. اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيْ جِدِّيْ وَهَزْلِيْ وَخَطَايَايَ وَعَبْدِيْ وَكُلَّ ذَا لِكَ عِنْدِيْ نَعُوْذُ بِكَ
مِنْ وَسْوَاسِ الصُّدُوْرِ وَشَتَاتِ الْاَمْرِ وَفِتْنَةِ الْغَيْرِ -

اَيْضًا هِيَ دُعَايُ شَاطِئِ الْهَوَىْ هِدَايَا. اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيْ مَا قَدَّمْتُ وَمَا اَخَّرْتُ وَمَا
اَسْرَبْتُ وَمَا سَرَفْتُ وَمَا اَنْتَ اَعْلَمُ بِهِ مِنِّيْ اَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَاَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لَا اِلٰهَ

اِلَّا اَنْتَ - اَيْضًا. اَللّٰهُمَّ لَا سَهْلَ اِلَّا مَا جَعَلْتَهُ سَهْلًا وَاَنْتَ تَجْعَلُ الْحَزْنَ سَهْلًا
اِذَا مَا شِئْتَ اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا يَا فِيْ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِيْ الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

وَمِنْ دُعَائِهِ: - اَللّٰهُمَّ لَا تَدْعُ نَفْسِيْ مَقَامِنَا هَذَا ذُنْبًا اِلَّا غَفَرْتَهُ وَلَا هَبْ اِلَّا فَرْحَتَهُ
وَلَا كَرْبًا اِلَّا نَعْسَهُ وَلَا ذَنْبًا اِلَّا قَضَيْتَهُ وَلَا مَرِيْضًا اِلَّا شَفَيْتَهُ وَلَا مُسَافِرًا اِلَّا رَدَدْتَهُ

وَلَا حَاجَةَ مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ اِلَّا قَضَيْتَهَا يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ -
وَمِنْ جُمْلَةِ دُعَائِهِ: - اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَشْكُرُ اِلَيْكَ ضِعْفَ قُوَّتِيْ وَزِيْلَةَ حِيلَتِيْ وَهَرَابِيْ

عَلَى النَّاسِ اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ اِلَى مَنْ تَكَلَّفِيْ اِلَى عَدُوِّ بَعِيْدٍ يَتَجَهَّقُنِيْ اَمْ اِلَى صَدِيْقٍ قَرِيْبٍ
كَتَفُهُ اَمْرِيْ اِنْ لَمْ يَكُنْ سَاحِطًا عَلَيَّ فَلَا اَبَايَ غَيْرَ اَنْ عَاقِبَتَكَ اَوْسَعُ فِيْ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ

اَعُوْذُ بِنُورٍ وَجْهِكَ الَّذِيْ اَضَاءَتْ بِهِ السَّمَاوَاتُ وَاشْرَقَتْ بِهِ الظُّلُمَاتُ وَصَلَّتْ بِهِ اَمْرُ الدُّنْيَا
وَلَدَجَتْ اِنْ نُوْرٌ يَنَاقِصُكَ اَوْ تَحُلُّ يَنَا سَحَابٌ يَدُكِ الْوَسْبَى وَلَا تَحُلْ وَفَوْقَهُ اِلَّا بِاللّٰهِ -

وَمِنْ دُعَائِهِ: - اَللّٰهُمَّ اُقْرِ فِيْ قَلْبِيْ رَجَاءَكَ وَاقْطَعْ رَجَائِيْ عَنْ مَنْ سِوَاكَ
حَرِّ لَا اَرْجُوْ غَيْرَكَ وَلَا اَدْعُوْ اِلَّا اِيَّاكَ اَللّٰهُمَّ وَمَا ضَعُفْتُ عَنْهُ قُوَّتِيْ اَوْ قَصُرَ عَنْهُ اَمَلِيْ

وَلَمْ تَنْدِهِ لِيْهِ رَغْبَتِيْ وَلَمْ تَبْلُغْهُ مَسْئَلَتِيْ وَلَمْ يَجِرْ عَلَيَّ اِسْمِيْ مِمَّا اَعْصَيْتَ اَحَدًا اَوْ
اِلَّا وَلِيْنًا وَالْاٰخِرِيْنَ مِنَ الْيَقِيْنِ فَخُصِّنِيْ بِهِ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ -

وَمِنْ دُعَائِهِ: - اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْجَبْرِ وَالْكَسَلِ وَاعُوْذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَالْبُخْلِ

لِلْجَبْرِ مِنْ شُرُوْرِهِمْ اَللّٰهُمَّ اَلْمَاةُ بِتَاثِيَةٍ فِيْ يَدِ الْكَرْبِ دِيْمَا يَأْتُوْ -

وَمِنْ عَنَّا يَا أَسْنَا عِمَا وَابْصُرْنَا وَقُوْنَا مَا أَحْسَيْنَا وَاحْصِلْنَا الْوَارِثَاتِ مَا وَاجِبُ
ثَارَاتِنَا عَلَى مَنْ ظَلَمْنَا وَالْأَصْرُ ثَارَاتِنَا عَلَى مَنْ عَادَاَنَا وَلَا تَجْعَلْ مُصِيبَتَنَا فِي دِينِنَا
وَلَا تَجْعَلِ الدُّنْيَا الْآخِرَةَ هَيْبَةً وَلَا مَبْلَغَ عِلْمِنَا وَلَا تُسَلِّطْ عَلَيْنَا مَنْ لَا يَرْحَمُنَا اللَّهُ
إِنِّي أَسْأَلُكَ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَتَرْكَ الْمُنْكَرَاتِ وَحُبَّ الْمَسَاكِينِ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي وَتَرْحَمَنِي
وَرَدَاكَ دُونَ يَوْمِهِ فُتْنَةً فَوْقَ غَيْرِ مَقْتُونِ اللَّهُمَّ احْسِنْ عَائِدَتَنَا فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا
وَاخْرُجْنَا مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْآخِرَةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَ
عَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ وَالسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ آثَمٍ وَالْعَيْنَةَ مِنْ كُلِّ بَرٍّ وَالْقُوَّةَ بِالْحَقِّ وَالنَّجَاةَ
مِنَ النَّارِ - اللَّهُمَّ لَا تَدْرُخْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِلَّا غَفْرَتَهُ وَلَا ذُنُوبَنَا إِلَّا تَرْجُمَتَهُ وَلَا ذُنُوبَنَا إِلَّا فَضِيلَتَهُ وَلَا
حَاجَةَ مِنَّا خَوَافِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا تَضْيِيقَهَا يَا رَحِيمُ الرَّاحِمِينَ - اللَّهُمَّ أَعِزَّنِي بِذِكْرِكَ
وَشُكْرِكَ وَحَسَنِ عِبَادَتِكَ يَا مَنْ لَا تَرَاهُ الْعُيُونُ وَلَا تَحَاطُّهُ الصُّوْنُ وَلَا يَصِفُهُ
نَوَاصِفُونَ وَلَا تُعَيِّرُهُ الْخَوَادِثُ وَلَا تَحْشَى الدَّوَائِرَ يَحْتُمُّ مَنَاقِلَ الْجِبَالِ وَمَكَائِلَ الْبَعَارِ
وَعَدَدَ قَطْرِ الْمَطَرِ وَعَدَدَ دَوَرِي الْأَشْجَارِ وَعَدَدَ مَا أَظْلَمَ عَلَيْكَ الْبَلُّ وَأَشْرَقَ عَلَيْهِ
الْهَامُ وَلَا تُؤَاوِي مِنْهُ سَمَاءٌ سَمَاءً أَوْ لَا أَرْضٌ رُضَاءً وَلَا جَحِيمٌ فِي فَعِيدِهِ وَلَا جَبِينٌ فِي
وَعِيدِهِ احْصِلْ خَيْرَ عَمَلِي الْخَيْرَ وَخَيْرَ عَمَلِي خَوَاتِمَتَهُ وَخَيْرَ أَيَّامِي يَوْمَ الْفَاكِ فِيهِ -
وَكَانَ مِنْ دُعَائِهِ - يَا مَنْ أَظْهَرَ الْخَيْرَ وَسَرَّ الْفَيْحِ يَا مَنْ لَا يُؤْخَذُ بِالْجَدِيرَةِ وَلَا يَهْتَكُ
السِّرُّ يَا عَظِيمَ الْعَفْوِ يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَةِ يَا صَاحِبَ
كُلِّ جَبَرٍ يَا مَنْ هَمِّي كُلِّ سَكْوٍ يَا كَرِيمَ الصَّفْحِ يَا فَضِيلَ الْمَرْءِ يَا مُسَدِّدَ النَّجْوَى يَا مُجَلِّدَ
الْأَرْبَابِ يَا سَيِّدَ نَادِيَا مَوْلَانَا يَا غَايَةَ رَغْبَتِنَا أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ أَنْ لَا
تَسْتَوِيَ تَحْتِي بِالنَّارِ ثُمَّ تَوُزُّكَ فَهَذَيْنِ فَلَاكِ الْحَمْدُ عَظُمَ حَمْدُكَ فَعَفَوْتَ فَلَاكِ الْحَمْدُ
بَسَطْتَ يَدَكَ فَأَعْطَيْتَ فَلَاكِ الْحَمْدُ رَبَّنَا وَجْهَكَ أَكْرَمُ الْوُجُوهِ وَجَاهُكَ أَعْظَمُ
الْجَاهِ وَعَظِيمَتُكَ أَفْضَلُ الْعَظِيمَةِ وَأَهْمُّهَا طَاعُ رَبَّنَا فَتَشْكُرُ وَلَعَصَى رَبَّنَا فَتَغْفِرُ
وَتُجِبُّ الْمُضْطَرَّ وَتُكْشِفُ الضَّرَّ وَتُسْقِي السَّقِيمَ وَتَغْفِرُ الذَّنْبَ وَتَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَلَا تَجْرِي
بِإِلَّا بِكَ أَحَدٌ وَلَا يَمْلِكُ مَدْخَلَكَ قَوْلُ قَائِلِ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي الْإِخْلَاصَ وَالْحُضُورَ
فِي طَاعِنَاتِكَ وَالشُّوْنِ وَالنَّدْوَى فِي عِبَادَتِكَ وَارْزُقْ الْوَاسِعَ الطَّيِّبَ مَعَ التَّوْفِيقِ
وَالْهِدَايَةِ وَالْأَمْنِ وَالْحَافِيَةِ -

سفر یا حضر میں دعا کی جو جی بھی حضرت صاحب جن جی رہا ان حق تر جان مان
 سفر یا حضر میں کاتب الحروف (حضرت خواجہ محمد حسن جان قدس سرہ) جی کفن فی سرہ
 حضرت صاحب جن سنی کفن میں استخارہ کمالیہ عامہ کفن میں استخارہ لا جا یہا
 ہر طرح ادا فرما تیند، **هَذَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعِلْمِكَ وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ وَسَأَلْتُكَ**
مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ قَائِلُكَ تَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ وَلَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ
اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ جَمِيعَ مَا أُرِيدُ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَفِي هَذِهِ الْبَلَدَةِ وَفِي هَذِهِ السَّنَةِ
خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَعَاقِبَةِ أَمْرِي وَأَعِجِلْهُ وَأَجِلْهُ فَأَقْدِرْهُ لِي وَلِيَسِّرْهُ لِي ثُمَّ
بَارِكْ لِي فِيهِ وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ جَمِيعَ مَا أُرِيدُ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَفِي هَذِهِ الْبَلَدَةِ وَفِي
هَذِهِ السَّنَةِ شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَعَاقِبَةِ أَمْرِي وَأَعِجِلْهُ وَأَجِلْهُ
فَاَصْرِفْنِي عَنْهُ وَاصْرِفْهُ عَنِّي وَأَقْدِرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ وَأَيْنَ كَانَ وَعِنْدَ مَنْ كَانَ ثُمَّ
امْرَضْنِي بِهِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ -

جبکہ تھیں استخارہ خاصہ کہ لاء ہو دی ہوئی ندعاہم کہ جو نالو آئید اہل
 مہمائی دعا تمام گھٹو برہند اہل اللہم انت الصاحب فی السفر والخلفۃ فی الاہل والمال
 والولد نعوذ بک من وعناء السفر وکآبۃ المنظر والخویر بعد الکویر ودعوة المظلوم وسوء
 المنقلب فی الہل والمال والولد۔

ایضاً (پڑھ) سفر میں رہا جی کڈھیں کڈھیں پڑھند اہل

یارب کر عشاء مسجد نوکری سفر
 طویل حرمت بی محمد چار علی
 یہن رباعی کی حضرت کڈھ (حضرت خواجہ عبد القیوم قدس سرہ) جی راقم
 (حضرت خواجہ محمد حسن جان قدس سرہ) جی ڈاڑی بزرگوار جی زمانہ جی وصیت فرماتیند
 ہٹا۔ سفر جی واسی یہ شہر میں داخل وقت فرما تیند اہل۔ اذبا اذبا لا یأیر علینا حوباً اللہم
 انی اسألتک خیر ہذہ البلدہ وخیر ما فیہا وأعوذ بک من شر ہا وشر ما فیہا۔ جڈھیں
 جنبد و سندا اہل نہ جوند اہل۔ ہلال خیر و رشید۔ ہلال خیر و رشید ان شاء اللہ۔

”سندن لها عادت هئي ته ساڃي هٿ جون آڱريون اهڙي نموني ڪريون ڪندا هئا جو لفظ مبارڪ الله جي صورت ٺهندي هئي، ان مان چنڊ تو سندن اها ۽ فرمايائين اها هو طريقه اسلاف ۽ آسان جي متقدمين حضرات جو آهي ۽ اڃا تائين جو طريقو اهو آهي ته ساڃي هٿ جي ننڍي آڱري جو حلقه ڪري وڃين جي جو شرتي رکندا هئا پوءِ آڱرو اٿس، پاڇ ۽ انهن آڱريون به لاه ۽ مقرر ڪندا هئا - چنڊ تو سٺ وقت هي دعا پڙهندا هئا
 اللَّهُمَّ آهِلَهُ عَلَيْنَا بِالْخَيْرِ وَالْعَافِيَةِ وَالسَّلَامَةِ وَالْإِسْلَامِ رَبِّي وَرَبُّكَ اللَّهُ أَعُوذُ بِاللهِ مِنْ شَرِّكَ وَشَرِّ مَا خَلَقَ فِيكَ -

انضاد بر فرمايائين اها، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ حَبْرَ هَذَا الشَّهْرِ وَخَيْرَ الْقَدَرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَأَسْأَلُكَ بِسْمِهَا وَتَرْكُهَا وَإِنْ كَانَ رَحِبَ أَوْ شَعْبَانِ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَحِبَ وَشَعْبَانِ وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ -

جڏهن ڪاڏي ڪاٺ کان فارغ ٿيندا هئا، گهڻو ڪري هي دعا پڙهائي ان تي فرمايائين اها
 الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَحَمَلَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ
 أَيُّضًا - اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِصَاحِبِ الطَّعَامِ وَالْإِكْلِ وَيَسَارِيهِ وَبَيْنَ سَعْيِهِ فِي رَحْمَتِكَ يَا رَحِمَ الرَّاحِمِينَ -

آيُضًا - الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَكَفَانَا وَأَرْوَانَا وَكَمِّمَهُمْ لَا كَافِيَ لَهُ وَلَا مُؤَدِّي لَهُ
 أَيُّضًا - الْحَمْدُ لِلَّهِ إِنْ كَانَ خَلَاً وَاسْتَعْفِرُ اللهَ إِنْ كَانَ حَرَامًا
 أَيُّضًا - اللَّهُمَّ زِدْ ثَمَّةً فَرْدٌ وَلَا تَقْصُ -

جڏهن ڪنهن ڪم مان خوش ٿيندا هئا چوندا هئا - الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بَعَثَ تَهْ دَجَلًا لِي نَيْمَ الصَّالِحَاتِ اللَّهُمَّ مَا مَنَنْتَ عَلَيْنَا مِنْ نِعْمَةٍ فَتَبَّهْ وَمَا سَوَّيْتَهُ فَلَا تَهْتِكُهُ جڏهن بيمار کان بچي ويندا هئا ته فرمايائين اها لا بَأْسَ طَهُورٌ رَبِّ سَأَلْتُ بِهِ يَاقِي دَفَعُ جَوْنَدِ اِهْتَاءِ پوءِ پنهنجو هٿ مبارڪ مريض جي مٿي يا سڀني تي رکي هي دعا پڙهندا هئا - بِسْمِ اللَّهِ سَافِي بِسْمِ اللَّهِ كَمَا فِي بِسْمِ اللَّهِ مُعَافِي بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّيِّحُ الْعَلِيمُ -

آيُضًا - اللَّهُمَّ اشْفِ عَمْدَكَ هَذَا يَنْكَأُ لَكَ عَدُوًّا أَوْ يَنْشِي لَكَ إِلَى حَنَازَةِ مُسْلِمٍ
 أَيُّضًا - أَذْهَبِ النَّاسَ رَأَى النَّاسِ أَنْ نَلْشَافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُخَادِرُ

سَقَمًا - گھٹن مرضن لاءِ "آیات شفاء" لکندا هئا ۽ في پيرا يا ست پيرا پيارن جوامر
 در ما ئيد ا هئا - اهي هي آهن - ۱۱: وَ شِفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ (۲۱۵) وَ شِفَاءُ لِّمَا
 فِي الصُّدُورِ (۲) بَخْرُجْ مِنْ بَطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِّلنَّاسِ (۴۱)
 وَ نَزَّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَ رَحْمَةٌ لِّلْبَاقِيينَ (۵۵) وَ إِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ
 (۷۴) قُلْ هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْوَحْيَ الْهَدْيَ وَ شِفَاءً وَ ط

بيان تحويذات :- جيڪي حضرت صاحبجن مختلف مرضن لاءِ توحيد جي تدبير
 هئا يا انڪر جوامر فر ما ئيد ا هئا - اهو جيتو هن ننڍا عاجز جي مهاندهم آيو آهي - تفصيل سان
 پوري فائدو لاءِ لاءِ تحرير هئڻ اچي ٿو - بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ وَ بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِي يَدْعُو
 بَصْرًا مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الدَّرْجِ وَ لَا فِي السَّاءِ وَ هُوَ السَّيِّدُ الْعَلِیْمُ اَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللّٰهِ
 التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ - ڪڏهن به اڌ سار ڪڏهن به ڪهف جا نالا به شامل ڪندا هئا
 پهليجا - متلينا - مڪنلينا - مرلوش - وپرلوش - شارلوش - ڪشطببوس - فطير

پوءِ هن صورت سان "داثره" هوندي
 صرح ڪندا هئا - وَ صَلَّى اللّٰهُ عَلٰی سَيِّدِنَا
 هر قسم جي تيد لاءِ توحيد سان گڏ ڪندا هئا - قلنا يا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَ سَلَامًا عَلٰی
 الرَّاهِمَةِ اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنْ شَرِّ كُلِّ عِرْقٍ نَّعَارٍ وَ مِنْ شَرِّ حَيٍّ اَلَسَّ - ۽ ۷۴ ۷۵
 وَ لَهُ مَا سَكَّرَ فِي اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ هُوَ السَّيِّدُ الْعَلِیْمُ - اَيْضاً (پڻ) مٿي جي سور لاءِ سنن
 فقيهن جا نالا لکندا هئا - ۽ رباعي - جنهن ۾ سنن فقيهن جا نالا نظم ۾ آندرا آهن
 هڪ ڀيرو طرح فر ما ئيد ا هئا -

اَلَا كُلُّ مَنْ سَمَّ يَقْنِدِيْ بِاَيْمَتِهِ
 فَوَسَّئْتُهُ صِدْرِيْ عَنِ الْحَقِّ حَاجَةٍ
 وَ خَذَلْتُهُمْ تَاْعِبِدُ اللّٰهَ عُرْوَةً قَاسِمٍ
 سَعِيدٍ اَبَا بَكْرٍ سَالِمٍ خَارِجَةٍ
 اڪ جي سور ۽ اٿلا لاءِ هي درود پڻ پيدا هئا - اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ طِبِّ الْقُلُوْبِ
 وَ دَاوَتِهَا وَ رَاحَةِ الْاَبْدَانِ وَ شِفَائِهَا وَ قُرَّةَ الْعُيُونِ وَ جَلَالُهَا -
 اَيْضاً (پڻ) اڪ جي سور ۽ اٿلا لاءِ قبضو ڪندا هئا ۽ ڪندا هئا -

(۱) سورة بقره ۲۵۵ ۽ سورة يونس ۲۴۵ ۽ سورة نحل ۴۰ (سورة بني اسرائيل
 ۲۵) سورة شعراء ۲۵۵ ۽ سورة لقمان ۲۵ (سورة لقمان سجدة ۲۵ ۽ سورة

إِذْ مَوْصَلُوهُمْ مَدَنَ تَكْثُفُوهُ
هُوَ الْبُكَاءُ فِي الْمَحْرَابِ لَبَلًا
مَرَّابٌ مَشَّ تَعْلَى أَبِي سُدَب
هُوَ الضُّعَالُ فِي يَوْمِ الْحَرَابِ

بيٺ جي سور ۽ عڪر لاءِ شامل ڪندا هئا. ڏکڻ جي هدي ۽ نيسهه رهڻ ۽ پيسڙڻ
في الارضين ولا ينجون - عضون ۽ پيرن جي سور لاءِ ڪندا هئا. محمد رسول الله
والذين معه اشداء على الكفار رحماء بينهم - بچاري سورة فتح تائين مڪي
رهند هئا. سرن جي ڪشائش لاءِ شامل ڪندا هئا. قل انت الفضل بيد الله يؤتيه
من يشاء والله واسع عليم يختص برحمته من يشاء والله ذو الفضل العظيم
ايشا (ڀٽ) الله لطيف بعباده يرزق من يشاء وهو القوي العزيز -

ڪافي	معني	فناح	سرن
فناح	سرن	ڪافي	معني
سرن	فناح	معني	ڪافي
معني	ڪافي	سرن	فناح

ايشا (ڀٽ) واسطي ڪشائش سرن جي الله لطيف
ڪي هر ص نماز بعد هڪ سو پيرا پڙهڻ جو فرمايائين
هئا. ولاد لاءِ رب لا تدري ته ڏاڏا آنت خير لارين
الحالين لاري لمصور - هنن من آئين کي ستن نڪرن ڪاغذ جي ٻي مڪي راتيون پيارڻ
فرمايائين هئا. ايشا (ڀٽ) اولاد لاءِ اسم مبارڪ الله ڪي پنج سو پيرا ڪلار جي باشي
دمڪ ۽ عرفان ۾ حل ڪيل) سان لکندا هئا ۽ اهو محراب ڄاڻندا هئا.
ايشا (ڀٽ) اولاد لاءِ ستن رنگ ڌاڳو پٽ جوان حورن جي قد برابر طر ڪندا هئا ۽
گنڊيون ڏندا هئا ۽ هر هڪ گنڊي تي ست دفعه الحمد لله ۽ الحمد لله سان ٻڌي ڊمڪندا هئا ۽
فرمايائين هئا ڪنهن ڪنڙي جي نڪري ۽ مڙي تي ٻنهي جي ٻڌي ۽ من ڪور ٿوڀي جي
بسر جي نر ٻي هئي نه با ڪاڙي جي ٿيهر ۾ ست ڏسهن نرل ۽ س روت ورت ڪن ۽
پاڻي ڪي جنهن ۾ ٿوڀي ڏنل هجي، اهو پي پين -

ايشا (ڀٽ) واسطي طب او لادنر بنه جي لکندا هئا. اللهم اني سميت ماني نطن
هذه المرأة احد او محمدا -

ار مري ۽ ججه (ماتا) لاءِ فرمائيندا هئا ته سجن جانورن تي، جيڪي ڏانهن هجن
چالهن دغا انا اعطيناك الگو تر الم پڙهي وڃي ۽ انهن مان يعني ستن ڏانن مان هر روز
له الله لطيف بعباده ڪش رڻ من يشاء وهو القوي العزيز ۽ بچاري تائين لکندا هئا
ته هاليه ۽ سورة بچاري تائين (نص سحر) پڙهي وڃي -

هياڻي لاءِ مڙج ڪار ايتڙ ڪندا هئا ۽ انهن مان ست د شرو وٽن ستن ڏينهن تائين
 گهٽ جو حڪم ڪندا هئا۔ ايتڙا۔ (پڻ) هياڻي لاءِ ان شخص جي پيٽ تي مٿان ٽي حرف
 اترهد آگر سان ڪندا هئا۔ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ وَمَثَلُ کَلِمَةٍ حَسَنَةٍ کَبُرَتْ بِحَسَنَتِهَا
 مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ۔

بَارِئِينَ جِي مَرْضِي لَآءِ :- اَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللّٰهِ الثَّمَانَةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَا مَنَّةَ لَهَا . اَبْضًا دَمِي ، سَرِيَتْ اِنِّي اَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَاَعُوذُ بِكَ سَرِيَتْ اَنْ يَخْضُرُوْنِ -

أَيْضًا - گهڻن مرضن لاءِ نڪندا هئا - گهڻي حصي ۾ خست ۾ ۽ ۶۶۶۶۶۶۶۶
 و ص ۴۴ - ۽ هنن نقشن لاءِ بيت به چوندا هئا -

خَمْسُ هَآءَاتٍ وَتَحْطُ فَوْقَ حَظِّ
وَتَقَرَّبَاتٌ إِذَا عَدَدْتَ تَهَا
ثُمَّ الْكُتُبُ بَعْدَ هَآئِئِ عَجِيبُ
وَصَلِيبٌ فَوْقَهَا أَرْبَعُ نَفْطُ
فَهِيَ سَبْعَةٌ لَمْ يَحْدُ فِيهَا غَلَامُ
وَأَوَّ صَادٌ دَالٌ وَبَيْنَهُمُ الْوَسْطُ

وَبِمَجِي سُوْرٍ لَا يَكْتَدَاهُنَّ اِسْمُ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ اِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ
وَرَأَيْتُ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۚ وَاِذَا الْاَرْضُ مُدَّتْ ۚ وَاَلْقَتْ مَا فِيْهَا وَتَخَلَّتْ ۚ اَللّٰهُمَّ اَخْرِجْ
النَّفْسَ مِنَ النَّفْسِ وَاِمْخَرِجِ النَّفْسَ مِنَ النَّفْسِ خَلِّصْهَا مَتَّافٍ بِطَنِهَا بِالْخَيْرِ
الْحَافِي ۚ يَا حَبِيْبُ ۚ يَا كَرِيْمُ ۚ يَا عَلِيُّ ۚ يَا عَظِيْمُ ۚ

۴ بیت جبر و حضرت حواجد نقشبند طرف مسوب کیں آہی شامل کثداہٹا۔ اہوہی آہی

مرا جدا شد خرم را نیز جدا شد
 زن و پسران قزاق با مراد

ۛ سبگى لغويڭى ڀڙڭ ۛ پيارڭ لاڭ ۛ لکندا ۛ

وَيَا بَلَدَكَ لَا يَسْمُكَ اللَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي فِي أَعْوَدُ يَكْمَابِ اللَّهِ جَهْدِي طَرَحَ مَتِي
تَنْزِي آتُو كَانَ يُو هُو بِيَت لَكُمَا هَا-

إِلَى خَمْسَةٍ أَطْفَى بِهِمْ مَحَرَّ الْوَبَاءِ وَالْحَاطِطَةِ
 بِأَمْرِ رَبِّهَا لَكِنْدَاهَا - لَنَا الشُّعْرَاءُ الْكِرَاءُ الثَّمَانِيَّةُ
 الْمُصْطَفَى وَالْخُلَعَاءُ الْأَرْبَعَةُ
 الْمُصْطَفَى وَالْمَرْتَضَى وَأَسَاسُهَا وَالْقَاطِطَةُ
 تُطْفِئُ بِهِمْ مَحَرَّ الْوَبَاءِ الثَّانِيَةَ
 الْحُسَيْنِيَّةُ وَأَسَاسُهَا الْقَاطِطَةُ

آن کان پوء لکندا اھڻا ته الھي محمد حضرت بيچ محمد صادق فرزند حضرت بيچ احمد سر پنهني قدس
سربما دارند ءه کلمات را اذ اصابت و بطاعتون نگه دارا الامان الامان لامان يا حضرت بيچ عبدالقيوم جانبا
ملاگردان - هي تعويد گھڻا ڀيرا نجي ۾ آيو آھي ۽ ڪڏھين به خطائو ويو ، جنهن به گھڻا ڀيرا
مشاهده ڪيو ويو آھي -

۽ معجزه لاءِ هي آيت شريف آھي وَالْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةٌ مِّنِّي وَلِتُصْحَعَ عَلَيَّ عَيْقُ اِذْ نَسِيْتُ
اُحْتِكَ فَتَقُولُ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى مَن يَكْفُلُهُ -

و. سطحي سحر ۽ اڪ جي نظربند لاءِ معوذتين لکندا اھڻا ۽ ڦيٽور ڪندا اھڻا - ابضا ديت ،
قَالَ مُوسٰى مَا جِئْتُ بِهٖ السِّحْرِ اِنَّ اللّٰهَ سَيَبْطِلُھٗ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِيْنَ
بواسير لاءِ :- بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ - بِسْمِ اللّٰهِ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ
وَرَبِّ الرُّوْحِ الْاَمْرِ وَ رَبِّ مَخْلُوْقٍ فِى الْاَوَّلِيْنَ وَ مُدْبِرِ كُلِّ مَخْلُوْقٍ فِى الْاٰخِرِيْنَ
وَهُوَ حَافِظٌ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَ غَالِبٌ عَلٰى اَمْرِہٖ مُعَيَّنٌ فِى مُلْكِہٖ وَ هُوَ الَّذِى
وَالَّذِى الْاَرْضُ فِى مِلْكِہٖ وَ نَرِيْہٗ وَ الَّذِى سُلْطٰنٌ عِزَّتِہٖ صَيَّرَ وَ مَلِكُہٗ الَّذِى اَنَادَى اللّٰهُمَّ
مَا رَبَّنَا يَا سَيِّدَ الْاَوَّلِيْنَ اَمَّا اَنْتَ فَاَنْتَ الْاَوَّلُ الْاَوَّلُ وَ اَمَّا اَنْتَ فَاَنْتَ الْاَوَّلُ الْاَوَّلُ
الْحَيُّ الْمُهَيَّمُ اِنَّ عَاجِزٌ عَنِ دَوَائِہٖ هَذِہٖ الْعِلْمِہٖ وَ اَعُوْذُ بِاَعُوْذَاتِہٖ الْاَوَّلٰتِ
الْاٰخِرٰتِ الْاَوَّلٰتِ - حصرت قبلہ گالا کان ادن ڏنل ٿيو آھيان ، بواسير وارو ، بواسير
لاءِ گھڻو نزل ٿي مجرب آھي ، حصرت صاحب حرد مستحط مڪتوب هيٺا ٿيو - پورو ٿيو -

... بيشاب جي بندش لاءِ هن دعاسان دم فرما ٿيندا اھڻا رَبَّنَا اللّٰهُ الَّذِى
فِى السَّمٰوٰتِ تَقْدَسُ اِسْمُکَ اَمْرُکَ فِى السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ کَمَا رَحْمَتُکَ فِى السَّمٰوٰتِ
فَاَجْعَلْ رَحْمَتَکَ فِى الْاَرْضِ وَ اَغْفِرْ لَنَا حَوْبَنَا وَ خَطَايَا نَا اَنْتَ رَبُّ الطَّيِّبِيْنَ
فَاَنْزِلْ شِفَاءً مِّنْ سَمَاءِکَ وَ رَحْمَةً مِّنْ رَّحْمَتِکَ عَلٰى هٰذَا الْوَجْعِ

حجرات جي اتر لاءِ بقره سورة جون ٽي آيتون پڙھيو ، آية الکرسي ۽ اَمِنْ لَّسُو
پڇاڻي سورة بقره تائين ۽ معوذتين لکندا اھڻا ۽ ڦيٽور ڪندا اھڻا ۽ حرد ابي دجانہ
لکندا اھڻا ۽ اھو آھي - بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ مِثْلُ حُجْرَتِ سُوْرٍ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ
اِلٰى مَن طَرَقَ الدَّارَ مِنَ الْخَبَرِ وَ الرُّوْحِ الْاَوَّلِ قَاطِرٌ فَاَيُّهَا رَبِّ اَرْحَمَ مَا جِئْتُ
فَاِنْ لَّنَا وَ لَكُمْ فِى الْخَلْقِ سَعَةٌ فَاِنْ يَكُ عَاسِفًا مَّوْلٰا اَوْ مُتَحِيِّمًا مَّوْلٰا فَاِنْ يَكُ هٰذَا

كِتَابُ اللَّهِ يَنْطِقُ عَلَيْنَا وَعَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِجُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ وَرُسُلْنَا
يَكْتُمُونَ مَا تَنْكُرُونَ أُنْزِلُوا صَاحِبَ كِتَابِي هَذَا وَأَنْطَلِقُوا إِلَى عِبْدَةِ الْاِثْنَانِ وَإِلَى
مَنْ يَنْزِعُ عَمَّا آتَمَعَ اللَّهُ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ
الْحُكْمُ وَاللَّهُ يُرْجِعُونَ حَمْدٌ لَا يُنْصَرُونَ حَمْدُ تَفَرَّقَ أَعْدَاءُ اللَّهِ
وَبَلَغَتْ حُجَّةُ اللَّهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَسَيَكْفِيكَهُمْ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ -

جَنَّةِ أُمِّ الصَّبِيَّانِ لَدَيْهِ قَعِيدٌ لَكِنْدَاهُنَا - بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ بِحَاثِرِي سُوْرَةِ تَائِيْنِ ، آيَتِ الْكُرْسِيِّ بِحَاثِرِي آيَةِ تَائِيْنِ ،
أَمِّنَ الرَّسُوْلُ ، بِحَاثِرِي سُوْرَةِ لَقْرَانَائِيْنِ ، وَالصَّافَاتِ ، مِنْ طِبْنِي لَدَيْ
تَائِيْنِ ، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ
الظُّلُمَاتِ وَالنُّوْرَ ثُمَّ الَّذِي بَرَأَ لَهُمْ أَجْوَادًا كَرِيْمًا وَابْرَأَهُمْ بِعَدْلٍ لَوْ أَنَّ هَذَا الْكِتَابُ مِنْ مَعْدَرِ سُوْدٍ
رَبِّ الْعَالَمِيْنَ الْهَاسِمِيْنَ الْمَكْرُوْمِ الَّذِي لَا يَطْغَى الدَّقِيْقُ صَاحِبِ السَّحَابِ وَالرَّهْمِ أَوْفَى الْقَصِيْ
وَالثَّاقَةِ وَالْعَنَانِ صَاحِبِ قُوْلِ كَاللَّهِ إِلَّا أَنَّهُ إِلَى مَنْ طَرَفٌ أَنْتَ أَرَمَ مِنَ الْعَنَانِ وَالرَّهْمِ
إِلَّا صَارَ قَابَطُوقٌ يَحْبِرُ نَارَ حَبَانٍ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ لَنَا وَلَكُمْ فِي الْخَلْقِ مَعْرَافًا فَإِنْ يَكُ طَارِقًا
مَوْلِعًا أَوْ دَاعِيًا مُبْطِلًا أَوْ مُفْنِحًا مُؤَذِيًا فَاسْتَرْكُوْا حَمْلَةَ الْقُرْآنِ وَأَنْطَلِقُوا إِلَى
إِلَى عِبْدَةِ الْاِثْنَانِ يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا سُوْرَةُ طَمِيْنٍ نَارٍ وَنَحَاسٍ فَلَا تَنْصَرِفَا إِنْ بِسْمِ اللَّهِ
وَبِاللَّهِ وَمِنْ اللَّهِ وَإِلَى اللَّهِ وَلَا غَايِبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا أَحَدٌ سِوَى اللَّهِ وَلَكِنَّ اللَّهَ مَلَأَ
بِسْمِ اللَّهِ وَاسْتَفْتَحَ بِاللَّهِ وَالتَّوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ صَاحِبِ هَذَا الْكِتَابِ وَحَامِلَهُ فِي حَبْرِ اللَّهِ
حَيْثُ مَا كَانَ وَمَا تَوَجَّهَ فَلَا تَفْرُبُوهُ وَلَا تَفْرِغُوهُ وَلَا تُضَارُّوْا بِهِ قَاعِدًا وَلَا
قَائِمًا وَلَا فِي أَكْلِ وَلَا فِي شَرِبٍ وَلَا فِي اغْتِسَالٍ وَلَا فِي نَوْمٍ وَلَا فِي سَهْلٍ وَلَا فِي
جَبَلٍ وَلَا فِي الْبَرِّ وَلَا فِي النَّهَارِ فَكُلَّمَا سَمِعْتُمْ ذِكْرَ كِتَابِي هَذَا فَادْبِرُوا عَنْهُ لَا
إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ غَالِبٌ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَاسْمُهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ
بِأَمْرِتِ أَعْيَدُ حَامِلَ هَذَا الْكِتَابِ وَصَاحِبَهُ وَقَارِئَهُ وَكَاتِبَهُ بِالْإِسْمِ الْمَكْتُوبِ
عَلَى سُرَادِقِ الْعَرْشِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْغَالِبُ الَّذِي لَا يُغْلِبُهُ شَيْءٌ وَلَا يَنْجُو مِنْهُ
هَارِبٌ وَأَعْيَدُ لَهُمُ بِالْحَقِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَيَالْفَيْتُمْ مَنِ الَّذِي لَا يَنَامُ وَبِالْكَرَمِ الَّذِي

لَا يَرْوُونَ وَبِالْعَزِيمِ الَّذِي لَا يُضَامُّ وَأُعِيدُ هَهُنَا سَمِ الْمَكْتُوبِ فِي التَّوْحِ الْمُحْفَظِ
وَأُعِيدُ هَهُنَا بِتَسْبِيحِ آيَاتِ الْفَرْقِ لَنْزَلَتْ عَلَى مُوسَى بِطُورِ سَيْنَاءَ وَأُعِيدُ هَهُنَا
مِنْ كُلِّ عَيْنٍ نَاطِقَةٍ وَأُذُنٍ سَامِعَةٍ وَآلْسُنٍ نَاطِقَةٍ وَأَقْدَامٍ مَاشِيَةٍ
وَقُدُوبٍ وَاعِيَةٍ وَصُدُورٍ نَاطِقَةٍ وَالنَّفْسِ كَافِرَةٍ وَبَيِّنٍ لَازِمَةٍ ظَاهِرَةٍ
أَذْ بَاطِنَةٍ وَأُعِيدُ هَهُنَا مَتْنُ يَحْمِلُ الْخَطَايَا وَيَهْمُ بِهَا مِنْ ذِكْرِ أَوْ أُنْشَاءً وَأُعِيدُ
هَهُنَا مِنْ شَرِّ كُلِّ عَقْدٍ هَهُنَا وَمَكْرٍ هَهُنَا وَعَدْرِ هَهُنَا وَحَقْدٍ هَهُنَا وَسَلَاحٍ هَهُنَا وَبُرْءٍ
أَعْيُنِهِمْ وَخَرَّ أَجْسَادِهِمْ وَمِنْ شَرِّ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالتِّيَّاسِينِ وَالشَّوْاحِ وَالشَّعْرَاءِ
وَمِنْ شَرِّ مَنْ يَكُونُ فِي الْجِبَالِ وَالْغِيَاضِ وَالْمُرَآبِ وَالْجَبَرَانِ وَمِنْ شَرِّ مَنْ
يَكُونُ فِي الْبَحَارِ وَالْبَرَارِ وَالْمَقَادِيرِ وَالْبُلْدَانِ وَمِنْ شَرِّ سَاكِنِ السَّوَادِ
وَمِنْ شَرِّ سَاكِنِ الطُّيُورِ وَسَاكِنِ الْقُبُورِ وَسَاكِنِ الطُّرُقِ وَسَاكِنِ الْبَحَارِ وَأُعِيدُ
هَهُنَا مِنْ شَرِّ كُلِّ غُولٍ وَغَوْلٍ وَسَاحِرٍ وَسَاحِرَةٍ وَمِنْ شَرِّ الطَّلَاسِمَاتِ وَأُعِيدُ
هَهُنَا يَا أَهْلَ أَشْرَ أَهْلِ اللَّهِ هَهُنَا الْحَمْدُ وَالْمَلِكُ الْمُشْتَكِي وَأَنْتَ الْمُسْتَعَانُ وَأَنْتَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْعِيتُ اللَّهُمَّ أَصْلَحْ لِي شَأْنِي
كَلِمَةً وَلَا تَكُنْ لِي إِلَى نَفْسِي طَرَفَةٌ عَيْنٍ وَلَا أَحَدٌ سِوَاكَ خَتَمَتْ هَذَا الْكِتَابَ بِخَاتَمِهِ
اللَّهُ الَّذِي خَتَمَ بِهِ أَقْطَارَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَخَاتَمَهُ الْمُنِيعَ وَخَاتَمَهُ سُلَيْمَانَ ابْنَ
دَاوُدَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَخَاتَمَهُ سَيِّدَنَا مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الْآلِ
أَرْبَابَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعِزِّهِ حَائِ
رِيَّاحِ خُصْدِكَ أَنْ تَخْرِجَ لِي مِنْ حَاجَتِي حَقِيقَةً خُصْدَكَ حِرْزًا مُنِيعًا وَحَقِيقَةً خُصْدَكَ
وَحِصْنًا حَصِينًا تَحْفَظُنِي بِهَا مَا يَتَخَلَّقُ لِي وَمَا لَا بُدَّ لِي مِنْهُ فِي طَاعَتِكَ وَفِرْيَتِكَ
وَمَجَالِسَتِكَ فِي أَقْرَبِي وَدُنْيَايَ وَآخِرَتِي بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ
اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ أَحَدٌ وَأَجَلٌ وَأَكْبَرُ
أَقْدَرُ مِنَّا أَخَافُ وَأَحْذَرُ وَصَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

وَجَابِلِ شَيْءٍ وَاسْطِي هُوَ دُعَايُ دَفَعَهُ بِرَهْنَدَا هُنَا بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اللَّهُمَّ إِنِّي أَلْأَرْضُ أَرْضُكَ وَالسَّمَاءُ سَمَاءُكَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَكَ فَاجْعَلْ ذَلِكَ
كَلِمَةً أَضِيقُ عَلَى مَنْ دَهَبَ بِهَا مِنْ كُلِّ ضَرْبٍ حَتَّى يَرُدَّهَا إِلَيَّ اللَّهُمَّ أَنْتَ

مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَرَبِّ مَنْ فِي الْأَرْضِ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَهُ كُلِّ شَيْءٍ فَادِرُّوهُ وَفَاهِرُّوهُ
عَدُو كُلِّ شَيْءٍ تَهْدِي مِنَ الضَّلَالَةِ وَتَرْدُّ لَصَالَةِ أَمْرُ دُعَايِ ضَالِقِي بَحْرِي تَدْرُ
وَسَلْمَايَكَ فَإِنَّهَا مِنْ عَطَائِكَ وَفَضْلِكَ وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ وَصَلَّى اللَّهُ
عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ - یہ رُباعی ہے، ہر ہند ہوا

برگوش دلم ز غیب آواز سان مرغ دل خستہ را بہر دواز سان نہ

یارب کہ ہر دانگی مردان خدا زمین گم سدا مرا بہن دواز سان نہ

یہ جیکڑہین و جایل مال بی جوہیو بی نہ ضمیرن غائب پتر ہند اہٹا مثلاً
الْبُہِ ۞ عَکْبَرُہِ ۞ ضَالِکَہِ ۞ رُباعی بی یوئین مصرع ۞ پتر ہند اہٹا۔ این گم شدہ و
نوع بار سان - ۞ ہوں ذکر کیل رُباعی کی حضرت تسبیح الاسلام عبد اللہ انصاری
ہر وی قدس اللہ تعالیٰ سترہ دانہن مسوب کند اہٹ ۞ و ہا شیدا ہٹا نہ حصر ب
سبح الا سلام قدس سترہ جن و ما یو آہی نہ اگر ہر شخص گم نیں بی وقت کان تن
تبیہن کان و تہک ہی رُباعی ۞ ہی دُعَا پتر ہی دل بی حصور سان ۞ اہا شیء نہ مہی
نہ قیامت دینہن ہر جو ہٹ مہی گریبان ۞ ہوند و -

گہٹن مرضن لاء پائی ۞ فی سورہ فاتحہ ست دعوہ مکرر دیند اہٹا ۞ کڈھن
سورہ اَلَمْ تَسْرَحْ ست دعوہ یا جالبہ دعوہ دہ فرما شیدا ۞ کڈھن آیات سفا ج
جو الگ دکر بی جکر آہی دہ کند اہٹا۔

مَبْعُوثٌ وَسُقُ لَاءِ مَا ثَوْرَةٌ دَعَاثُونَ بِرِہْدَاہُثَا مَثَلًا اَللّٰهُمَّ اسْفِنَا الْغَيْبَ وَ
لَا تَجْعَلْنَا مِنَ الْقَانِطِينَ اَللّٰهُمَّ اسْقِنَا عَيْشًا مُّغْنِيًا قَرِيًّا مَرِيًّا نَافِعًا غَيْرَ ضَارٍّ عَا
غِبْرًا جَلِيًّا۔ اَللّٰهُمَّ اسْقِ عِبَادَكَ وَبِهَائِمَكَ وَالتَّشْرُوحَتَكَ وَاخِي بِلَدِّ الْمَيِّتِ
اَللّٰهُمَّ اَنْزِلْ عَلٰی اَرْضِنَا رِيْسَهَا وَسَلْكِنَهَا۔ اَللّٰهُمَّ ضَا حَتْ جَا لَنَا وَاعْبَرَتْ
اَرْضُنَا وَهَامَتْ دَوَابُّنَا مُعْطِي الْخَيْرَاتِ مِنْ اَمَّا كِنَهَا وَمُنْزِلُ الرِّحْمَةِ مِنْ
مَعَادِہَا وَمُخْرِجُ الْبَرَكَاتِ عَلٰی اَهْلِہَا بِالْغَيْبِ الْمُغِيْبِ اَنْتَ الْمُسْتَعْفَرُ الْعَفَا
فَنَسْتَغْفِرُكَ لِلْحَامَاتِ مِنْ دُنُو سَاوَلْتُوْبُ اِلَيْكَ مِنْ عَوَامِ حَطَايَا نَا۔ اَللّٰهُمَّ
وَاَرْسِلْ اَسْمَاءَ مَدْرَارًا وَاَصِلْ بِالْغَيْبِ وَالْكَفِّ مِنْ حَتِّ عَرْنِيْدِكَ حَيْثُ يَبْقَعُنَا

نہ منہی دل جی صاف تھا تکی آواز تر ساء
نہ یارب واسطی مردانگی مرغان خدا جی
بی ہر دل جی بکری پیر و از تر ساء
ہی گم نیل شیء منہی ورد و ایسک ساء

وَيَعُوذُ عَيْنًا عَيْنًا مَا طَبَقَا تَبَقًا مُجَلَّدًا غَدًا قَاخُضْبًا رَاقِعًا مُرْعًا لَتَبَاتٍ
 كَذَّهْنٍ كَذَّهْنٍ هُوَ سَبَاعِي بِتَاهُنْدَاهُنَا -

۱۔ رت سبب حیوة حیوان فرستد : دارخوان کرم نعمت الان بفرست

۲۔ واندہر لب تشہر اطفال بنات : ازدایہ بر شیر ماران فرست

حَدَّهْنِ رَسَاتٍ گھٹی ٹینڈی ھٹی ۽ خوف نقصان جو دسندا ھئا تہ ھي دعا
 پڑھندا ھئا۔ اَللّٰهُمَّ حَوِّ اَنْبَا وَلَا عَيْنَا اَللّٰهُمَّ عَوِّ اَلَا كَاہِ وَالْاَجَامِ وَالطَّرِيفِ اَلَا دُوْبِ
 وَمَنْ اَيْنِ الشَّجَرِ۔ جيڪڏھن ھين سخت ھو الگندي ھي تہ ھي دعا پڑھندا ھئا
 اَللّٰهُمَّ لَا تَقْلُنَا بِخُضْبِكَ وَلَا تَهْلِكُنَا بِعَذَابِكَ اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهَا رِيَا حَاوًا لَا تَجْعَلْهَا
 رِيْبًا اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهَا رَحْمَةً وَلَا تَجْعَلْهَا عَذَابًا اَيَا۔ جڏھن گجگوٽ جو آواز پڌو
 ھئ تہ ھي دعا پڙھندا ھئا۔ سُبْحَانَ الَّذِي يَسْمِعُ الرُّعْدَ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةَ مِنْ
 خِيْفَتِهِ۔ جيڪڏھن ڪنھن کي ويسر جي شڪايت ھوندي ھي تہ ھر فرض نماز
 کان پوءِ حڪم ڪندا ھئا تہ ٽي دفعا صلوٰۃ شريف پڙھي، تڏھن دعائِ ربِّ رُودِني
 عِنْدًا سر ھٿ گھرجي پوءِ آخر ۾ ٽي دفعا صلوٰۃ شريف پڙھي پنھنجي سڀني ٻن ڏمڪن
 جيڪڏھن ڪو ننگ گذران لاءِ عرض ڪندو ھوندو وظيفہ ھي ڪندا اَللّٰهُمَّ وَفِّعْهُ اَلْوَكِيلُ
 لاءِ حڪم ڪندا ھئا تہ پنج سودفعا اول ۽ آخر ۾ سودفعا صلوٰۃ پڙھي ۽ ھر روز ھن
 وصفي کي بلا ناغہ پڙھڻ گھرجي۔ ھر سو پيري جي پچاڙي ۾ آيت شريف پوري ڪرڻ
 گھرجي۔ يعنى نَحْمَدُ اَلْمَوْلَىٰ وَنَحْمَدُ النَّصِيْبَ۔ ٻڌ پڙھڻ گھرجي۔ ڪن کي ساڳئي
 مقصد لاءِ ھي آيت پڌا اُتھئا۔ وَ اَتَوَضَّعُ اَمْرِي اِلَى اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ بَصِيْرٌ
 بِالْعِبَادِ۔ منين نمون پڙھڻ جو حڪم ڪند ھئا جيڪڏھن ڪو گھڻن شيطانن
 و سوسن لاءِ پڇندو ھوندو وظيفو لا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ۔ پنج سودفعا صلوٰۃ
 شريف، سو، سودفعا اول ۽ آخر ۾ پڙھڻ جو امر ڪندا ھئا ۽ ھر سو جي پٺيان لفظ
 اَلْحَمْدُ اَلْعَظِيمُ ان سان ملائڻ جو حڪم ڪندا ھئا۔ جيڪڏھن ڪو دنيءَ ۽ دنيوي
 دشمنن جي غلبہ لاءِ ۽ مشڪل حا جان جي لاءِ وظيفو طلب ڪندو ھوندو ٻاڻ ڇڙب ٻڌڻ
 جي پڙھڻ جو امر ڪندا ھئا۔ ان جي پڙھڻ جو طريقو ۽ ان جي ترڪواۃ جي ترتيب لفظ لفظ

۱۔ پير پير واسطي رھڻ جي چاند ان پيچ : مھبجي خوان کرم تان نعمت الان پيچ

۲۔ اھل بوسر جي پيا سرصد تو : ڪر رحمت جي منجھان شير بلان پيچ

ان نسجی مان جھن تی حضرت صاحب جن تلاوت کند اھئا۔ جلد از جلد پیش کند
 وَ لَنْ نَنْظُرَ لَهُ (پوء ان حواستظار کر) - سراب البحر جافا ندر اید خاصیتون تمام گھٹیون فرما
 ھئا۔ ایضاً (پٹ) خبر وری کمن جی پور ائی پاٹ حصص الحصین جی پڑھل لاء
 نر عیب تمام گھٹی فرما ٹیند اھئا۔ مودی جیتے ۽ جیوٹن لاء، مثلاً ماھری ۽ کٹاجیجی
 پوکن کی نقصان ناکن لکند اھئا۔ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِیْ لَا یَضُرُّ
 مَعَ اِسْمِهِ شَیْءٌ فِی الْاَرْضِ وَ لَا فِی السَّمٰوٰتِ وَ هُوَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ۔ وَ قَالَ رَجُلٌ مِّنَ الَّذِیْنَ
 یُحٰنُوْنَ اَنَّهُمُ اللّٰهُ عَلَیْھِمْ اَدْخُلُوا عَلَیْھِمْ الْبَابَ فَاِذَا دَخَلْتُمْوْهُ فَاَنْکُمُ غٰلِبُوْنَ
 وَ عَلٰی اللّٰهِ تَوَكَّلُوْا اِنْ کُنْتُمْ مُّؤْمِنِیْنَ یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوا اَلْبُرٰغِیْتَ وَ الدِّبْدَانَ
 وَ الْفَاْرِیْفَرَ وَ اِخْفَافًا وَ ثِقَالًا وَ جَاهِدُوْا فِیْ سَبِیْلِ اللّٰهِ یَبْلِغُکُمْ اِلٰی اَصْحَابِ کَهْفٍ
 جِیّاری تائین) وَ صَلَّی اللّٰهُ عَلٰی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ اٰلِہٖ وَسَلَّم۔ ۽ فرما ٹیند اھئا تہ
 اھو تعویذ اھری طرح کوی کھن وٹ یا کانی ۽ چنبرائی چن جی

۽ چن جی حضرت صاحب جن ینھنی آرام گاہ ۽ آرام کند اھئا تہ ھین پاٹ
 ھئی دعا پڑھد اھئا یا سَمِیْعَ رَبِّیْ وَ ضَعْتُ جَنْبِیْ فَاغْفِرْ لِّیْ ذَنْبِیْ مَا قَدَّمْتُ وَ مَا اَخَّرْتُ
 وَ مَا اَسْرَرْتُ وَ مَا اَسْرَفْتُ وَ مَا اَعْلَنْتُ وَ مَا اَنْتَ اَعْلَمُ بِہٖ وَ مَنِّیْ اَنْتَ الْمُعِیْمُ وَ اَنْتَ
 الْمُؤَخِّرُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ اَللّٰهُمَّ بِاَسْمِکَ وَ ضَعْتُ جَنْبِیْ وَ بِکَ اَرْفَعُہٗ اِنْ اَمْسَکْتَ
 نَفْسِیْ فَاغْفِرْ لَھَا وَ اَرْحَمْھَا وَ اِنْ رَدَدْتْھَا فَاَحْفَظْھَا بِمَا تَحْفَظُ بِہٖ عِبَادَکَ
 اَنْصَارِیْنَ رَبِّیْ ضَمِیْتُ بِاَللّٰهِ رَبِّیْ اَوْ بِاَلِیْ سَلَامٍ وَ بِنَا وَ سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّی اللّٰهُ
 عَلَیْہِ وَ اٰلِہٖ وَسَلَّم نَبِیًّا وَ رَسُوْلًا وَ بِالْقُرْآنِ اِلٰہِ مَا عَدُّ لَہٗ وَ بِالْکِرَامِ الْکَاتِبِیْنَ
 شَہِیْدًا وَ بِالْکُحْبَةِ قَبْلَہٗ وَ بِالْمُسْلِمِیْنَ اِخْوَانًا۔

ایضاً اَمَنْتُ بِاللّٰهِ تَوَكَّلْتُ عَلٰی اللّٰهِ اِعْتَصَمْتُ بِاللّٰهِ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ
 اِلٰہِ الْاَضَافَ۔ کدھیں کدھیں چار فل ۽ آیتہ الکرسی ۽ سورۃ بقرہ و تحریک ۽ پڑھند اھئا
 ایضاً۔ بِسْمِ اللّٰهِ عَلٰی دِیْنِیْ وَ عَلٰی نَفْسِیْ وَ عَلٰی مَالِیْ وَ عَلٰی اَوْلَادِیْ بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِی
 لَا یَضُرُّ مَعَ اِسْمِہِ الْخَر (جیّاری تائین) اَعُوْذُ بِکَلِمَاتِ اللّٰهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ
 اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَ ذَرَاءَ وَ بَرٍّ ۽ وَ مِنْ شَرِّ مَا یَلْجُ فِی اللَّیْلِ وَ مِنْ شَرِّ
 مَا یَلْجُ فِی النَّہَارِ وَ مِنْ شَرِّ مَا یَخْرُجُ مِنَ الْاَرْضِ وَ مِنْ شَرِّ مَا یَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ

وَمِنْ شَرِّ طَوَارِقِ اللَّيْلِ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ
وَإِذَا أَصْبَحَ قَالَ أَصْبَحْنَا وَاصْبَحَ الْمَلَكُ بِرَبِّهِ الْوَاحِدِ الْفَهَّارِ اللَّهُمَّ مَا أَصْبَحَ مِنْ
بِعْبَةٍ أَوْ بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فَبَيْنَكَ وَحَدَّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَوَّلَ هَذِهِ
الْيَوْمِ صَلَاحًا أَوْ سَطَةً فَلَا حَاقَ وَآخِرَهُ نَجَاحًا أَسْأَلُكَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَدَهْذَامَا وَعَدْنَا لَكَ فِي الْفَصْلِ الْأَوَّلِ مِنْ أَدْعِيَةِ الْخَبَائِثِ وَتَرْبِيَتِهِمْ اللَّهُ

جذہین حضرت صاحب جن قرآن تریف کی ختم کنندا ہٹا یا تراویح میں حافظ
کار ختم قرآن پڑھنا ہٹا نہ ختمی جون تریب ذیل دعاؤں پڑھنا ہٹا یا پڑھنا ہٹا
ہٹا۔ وَهُوَ هَذَا: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ بِحَمْدِ
تَائِبِينَ - بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ط الْحَمْدُ لِلَّهِ الْكَتَابُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ - مَقْلُوحٌ
تَائِبِينَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ - بِحَمْدِ آيَاتِ الْكُرْسِيِّ تَائِبِينَ - يَدُهُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ - بِحَمْدِ سُوْرَةِ تَائِبِينَ - شَهِدَ اللَّهُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
وَالْمَلَائِكَةُ وَالْأُولَ الْأَعْلَمُ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ - بِأَيِّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مِمَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ - بِحَمْدِ سُوْرَةِ حُشْرِ تَائِبِينَ

جذہین سورۃ حی بجاڑی پی پھچند اہٹا نہ پڑھنا ہٹا یا پڑھنا ہٹا
الْحَكِيمُ الَّذِي لَقَدْ سَخَّرَ عَنِ الْأَمْثَالِ ذَاتُهُ وَتَنَزَّلَتْ عَنْ مُشَابَهَةِ
الْأَمْثَالِ صِفَاتُهُ وَاحِدٌ لَا مِنْ قَلَّةٍ مُوجُودٌ لَا مِنْ عِلَّةٍ بِالْبَرِّ مَعْرُوفٌ وَبِالْإِحْسَانِ
مَوْصُوفٌ أَوَّلُ قَدِيمٌ بِلَا ابْتِدَاءٍ وَآخِرٌ رَحِيمٌ بِلَا انْتِهَاءٍ لَا يَنْسَبُ إِلَيْهِ الْبَدَاءُ
وَلَا الْبُنْيَانُ وَلَا تَوْهِيَةٌ تَدَاوُلُ الْأَوْقَاتِ وَالسِّنُّونَ مُحِيطٌ بِحَقْلِ الْعَبْدِ رَازٍ
وَجَهْرٍ وَكَفِيلٌ الْمُؤْمِنِينَ بِتَائِبِيَّةٍ وَنَصِيرٌ دَمِينُ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ
وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ سُبْحَانَكَ مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا وَالصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ
عَلَى رَسُولِهِ الْمُخْصُوصِ بِأَنْوَاعِ الْكَرَامَاتِ وَالْمُبْعُوْثِ بِأَصْنَافِ الْمُنْجَرَاتِ
وَلَقَدْ أَنْ سَبَّحْنَا وَعَلَى إِلِهِ الْحَمْدُ إِنَّ لَهُ وَأَصْحَابِهِ الْحَمْدُ إِنَّ وَتَائِبِيَّةٍ الْحَقَّاطُ لَهُ
شَهِدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ سَيِّدَنَا مُحَمَّدًا عَبْدُ اللَّهِ

لہ یعنی: فصل پہلے میں جب بھی نوا و دعا کیوں، ختم میں دعاؤں کی ترتیب لکھ کر جو بھی دعاؤں
لہ اٹھی ہی دعاؤں کی ترتیب آٹھی۔

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ الْقُرْآنَ كِتَابُهُ الْقَدِيمُ وَصِفَتُهُ الدَّائِمَةُ
الَّذِي لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ - صَدَقَ اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ وَبَلَغَ رَسُولُهُ النَّبِيُّ الْكَرِيمُ
وَحُجَّتُ عَلَى دَايِكَ مِنَ الشَّاهِدِينَ رَبَّنَا تَوَقَّاتِ عَلَيْهَا مُسْلِمِينَ وَالْحَقُّ
بِالصَّالِحِينَ غَيْرَ خَرَابٍ وَلَا مَقْتُونَ فَيَنْ أَللَّهُمَّ الْفَحْنَا وَارْفَعْنَا بِالْقُرْآنِ الْعَظِيمِ
وَاهْدِنَا دَارَ بَارِكُنَا بِالْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ وَتَجَنَّبْنَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ
وَاجْعَلْهُ لَنَا حُجَّةً يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَتَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ
اللَّهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْآنَ الْعَظِيمَ رِبْعَ قُلُوبِنَا وَجِدَاءَ أَحْرَانِنَا وَدَهَاءَ الْهَمُومِنَا
وَعَمُومِنَا وَطَهَارَةً لِقُلُوبِنَا وَكَرَامَةً لِعِيُونِنَا وَشِفَاءً لِبُصُودِنَا وَزَكَاةً لِعُقُوبِنَا
وَدَوَاءً لِعُظُمِ ضُرَابِنَا وَأُنْسًا لِكُلِّ نَفْسٍ تَقَطَّعَتْ عَنْكَ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَاصْحَابِهِ وَبَارَكَ وَسَلَّمَ خَيْرُ
اللَّهُمَّ ارْقُ قُلُوبَنَا بِكُلِّ حَرْفٍ مِنَ الْقُرْآنِ حَلَاوَةً وَحِلَاءً وَبِكُلِّ كَلِمَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ
كَرَامَةً وَكَمَالًا وَبِكُلِّ آيَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ أَمْنًا وَإِيمَانًا وَبِكُلِّ سُورَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ
سَعَادَةً وَسُرُورًا وَبِكُلِّ جُزْءٍ مِنَ الْقُرْآنِ جَنَانًا أَوْ جَمَالًا اللَّهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْآنَ
الْعَظِيمَ لَنَا فِي الدُّنْيَا قَرِينًا وَعِنْدَ الْمَوْتِ نَصِيرًا أَوْ فِي الْقَبْرِ مَوْلَانَا وَعِنْدَ الْبَحْثِ
خَبِيرًا وَعِنْدَ الْحِسَابِ شَفِيعًا وَفِي الصِّرَاطِ نُورًا أَوْ فِي الْجَنَّةِ رَفِيقًا وَفِي النَّارِ
سَيِّئًا أَوْ حَبَابًا وَفِي الْخِيَرَاتِ كُلِّهَا دَلِيلًا اللَّهُمَّ تَوَرَّقُ قُلُوبَنَا بِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ
وَتَجَنَّبْنَا مِنَ النَّارِ بِالْقُرْآنِ وَادْخِلْنَا الْجَنَّةَ بِالْقُرْآنِ وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ لُزُومِ الْقَضَاءِ
فِي الدَّارَيْنِ جُزْمَتِ الْقُرْآنِ اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنَّا تَرَاتُّبَنَا وَتَحَادُّرَنَا مَا كَانَ لَنَا
فِي تِلَاوَتِهِ مِنْ لَيْسِيَّاتٍ أَوْ غُرُفٍ عَنْ مَوْضِعِهَا أَوْ تَخْيِيرٍ حَرْبٍ أَوْ تَقْدِيرٍ بِهِ أَوْ تَأْخِيرٍ
أَوْ تَأْيِيدٍ أَوْ تَقْضَايَ أَوْ تَرْكٍ مَمْنٍ أَوْ تَشْرِيدٍ أَوْ جَزْمٍ أَوْ غَرَابٍ بِغَيْرِ مَكَانٍ أَوْ
إِدْغَامٍ بِغَيْرِ مَدٍّ أَوْ إِطْهَارٍ بِغَيْرِ بَيَانٍ فَالْكُتُبَةُ مِنَّا عَلَى السَّمَاءِ وَالْكَوَالِ الْمُهْدَبِ
مِنْ كُلِّ الْخَانِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ فَإِذَا أَفْذَنَّا الْمَعُونَةَ
عَلَى تِلَاوَتِهِ وَتَهَلَّلْنَا بِجَوَاسِمِ السِّنِينَ بِحُسْنِ عِبَادَتِهِ فَاجْعَلْنَا مِنْ كَرَمَائِهِ
حَقَّ بِعَائِيهِ وَيَدِينُ لَكَ يَا عَتِيقًا وَالنَّسِيمِ لِمُحْكَمَاتِهِ وَيَفْرَعُ إِلَى الدَّرَارِ

بِسْمِهَا بِهِ وَمَوْضِعَاتِ نِعْمَتِهِ . اللَّهُمَّ أَنْزِلْ لَنَا عَوَا نَبِيِّكَ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَحَلًّا وَآلِهَتَهُ عِلْمَ مَعَانِهِ مَقْصَدًا وَفَهْمَ غَرَائِبِهِ وَعَجَائِبِهِ
مَكْمَلًا وَوَرْتِنًا عَلَيْهِ بِعَدْرِ إِسْعِدَادِنَا مَقْشَرًا وَفَضْلِنَا عَلَى مَنْ جَهِلَ
عِلْمُهُ وَحَرَمَ فِرَانَهُ بِبُوكَةِ مُتَابِعَتِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَعْضُلًا فَضْلَ
اللَّهُمَّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بِالنَّحْبِ بِهِ وَالْمُبْلَغِ لَهُ لِأَمَّتِهِ وَعَلَى آلِهِ الْخِزَانَةِ
وَأَصْحَابِهِ الْخُرَاتِ لَهُ وَتَابِعِيهِ الْحَقَائِدَ وَاجْعَلْنَا مِنْ تَعَرُّفِ يَأْتِيهِ مِنْ عَيْدِكَ
حَتَّى لَا يُعَارِ صَنَا اللَّهُ فِي تَصْدِيقِهِ وَلَا يَخْتَلِجُنَا الرِّيحُ عَنْ تَصْدِيقِهِ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَاجْعَلْنَا مِنْ بَصِيصِ بَحْبِ
وَبَوِي مِنَ الْمُنَسَّابِ إِلَى مَعْقِلِهِ وَيَسْكُنُ مِنَ الْمُحْكَمِ فِي حَنَاجِهِ وَبَهْدِي
بَضْوَةِ صَاحِبِهِ وَلَا يَلْتَمِسُ الْهَدْيُ فِي غَيْرِ جَنَابِهِ . اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا
مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاحْطُطْ بِالْقُرْآنِ عَنَّا ثِقَلِ الْأَوْزَارِ وَهَبْ لَنَا حُسْنَ شِمَائِلِ
الْأَبْرَارِ وَاقْفُ يَنَا اتَّارَ الَّذِينَ فَاوُوكَ بِهِ آتَاءَ الْبَلِّ وَأَطْرَافَ التَّهَارِ حَتَّى
نُظْهِرَ نَا مِنْ كُلِّ دَسِيسٍ بِنُظْهِرِهِ وَتَهْفُو بِنَا أَثَارَ الدِّينِ اسْتِصَادُ اسْتُورِهِ
وَلَمْ يُلْهِهِمُ الْأَمَلُ عَنِ الْحِلِّ فَيَقْطَعَهُمْ جُدْعَ غُرُورِهِ . اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا
مُحَمَّدٍ عُنْدَكَ وَرَسُولِكَ كَمَا بَلَغَ رِسَالَتَكَ وَصَدَّعَ بِأَمْرِكَ وَتَصَحَّ لِعِبَادِكَ اللَّهُمَّ
اجْعَلْ نِيَّتَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَقْرَبَ التَّيَرِينَ مِنْكَ مَجْلَسًا أَمَكْنَهُمْ مِنْكَ شَفَاعَةً
وَجَمَلَهُمْ عِنْدَكَ قَدْرًا وَأَوْجَهُهُمْ عِنْدَكَ جَاهًا . اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَشَرِّفْ بُيُوتَهُ وَعَظْمَ رُءُوسِهِ وَثِقَلِ مِيزَانَهُ وَثَقِّلْ شَفَاعَتَهُ وَارْفَعْ دَرَجَتَهُ
وَاجْعَلْنَا عَلَى سُنَّتِهِ وَنُوقْنَا عَلَى مِلَّتِهِ وَاجْعَلْنَا مِنْ أَهْلِ طَاعَتِهِ وَاحْشُرْنَا فِي زُمرَتِهِ
وَأَوْمِرْ دَنَ حَوْضِهِ وَاسْقِنَا بِكَاسِهِ آمِينَ . اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ
وَأَصْحَابِهِ وَاجْعَلِ الْقُرْآنَ لَنَا فِي ظُلُمِ اللَّيْلِ مَوْسِمًا وَمِنْ نَزَّاعَاتِ الشَّيْطَانِ
وَحُطَرَاتِ الْوَسْوَيسِ حَارِسًا وَلَا تَدَامِنَا عَنْ نَقْلِهَا إِلَى الْمَعَاصِي حَاسِبًا وَلَا لَمِنَا
عَنِ الْغُضَرِ فِي الْبَاطِلِ مُجَرِّسًا وَلِمَا طَوَّبَتِ الْعَقْلَةَ عَنَّا مِنْ تَصَفِّحِ الْأَعْيَانِ
كَاسِرًا حَتَّى تَوْصِلَ إِلَى قُلُوبِنَا فَهَمَّ عَجَائِبِهِ وَعِلْمَ أَسْرَارِهِ وَنَزَّاجِ أَمْنَالِهِ
الَّتِي صَحَّفَتِ الْجِبَالُ الرَّوَايَ عَلَى صَلَاتِهَا عَنْ احْتِمَالِهِ اللَّهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْآنَ

الْعَظِيمِ لِقُلُوبِ بَاصِرِيَاءَ وَلَا بُصَايِرَ بَاجِلَاءَ وَدَفَعْنَا عَنَّا الرِّقْمَ وَاجْعَلْنَا عِنْدَ الْخَيْرِ أَعْمَلِينَ
 الْفَائِزِينَ وَعِنْدَ النَّجَاءِ مِنَ الشَّاكِرِينَ وَعِنْدَ الْبَلَاءِ مِنَ الصَّابِرِينَ وَلَا تَجْعَلْنَا مِنَ
 الشَّقِيَّةِ يَفِرُّ الْفَرُّانُ وَالْعُرَّانُ تَلْعَنُهُ - اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلِ الْفَرَّانَ يَنَامُوا أَحَدًا وَلَا الْبَصِيرَ
 يَنَامُوا أَحَدًا وَلَا سَيِّدَنَا مُحَمَّدًا أَصْلَى اللَّهِ عَلَيْكَ وَسَلَّمَ عَنَّا فِي الْقِيَامَةِ مَعِي صَادَقًا
 اجْعَلْهُ لَنَا شَافِعًا وَمُشَفِّعًا أَوْ مَرَدًّا حَوْضُهُ وَاسْقِنَا بِكَاسِهِ مَشْرَبًا وَنِيَّاسًا
 هَيِّئْ لَنَا نَظْمَاءً بَعْدَهُ أَبَدًا اللَّهُمَّ انْقَضَا بِالْفَرَّانِ الَّذِي رَفَعْتَ مَكَانَهُ وَرَبَّنْتَ
 بِرُهَاَنِهِ وَجَعَلْتَ الرَّبِّيَّةَ الْفَصِيحَةَ لِسَانَهُ - اللَّهُمَّ فَكَمَا جَعَلْتَنَاهُ مُصَدِّقًا
 وَنِيَّاسًا مُحَقِّقًا فَاجْعَلْنَا بَيْنَهُ وَمُشَفِّعًا وَابْنِ تَزِيدٍ خَطَابَهُ مُسْتَمِعِينَ
 وَبِمَا فِيهِ مُنْعَبِدِينَ وَلَا حُكْمًا جَامِعِينَ وَبِذِيَادِ أَمْرِهِ وَنَوَافِئِهِ خَاضِعِينَ وَ
 عِنْدَ خَلْقِهِ وَرَأْيِهِ مِنَ الْفَائِزِينَ وَنِيَّاسًا حَائِزِينَ وَلَكَ فِي جَمِيعِ شُهُودِنَا وَكَرْبِنَا
 وَبَيْتِكَ فِي جَمِيعِ أُمُورِنَا رَاجِينَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ حَفِظُوا الْفَرَّانَ حُرْمَتَهُ لَنَا
 حَفِظُوهُ وَعَظَمُوهُ مَبْرُكًا لَنَا سَبْعُونَ وَنَادُوا بِأَدَائِهِ تَحَاضُّرُهُ وَالدُّعَاءُ مُوَلِّمُهُ
 وَمَا قَارَ قُوَّةً وَاحْسَنُوا حَوَارَكَةَ تَحَاضُّرُهُ وَآرَادُوا بِتِلَاوَتِهِ وَجَهَكَ وَالذَّامَ
 الْآخِرَةَ فَوَصِّلُوا بِهِ إِلَى الْمَقَامَاتِ الْآخِرَةِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا فِي صِلَتِنَا
 هَذِهِ وَفِي يَوْمِنَا هَذَا وَدَلِيلَتِنَا هَذِهِ أَجْمَعِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ
 عَافِنَا وَاعْفُ عَنَّا بِعَفْوِكَ الْعَظِيمِ وَاسْتُرْنَا بِسِتْرِكَ الْجَبَلِ اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ كَرِيمٌ
 تُحِبُّ الْعَفْرَ فَاغْفِرْ عَنَّا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
 اللَّهُمَّ اجْعَلْ هَذِهِ الْخَتْمَةَ الْمُبَارَكَةَ الْمَيْمُونَةَ مَبَارَكَةً مَبْمُونَةً عَلَى مَنْ قَرَأَهَا
 وَخَصَّهَا وَسَمِعَهَا وَأَمَرَ عَلَى دُعَائِهَا وَأَنْزَلَ اللَّهُمَّ مِنْ بَرَكَاتِهَا عَلَى أَهْلِ الدُّوَرِ
 فِي دُورِهِمْ وَعَلَى أَهْلِ النُّجُومِ فِي نُجُومِهِمْ وَعَلَى أَهْلِ الْحَرَمَيْنِ فِي حَرَمَيْهِمْ
 مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ - اللَّهُمَّ وَأَنْزِلْ بِرُكَايَاكَ عَلَى أَهْلِ الْقُبُورِ فِي قُبُورِهِمْ
 مِنْ أَهْلِ مِلَّتِنَا النَّوْمَ وَالنُّصِيَاءَ وَالْفُسْحَةَ وَالرَّحْمَةَ وَجَارِهِمْ بِالْإِحْسَانِ
 إِحْسَانًا وَبِالسَّبَبَاتِ غُفْرَانًا وَارْحَمْنَا إِذَا صَرْنَا إِلَى مَا صَارُوا إِلَيْهِ بِرَحْمَتِكَ
 يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ - اللَّهُمَّ لَا تَدْعُ لَنَا ذَنْبًا إِلَّا دَعَفْتَهُ وَلَا هَمًّا إِلَّا فَرَّجْتَهُ وَلَا
 كَرْبًا إِلَّا لَفَسْتَهُ وَلَا حَاجَةً إِلَّا فَضَيْتَهَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ - اللَّهُمَّ بَلِّغْ

تَوَابَ هَذِهِ الْخَنَسَةِ الْمَسَارِكَةِ الْمُعْظَمَةِ الْمُسْتَرْقَةِ الْمَكْرَمَةِ الْمَبْنُودَةِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ
 إِلَى رُوحِ سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا وَمَلِجَانَا وَشَفِيعِنَا سَيِّدِ رُسُلِكَ وَخَاتِمِ أَنْبِيَائِكَ
 حَبِيبِكَ وَرَسُولِكَ النَّبِيِّ الْأَرِثِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِلَى أَرْوَاحِ إِلَهٍ وَصَاحِبِهِ
 أَجْمَعِينَ وَإِلَى أَرْوَاحِ جَمِيعِ أَنْبِيَائِكَ وَرُسُلِكَ وَالْإِلَهِ كُلِّ وَأَصْحَابِ كُلِّ صَلَوةٍ اللَّهُ
 عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ خُصُوصًا إِلَى أَرْوَاحِ خُلَفَائِهِ الرَّاسِدِينَ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ
 وَعُمَرَ الْفَارُوقِ وَعُثْمَانَ وَالتَّوْرَيْنِ وَعَلِيٍّ وَبَاقِي الْحَشَرَةِ الْمُبَشَّرَةِ
 رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ وَإِلَى أَرْوَاحِ السَّبْطِيِّينَ الشَّهِيدِينَ وَأُمَّهَاتِ سَيِّدَةِ النَّبِيِّ
 وَعَائِشَةَ وَخَدِيجَةَ وَسَائِرِ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْأَوْلَادِ وَبَاقِي الْبَنَاتِ الْعَمِينَ
 السَّيِّفِينَ وَسَائِرِ أَصْحَابِ بَيْتِهِ وَأَصْحَابِ أُحُدٍ وَأَصْحَابِ بَيْجَةَ الرَّحْمَنِ وَالْقَعْبَةِ
 وَالنَّائِعِينَ وَالْأَنْبِيَاءَ الِثْنَتَيْنِ عَشَرَ الْأَطْهَرِ وَالْأَيْمَةِ الْمُجْتَهِدِينَ وَإِلَى رُوحِ شَيْخِ
 الْحَكِيمِ سُلْطَانِ الْعَارِفِينَ أَبِي بَكْرٍ الْقُطْبِ الْبُسْطَامِيِّ وَإِلَى رُوحِ قُطْبِ
 الرَّبَّانِيِّ الْخَوِثِ الصِّدِّيقِ الْمُجْتَبَى إِلَى مُحَمَّدٍ عَمْدِ الْفُقَرَاءِ الْحَقِيقِ رَضِيَ اللَّهُ
 تَعَالَى عَنْهُمَا وَإِلَى رُوحِ الْعَوَاجِ شَيْخَانَا وَمُرْشِدِنَا قُطْبِ الْعَالَمِينَ عِيَاثِ الْمُسْتَغِيثِينَ
 تَبِيعَ الظَّرِيفَةَ وَالْحَقِيقَةَ وَانْتَشَرَبَعَةَ السَّيِّدِ بِهَاءِ الْحَقِّ وَالِدَيْنِ الْخَوَاجَةِ مُحَمَّدٍ نَفْسَبَدِ
 وَإِلَى رُوحِ الْإِمَامِ لَهُمَا قُطْبِ الرَّبَّانِيِّ الْمُحِبُّوبِ الشَّبَحَانِيِّ الْمُجْتَدِّ لِلْأَلْفِ الثَّانِي
 الشَّيْخِ أَحْمَدَ سُرْهَنْدِي قُدْسُ بَرَكَةِ الْأَقْدَسِ وَأَبْنَيْهِ الْإِمَامِ حُجَّةِ الْإِسْلَامِ الْخَوَاجَةِ
 مُحَمَّدَ مَحْصُومٍ قُدْسُ سِرَّةِ الْمَكْنُومِ وَإِلَى أَرْوَاحِ مُرْشِدِيهِمْ وَمُسْتَوْفِدِيهِمْ
 إِلَى يَوْمِنَا هَذَا أَجْمَعِينَ وَإِلَى أَرْوَاحِ آبَائِنَا وَأَحْدَادِنَا وَأُمَّهَاتِ وَجَدَاتِنَا وَأَخْوَانِنَا
 وَسَائِرِ مَنْ لَهُمْ حَقٌّ عَلَيْنَا وَمَنْ أَوْصَانَا بِالْأَعْيَادِ وَإِلَى الْحَاضِرِينَ مِتْنَا وَالْغَائِبِينَ
 وَإِلَى أَرْوَاحِ سَائِرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ بِرَحْمَتِكَ وَفَضْلِكَ
 يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَلِوَالِدَيْنَا وَلِإِهْدِنَا صِرَاطَكَ وَتَوَلَّنا بِمَشَارِقِهَا
 وَمَحْجَمَاتِهَا وَلِغَيْرِائِنَا وَلِغَيْرِائِنَا وَلِغَيْرِائِنَا وَلِغَيْرِائِنَا وَلِغَيْرِائِنَا وَلِغَيْرِائِنَا
 وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ
 وَكُتِبَ السَّلَامَةُ عَلَى عَمِيدِكَ لِحُجَّاجِ وَالْخُرَاقَةِ وَالرُّؤُوسِ وَالْمُسَافِرِينَ فِي بَرٍّ وَبَحْرٍ
 مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَجْمَعِينَ - اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ بِالْإِيمَانِ الْقَدِيمِ وَلَكَ الشُّكْرُ بِالْقُدْرَةِ الْعَظِيمِ

ظاع، ع، ف، ق، ك، ل، م، ن، و، ا، هـ، ا، ل، ا، م، الف، هـ، م، ن، يا - بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا عَلِيُّ بَاعِطِيْمَ بَا حِلْمِي يَا عَلِيْمَ اَنْتَ رَبِّي وَعِلْمُكَ حَسْبِي فَلَيْتَ الشَّرِّ مَا رَيْتِي
وَلَيْتَ الْحَسْبُ حَسْبِي تَنْصُرُ مَنْ تَشَاءُ وَاَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ تَسْتَلِكُ الْغُصْمَةَ فِي الْحَرَكَاتِ
وَالشَّكْنَائِ وَالْكَلِمَاتِ وَالْاِذَا دَاتِ وَالْخَطَرَاتِ مِنَ السُّكُوْنِ وَالظُّنُوْرِ وَالْاَوْهَامِ الْبَشَرِيَّةِ
يَقْلُوْبُ عَنْ مُطَالَعَةِ الْعُبُوْبِ فَقَدْ اَبْتَلِيْ الْمَوْتُ مَوْتًا وَزَلْزَلُوْهُ اَبْرَزُ الْاَشْدِّ بَدَأَ لَهُ
وَإِذَا يَقُوْلُ مُنَافِقُوْنَ وَالنَّبِيْنَ فِي قُلُوْبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ اَلَا عَمْرًا
فَبَيَّنَّا وَالْأَصْرَ نَادَى سَجَرُنَا يَهْدِي الْبَحْرَ كَمَا سَجَرَتِ الْبَحْرُ مَوْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ
وَسَجَرَتِ النَّارُ لِإِبْرَاهِيْمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَسَجَرَتِ الْجِبَالُ وَالْحَدِيْدُ لِدَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
وَسَجَرَتِ اَيُّرِيَّاخَ وَالشَّيَاطِيْنَ وَالْجِيْنَ وَالْاِنْسُ لِيُسَيِّدَنَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَسَجَرَتِ
لُؤْلُؤُا وَالتَّقْلِيْدِ لِسَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَجَرْنَا كُلَّ شَيْءٍ هُوَ نَدَى
فِي الْاَرْضِ وَالسَّمَاءِ وَالْمَلِكِ وَالْمَلَكُوْتِ وَبِحَجْرِ الدُّنْيَا وَبِحَجْرِ الْاٰخِرَةِ وَسَجَرْنَا
كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرٍ يَبْدُوْهُ مَلَكُوْتٌ كُلُّ شَيْءٍ كَهَيْئَتِهِ كَهَيْئَتِهِ كَهَيْئَتِهِ
نُصْرَتَانَا فَإِنَّكَ خَيْرُ النَّاصِرِيْنَ وَافْتَحْنَا فَإِنَّكَ خَيْرُ الْفَاتِحِيْنَ وَارْتَرْنَا فَإِنَّكَ
خَيْرُ الرَّاْرِيْنَ وَاعْفِرْنَا فَإِنَّكَ خَيْرُ الْغَافِرِيْنَ وَارْحَمْنَا فَإِنَّكَ خَيْرُ الرَّاحِمِيْنَ
وَعَدْنَا وَنَجَّيْنَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِيْنَ وَهَبْنَا لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رِيْحًا طَيِّبَةً كَمَا هِيَ
فِي عِلْمِكَ وَأَنْشُرْهَا عَلَيْنَا مِنْ خَزَائِنِ رَحْمَتِكَ وَأَحْيِنَا بِهَا حَيَاتِ الْكَرَامَةِ
مَعَ سَلَامَةٍ وَالْعَافِيَةِ فِي الرِّيْبِ وَالدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ
اَللّٰهُمَّ لَيْسَ لَنَا مُوْرٌ تَامِعٌ الرَّاحَةِ لِقُلُوْبِنَا وَآبِدَانِ وَالسَّلَامَةِ وَالْعَافِيَةِ فِي
دُنْيَانَا وَدُنْيَانَا وَكُنْ لَنَا صَاحِبًا فِي سَفَرِنَا وَخَلِيْفَةً فِي أَهْلِنَا وَأَطْيَسَ عَلَى
وَجُوْهِ اَعْدَائِنَا وَامْسُخْهُمْ عَنْ مَكَانِهِمْ فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ الْمَضِيَّ وَلَوْ
سَجَتْ اَبْدَانُنَا وَلَوْ تَشَاءَ لَطَمْنَا عَلَى اَعْيُنِهِمْ فَسَبَّحُوا الصَّامِتِ وَالْمُتَكَلِّمِ لَوْ تَشَاءَ لَطَمْنَا عَلَى اَعْيُنِهِمْ فَسَبَّحُوا الصَّامِتِ وَالْمُتَكَلِّمِ لَوْ تَشَاءَ لَطَمْنَا عَلَى اَعْيُنِهِمْ فَسَبَّحُوا الصَّامِتِ وَالْمُتَكَلِّمِ

بسم الله الرحمن الرحيم - بسم الله الرحمن الرحيم - بسم الله الرحمن الرحيم - بسم الله الرحمن الرحيم - بسم الله الرحمن الرحيم
يا علي باعطيم باحلم يا عليم انت ربّي وعلمك حسبي - يا علي باعطيم باحلم يا عليم انت ربّي وعلمك حسبي - يا علي باعطيم باحلم يا عليم انت ربّي وعلمك حسبي - يا علي باعطيم باحلم يا عليم انت ربّي وعلمك حسبي - يا علي باعطيم باحلم يا عليم انت ربّي وعلمك حسبي
يا علي باعطيم باحلم يا عليم انت ربّي وعلمك حسبي - يا علي باعطيم باحلم يا عليم انت ربّي وعلمك حسبي - يا علي باعطيم باحلم يا عليم انت ربّي وعلمك حسبي - يا علي باعطيم باحلم يا عليم انت ربّي وعلمك حسبي - يا علي باعطيم باحلم يا عليم انت ربّي وعلمك حسبي

مَقْمَحُونَ وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سُدًّا وَأَازَمِنَ خَلْفَهُمْ سُدًّا أَفَغَسِينَهُمْ فَنَهُم
لَا يُبْصِرُونَ ط شَاحَتِ الرُّجُومُ شَاحَتِ الرُّجُومُ وَغَنَتِ الرُّجُومُ يَدْحَى الْقِيَوْمِ
وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا طَسْرَ حَمْسَقَ صَرْجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ بَيْنَهُمَا بَرْزَخُ
لَا يَبْغِيَانِ ط حَمْدُ دَجْدِي أَحْمَدُ الْأَرْضِ وَجَاءَ النَّصْرُ فَعَلَيْنَا لَا يُنْصَرُونَ ط حَمْدُ
تَزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْحَزِينِ الْعَلِيمِ غَاوِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ
رَبِّ الطُّولِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهٌ مُصِيطَرُ يَسْمُو اللَّهُ بِأَنَا نَبَارِكُ حَيْطَانَا لَيْسَ سَفْقَانَا
كَهَبَعْصَ كَفَايَتُنَا حَمْسَقُ حَيَانُنَا فَسَيَكْفِيكَهُمْ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ سِرُّ
مَسْبُورٍ عَلَيْنَا وَعَيْنُ اللَّهِ نَظَرُهُ إِلَيْنَا يَحُولُ اللَّهُ لَا يَقْدِرُ عَلَيْنَا وَإِلَيْهِ مِنْ قَدَرِهِمْ
مُحْبِطٌ بَلْ هُوَ قَوَانٌ مُجِيدٌ فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ رَحِيمٌ
لَسَّ حِينَ دِي بِيَا) إِنَّ وَيَّيْ اللَّهُ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّارِحِينَ
(دِي بِيَا) حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْحَرَّتِ الْعَظِيمِ (دِي بِيَا)
يَسْمُو اللَّهُ الَّذِي لَا يَضُرُّهُ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ (دِي بِيَا) وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (دِي بِيَا) إِنَّ اللَّهَ
وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا
وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَلِّ عَلَيْهِ وَسَلِّم

اختتام حزب البحر

(جزء البحر جود خاتمه)
يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا تَوْفِيقَ يَا حَقَّ، يَا مُبِينُ كُنْ مَعِي تَوَكَّلْتُ عَلَيْكَ
وَفَهَّمْنِي عَنْكَ وَاسْمِعْنِي مِنْكَ وَأَنْصِرْنِي بِكَ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ط
وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ يَا سَمِيعُ يَا عَلِيمُ يَا حَلِيمُ يَا عَظِيمُ
اسْمَعْ دُعَائِي بِحَصَائِصِ لَطْفِكَ أُمِّينُ أُمِّينُ آمِينَ اَعُوذُ بِكلماتِ اللَّهِ التَّامَاتِ
مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ يَا عَظِيمُ السُّلْطَانِ يَا قَدِيمُ الْإِحْسَانِ يَا دَائِمُ النِّعَمِ يَا بَاسِطُ الرِّزْقِ
يَا وَاسِعُ الْخَطَاءِ يَا ذَا فَجْرِ الْبِلَادِ يَا سَامِعَ الدُّعَاءِ يَا حَاضِرَ النَّيَسِ يَا غَائِبَ الْأَمْوَاجِ
عِنْدَ الشَّدَائِدِ يَا خَفِيَ اللَّطِيفِ يَا لَطِيفَ الصَّدِيقِ يَا جَبِيلَ اسْتَرْ يَا حَلِيمًا لَا يَجْلُ

۱۔ سداً سداً ہی جس شایانہ مصنف حضرت الشریعہ امی ۲۔ منہ جو کولٹ ۳۔ حتمی پیرا ہے ۴۔ جہنم طرف
 ۵۔ اہل پیغمبر ہی - ۶۔ میں ہینڈ - ۷۔ میں جو کولٹ - ۸۔ پیرا ہے ۹۔ اہل حرم جہنم ہی ۱۰۔ درمیان
 ۱۱۔ خلیفہ ہے

۽ حق تعالیٰ کان زبان سان بد گھري ۽ لفظ هَذَا الْحَرَمِ تي پڻ پنهنجو مقصد دل ۾ آڻي ۽ جڏهن
لفظ کُلُّ شَيْءٍ تي اچي ته به مقصد دل ۾ رکي خدا تعالیٰ کان سوال گھري. جڏهن لفظ
كَهَيْحَصْرَ تي رسي ته هر حرف جو وقت پنهنجي ساڄي ۽ کاڀي هٿ جي آڱر بند ڪري
جيئن ته جڏهن کان چوڻ وقت ٻنهي هٿن جي چيچ بند ڪري ۽ هاڻي پاڇ ۽ ٻا
چوڻ تي وڃين ۽ عَيْن تي اَشْهَدَ آڱر ۽ صَاد چوڻ تي آنگو بند ڪري. ان کان پوءِ
پِي پيو ڪَهَيْحَصْرَ چوڻ تي هي کولي برعڪس پهرين جي يعني کافي آنگو کولي ۽
هاڻي اَشْهَدَ آڱر ۽ يَآيَ وڃين ۽ عَيْن تي پاڇ ۽ صَاد تي چيچ کولي ۽ نئين پيري
ڪَهَيْحَصْرَ چوڻ تي مٿين طرح وري بند ڪري ۽ جڏهن لفظ شَهِتِ الْوُجُوهِ تي
رسي تي پيرا پڙهي ۽ ديني ۽ دنيوي دشمن جو دل ۾ حيال آڻي ۽ جڏهن ٻنهي
لفظن سُدَّآيَ پهچي ته سُدَّآيَ سين تي پيش دٻو سان پڙهي ۽ جڏهن حَقَّقَ
تي رسي ته ٻنهي هٿن جون آڱريون جيڪي آڱر بند ٿي رکايون سيئي کولي ۽ پيود فتح جڏهن
ڪَهَيْحَصْرَ تي اچي ته علي المرتب (ترتيب وار) آڱر بند ڪري ۽ حَقَّقَ تي اچڻ
کولي. وَالسَّلَامُ عَلَيَّ صَاحِبِ الْهُدَى وَصَلَّى اللهُ عَلَيَّ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
هيائين لذ و سون حضرت جن جي دستخط سان، حزب المرجو بيان ۽ حزب بحر

جي نڪوالة جو بيان - **مريدن جي تلقين جي طريقو**

جيڪو حضرت صاحب مريدن جي تلقين بابت معمول رکيائون سو لفظ
به لفظ زبان گوشتشان مان نڪتل نقل ڪجي ٿو -

مريد کي گوڙا پير اٿي (ادب سان) پنهنجي ويجهو دهر جو امر ڪند اهڙا ان کان
پوءِ تلقين فرمائيندا هئا - اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ رَسُوْلِهِ
سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَبَارَكَ وَسَلَّمَ أَجْمَعِينَ. اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ
اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ وَالتَّوْبُ إِلَيْهِ يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ
وَيَا حَضْرَتَ خَيْرِ النَّاصِحِينَ - ان دينهن کان وٺي جو پيدا ٿيو آهيان انسان جي
خلقت کان هن وقت تائين، ياد خواه و سريل صغيره خواه كبيره گناهين مان

حق اللہ ۽ حق العباد ۽ حق الوالدین ، ظہر خواہ باطن شر کن مان ۽ جیکو کجہ
 موندکان جانی وائی با و لیسر پوی ظاہر نیو آھی - توبہ کیم : توبہ کیم : توبہ کیم !!!
 ۽ دل و جان سان تنہی بارگاہ ۽ واپس آیس ۽ ایمان ۽ اسلام پنہنجی کی نئون ٹوکیا
 مان ۽ چوان تومان آشہد اَن لا اِلهَ اِلَّا اللہُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ سَيِّدَنَا مُحَمَّدًا عَبْدُہُ وَ
 رَسُوْلُہُ ۽ اعلیٰ ۽ متبرک طریق حضرات خواجگان نقشبند بہ قدس اللہ اسرارہم
 منجہ جناب حضرت امام ربانی محبوب سبحانی فردی کاشف اسرار لیس
 الہیانی حضرت شیخ احمد سرہندی قدس اللہ تعالیٰ سیرۃ (کن مریدین کی تلقین کر
 مہن فی اکتفا فرما یند اہل ۽ کن کی مکمل سلسلو قلب ۽ سہا یند اہل) ۽
 جناب عروۃ الوثقی حضرت خواجہ امام محمد معصوم قدس اللہ تعالیٰ سیرۃ ۽ جناب
 قیوم الزمان حضرت خواجہ محمد صبغۃ اللہ قدس اللہ تعالیٰ سیرۃ ۽ جناب امام
 العارفین حضرت خواجہ محمد اسماعیل قدس اللہ تعالیٰ سیرۃ ۽ جناب قطب الانظار
 حضرت خواجہ غلام محمد معصوم قدس اللہ تعالیٰ سیرۃ ۽ جناب مقبول بارگاہ
 احد حضرت خواجہ شاہ غلام محمد قدس اللہ تعالیٰ سیرۃ ۽ جناب قیوم جہان
 حضرت حاجی شاہ محمد صوفی اللہ قدس اللہ تعالیٰ سیرۃ ۽ جناب قطب العارفین
 حضرت حاجی محمد فضل اللہ قدس اللہ تعالیٰ سیرۃ ۽ جناب قطب دوران حضرت
 حاجی شاہ عبدالقیوم سرہندی فاروقی نقشبندی مجددی احرارِ محصومہ
 قدس اللہ تعالیٰ سیرۃ جو مرید بس - رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّکَ اَنْتَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ
 کڈھن پنہنجی توسط واسطہ کی ہنن لفظن سان ذکر فرما یند اہل ان
 موجود شخص جی وسیلی مرید بس ، ہر گھٹو کری ان ساگی سلسلہ قیام کڈھن
 ان کان پوء ہک پل کتر سی مرید کی سندس بی پوی ۽ فرما یند اہل ان تون درید ،
 جیکو ہن طریقہ ۽ داخل نیو آہین ان لاء لانہی آھی تہ نماز ۽ روزہ جی
 ادائیگی کی کوشان رہین ۽ نماز ۽ روزہ جی ادائیگی ۽ سستی ۽ غفلت نہ کریں
 ۽ حتی الامکان بیج وقت نماز باجماعت ادا کج - تو کی کھن بہ حالت ۽ نماز
 قضا نہ کر گھر جی - اتفاق سان اگر نماز قضا بدتی و جی تہ انقی شرمسار تی گھر
 ۽ جلد از جلد ادا قضا ادا کر گھر جی - جیکڈھن راہ خرچ وغیرہ جی طاقت آھی تہ

حج و صراحي ۽ اسلام جي مرڪن مان آهي ادا ڪجي. اهڙي طرح زڪواة جو تاڪيد ڪندا آهن ۽ فرمائيندا آهن ته بغير هم خيال ماڻهو (نا جنس، بد مذھب، جي ملاقات) فاسق، بد عقي، مراءضي ۽ وهابي سان صحبت نه ڪجي، چوندا آهن جي صحبت راءِ قاتل آهي. پڻ فرمائيندا آهن ته سادات، اهل بيت ۽ علماء ڪرام جي عزت پوري پوري بجاءِ اٿڻ گهرجي. خيال ڪرڻ گهرجي ته انهن پن طبق جي عرت کي وارن ٻن ايريه نقصان نه رسي ڇو ته عالم جي عزت حق الله ۽ سادات جي عزت حق ^{الهي} آهي. توکي گهرجي ته صالح علمائن سان ائين ويهين ۽ جيڪي جيئي ٿو دل جي ڪن سان پڌ. ان کان پوءِ فرمايائون ته حقوق الوالدين ۽ پيا سڀ بچا آهن گهرجن ٻين جا حق دل و جان سان پورا ڪجن. جيڪڏهن ٿو ڪنهن جو حق آهي ته اهو جلدي ادا ڪرڻ گهرجي ۽ شرعي حڪمن جي نڪيل ۾ ڪابه سستي ۽ شفقت نه ڪريڻ گهرجي. صبح جي ٺهاري بعد جنهن هنڌ ادا ڪجي. مراقبه ڪرڻ گهرجي ۽ ان جي ترهي آهي. پئي اکون پوئجن. وات بند ڪجي. ٿنڀون ٽنڀن تي رکجن. ڇٽ ڇين تي رکي. مڙهين تي تارون ۽ سان لڳائي. ساڻه پنهنجي وٽ آهر لڳ مان کڻجي. دل مان سڀ خطرا ۽ وسوسا ڪڍي ڇڏجن ۽ ظاهري زبان سان نه بدڪ ٿي زبان ^{سڀا} جو وجه ڪجي. دل ۾ بصري خيال لفظ مبارڪ. الله، الله. گهڻا دفعه چوڻ گهرجي ۽ هن تي ايترو ڪار بند رهجي جو پڪو ٿي وڃي. پڪي ٿيڻ جي علامت (نيتيائي) اها آهي ته سڀني حالتن ۾ خواه ڪم ۾ طبعي يا سواءِ ڪم جي دل ان ڌڪ ۾ مشغول هجي اگرچہ، ڪوشش ڪجي ته دل ان ڌڪ کان غافل ٿئي، غافل ٿي سگهي انهي وقت هي ڌڪ قلب جي ذاتي صفت ٿي ٿو وڃي. جهڙي طرح ٻڌڻ صفت ڪرڻ جي آهي ۽ ڏسڻ صفت آهي آهي. ظاهري آفتن کان سلامتي جي حالت ۾ ڪن ٻڌڻ ۽ اکيون ڏسڻ تي اختيار ڪن ٿيون، اهڙي طرح دل تي اختيار ڌڪ ۾ مشغول ٿي ٿئي. جيڪڏهن الله تعاليٰ جي فضل سان هي حالت جوان حالت کي دعوٰ تصوف جي اصطلاح ۾ ^{پاڌا} ياداشت ٿاچون، حاصل ٿي ته قلب جو ڌڪ پڪو ٿئي. ان کان پوءِ لطيفه روي جي ڌڪ جو طريقو معلوم ڪرڻ گهرجي، ان کان پوءِ لطيفه سري ۾ ساڳي نموني معلوميت رکجي ان کان پوءِ لطيفه خفي ۽ ان کان پوءِ اخفي. ان وقت پاڻ پنهنجن جون به آڱريون

مبارڪ ۽ انهن ۽ وڃن، مرید جي دل جي مٿان رکندا آهن، جيڪا کائي پي جي هيٺان پڻ
 گرین جي وچوٽي ۽ رکيل آهي ۽ ان ڏي متوجه ٿيندا آهن ۽ انکي فلي ڏک سان مامور
 فرمائيندا آهن. اهڙي طرح ٻين لطيفن جا هنڌ انهي وقت ڏيکاريندا آهن مثلاً روي
 ساڄي پي جي هيٺان پڻ آگرين جي وچوٽي ۽ سري کي ساڄي پي مٿان پڻ آگرين تي
 پي، خي "کي کائي پي مٿان ۽ آخو" کي سڀني جي وچ ۾ مقرر ڪيل فرمائيندا آهن. جيڪڏهن
 مرید خواص مان هوندو ته به اهڙي طرح اڪثاف ڪندا آهن. يا جيڪي قدر ان جي
 سمجهه يا طاقت هوندي هئي بيان ڪندا آهن. جيڪڏهن ڪو اهل سلوڪ هوندو هو
 ته ان کي هنن من ڪوردياں کان بعد فرمائيندا آهن ته حذ هن هي پنج لصيفا الله
 تعالیٰ جي فضل سان جاري ٿيا، ان کان پوءِ شروع ڏک سلطان ٿيندو ۽ ان جي
 جاءِ دماغ آهي ۽ يورڊ بدن انسان جو ۽ اهو پي پڻ هي لفظ مبارڪ الله آهي
 جو هڪڙي ئي خيال سار بدن جي سڀني جزن ۾ ڏک جاري ٿئي، ايتري قدر جو هر
 وارجي پاڙ مان جاري ٿئي. ان کان پوءِ "نبي ۽ انبات" جو ڏک شروع ٿيندو
 ۽ اهو ڪلمه طيبه "لا اله الا الله" آهي، ان جو طريقو هي آهي ته لا کي
 پنهنجي ڏن کان شروع ڪري ۽ پنهنجي خيال ۾ اهڙي طرح تصور ڪري ته هن لا
 کي ڏن کان چڪيو آهي ۽ پنجن لطيفن کان لنگهائي مٿي جي چوٽي تائين پهچائي
 ۽ الله کي مٿي کان هيٺ ساڄي ڪلهي تي پهچائي ۽ "الا الله" کي ساڄي ڪلهي
 کان کڻي قلب صنوبري (صنوبر ڏن جي صورت) تي ضرب ڏک، هٿ، اهڙي
 شدت سان جو ان جو اثر سڀني لطيفن ۾ ظاهر ٿئي ۽ هنن خيال جي صورت
 لا معكوس (لا ايتي) نه جي شڪل سان ٿيندي. هن ڏک ۾ ساڄو بند ڪرڻ
 لازمي شرطن مان آهي ۽ مقرر ٿا ٿو پڻ ڏک جي شرطن مان هڪ شرط آهي
 پهرين ساڄو بند ڪري خيال مذکور ڪلمه طيبه ۾ جاري ڪري ۽ تن پيرن تائين
 ڏک کي پهچائي. وري پنجن دفعتن تائين - جڏهن ساڄو گهٽجي نه ساڄو کڻي وري
 ساڄو بند ڪري، اڪي جي عدد تي ڇڏيندو رهي تاذ ڪر جو عدد اڻڪي هنن پيرن تي

له لا معكوس جو صورت هي آهي ۽ ڪلهو مٿي جي چوٽي

۵

جيڪڏهن ايڪيهن ڀيرن تائين ذڪر پڙهڻ بعد به پاڻ ۾ ڪشش، شوق ۽ ڪشف
ڦير و غيرة، جو هن ذڪر تي مرتب ٿوئي، نٿو ڏسي، ظاهر آهي ته ڪنهن به ڪنهن
شرطن ۾ نقصان ٿيو آهي. وري ذڪر کي شرطن جي مراعت سان نئين سر شروع
ڪري. هن ذڪر کي وقوف عددن جي چوندا آهن. هن کان پوءِ مراقبن ۽ دائرن
۾ شروع ٿيندو. تا ڪنهن سعادت منڍ کي الله تعاليٰ خاص پنهنجي فضل سان
منتاز ڪري. حضرت صاحبجن جي تلقين جو طريقو پورو ٿيو.

ڪن مريدن کي سندن حال ۽ چاڻ مطابق سلوڪ جي ادائيگي معامدن جو بيان
لکي ڏيندا هئا. جهڙوڪ طرح مراقب الحروف هڪڙو خط هن ڪتاب جي فصل پٽي جي
آخر ۾ نقل ڪيو آهي. جيڪڏهن مريدن مان ڪنهن کي مراقبه جي حالت ۾ حال ۽
جذبو طاري ٿي ٿيو ۽ تحريرا يا ذڪر کي بلند آواز سان بي اختيار ظاهر ٿي ته ان کان
منتظر و نفرت ڪندڙ، ٿيندا هئا ۽ تاڪيد سان ان کان منع فرمائيندا هئا. سڪن
۽ وقار ۽ استقامت ۽ هميشگي ذڪر طالب جي ڀي پسند ڪندا هئا. تلقين ۽ توجه
کان بعد گهڻي کن هل ٿيو ڪندا هئا. پوءِ سر مبارڪ مٿي کڻي دعا گهرندا هئا. گهڻو
ڪري دعا جي وقت هيءَ آيت ڪريمه **سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ۝**
وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ۝ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ بلند آواز سان پڙهندا
هئا. بيشڪ هن بيان ۾ اسان ڪلام ڊگهو ڪيو آهي، پر هي تفصيل هن مرام ۾ سوچ
ڪندڙ لاءِ فائدن کان خالي نه آهي.

بيان ختمه حضرات خواجگان

قَدْ سَأَلْتُ اللَّهَ تَعَالَى أَنْ يَسِّرَ لِي

جيڪو حضرات صاحب جن جو معمول هو ۽ سفر خواهه حضر ۾ انهي جي هميشگي
مرڪنداهو ۽ اهو هو آهي جو عصر ڏيپهري، جي ٺهڻ بعد حاضر جماعت شا حلقن
ڪندا هئا. پاڪ ڪپڙو وڃا ٿيندا هئا. ٿلهي جنهن ۾ ختمه واريون پٿريون هونديون
هيون ان تي هاريندا هئا ۽ انهن مان هڪ سوايڪيهه پٿريون کڻندا هئا. انهن مان
ايڪيهه پٿريون جدا ڪري باقي هڪ سوجهاعت ۾ ورها ٿيندا هئا. پوءِ سورة فاتحه
ست دفعا ۽ صلوات شريف هڪ سو دفعا پڙهندا هئا. پوءِ اٺان ايڪيهه پٿريون ڀريون

بہ گھٹ کری باقی اٹا سی دفعہ سورۃ اَلَمْ نَشْرَحْ پڑھنا اٹھا۔ پوءِ ساکبہ عدد (ایک) کہ
 اَنْ مَلَائِيْ پور و سَوُ کری، ہرک ہزار دفعہ سورۃ "قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ" پڑھنا اٹھا
 پوءِ ہفت مئی کئی ست دفعہ لَحْمُ يَلٰہ "آخر تائین پڑھی سو دفعہ صلوٰۃ شریف پڑھنا
 اٹھا۔ پوءِ پنج سو دفعہ "لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ" پڑھنا اٹھا، ہر سوچی بعد اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ
 پڑھنا اٹھا۔ پوءِ وری سو دفعہ صلوٰۃ شریف پڑھی پنج سو دفعہ "حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ
 الْوَكِيْلُ" پڑھنا اٹھا۔ ہر سوچی پنیان نِعْمَ الْمَوْلٰی وَنِعْمَ النَّصِيْرُ شامل کھدا اٹھا۔ پوءِ
 ہر سو دفعہ صلوٰۃ پڑھی پنج سو دفعہ "لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ سُبْحَانَكَ وَ اِنِّیْ کُنْتُ مِنَ الظّٰلِمِيْنَ
 پڑھنا اٹھا۔ وری ہر سو دفعہ صلوٰۃ پڑھی دیکھتہین وقت جی گنجائش ہوندی
 تھی تہیج سو دفعہ "يَا حَقُّ يَا قَيُّوْمُ" پڑھنا اٹھا، ہر سوچی آخر یہ بِرَحْمَتِكَ اَسْتَخِيْتُ
 شامل کھدا اٹھا۔ وری پنج سو دفعہ "اَوْضِ اَمْرِيْ اِلَى اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ بِصَدْرِىْ بِالْبَاقِ
 پڑھنا اٹھا۔ وری ہر سو دفعہ صلوٰۃ شریف پڑھی "يَا قَاضِيْ الْحَاجَاتِ" ہر سو دفعہ
 "يَا كَافِي الْمُهْتَمَاتِ" ہر سو دفعہ "يَا كَاشِفَ الْمُسْکَلَاتِ" سو دفعہ "يَا دَافِعَ اَبْلِيَّاتِ" سو
 دفعہ "يَا مُجِيْبَ الدَّعَوَاتِ" سو دفعہ "يَا شَافِيَ الْاَفْرَاضِ" سو دفعہ "يَا اَرْحَمَ الرَّحْمٰنِ
 سو دفعہ پڑھی بس کھدا اٹھا، دعا گھر ندا اٹھا۔ جیکھتہین جمعہ حوت نہین ہوندا
 ہوتہ ایک ہیہ پڑیوں جبکی اگم پئی نکل ہیون انہ ملائی ۳۶۳ دفعہ صلوٰۃ
 تُجِنِّيْنا پڑھنا اٹھا۔ ست نالن مبارک کن کان اگیان د یعنی "يَا قَاضِيْ الْحَاجَاتِ" کان یا
 اَرْحَمَ الرَّحْمٰنِ پڑھنا کان اگ پڑھنا اٹھا، ان کان پوءِ ہفت مئی کئی ختمن جو
 ثواب ہن طریق سان بخشند اٹھا۔ "يَا اللّٰهُ! تُوْن ختمن مبارک کن جو ثواب قبل
 فرمَاء واسطی روح پُرفتح حضرت محمد مصطفیٰ احمد مجتبیٰ صلی اللہ
 عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ۽ سندن اہلیت اطہار ۽ اصحاب کرام ۽ بیگ ہستیون سندن
 تا بعین جی، خصوصاً ثواب ختمہ پھر یون حصرات خواجگان بخشند یہ قدس اللہ
 تَعَالٰی اَسْرَارُہُمْ، حضرت صدیق اکبر کان وئی منہنی فرمندا والد صاحب
 جی روح کی رَسَاء۔ ختمہ بقی جو ثواب حضرت امام ربانی محبوب سبحانی فرید
 حضرت شیخ احمد سرہندی قدس اللہ تَعَالٰی مِرَّ لَکِ رَسَاء۔ ختمہ تین جو ثواب
 حضرت عوث الثقلمین، نجیب الطرفین، سید الجن والد انس سیدنا و مولانا و فرمندا

شیخ عبد القادر جیلانی قدس سرہ تعالیٰ سرہ کی رسائی۔ ختمہ چوتھین جو ثواب حضرت خواجہ خواجگان حضرت امام محمد معصوم قدس سرہ تعالیٰ سرہ کی رسائی۔ ختمہ پنجمین جو ثواب حضرت خواجہ باقی باللہ قدس سرہ تعالیٰ سرہ کی رسائی۔ ختمہ چھٹین جو ثواب حضرت خواجہ مسکین کشتا جناب حضرت خواجہ محمد نقشبند بلاگردان جی روح پر فتوح کی رسائی۔ جمع جی دینھن ختمہ صلوٰۃ تدرجینا جو جیکو پڑھندا هئا ان جی بخشش لاء امر کندا هئا۔ ختمہ ستین جو ثواب بروح خاص الخاص جناب حضرت شفیع الخلائق صلی اللہ علیہ والہ وسلم کی رسائی۔ صلوٰۃ تدرجینا کی هن صیغہ (لفظن) سان پڑھندا هوا۔

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَوةً تُنْجِيْنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ الْأَهْوَالِ وَالْأَفَاتِ وَتَقْضِي لَنَا بِهَا جَمِيعَ الْحَاجَاتِ وَتُظَهِّرُنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ السَّيِّئَاتِ وَتَرْفَعُنَا بِهَا أَعْلَى الدَّرَجَاتِ وَتُبَلِّغُنَا بِهَا أَقْصَى الْغَايَاتِ مِنْ جَمِيعِ الْخَيْرَاتِ فِي الْحَيَاةِ وَبَعْدَ الْمَمَاتِ -

کدھین کدھین لفظ و تکشف عن قلوبنا حجاب الخفاة والخطرات اقض الخایات کان بعد و دائیندا هئا، تدرجینا بناسد جی پڑھندا هئا، فرما ئیندا هئا ته مصنف جی صحیح نسخہ ۱۰ اھری طرح موقوف (بناسد جی) وارد یتو آھی۔ دعایہ هی لفظ استعمال کندا هئا۔ یا اللہ! انھن جی پاک روحن کی نمائندگی ۱۰ شفاعت کدتر آندہ، ۱۰ انھن جی روحن کی وسیلو کیومون، ۱۰ دینی ۱۰ دنیوی مشکلاتن جو حل نون کان هرا ن تو۔ ۱۰ کدھین هن جاء ۱۰ ساگی معن سان بیا لفظ فرما ئیندا هئا۔ هن کان پوء ہی دعا پڑھندا هئا۔

اللَّهُمَّ اقْضِ حَوَائِجَنَا وَحَوَائِجَ مَنْ أَوْصَانَا بِالْدُّعَاءِ وَحَاصِلُ مَقَاصِدِنَا وَمَقَاصِدَ مَنْ أَوْصَانَا بِالْدُّعَاءِ وَلَوْ أَنَّ مَرَادًا يَتَادَرُ أَدَاتِ مَنْ أَوْصَانَا بِالْدُّعَاءِ وَاقْضِ دُيُونَنَا وَدُيُونَ مَنْ أَوْصَانَا بِالْدُّعَاءِ. اللَّهُمَّ لَا سَهْلَ إِلَّا مَا جَعَلْتَهُ سَهْلًا وَأَنْتَ تَجْعَلُ الْحَزْنَ سَهْلًا إِذَا مَا شِئْتَ -

۱۰ هن دعا کی پی پیاز کرار کندا هئا، ۱۰ پیاز پی ۱۰ صلوٰۃ پڑھی هت منھن مبارک قلم ۱۰ ئیندا هئا، ۱۰ شجر و مبارک خالیدی کی کدھین کدھین ختم حضرت خواجگان جی دعایہ

نمیزند هفت - هفت اهو سحر و بور و بکری تو - جنین کتاب بی مقدمه - هر عدد و کین هو
 اهو سحر و هوی آهی - بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خداوند را بحق ستم اعظم	بهر سینه اول و دوم	بهر سینه صدیق اکبر	بسمان و بقاسم و در دیگر
بناه صفدر که از حیدر	که از نیردش و اخلاص	نبود و فضل روزگار	از غر و اخیل ضرب و القار
به آن سر و گلستان نبوت	به آن شمع شبتان فتوت	حسن کرم محض فضل و خیر خواهی	فرد داند و تحت یاد شاهی
بآن نو باده باغ رسالت	بآن یکای میدان بسات	حسین آن نه که در جمع مسجد	سپیدار افواج شهیدان
بآن چشم و چراغ اهل بیتش	که بروی بدمد از آفرینش	علی ابن الحسین آن زین عابد	که بید از غیر ذات بخت آید
بآن کان صفاد مسیح نور	که بود اندر قباب غیر منور	محمد باقر آن کو و مفاخر	که از تحریرش گفتند بافر
حق مجمع البحرین و دار	که شد او را از صدیق و دار	امام صادق و مصدق و حفر	که این دو منصب را داشتند میر
بموسی کش لقب گویند کظم	امام سنت صدر اعظم	بفرزندش علی آن کش خاتم	شده مشهور عالم خاص تمام
بمولودش محمد کو تقی بود	باین او عی آن کو تقی بود	پورش عسکری است حسن نام	که روشن شد ز نورش چشم اسلام
بمهری آن سپه سالار عالم	که منشور امامت راست تمام	بحق جلال بیت اطهار	کلان خور و مرد و زن یکبار
که هر یک کشتی بحر یقیین اند	چه کشتی نگر روی زمین اند	بآن مرست صبا محبت	که بدو خواص درو یا محبت
ز بس عشق از آن قطب نظام	که در این ره نزدیک کسی گام	شریف و الحسن از جام عشقت	که بدشائست افلاح عشقت

خداوند را سطر اسما اعظم	بهر سینه اول و دوم	بهر سینه صدیق اکبر	بسمان و بقاسم و در دیگر
صد تو حیدر که از صفدر	که از نیردش و اخلاص	نبود و فضل روزگار	از غر و اخیل ضرب و القار
دا سطر سر و گلستان نبوت	به آن شمع شبتان فتوت	حسن کرم محض فضل و خیر خواهی	فرد داند و تحت یاد شاهی
دا سطر نو باده باغ رسالت	دا سطر یگانه میدان بسات	حسین سهند شامجه و سجدان	سپیدار افواج شهیدان
دا سطر چشم و چراغ اهل بیتش	جو مسر آهی مد از چمن آفرین	علی ابن الحسین آن زین عابد	که بید از غیر ذات بخت آید
دا سطر محمد باقر و نور	که در کشتی بحر یقیین	محمد باقر آن کو و مفاخر	که از تحریرش گفتند بافر
دا سطر مجمع البحرین و دار	که شد او را از صدیق و دار	امام صادق و مصدق و حفر	که این دو منصب را داشتند میر
دا سطر موسی و آلش و ائمه	بموسی کش لقب گویند کظم	بفرزندش علی آن کش خاتم	شده مشهور عالم خاص تمام
بمولودش محمد کو تقی بود	باین او عی آن کو تقی بود	پورش عسکری است حسن نام	که روشن شد ز نورش چشم اسلام
بمهری آن سپه سالار عالم	که منشور امامت راست تمام	بحق جلال بیت اطهار	کلان خور و مرد و زن یکبار
که هر یک کشتی بحر یقیین اند	چه کشتی نگر روی زمین اند	بآن مرست صبا محبت	که بدو خواص درو یا محبت
ز بس عشق از آن قطب نظام	که در این ره نزدیک کسی گام	شریف و الحسن از جام عشقت	که بدشائست افلاح عشقت

محقق بوعلی آن قطب فائق	نخواجہ یوسف آن عتق الخلاق	بجلا الخاق آل البرہہ تمکین	اسام پیتو بیان در دین
کہ یا نہادہ آن درخشاختر	بجز اندر فدگاہ	بیمبر	بمجد آن شیر البحر فقی
بمکین عزیزان پیر شاج	کہ بر برج برین زوار شاج		بآن خورشید برج غی شاک
ایمیر ستید کوال آن پیر کامل	کہ فکر غیر گزستش در دل		کہ زو شد سنگ حارا زو سارا
پہام الدین والدینا محمد	کہ این راہ بُدی نعت محمد		نہادی نام شاہ نقشبندش
زبس کز وی گرہ از کار شد	خطابش خواہد نکشت شد		بقطب حق علاء الدین عطار
بہ نیری کہ چرخ آہ مقام	از ان یعقوب چرخ گشت		بمجد آن شیر حصار
چہ گویم من ز وصف آن گری	کہ در وصف چنین سفت بجای		مقام خواجہ برتر از گمان است
دلش بگری بہت ز اسرار الہی	از دیک قطره از مہ نامی		نمودی درج امر نہایت
بمجد خواجہ گی کاندہ بدست	در دلیاتی عرفان خواند		کہ کس آنرا میلاند تو دانی
کہ صہبائی محبت راستانی	کہ کس آنرا میلاند تو دانی		نور دیدہ فاروق احمد
بآن ینبوع اسرار نہانی	کہ کس آنرا میلاند تو دانی		ز نورش شد سواد چہ رش
جگویم از کمال اشک چون آب	زہر و صفت کس ایم تر و نوب		چراغ محفل باریک بین
مُعانی نو عملی جو آہی طوف	مُعانی خواجہ یوسف جو عتق الخلاق	واسطی عتق الخاق جو آہی طوف	ہمیت اثر ہر ہر سہ زو دین
کبر کیو کرم از جہد اختر	سوا حکم شریعت حکم بعد	واسطی عتق الخاق جو آہی طوف	وہابی سادہ محض حیر حق
بہ تمکین عزم را پیر شاج	جو برج برین زوار شاج	واسطی خواجہ حصہ سماوی	واسطی آن کتاب برج حق سادہ
امیر ستید کوال آن پیر کامل	کہ فکر غیر گزستش در دل	صد تو پیر پیران بجان	شایستگی حال سواد سماوی
پہام الدین والدینا محمد	کہ این راہ بُدی نعت محمد	ہو بعز خدمت کما بین بر بند	رکیا نی مالوند ہیں شاہ
زبس کز وی گرہ از کار شد	خطابش خواہد نکشت شد	مطابق قطب حق علاء الدین عطار	دین لایہ آکو بوجہ حق سر
بہ نیری کہ چرخ آہ مقام	از ان یعقوب چرخ گشت	واسطی آبروئی پیر حصار	حوار کاپرین سنگار و رتہ حصار
چہ گویم من ز وصف آن گری	کہ در وصف چنین سفت بجای	مرنوب سرگ سہ تو گمان کات	بہ باہر حق کتا نور سہ کات
دلش بگری بہت ز اسرار الہی	از دیک قطره از مہ نامی	مقام خواجہ برتر از گمان است	مہابو جاز بار مولد در تخت
بمجد خواجہ گی کاندہ بدست	در دلیاتی عرفان خواند	واسطی آن پیر پیران بجان	قیو خاتمہ ہر حق سہ حاکم
کہ صہبائی محبت راستانی	کہ کس آنرا میلاند تو دانی	واسطی آن پیر پیران بجان	صد تو پیر پیران بجان
بآن ینبوع اسرار نہانی	کہ کس آنرا میلاند تو دانی	مرنوب سرگ سہ تو گمان کات	مقام خواجہ برتر از گمان است
جگویم از کمال اشک چون آب	زہر و صفت کس ایم تر و نوب	چراغ محفل باریک بین	چراغ محفل باریک بین
مُعانی نو عملی جو آہی طوف	مُعانی خواجہ یوسف جو عتق الخلاق	واسطی عتق الخاق جو آہی طوف	ہمیت اثر ہر ہر سہ زو دین
کبر کیو کرم از جہد اختر	سوا حکم شریعت حکم بعد	واسطی عتق الخاق جو آہی طوف	وہابی سادہ محض حیر حق
بہ تمکین عزم را پیر شاج	جو برج برین زوار شاج	واسطی خواجہ حصہ سماوی	واسطی آن کتاب برج حق سادہ
امیر ستید کوال آن پیر کامل	کہ فکر غیر گزستش در دل	صد تو پیر پیران بجان	شایستگی حال سواد سماوی
پہام الدین والدینا محمد	کہ این راہ بُدی نعت محمد	ہو بعز خدمت کما بین بر بند	رکیا نی مالوند ہیں شاہ
زبس کز وی گرہ از کار شد	خطابش خواہد نکشت شد	مطابق قطب حق علاء الدین عطار	دین لایہ آکو بوجہ حق سر
بہ نیری کہ چرخ آہ مقام	از ان یعقوب چرخ گشت	واسطی آبروئی پیر حصار	حوار کاپرین سنگار و رتہ حصار
چہ گویم من ز وصف آن گری	کہ در وصف چنین سفت بجای	مرنوب سرگ سہ تو گمان کات	بہ باہر حق کتا نور سہ کات
دلش بگری بہت ز اسرار الہی	از دیک قطره از مہ نامی	مقام خواجہ برتر از گمان است	مہابو جاز بار مولد در تخت
بمجد خواجہ گی کاندہ بدست	در دلیاتی عرفان خواند	واسطی آن پیر پیران بجان	قیو خاتمہ ہر حق سہ حاکم
کہ صہبائی محبت راستانی	کہ کس آنرا میلاند تو دانی	واسطی آن پیر پیران بجان	صد تو پیر پیران بجان
بآن ینبوع اسرار نہانی	کہ کس آنرا میلاند تو دانی	مرنوب سرگ سہ تو گمان کات	مقام خواجہ برتر از گمان است
جگویم از کمال اشک چون آب	زہر و صفت کس ایم تر و نوب	چراغ محفل باریک بین	چراغ محفل باریک بین

منہ سجدہ کرکہ داند از نغایت | رگاہ بیکس با نقش بالین | بہر دودیدہ آن غوث قیوم | سعید و عروۃ الوثقیٰ محصور
حضرت قیوم زمان (حضرت خواجہ عبد القیوم جان قدس سرہ) کی خدمت اکرن سات
تعمدۃ المقامات تہی حاشیہ فی کبکب آہی و منہما قدس سرہا حضرت شیخ عبد اللہ
قدس سرہ و منہ اسید نور محمد البدایہ و منہ مولانا شمس الدین حبیب اللہ جان جانا
منظہر و منہ الشیخ عبد اللہ الدہلوی المشہور بہ غلام علی شاہ قدس سرہ اللہ
أسررہ و منہ الشیخ خالد البخاری الشامی صاحب ہن نظم مبارک رحمہم اللہ تعالیٰ اجعین
یہی حضرت خاتون الرحمۃ خواجہ محمد سعید قدس سرہ کی حضرت خواجہ محمد
محصور عروۃ الوثقیٰ قدس سرہ کا تہی حضرت شیخ عبد اللہ قدس سرہ کی ہدیو
یہ ان کا تہی نور محمد بدایہ و ان کا تہی مولانا شمس الدین حبیب اللہ جان جانا
منظہر و ان کا تہی شیخ عبد اللہ دہلوی مشہور حضرت غلام علی شاہ قدس سرہ اللہ
أسررہ و ان کا تہی شیخ خالد بخاری شامی صاحب ہن نظم مبارک جو سال بدست
بہن سہی فی رحمہ کری - ان بعد ہی چار بیت حضرت صاحب جن جاکبکب آہن -

جاٹ گرجی تہ مولانا خالد حواصل شجر و ہی آہی

شیخ عبد اللہ خان نجم ثاقب | خواجہ عابد الاما قیوم | بسیف الدین شہ نور محمد | بتسمیٰ حبیب اللہ اسید
بہر برما کہ بست اند زمیں | بدایت حضرت دانتہا بش | نشد جز ندگی آرام گاہش | ازان شد نام عبد اللہ
راضی اللہ تعالیٰ عنہم اجعین

شجرہ اساجو حضرت صاحب صاحب جن پترہند اہٹا ہی آہی -

بقیوم الرمان صبتہ اللہ | کہ از اسرار عرفان بود آگاہ | بفطرب اہل عرفان شاہ نجمہ | کہ اسماعیل امیر کامل آمد
شیخ دین علام شاہ معصوم | کہ بہ معصوم تانی گشت موسوم | شیخ کوکب را غلام ہست | ار نرد خواجگی اور تمام ہست
بشاہ کو حق آگاہ آمد | ار ان نامش صفی اللہ آمد | بفضل اللہ چراغ اہل ایمان | بہنگ بچہ عرفان و ایمان
بشاہی کو ضیائی حق و دین بود | امام رہنمایان یقین بود

حبیب اللہ جان جانا بلدی ہی کی | کہ ہی سگاہ بیکس بالین | معالی اکرن منقوش قیوم | سعید و عروۃ الوثقیٰ محصور
مطابق محمد الحسن اہو ساور | مہاوی خواجہ علی منظر معصوم | مہاوی خواجہ سیف الدین شہ نور محمد | مہاوی خواجہ حبیب اللہ اسید
مہاوی بیرو شاہی حریف نور محمد | مہاوی بندہ بچہ نغاب | خاصہ ندگی بہو آرام ان ہی | ان کی سبک نامو عبد اللہ
مہاوی قیوم الرمان شاہ صبتہ | جو معرندہ جی از ہر حد ہو | مہاوی اہل معرفت جی فطرب شاہ نجمہ | مہاوی خواجہ سیف الدین شہ نور محمد
مہاوی دیر جی شیخ علا شامی محصور | جو معصوم تانی شامی آہی | مہاوی شیخ جی حبیب اللہ اسید | مہاوی خواجہ سیف الدین شہ نور محمد
مہاوی خواجہ سیف الدین شہ نور محمد | ار کہی سبک نامو صوفی اللہ | مہاوی فضل اللہ خواجہ اہل ایمان بود | مہاوی خواجہ سیف الدین شہ نور محمد
مہاوی خواجہ سیف الدین شہ نور محمد | مہاوی خواجہ سیف الدین شہ نور محمد | مہاوی خواجہ سیف الدین شہ نور محمد | مہاوی خواجہ سیف الدین شہ نور محمد

عقی بیت پیش حصرت صاحب جن جی هفت اکرن ساں حاشید	شیخ ماکہ لود اندر زمانہ	فرخ خاندان خواجہ محصور	خاتم الاولیاء عبد قیوم
بفرقان و ملائکہ صفحا	بسماء و سوا و کتھا	نخیل انبیا شاہان عالم	بطیبہ و بکجہ عرش اعظم
سعدان و سیدان جہاں	وسیلہ اولیا و اقفا	محی غوث اعظم پیر میران	امام الاولیاء محبوب سہیل
لغہ القادرش کردی مفر	چو کھر و بر نمودینس منجر	چو نور دبدہ احسن حسین	یزیر پاشا قطب خاققین
سگ درگاہ اور امن غلام	فدائی روح پاکش جسم حاکم	رسول اللہ عنہم احبین	
ہر مہر فید باقی نظم مولا نا خالدا	غریب و بیکسم برمن پنج	ڈانھن رجوع تی فرما بائون	
یو کس شکستہ سود تو نکشا	بہر کس کو کرم کرد نگا ہے	درے بکٹی از خوشودی خوش	برائین سرگشتہ مجبور درویش
دو عالم را نمی منجی بکا ہے	بر رحمت دشمن ہم بردی ما	ز بکر کو قبو صفت گشت یزا	دعین ملکوت برائین عزیزا
بریران و بکن حل مشکل ما	راعمال بد خو و ترسار	زس ہرگز نشہ کاری کیا	گہ زان سان کہ دو گفتن نیاید
نہ طاعت فی زبان عدو	بیا سر و میرس از کار حاکم	جو بر خو بنیم از بس شرمساری	بد و زح خوشتر از شکاری
نہ رسوائی نیز دانتقام	جہ می اندیشم اردو یا کجی	اگر نہ بس ستم بر خوش کرد	قباسہائی از حد بیش کرد
خوشم با ایں ہمہ تفصیل عہودت	مہر شد اساکو ہٹواندیش	نہ محض فصل فی امیدوارم	تو خود فرمودہ آمرزگارم
بحر معرفت و دریگا کہ	نہ امعاء و سوا و کتھا	فرخ خاندان خواجہ محصور	خاتم الاولیاء شہ عبد قیوم
بفرقان و ملائکہ صفحا	وسیلہ اولیا و اقفا	دعین انشاء شاہا عالم	بطیبہ و بکجہ عرش اعظم
مہای جہلہ سہد و اصحا	جد و جہر و کلمہ	طغیر عوت اعظم و میرا	امام الاولیاء مطہر و سہیل
سعد القادرش کردی مفر	عربہ بکس عیال کوئی	مالی نور دبدہ احسن حسین	سعدین پندہ شاہ قطب خاققین
نہ پاشا سر و جہاں	کشتن ای کجی تو کئی نظر	سعد سرور گاہیو ما اہیا غلا	ہفت مہر کی بود از نرنگہ دل
حل مشکلا ما کو سوا و نجی	رحمت جو فطر و نور	بطیبی رضامندی و بہر کو	بطیبی کرم جو کرم طریو عریبان
ہو کی سچھی تو پیوہن کربو	بہن عیال بد گاہ سہار	بحر طغیر کان فی اریز	گہ گاہ اہیا شہسار آہیا
کر خلد مولا و منکر مندم	تو ن بخش کرم تو کاخا	یتو مرنگانہ آہر گر کو چو کو	پاشا دد سرخ تو بہر مگر آمد
نہ طاعت نہ عباد و عطا	دشاو تو سیندہ حد و را	بائی جہاں دشاو اندر سہا	بد کاخ سدا سدا کرم
سوا رسوائی نہ پیوہن اشفا	کنا ہن وقت جی تنگی سبب ہن بیان	کٹور پاشا پشور استم	کنا ہن وقت جی تنگی سبب ہن بیان
اھن اوٹاں ہوندا پاشا دد	کنا ہن وقت جی تنگی سبب ہن بیان	عظت سہی فضل جو اہیا امید	کنا ہن وقت جی تنگی سبب ہن بیان

بيان النهن د عاش حو جبكي حضرت صاحب جن جون مرتب كيل شهر ٥

سندن هت اكر نكيل ورد وظيفن جي مجموعن مداخل كيل نهن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى
مَتَّى الْمُرْسَلِينَ أَسْتَغْفِرُكَ رَبِّ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ
الْحَكِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَغَيْرَاتِهَا مَغْفِرَتِكَ وَالْقِيَامَةِ
مِنْ كُلِّ بَرٍّ وَتِلْكَ السَّلَامَةِ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ وَالْعِصْمَةَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ لَا تَدْعُنِي ذَنْبًا
إِلَّا غُفِرَتْهُ وَلَا هَتَا إِلَّا فَرَجْتَهُ وَلَا حَاجَةَ إِلَّا قَضَيْتَهَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا وَبِرًّا طَيِّبًا وَعَمَلًا مُنْقَبِلًا اللَّهُمَّ اهْدِنِي لِمَا
لَا خَسَالَ فِيهِ لِيَصِلَ إِلَيْهَا إِنَّتَ وَاهْدِنِي لِأَحْسَنِ الْأَخْلَافِ لَا يَهْدِي
لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ وَلَا تَصْرِفْ عَنِّي سَبِيلَهَا إِلَّا أَنْتَ اللَّهُمَّ اعْنِي عَلَى ذِكْرِكَ وَتَسْكُرِكَ
وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ سَأَلْتَنَا مَا لَا لِمَلِكَةٍ إِلَّا بِكَ فَأَعْظَمْنَا مِنْهَا مَا يُرْضِيكَ
عَبَّ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ أَنَا شَهِيدٌ أَنَّكَ الرَّبُّ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ اللَّهُمَّ
رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ أَنَا شَهِيدٌ أَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ
اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ أَنَا شَهِيدٌ أَنَّ الْعِبَادَ كُلَّهُمْ إِخْوَةٌ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَرَبَّ
كُلِّ شَيْءٍ اجْعَلْني مُخْلِصًا لَكَ وَأَهْلِي فِي كُلِّ سَاعَةٍ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْجَلَدِ
وَالْإِكْرَامِ أَسْمَحْ وَاسْتَعْبُ اللَّهُ أَكْبَرُ الدُّعَاءِ اللَّهُ تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْ
اللَّهُ أَكْبَرُ الْأَكْبَرُ حَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ
عِصْمَةُ أَمْرِي وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي
إِلَيْهَا مُنْقَلَبِي وَمَعَادِي وَأَخِيفْ مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي وَلَوْ قُبِلَ إِذَا كَانَتْ الْوَفَاتُ
خَيْرًا لِي وَاجْعَلْ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ وَاجْعَلْ الْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ
شَرٍّ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ صَبْرًا فِي أَسْبَابِ دَائِمَاتِي فِي حُسْنِ خَلْقٍ وَجَاهَةٍ
تَبْتَغِيهَا فَلَاحٍ وَرَحْمَةً مِنْكَ وَعَافِيَةً وَمَغْفِرَةً مِنْكَ وَبِرًّا مِنْكَ اللَّهُمَّ
رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَظَلَّتْ وَرَبُّ الْأَرْضِينَ وَمَا أَفَلَتْ وَرَبُّ الشَّيْءِ
وَمَا أَصْلَتْ كُنْ لِي جَارًا مِنْ شَرِّ خَلْقِكَ لِجَبْرَتِ أَنْ يَفْطَحَ عَلَيَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ

وَأَنْ يَطُوعَ جَارِكَ وَنَارِكَ أَسْأَلُكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ لَبَّيْكَ - اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَا سُبُوحَ
 لَكَ لَبَّيْكَ وَسُجُودِيكَ وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ وَمِنْكَ وَالْيَكُ اللَّهُمَّ مَا قُلْتَ مِنْ قَوْلٍ
 أَوْ حَلَفْتَ مِنْ حَلْفٍ أَوْ نَذَرْتَ مِنْ نَذْرٍ فَمَشِيَّتُكَ بَيْنَ يَدَيِ ذَاكَ كُلِّهِ مَا
 كَانَ وَمَا لَمْ تَنْشَأْ لَا يَكُونُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ أَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
 اللَّهُمَّ مَا صَلَّيْتُ مِنْ صَلَاةٍ فَعَلَى مِنْ صَلَّيْتُ وَمَا لَعَنْتُ مِنْ لَعْنٍ فَعَلَى مِنْ لَعَنْتُ
 أَنْتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَكَّلْتُ مُسْلِمًا وَإِنِّي بِالصَّالِحِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَخُوذُ
 بِطَرِيقِ الْغِنَى وَمَذَلَّةِ الْفَقْرِ يَا مَنْ وَعَدَ قَوْفِي وَأَوْعَدَ فَعَلَى غَيْرِ لِمَنْ ظَلَمَ وَابْتَدَأَ
 مِنْ لَا يَبْصَرُهُ مَحْصَنِي وَيَسْتَرْجِي طَاعَتِي هَبْ لِي مَا يَسُرُّكَ وَأَعْفِ لِي مَا لَا يَنْصُرُكَ
 اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أُضَلَّ أَوْ أَذِلَّ أَوْ أَذَلَّ أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أَظْلَمَ أَوْ أَجْهَلَ
 أَوْ يُجْهَلَ عَنِّي اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَسْأَلَةِ وَخَيْرَ الدَّعَاءِ وَخَيْرَ التَّجَاتِ
 وَخَيْرَ الْعَمَلِ وَخَيْرَ الثَّوَابِ وَخَيْرَ الْعِيَّةِ وَخَيْرَ الْمَنَابِتِ وَتُسَبِّحُنِي وَتَقُولُ مَرَارَتِي
 وَتَحِقُّ أَيَّامِي وَارْتَحُ دَرَجَتِي وَتَقْبَلُ صَلَاتِي وَاعْفُ خَطِيئَتِي وَأَسْأَلُكَ الدَّرَجَاتِ
 الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ آمِينَ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ نَوَاحِلَ الْخَيْرِ وَخَوَاصَّهُ وَحَوَامِعَهُ
 وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ وَطَاهِرَهُ وَبَاطِنَهُ وَالدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ آمِينَ اللَّهُمَّ
 وَتَحَنَّنْ مِنَ النَّارِ وَأَسْأَلُكَ مَغْفِرَةً بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْمَنْزِلِ وَالصَّلَاةِ مِنَ الْجَنَّةِ
 آمِينَ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَلَا صَاقِنَ النَّارِ سَالِمًا وَأَنْ تُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ مِنَّا
 اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا آتَى وَخَيْرَ مَا فَعَلَ وَخَيْرَ مَا عَمِلَ وَخَيْرَ مَا بَصُرَ وَخَيْرَ
 مَا ظَهَرَ وَالدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ آمِينَ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَرْتَفِعَ ذِكْرِي
 وَتَضَعِ رُؤْيِي وَتُصَلِّحَ أَمْرِي وَتُطَهِّرَ قَلْبِي وَتُخَصِّنَ فَرْجِي وَتُنَوِّرَ لِي فِي قَبْرِي
 وَتُخَفِّرَ لِي ذَنْبِي وَأَسْأَلُكَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ آمِينَ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ
 أَنْ تَبَارِكَ لِي فِي سَمْعِي وَفِي بَصَرِي وَفِي رُوحِي وَفِي خَلْقِي وَفِي خَلْقِي وَفِي خَلْقِي
 وَفِي مَمَاتِي وَفِي عَمَلِي - اللَّهُمَّ وَتَقْبَلْ حَسَنَاتِي وَأَفْعَلْ سَيِّئَاتِي وَأَسْأَلُكَ الدَّرَجَاتِ
 الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ آمِينَ - اللَّهُمَّ أَحْمِلْ أَوْسَمَ رِزْقِكَ عَلَيَّ عِنْدَ كِبَرِ سِنِّي وَاقْطَعْ
 عَمْرِي يَا مَنْ لَا تَسْرَهُ الْعَيُّونُ وَلَا تَخَالِطُهُ الضُّوْنُ وَلَا يَصِفُهُ الْوَاصِفُونَ
 وَلَا تَعْيِرُهُ لُحَادِثُ وَلَا يَحْشَقُ الدَّوَابُّ يَعْلَمُ مَنَاقِبَ الْجِبَالِ وَمَكَائِلَ الْبَحَارِ

وَعَدَدَ قَطْرِ الْمَطَارِ وَعَدَدَ وَرَقِ الْأَشْجَارِ وَعَدَدَ مَا أَظْلَمَ عَلَيْهِ لَيْلٌ وَأَشْرَقَ
 عَلَيْهِ نَهَارٌ وَلَا تَوَارِي مِنْهُ سَمَاءٌ وَمَاءٌ وَلَا أَرْضٌ وَأَرْضًا وَلَا جَبَلٌ وَلَا قَعْرَةٌ
 وَلَا جَبَلٌ مَا فِي وَعَمَّا أَجْعَلُ خَيْرٌ عَمِّي أَخِرُهُ وَخَيْرٌ عَمِّي خَوَاتِمُهُ وَخَيْرٌ أَيْمِي
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَا وَلِيَّ الدُّسَلَامِ وَأَهْلِيهِ نَبِّئْنِي بِهِ حَتَّى أَلْفَاكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي
 صَبُورًا وَاجْعَلْنِي مُسْكِرًا وَاجْعَلْنِي فِي عَيْنِي صَغِيرًا قِيَامِي أَعْيُنَ النَّاسِ كَبِيرًا
 اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا وَرِزْقًا حَلَالًا طَيِّبًا يَا مَنْ
 ظَهَرَ الْجَمِيلُ وَسَارَ الْقَبِيحُ يَا مَنْ لَا يُؤْخَذُ بِالْجَرِيرَةِ وَلَا يَهْتَدَى الْبُذْرُ يَا
 عَظِيمَ الْعَفْوِ يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ يَا وَاسِعَ الْغُفْرَةِ يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَةِ
 يَا صَاحِبَ كُلِّ نَجْوَى يَا مُنْتَهَى كُلِّ شَكْوَى يَا كَرِيمَ الصَّفْحِ يَا عَظِيمَ الْمُنِّ
 يَا مُبْتَدِئَ النِّعَمِ قَبْلَ اسْتِحْقَاقِهَا يَا رَبَّنَا يَا سَيِّدَنَا يَا مَوْلَانَا يَا غَايَةَ
 رَغْبَتِنَا أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا إِلَهَ أَنْ لَا تَشْوَى خَلْقَ النَّارِ لَمْ تُدْرِكْ
 ذَهَبَتْ فَلَكَ الْحَمْدُ عَظُمَ حِلْمُكَ فَعَفَوْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ بَسُطْتَ يَدَكَ
 فَأَعْطَيْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ رَبَّنَا وَجْهَكَ أَكْرَمَ الْوُجُوهِ وَجَاهُكَ أَفْضَلُ الْجَاهِ
 وَعَظِيمَتُكَ أَشْرَفُ الْعِظَمَاءِ وَأَهْنَاهَا تَطَاعُ رَبَّنَا وَشَكَرُوا تَعَصُّ رَبَّنَا
 فَتَحَفَّرُوا وَخِيبَ الْمُضْطَرَّ وَنَكْشِفِ الضَّرَّ وَتَشْفِ السَّقِيمَ وَلَا يَجْزِي بِإِلَّاكَ
 أَحَدٌ وَلَا يَبْلُغُ مِدْحَتِكَ قَوْلٌ قَائِلٌ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ
 وَرَحْمَتِكَ فَإِنَّهُ لَا يَمْلِكُهَا إِلَّا أَنْتَ رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا الْخَلَا - اللَّهُمَّ اعْصَمْنِي
 مِنْ نَوَى الْفِتَنِ وَعَافِنِي مِنْ جَبِيحِ الْمُخَنِ وَأَصْلِحْ لِي مَا ظَهَرَ وَمَا بَطَنَ وَتَقَي
 قَلْبِي مِنَ الْخَفْدِ وَالْخُسْدِ وَالْعُجْبِ وَالْكَبرِ وَالرَّيَاءِ وَالْعَقْلَةِ وَلَا تَجْعَلْ عَلَيَّ تَبَا
 لَا خَيْرَ - اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِمَّنْ لَزِمَ مِلَّةَ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 وَعَصَمَ حُرْمَتَهُ وَأَعَزَّ كَلِمَتَهُ وَحَفِظَ عَهْدَهُ وَذَمَّتَهُ وَنَصَرَ حَرْبَهُ وَدَعَاؤُهُ
 وَكَثُرَ تَابِعِيهِ وَفِرْقَتُهُ وَوَأَقْرَبُ مَرْنِهِ وَلَمْ يُخَالِفْ سَبِيلَهُ وَسُنَّتَهُ - اللَّهُمَّ
 إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلَكَ مِنْهُ سَيِّدُنَا مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيِّكَ وَرَبِّكَ
 وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا سَأَعَاذَكَ مِنْهُ سَيِّدُنَا مُحَمَّدٌ نَبِيِّكَ وَرَسُولُكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَدَامَا لَا تَشْرِي صَفْحًا عَنْ رَأْسِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا سَأَلَ سَيِّدَنَا مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَحْمَةً مِنْ رَبِّهِ
 بَعْضُ - حَصْرًا - رَأْسِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا سَأَلَ رَأْسَهُ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلَكَ مِنْهُ سَيِّدُنَا مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيِّكَ وَرَبِّكَ

اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي مِنْ نَرَمَائِي هَذَا وَاجْعَلْ الْفِتْنِ وَتَطَاوُلِ أَهْلِ الْجَرَّةِ عَلَى
 وَأَسْتَضْعَافِهِمْ أَيَّامِي - اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْكَ فِي عِبَادَتِكَ مَسْبُوعًا وَجِدْ رَحْمَتِي مِنْ
 حَبِيبِ حَقِيقَتِكَ حَتَّى تَهْلِكَ أَجَلِي مُعَافِي - اللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ الْأَشْيَاءِ
 إِلَيَّ وَاجْعَلْ خَشْيَتَكَ أَخْوَفَ الْأَشْيَاءِ عِنْدِي وَاقْصِرْ عَنِّي حَاجَاتِ الدُّنْيَا
 بِالشَّوْقِ إِلَى لِقَائِكَ وَإِذَا أَفْرَسْتَ أَعْيُنَ أَهْلِ الدُّنْيَا مِنْ دِيَارِهِمْ قَاصِرُ عَيْنِي
 مِنْ عِبَادَتِكَ - اللَّهُمَّ ائْتِمَّ بِمَسَامِعِ قُلُوبِي لِذِكْرِكَ وَارْزُقْنِي طَاعَتَكَ وَطَاعَةَ
 رَسُولِكَ وَعَمَلًا بِكِتَابِكَ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِغُفْلِ الْأَهْلِ وَالْمَوْلَى وَأَعُوذُ
 بِكَ أَنْ بَدْعُو عَمَلِي رَحِمَةً قَطَعْتُمَا - اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِمَّنْ تَوَكَّلَ عَلَيْكَ فَكَفَيْتَهُ
 وَأَسْتَهْدَكَ لَكَ فَهَدَيْتَهُ وَأَسْتَنْصِرُ بِكَ فَتَنْصُرْتَهُ - اللَّهُمَّ اجْعَلْ وَسْوَاسَ
 صَدْرِي خَشْيَتَكَ وَذِكْرَكَ وَاجْعَلْ هَمِّي وَهَوَايَ فِيهَا حُبًّا وَتَهْمِي
 اللَّهُمَّ بَارِكْ لِي فِي الْمَوْتِ وَفِيهَا بَعْدَ الْمَوْتِ - اللَّهُمَّ لَا تُؤْمِنَا مَكْرَكَ
 وَلَا تَسِينَا ذِكْرَكَ وَلَا تَهْلِكْ عَنَّا سِتْرَكَ وَلَا تَجْعَلْنَا مِنَ الْخَافِلِينَ - اللَّهُمَّ
 إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ ضَيْقِ الدُّنْيَا وَضَيْقِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَيْكَ رَبِّي فَحَبِّبِي وَفِي
 نَفْسِي لَكَ مَدِينَتِي وَفِي أَعْيُنِ النَّاسِ تَعْظِيمِي وَمِنْ سَيِّئِ الْأَخْلَاقِ فَحَبِّبِي
 أَعُوذُ بِرَحْمَتِكَ مِنْ سَخَطِكَ وَبِعَاقِبَتِكَ مِنْ عِقَابِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ
 لَا أُحْصِي تَسَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا تَشِئْتَ عَمَّا لِنَفْسِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ إِلَّا إِلَيْكَ
 وَمِنْ الدَّلَالَةِ إِلَّا لَكَ وَمِنْ الْخَوْفِ إِلَّا مِنْكَ وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أَقُولَ زُورًا أَوْ أَغْشِيَ خَوْفًا
 أَوْ أَكُونَ بِكَ مَعْرُورًا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شِمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ وَغُصَالِي الدَّاءِ وَخِيَابِ
 السَّرَّاءِ وَزَوَالِ النِّعَةِ وَخَوَالِ الْعَافِيَةِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَأَعُوذُ بِكَ
 مِنَ الْعُجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْهَرَمِ وَالْمَخْرَمِ وَالْمَآلِمِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ نَارِ مَا عَمِلْتُ وَمِنْ
 مَا لَمْ أَعْمَلْ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ وَخَوَالِ عَافِيَتِكَ وَفُجَاءَةِ نَفْسِكَ
 جَمِيعِ سَخَطِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَبِعَوْنِكَ وَأَعُوذُ
 بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَسُلْطَانِكَ الْقَدِيمِ وَأَسْأَلُكَ الْعَظِيمَ وَتَوَكَّلُ بِكَ الْخَبِيرَ
 الرَّحِيمَ وَكَلِمَاتِكَ الْقَدِيمَ مِنْ شَرِّ كُلِّ دَبِّ اسْتَحَقَّتْ بِهِ عُصْبَتِكَ وَأَعْرَاضُكَ
 وَتَهْلِكَ وَإِطْرَادُكَ يَا غَفُورَ الْبَطِيفِ يَا رَحِيمَ بَحَاةِ سِتْرِ نَا حَمْدُكَ يَا مُجِدِّ صَلَاتِ اللَّهِ عَلَيْكَ

وَسَلِّمْ وَسَلِّمْ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ. اللَّهُمَّ كَمَا صُنْتَ وَجْهَهُ عَنْ
 سُرُجٍ وَغَيْرِكَ فَصُنْ وَجْهِي عَنْ كُلِّ مُسْئَلَةٍ غَيْرِكَ سِرِّهِمْ يَا رَحِمَ الرَّاحِمِينَ
 اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفَافَ وَالْهُدَى وَالسُّقَى وَالْعَفَافَ وَالْغِنَى رَبِّ أَعْيُنِي وَلَا تَفْنِ
 عَلَيَّ وَالنُّصْرَةَ وَلَا تَنْصُرْ عَلَيَّ وَأَمْكُرْ لِي وَلَا تَمْكُرْ عَلَيَّ وَأَهْدِ لِي وَيَسِّرْ لِي الْهُدَى
 لِي وَالنُّصْرَةَ عَلَيَّ مِنْ بَعْدِي عَلَيَّ رَبِّ اجْعَلْ لِي ذِكْرًا لِلَّهِ شُكْرًا لِلَّهِ رَهْبًا
 لَكَ مِطْوَعًا لَكَ مَحَبَّةً لَكَ أَوْ أَهْلًا قَبِيلاً رَبِّ تَقَبَّلْ تَوْبَتِي وَأَغْسِلْ حَوْبَتِي وَأَجِبْ دُعَايَ
 وَنَيْتَ حُجَّتِي رَبِّ سَلِّمْ لِي سَائِي وَأَسْأَلُكَ سَجْدَةً صَدْرِي. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْقُوَّةَ فِي
 الْقَضَاءِ وَنُورَ الشَّهَادَةِ وَعَبَسَ السُّعْدَاءِ وَمَوَافَقَةَ الْأَنْبِيَاءِ وَالنُّصْرَةَ عَلَى الْأَعْدَاءِ
 وَالْعَوْدَ بِكَ مِنْ جَهْدِ الْبِلَاءِ وَدَرْكِ الشَّقَاءِ وَسُوءِ الْقَضَاءِ وَشِمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ وَعُضْلَ
 الدَّاءِ وَحَبْطَ الرَّجَاءِ وَزَوَالِ النِّعْمَةِ وَغَوَلَ الْعَاقِبَةِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ
 الْعَبْدِ وَنُورِ الصَّدْرِ وَشَنَاتِ الْأَمْرِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ السَّائِلِينَ عَلَيْكَ
 فَإِنْ يَسْأَلُ عَلَيْكَ حَقًّا أَيْمَانًا أَوْ مَلِكًا مِنْ أَهْلِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَقَبَّلَتْ دُعَوْتَهُمْ وَتَحَبَّبَ
 دُعَاؤُهُمْ أَنْ تُشِيرَكَ لِي فِي صَالِحِ مَا بَدَعُونَكَ فِيهِ وَأَنْ تُشِيرَكَ لِي فِي صَالِحِ مَا لَدَعُونَكَ فِيهِ وَأَنْ
 تُعَافِيَا رَأَاكُمُ وَأَنْ تَقَبَّلَ مِثْلَ مِنْهُمْ وَأَنْ تَجَاوَزَ عَنَّا وَعَنْهُمْ فَأَنَا أَمَّا مَا أَسْأَلُكَ
 وَأَتُحِبُّكَ الدُّعَا فَكَأَنَّكَ مَعَ الشَّاهِدِينَ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ إِيْمَانًا دَائِمًا وَقَلْبًا خَاشِعًا
 وَبَقِيَّةً صَادِقَةً وَأَسْأَلُكَ دِينًا دَائِمًا وَأَسْأَلُكَ الْعَاقِبَةَ مِنْ كُلِّ بَلِيَّةٍ وَأَسْأَلُكَ دَوَامَ الْعَافِيَةِ
 وَأَسْأَلُكَ الشُّكْرَ عَلَى الْعَافِيَةِ وَأَسْأَلُكَ الْغِنَى عَنِ النَّاسِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِي
 لَسْتُ مِنْهُ لَمْ عُدْتُ بِهِ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِي مَا عَظَمْتُكَ مِنْ نَفْسِي تَمَّ الْوُفُؤُ لَكَ بِهِ وَأَسْتَغْفِرُكَ
 لِي بِحَقِّ النَّبِيِّ تَقَوُّيْتُ بِهَا عَلَى مَعْصِيَتِكَ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِي كُلِّ خَيْرٍ أَرَدْتُ بِهِ وَخَيْرِكَ
 دَخَلَ طَبْعِي بِهِ مَا لَيْسَ لَكَ وَأَسْأَلُكَ أَنْ تَحْجَلَ كُلَّ قَضَاءٍ لِي خَيْرًا وَأَسْأَلُكَ مَا نَصَبْتَ
 لِي مِنْ أَمْرٍ أَنْ تَحْجَلَ عَاقِبَتُهُ رَشَدًا. اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي تَمَامَ الْوُضُوءِ وَتَمَامَ الصَّلَاةِ
 وَتَمَامَ رِضْوَانِكَ. اللَّهُمَّ ارْزُقْ عَيْنِي ثِقَلَ الْكَوْثَرِ وَالْأَحْبَالَ الْبَقِيَّةَ الْفَصْ طَهْرِي
 اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي الْإِحْلَاصَ وَالْحُضُورَ فِي طَاعَتِكَ وَالشُّوْرَ وَالذُّوقَ فِي عِبَادَتِكَ اللَّهُمَّ
 اجْعَلْنَا هَادِينَ مُهْتَدِينَ غَيْرَ ضَالِّينَ وَلَا مُضِلِّينَ سِلْمًا لَا دُولًا لِيَا بَابَكَ وَحَرًّا لَا أَعْدَاءَكَ
 حُبُّ بِحَبِّكَ مِنْ أَجَلِكَ وَلَعَادِي وَعَادِي بِكَ مِنْ خَالِفِكَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ سِرِّي فِي خَيْرٍ

مِنْ عِلَادِنِي وَاجْعَلْ عِلَادِيَّتِي صَالِحَةً - اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ عِبَادِكَ لِلْمُسْتَحْسِنِ
 الْغَيْرِ الْمُحْتَجِّينَ الْوَقْدَ الْمُتَقَاتِلِينَ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَبِأَمْرِكَ الْعَظِيمِ
 مِنَ الْكُفْرِ وَالْفَقْرِ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّاكِّ فِي الْحَقِّ بَعْدَ الْبَقِيَّةِ وَأَعُوذُ بِكَ
 مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ يَوْمِ الدِّينِ - اللَّهُمَّ حَتِّبِ الْمَوْتَ إِلَى مَنْ رَعِمَ
 أَنْ سَبَدَ نَاحَتَهُ أَصْلَى اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي
 مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ حُرِمْتُ بِهِ عَنْ لَدُنِّهِ مُنَاجَاتِهِ وَحُضُورِ عِبَادَاتِهِ وَاسْتَحْفَفْتُ بِهِ طَرْدَ
 بَابِ عِنَايَاتِهِ وَمَنْعَهُ اسْتِعَابَةَ دَعْوَاتِهِ - اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي
 وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَسِيرٍ
 صَنَعْتَ أَبَوَاءَ لَكَ يَنْعَمُكَ عَلَيَّ وَأَبَوَاءَ يَذِبْنِي وَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ
 إِلَّا أَنْتَ - اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ عَلَيْنِكَ تَوَكَّلْتُ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ
 مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ
 قَدَّاحٌ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَمِنْ شَرِّ كُلِّ ذِي شَرٍّ أَنْتَ
 أَحَدٌ بِمَا صَيِّتَهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ - آمَنْتُ بِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ
 اعْتَصَمْتُ بِاللَّهِ قَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ - اللَّهُمَّ الْفُقَرَاءُ كُلُّهُمْ مِنْ حَيْثُ رَسُوتُ
 وَمِنْ آيَةٍ نَسِيتَ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ اللَّهُ لَمْ يَزَلْ بَعِي عَلَى
 حَسْبِيَ اللَّهُ لَمْ يَزَلْ حَسْبِي حَسْبِي اللَّهُ لَمْ يَزَلْ كَادِي يَسُوءُ حَسْبِيَ اللَّهُ عِنْدَ الْمَوْتِ حَسْبِيَ اللَّهُ
 عِنْدَ الْمُسْتَلَةِ فِي الْفَقْرِ حَسْبِيَ اللَّهُ عِنْدَ السُّؤَالِ حَسْبِيَ اللَّهُ عِنْدَ الْمِيزَانِ حَسْبِيَ اللَّهُ
 عِنْدَ الصِّرَاطِ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ
 اللَّهُمَّ إِلَهِي وَالْهَ ابْدَاهِيمَ وَاسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْهَ جِبْرِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَالْمُرْسَلِينَ
 عَلَيْهِمُ السَّلَامَ عَافِيٍّ وَلَا سَكِطٍ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ عَلَى شَيْءٍ لَا طَاقَةَ
 لِي بِهِ وَأَسْأَلُكَ أَنْ تَسْتَجِيبَ دَعْوَتِي فَإِنَّا مُصْطَرُّونَ وَتَخَصُّمِي فِي دِينِي فَإِنِّي
 مُبْتَلَى وَتَنَالِنِي بِمَرْحَمَتِكَ فَإِنِّي مُذْنِبٌ وَتَنْقِ عَنِّي الْفَقْرَ فَإِنِّي مُفْتَقِرٌ
 وَتَوَدَّ عَنِّي سَاءَ الْأَعْدَاءِ فَإِنِّي عَاجِزٌ فِي يَدَيَّاسِهِ يَدَايِشْهُنَّ هَرَجِي - اللَّهُمَّ عَنَّا
 عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ وَفَتِنَانَا بِمَا رَزَقْتَنَا وَبَارِكْ لَنَا فِيهِ وَاخْلُفْ
 عَمَّا كُلِّ عَائِبَةٍ نَسَاخِي - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِيشَةً نَقِيَّةً وَمِيتَةً سَوِيَّةً وَمَرَدًّا

غَارِغُزِي وَلَا تَاصِح - اللَّهُمَّ إِنِّي ضَعِيفٌ فَقَوِّ رِضَاكَ ضَعْفٌ وَخُذْ إِلَى الْخَيْرِ
 بِنَا صَبِيَّتِي وَاجْعَلْ الْأَسْلَامَ مُنْتَهَى رِضَايَ - اللَّهُمَّ إِنِّي ضَعِيفٌ فَقَوِّ وَإِنِّي
 ذَلِيلٌ فَاعِزِّي وَإِنِّي فَقِيرٌ فَارْزُقِي وَإِنِّي مُذْنِبٌ فَاعْفِرِي أَنْتَ وَلِيٌّ فِي الدُّنْيَا
 وَالْآخِرَةِ تَوَكَّلْتُ مُسْلِمًا وَالحَقِيقُ بِالصَّالِحِينَ - اللَّهُمَّ إِلَيْكَ أَشْكُو ضَعْفَ قُوَّتِي
 وَقِلَّةَ حَيَاتِي وَغَوَايَ عَلَى النَّاسِ أَرْحَمَ لَكَ أَحِبِّينَ إِلَى مَنْ تُكَلِّمُنِي إِلَى عَدُوٍّ يُعَدُّ
 يَنْجِهْنِي أَمْ إِلَى صَدِيقٍ قَرِيبٍ كَلَفَنَهُ أَمْرِي إِنْ لَمْ تَكُنْ سَاخِطًا عَلَيَّ فَلَا أَبَايَ
 عَذُوًّا أَنْ غَاوَيْتَكَ أَوْ سَعَى بِي أَرْحَمَ لَكَ أَحِبِّينَ أَعُوذُ بِكَ وَبِحَبْلِكَ الَّذِي
 أَصَاءْتُ بِهِ السَّمَوَاتِ وَأَشْرَقَتْ بِهِ الظُّلُمَاتُ وَصَلَحْتُ بِهِ أَمْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
 بِرُ تَنْزِيلِ بِنَا غَضَبِكَ أَوْ خُلِّ بِنَا سَخَطِكَ لَكَ الْعَيْتُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ
 اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ عَمَلٍ يُجْزِيَنِي وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ صَالِحٍ يُؤْذِيَنِي
 وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ أَمَلٍ يُؤَيِّسُنِي وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ قَهْرٍ يُنْصِفُنِي وَأَعُوذُ بِكَ
 مِنْ كُلِّ غِيٍّ يُطْغِيَنِي - اللَّهُمَّ جَمِّدْكَ الْبَصَرُ فَمَتَا وَبَنِي إِعْتَرَفْتُ أَعُوذُ بِكَ
 مِنْ سَيِّئِ مَا أَقْدَرْتُ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ وَعَذَابِ الْآخِرَةِ وَأَعُوذُ بِكَ
 مِنَ الْبَرَصِ وَالْحُمُورِ وَالْجُذَامِ وَسَيِّئِ الْأَسْقَامِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الصَّمَمِ وَالْعُمَى
 وَالْبُكَامِ وَالْحَيْثَةِ وَالْعَقْرِبِ وَالِدِيمِ مَا دَلَدَ - اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي خَيْرَ أُمَّةٍ بَاطِنُونَ
 وَأَعْمَلِي مَالًا يَعْلَمُونَ وَلَا تَوَاجِدْنِي بِمَا يَقُولُونَ وَسَهِّلْ عَلَيَّ وَخَلِّهِمْ
 مَا أَنَا مُكَلِّفٌ وَلَا تَقْضُحْنِي يَوْمَ يُنْعَمُونَ - اللَّهُمَّ لَا تُهْلِكْنَا فِجَاءَةً وَ
 لَا تَأْخُذْ بَعْتَةً وَلَا تُخَفِّلْنَا عَنْ حَقٍّ وَلَا وَصِيَّةٍ - اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي عَسَلِي
 لَتَمَّ نَشِيفَانِ الْقَلْبِ يَدُ رُوفِ الدَّمْعِ مِنْ خَشْيَتِكَ قُلْ إِنْ تَكُونُ الْكَلَمُ
 دَمًا وَالْأَضْرَاسُ حَمًّا - اللَّهُمَّ أَحْسِنْ عَاقِبَتَنَا فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا وَأَجِدْنَا مِنْ
 حُرِّي الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْآخِرَةِ - اللَّهُمَّ طَهِّرْ قَلْبِي مِنَ الْعُقْلَةِ وَالنِّفَاقِ
 وَعَمَلِي مِنَ الْخُبِّ وَالزَّيَاءِ وَلِسَانِي مِنَ الْكُذْبِ وَالْغِيْبَةِ وَيَدَيَّ وَعَيْنِي
 مِنَ الْحَيَاةِ يَا تَاكُ تَحْمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ - اللَّهُمَّ
 صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ تَوْسِلَ الْأَنْوَارِ وَسَيِّدِ الْأَسْرَارِ وَفَرَّةِ الْخَبَرِ وَجَلَاءِ الْأَبْصَارِ

ولہ ہو دعا صبح و شام و ہر گھر کی تہ ہے دعا سورجی جانی لا ہے ہر گھر کی تہ

اللَّهُمَّ سَمِّ دِيْنَنَا وَ اِيْمَانَنَا وَ اَحْمَدِيْ بِاَسْمَائِكَ اَعْصَلِك - اللَّهُمَّ قِيْ لِي الْاِسْمَ الْحَسَنَ الَّذِي يَكُونُ
 فِي الشَّمْسِ وَ اَنْ تَقْصِرَ حُسْبَانًا اَقْصِرْ عَنِّي اَنْدَبِينَ وَ اَعِزِّيْ مِنْ الْفَقْرِ وَ قَوِّ عَنِّي
 عَمَلِيْ جَهَادِيْ فِي سَبِيْلِكَ - اللَّهُمَّ اِنِّي اَعُوْذُ بِكَ مِنْ اِمْرَاةٍ لَيْسَ بِيْ قَبْلُ لَهَا سَبِيْبٌ وَ سُوْدٌ
 مِنْ وَلَدٍ تَكُوْنُ غَوِيَةً وَ بَالَدٍ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ مَالٍ يَكُوْنُ عَلَيَّ عَدَاوَةً اَعُوْذُ بِكَ مِنْ
 صَاحِبٍ خَدِيْعَةٍ اِنْ رَأَى حَسَنَةً دَقَّنَهَا وَ رَأَى سَيِّئَةً اَفْشَاهَا - اللَّهُمَّ اِنِّي
 اَسْأَلُكَ بِعَمَلِ الْخَيْرَاتِ وَ تَرْكِ الْمُنْكَرَاتِ رَحْمَتِ الْمَسْكِيْنِ وَ اَنْ تَخِيْرَ لِي وَ تَرْحَمُوْا وَ تَذَكِّرُوْا
 بِقُوَّةِ فِتْنَةٍ قَبُوْا قِيْ غَيْرَ مَقْتُوْدٍ وَ اَسْأَلُكَ حُبَّكَ وَ حُبَّ مَنْ جُحِّدَكَ وَ حُبَّ عَمَلِيْ يَفِيْزُ
 اِلَى حُبِّكَ - اللَّهُمَّ مَا مَنَنْتَ بِيْ مِنْ رِغْبَةٍ قَبِيْئَةٍ وَ مَا لَحَمْتْ بِيْ فَلَا تَسْلُبْنِيْهَا وَ مَا سَرَنْتَ
 فَلَا تَقْتُلْنِيْهَا وَ مَا عَلِمْتَنِيْهَا فَاعْرِضْهَا وَ مَا رَحِمْتَنِيْ بِهَا فَبَسِّرْهُ - اللَّهُمَّ لِي اَعُوْذُ بِكَ مِنْ جَارِسَةٍ
 فِي دَارِ الْمَقَامَةِ قَارَنَ حَاثِرِ الدِّيَةِ يَحْوِلُ وَ مِنْ الْجُوعِ قَارَنَ بَيْتِ الْاِسْتِجَارَةِ وَ مِنْ الْخَبَاثَةِ
 قَارَنَ بَيْتِ الْاِطْلَاقِ وَ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ وَ قَلْبٍ لَا يَحْشَعُ وَ دُعَاوٍ لَا يَسْمَعُ
 وَ نَفْسٍ لَا تَسْبَحُ وَ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ هَوٍّ لَا اَلَا رَبَّ عَالَمِيْنَ اِنِّي اَعُوْذُ بِكَ مِنْ اَنْ تَرْجِعَ
 عَلَيَّ اَعْقَابِيْكَ وَ تُنْزِلَ عَلَيَّ دِيْنًا - اللَّهُمَّ لِي اَعُوْذُ بِكَ مِنْ بَهْرَمٍ اَلَا تَدْرِيْ وَ اَعُوْذُ بِكَ
 مِنْ الْعَرَقِ وَ الْحَرِّ وَ الْهَرَمِ وَ اَعُوْذُ بِكَ اَنْ يَتَعَبَطَنِيْ اَسِيْبٌ رَّحِمْتَ دَاوِيْدَ وَ اَعُوْذُ بِكَ
 مِنْ اَنْ اَمُوْتُ فِي سَبِيْلِكَ مُدْبِرًا وَ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ اَنْ اَمُوْتُ اَدْرِيْكَ - اللَّهُمَّ اِنِّي اَعُوْذُ بِكَ
 مِنْ تَرْوَالٍ بِخُدْرَةٍ وَ تَحْوُلٍ عَائِيْتِيْكَ وَ رُحَاوَةٍ نَفْسِيْكَ وَ جَبِيْعٍ سَخَطِيْكَ - اللَّهُمَّ اِنِّي
 اَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ شَيْءٍ وَ مِنْ شَرِّ تَصَوُّرٍ وَ مِنْ شَرِّ نَيْسَانٍ وَ مِنْ شَرِّ قَلْبٍ وَ مِنْ شَرِّ
 اَللَّهُمَّ اِنِّي اَلُوْبُ اِيْنِكَ مِنَ الْمَعَاصِيْ لَا اَرْجِعُ اِلَيْهَا اَبَدًا - اَللَّهُمَّ رَضِّنِيْ بِقَصَائِدِكَ
 وَ بَارِكْ لِي فِيْهَا قِيْدِيْ رَبِّيْ حَتَّى لَا اُحِبَّ تَحْيِيْلَ مَا اَخْرَجْتَ وَ لَا تَاْخِيْرَ مَا عَجَّلْتَ - اَللَّهُمَّ
 حَبِيْبِيْ مِنْ لَيْزِيْنٍ اِذَا اَحْسَبُوْا اِسْتَشِرُّوْا اِذَا اَلِيْوَا اَسْتَغْفِرُوْا - اَللَّهُمَّ لَا تُنْكِلْنِيْ اِلَى لَيْسِيْ
 طَرَفَةٍ غَيْرِ وَلَا تَرْجِعْهُنِيْ صَالِحًا مَا اَعْطَيْتَنِيْ - اَللَّهُمَّ اِنَّكَ اَمْسَتْ اِلَا اِسْتَجِدُّكَ الْاَوَّلَا
 يَدِيْ تَسِيْدُ ذِكْرًا اِذَا دَعَاكَ وَلَا عَمَلُكَ تَسْرَكَاءَ تَقْضُوْنَ مَعَكَ وَ لَا كَارَ تَبِيْعُكَ مِنْ
 لِيْ تَاْخَاةٍ اِيْدِيْكَ وَ تَذَرُكَ وَ لَا اَعَانَتِكَ عَلَيَّ خَلْقِنَا اَحَدٌ وَ سِرَّةُ فَيْدِكَ نَسَاكَ وَ تَعَالَيْتَ
 فَتَسْأَلُكَ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ اَعِزِّيْ وَ اَقْصِرْ حَوَائِجِيْ وَ سَهِّلْ عَلَيَّ - اَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ

لله هو دعا بهار هو سلامي لا بهر هره گرجي - لله و صر جي د اعلی و سوا علی لی اسقامت لا
 سفا دعا بهر هره گرجي - لله صبح حجاب مراد بهر اهی نه رسول الله صلی الله علیه و سلم و میرا اهی - هر دعا کی پتر هره بهر هره

وَعَنْ أَبِي الْقَعْرِ وَشَدَارِ الْأُمْدِ - اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَحْسَنَ أَحْسَنِ امَّاكَ
وَأَسْعِدَنِي بِتَقْوَاكَ وَلَا تَشْقِنِي بِمَعْصِيَتِكَ وَخِدْنِي فِي قَضَائِكَ وَبَارِكْ لِي فِيهَا
وَيَرْزُقْني حَقَّ لَدَائِحِ تَعْجِيزِ مَا أَخَذْتَ وَلَا تَأْخِذْ مَا عَمَلْتُ وَاجْعَلْ عَنَائِي فِي صَدْرِي
وَالسَّيْرِ فِي فَرْجِي - اللَّهُمَّ وَمَا بَسْبَسْنِي بِهِ مِنْ رَخَاءٍ وَشِدَّةٍ فَتَسْكِنِي بِسُنَّةِ
الْحَقِّ وَسِرِّيَّةِ الْإِسْلَامِ - اللَّهُمَّ إِنْ لِي ذُلٌّ بِأَيْمَانِي وَبَيْنِكَ وَذُلٌّ تَابِعًا بَيْنِي
وَبَيْنَ خَلْقِكَ أَشْهَدُ وَمَا كَانَ لَكَ مِنْهَا غَفْرَةٌ وَمَا كَانَ لِحُلُوفِكَ فَتَحْمِلُهُ
عَنِّي بِفَضْلِكَ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ اسْتَخِفْتُ صَلِّحْ لِي
شَأْنِي كُلَّهُ وَلَا تَكُنْ لِي إِلَى تَقْصِيرِ طَرْفَةٍ عَنِّي رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِالْحَمْدِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَلَامٌ سَيِّدِ - اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالنَّهَارِ
وَالْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا قَيُّوْمُ أَعْهَدُ إِلَيْكَ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا وَبِالسَّعَادَةِ وَكَوْنِكَ شَهِيدًا
وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَكَ الْمُلْكُ وَلَكَ الْحُدُودُ وَأَنْتَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ - وَأَشْهَدُ أَنَّ سَيِّدَنَا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ
وَأَشْهَدُ أَنَّ دَعْوَتَكَ حَقٌّ وَإِقَامَتَكَ حَقٌّ وَالسَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا
وَأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى مَزِيدٌ فِي الْقُدُورِ وَأَنَّكَ إِنْ تَكُنْ لِي بِشَيْءٍ كَوْنًا أَوْ غَيْرَ فَدَنْبٌ وَخَطِيئَةٌ
وَأَنْتَ لَا تَنْوِي إِلَّا بِرَحْمَتِكَ فَاجْعَلْ لِي عِنْدَكَ عَهْدًا نَوَيْسُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تَخْفُفُ
الْمُعَادَ وَاعْفُ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا إِنَّهُ لَا يَذْفِرُ لِذُنُوبِ إِلَّا أَنْتَ وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ وَاجْعَلْ لِي مِنْ عِبَادِكَ الَّذِينَ تَرْضَى بِهِمْ عَنِ الْمَلِكِ وَالْمَلِكِ
وَالْمَلِكِ لِي عَمَلٌ مُسْنَدٌ بِمَنْ عَمِلَ وَتَحْسِنُ أَخْلَاقَهُمْ وَتُؤْتِيهِمْ أَرْزَاقَهُمْ وَتُحْسِنُ
فِي تَعَالِيهِ وَتُعْزِزُهُمْ أَرْوَاحَهُمْ فِي عَافِيَةٍ وَعَلَى الْفَرَسِ تُعْطِيهِمْ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ
اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي سَهَادَةً خَالِصَةً فِي سَبِيلِكَ وَاجْعَلْ مَوْتِي بِبَلَدِ رَسُولِكَ صَلَوَاتُ
اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَعْيَانٍ لَا عِمَادَ لَهُ وَيَا سَنَدَ مَنْ لَا سَنَدَ لَهُ وَيَا ذَخْرَ مَنْ لَا
ذَخْرَ لَهُ وَبِأَعْيَانٍ مِنْ لَا غِيَاثَ لَهُ يَا كَرِيمَ الْعَفْوِ بِأَحْسَنِ التَّجَاوُزِ يَا كَاشِفَ
الْبَلَاءِ يَا عَظِيمَ الدَّجَائِلِ يَا عَوْنَ الضُّعْفَاءِ يَا مُنْقِذَ الْعَرَقِ يَا مُنْجِي الْهَيْكَلِ يَا حَسَنَ
رَحْمَتِهِ يَا مُقْضِي أَمْتِ الَّذِي سَجَدَ لَكَ سَوَادُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَصَوْنُ الْقَمَرِ
وَالشَّمْسِ وَالدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَحَقِيقُ الشَّجَرِ يَا إِلَهَ لَا شَرِيكَ لَكَ

مُصِيبَتِي اَحْرِسْنِي بِعَيْنِكَ الَّتِي لَا تَنَامُ وَ اَكْفِنِي بِرُكْنِكَ الَّذِي لَا يُرَامُ وَ اَوْقِ
بِقُدْرَتِكَ عَلَيَّ وَ لَا تَهْلِكْنِي وَ اَنْتَ رَجَائِي يَا اِلَهَ يَا رَحْمَانُ يَا رَحِيمُ
وَصَلِّ اللّٰهُ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ وَ سَلِّمْ اَللّٰهُ كَافِي قَصْدَتِ الْكَافِي
وَجَدَّتْ الْكَافِي لِكُلِّ كَافِي الْكَافِي وَ لِحَمْدِ الْكَافِي وَ لِلّٰهِ الْحَمْدُ رَبِّ الْعَالَمِينَ
وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ سُبْحَانَ اللّٰهِ وَ بِحَمْدِهِ سُبْحَانَ
الْعَظِيمِ اَسْتَغْفِرُ اللّٰهُ دَسُوْدًا وَ صَلِّ اللّٰهُ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلٰى
اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ هَبْ لَنَا - اللّٰهُمَّ مِنْ رِزْقِكَ الْحَلَالَ الطَّيِّبَ مَا تَصُوْنُ بِهِ
وَجُوهَنَا عَنِ النَّحْرُضِ اِلَى اَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ وَ اجْعَلْ لَنَا - اللّٰهُمَّ اِلَيْهِ طَرِيقًا
سَهْلًا مِنْ غَيْرِ تَعَبٍ وَ لَا نَصَبٍ وَ لَا مِتَّةٍ وَ لَا تَبَعَةٍ وَ جَنِّبْنَا - اللّٰهُمَّ
الْحَدْرَامَ حَبِثُ كَانَ وَ اَيْنَ كَانَ وَ عِنْدًا مَنْ كَانَ وَ حُلْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ
اَهْلِهِ وَ اَفْبِضْ عَنَّا اَيْدِيَهُمْ وَ اَصْرِفْ عَنَّا قُلُوْبَهُمْ حَتَّى لَا تَقْلِبَ
اِلَّا فِيمَا يُرْضِيكَ وَ لَا تَسْتَعِيْنُ بِعِصْمَتِكَ اِلَّا عَلٰى مَا تُحِبُّ يَا اَرْحَمَ
الرَّاحِمِينَ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا وَ اَهْلِ بَيْتِهِ
مُحَمَّدٍ نَبِيِّ الدُّمِيِّ الطَّاهِرِ الشَّرِيفِ اَكْرَمِ مَبْعُوْثٍ اَفْضَلِ شَايِعِ
كَبَا صَلَّيْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ وَ عَلٰى اٰلِ اِبْرَاهِيْمَ اَفْضَلِ صَلَّوْا تَدْكُ
عَدَدَ مَحَلُّوْمَاتِكَ وَ مِدَادَ كَلِمَاتِكَ وَ بَارَكَ وَ سَلِّمْ كَذَلِكَ كُلِّ
ذِكْرٍ لَكَ وَ ذِكْرُهُ الذَّاكِرُونَ وَ كُلُّ مَا غَفَلَ عَنْ ذِكْرِكَ وَ ذِكْرُهُ الْغَائِلُونَ
صَلُّوْةٌ تَكُوْنُ لَكَ رِضَاءً وَ اَحْقَقُ اَدَاءً وَ اَتَمُّ اَوْسِيْلَةٍ وَ اَفْضَلُ
وَدَرْجَةٍ التَّرْفِيْعَةِ وَ الْمَقَامِ الْمُحْمُودِ الَّذِي وَ عَدُّهُ وَ اَنْبَرُهُ
الْمُقْعَدُ الْمُقَرَّبُ عِنْدَكَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ صَلُّوْةٌ تُزَحِّبُ عَنْهَا مِنْ
جَمِيْعِ الدُّهُوَالِ وَ الْاَفَاتِ وَ تَقْضِيْ بِهَا جَمِيْعَ الْحَاجَاتِ وَ تَطَهِّرُنَا
بِهَا مِنْ جَمِيْعِ السَّيِّئَاتِ وَ تَكْشِفُ بِهَا عَيْنُ قُلُوْبِنَا حِجَابَ الْعَقْلِيَّةِ
وَ الْخَطَرَاتِ وَ تَرْفَعُنَا بِهَا اَعْلَى الدَّرَجَاتِ وَ تَبْلُغُنَا
اِلَيْهَا اَتَمَّ الْخَايَاتِ مِنْ جَمِيْعِ الْخَيْرَاتِ فِي الْحَيٰوةِ وَ بَعْدَ الْمَمَاتِ

فصل چوٹون

منجھہ بیان ملفوظات شریف حضرت صاحب جي ۾ ان فصل ۾ بيان آهي ڪن ڪرامتن ۽ خارق عادتن ۽ نعتيه قصيدن جو جيڪي وقت جي شاعرن کان حضرت صاحب جي خدمت ۾ پهتا ٿي چاڻڪن گهرجي ته فقير ڪاتب الحروف هن باب ۾ جيڪي روايت ٿوڪري يا نه پهچو ٿو يا ٻڌل آهي يا اهڙي شخص وٽان آهي جنهن جي سچائي ۾ ڪو شڪ شبهو شامل نه آهي. حضرت صاحب جن جي خوش طبعي ۽ خوش خلق۽ اعلاٰ معلومات جي حامل هئي، ان ڪري جيڪڏهن ڪابه ڳالهه يا نقل جيڪو حضرت صاحب جي طبع يا مذاق جي برعڪس پڌو ويندو هو ان کي غير معتبر ڄاڻي ان کي شامل ڪرڻ مون وٽ نه سمجهيو ويندو هو. ان ڪري اڃاين سڃاين غير مون وٽ حقيقتن کان پاسو ڪري ڪتاب جي ورقن کي ڪاره نه ڪيو ويو آهي. **قَالَ قَوْلٌ وَ بِاللّٰهِ التَّوْفِيقُ** - ملاڻ عبدالحميد جي خط مان نقل **مِنْ تَصَرُّفَاتِهِ** - هڪ سال حضرت صاحب جن شهر ڀاڳ ۾ آيا ۽ وقت جي حاڪم طرفان شاهه خاسي تاج محمد ڀاڳ شهر ۾ نائب مقرر ٿيو. سندن دشمنن اهو چاهيو ته خان صاحب جي حضور ۾ سندن بُرائي ڪري کين ڀاڳ جي نائبيءَ تان هٽائين. ان ڪري دربار ۾ اچي التجا ڪيائون. حضرت صاحب جن فرمايو ته استخاره ڪرڻ بعد جواب ڏنو ويندو. ٻئي ڏينهن قاضي کي چيائون ته شاهه خاسي التجا ڪئي هئي. ڏعا گهريم ۽ استخاره ڪيم، تمام طويل بحث مباحثو ٿيو ۽ ان گفتگر بعد قلعه فتح ٿيو ۽ ڪنجون آڻي ڏنائون. چيائون تمام چڱو! ڪنجون ورتائون. مگر عمر ٿوري اٿس. شاهه خاسي پڌاڻين نه خا طري ڪري ان کان ڪوبه نائبي نه وٺندو. آخر حضرت صاحب جن رجب جي مهيني ۾ سندن سفر تي روانا ٿيا ۽ شهبان مهيني ۾ شاهه خاسي سخت بيمار ٿيو ۽ مرحلت ڪيائين. شاهه خاسي جي وفات کان پوءِ اوڻهاري جاچ مهينا سندن غلامن ڀاڳ جي نائبي ڪئي.

مِنْ نَصْرَ قَائِمٍ :- مُلَان عبد الحکیم کان نقل ۔

هڪ پوٽو ٿي ٿي بيمار ٿي هئي ۔ مثلاً مٿي جو سور ۽ خشڪي ، سندس سرنگ ڦڪو ٿي ويو هو ۔ رات جو خواب ڏٺائين ته حضرت صاحب جن آيا آهن ۽ هڪ شخص ان پيٽ تي ڪي شيرت ۽ دعا طئي لاءِ حضرت صاحب جن آڳيان آندو ۔ پاڻ مسجد شريف ۾ کٽي ٿي ويٺا آهن ۔ فرمايا ٿون ته مائي منڙيڪ اچ ۔ سامهون وڃي کٽ جي پير ۾ وٺس ۔ منهن جي مٿي تي ڦيٽو رکيا ٿو ۽ پنهنجي تاس ڏنا ٿون ته هن کي مٿس طرف سٽڪ ، اتيئي تاس ڏلم ۔ جڏهن نند مان سجاڳ ٿيس ته سڀ تڪليفون رفع دفع ٿيل هيون ۽ ان وقت کان وٺي ڪنهن به تڪليف جو اثر نه اٿس ۔ (پڻ مُلَان عبد الحکیم کان نقل)۔

هڪ شخص حاڪم جي حضور ۾ هن پنڌ تي چڙهي ڪئي هئي ته مون ڊاڊر جي ماليات مان ڏهه هزار روپيا جو رڪري ڪري ڪاڌا هئا ۔ هن پنڌ تي گهر ڦار ڪري ڊاڊر جي شهر ۾ نظر بند ڪيا ٿون ۔ مٿس پڻ کان پوءِ حاڪم پاڳ شهر ۾ منزل ڪئي ۔ هن غلام پنهنجي سموري حالت هڪ ڏس خواهست ذريعي حضرت صاحب جن جي آڳيان پيش ڪئي ۔ پاڻ عاڻيانه دعا فرمايا ٿون ۔ هڪ ڏينهن حاڪم پنهنجي درٻار ۾ هڪ غلام طلب ڪيو ۽ اشارو فرمايا ٿون ته هڪ شخص تنهنجي باري ۾ هينئن ٿو چوي ۔ ”حر حاڪم ان شخص سان گفتگو ڪئي ۽ ان جي ڳالهين کي ڪوٺو ٽرار ڏنو ۽ هڪ غلام انهن الزامن ملن آرائي ڇو ڏڪارو حاصل ڪيو ۔

بِضَائِهِ :- مِنْ مَلْفُوظَاتِهِ (پڻ مُلَان عبد الحکیم کان نقل) ، سندن ملفوظات

هڪ ڏينهن هڪ غلام مستونگ جي شهر ۾ هڪ مسجد شريف ۾ دُقر (تقويٰ) باب ڪجهه ڳالهائي رهيو هو ۔ حضرت صاحب جن مون ڏي مٿو ڇه ٿي فرمايو ته ”فقير اهو آهي جو صبح کان شام تائين بيع ۽ شرايعي خريد فروخت ڪري ۽ ان مسلسل مشغول رهي ۔ ائين ڪرڻ سان ان تي غفلت طاري نه ٿيندي“ ان کي اسين فقير چئون ٿا ۔

مِنْ نَصْرَ قَائِمٍ :- سيد ميران محمد شاهه جي روايت :- سنه ۱۳۰۶ پنهنجي اصلي شهر مبارڪي طرف وٺس ۔ پنهنجي پراڻي اوطاق جيڪا حاجي پچل حجام جي حوالي ڪئي هئي

اتي ويس - ڏٺم نه گهڻا پار اتي موجود هئا - جڏهن گهڙي کن تر سڀس ته معلوم ٿيو ته اهي
پار پاڻ ۾ هڪ صلاح تي هندو عالمن جو هڪ پار مسلمان ڪري اڃو ڏهر (سنت)
ڪيو هئا ٿو ۽ اهو ڏهريل پار به موجود هو - مون کي دل ۾ کٽڪو ٿيو ته هي اوطاق اسانجي
آهي - جيڪڏهن مون کي تو مسلم جي وارثن مان ڪنهن ڏٺو ته مون تي سخت مقدمو
داخل ٿي ويندا - ان وقت هندو به آيا ۽ ڏسي مون تي مقدمو ٺاهڻ ۾ لڳي ويا - حيدرآباد
۾ درياڏا اخل ڪيا ٿو ۽ در خواستون ڏنائون - قانون موجب نوڀر ٿيو جي گرفتار ٿي نيس
مون ان کي ناگوار ۽ هڪڙائي سمجهي - پنهنجي ڀاءُ غلام بي شاهه کي حيدرآباد موڪليو
تڪڙو حضرت صاحب جن جي حضور ۾ حاضري ٿي، سموري سرگذشت عرض رکيم
حضرت صاحب جن دعا ورائي - پوءِ حيدرآباد وٺيس - مقدمو به جي حاضري واري
ڏيهن انهن جون درخواستون رد ڪيا ٿون ۽ مقدمو رد ٿيو ۽ ٻڌڻ ۾ نه آيو - حيدرآباد
جي ڪيڪڙ چيو ته اهو ڏهريل چوڪو مون ڏٺو آهي - هن مقدمي ۾ منهنجي شاهدي
آهي - حضرت صاحب جن جي دعا جو اهو اثر ٿيو جو ڪنهن به مون کان نه پڇيو، جڏهن
هن بند ۾ جي چئڻ جي خبر حضرت صاحب جن کي پئي ته خوش ٿي حاضرين مجلس کي جن
۾ حافظ حامد به هو - زما پاڻون ته هي بشارت ان لاءِ اسان کي ٻڌايا ٿون ”لَا تَقْسِدُوا
قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ“ (پاڙي آيت تائين)، خيال ۾ آيو ته هي آيت شريف جاسورة توبه
در ڪوع ۲۷ ۾ آهي - لَه تَعْتَذِرُونَ اِيتَر هِنْدُ آهيون - عجب آهي جو ايترو عرصو لَه
تَقْسِدُونَ اِيتَر ڪي لَه تَعْتَذِرُونَ اِيتَر هِنْدُ اِيتَر هِنْدُ آهيون - جنهن جي حقيقت هاڻ معلوم
مِنْ تَصَرُّفَاتِهِ :- مرحوم مذڪور شيخ صاحب کان روايت آهي ته حاجي عاقل جي دعوت
تي، ساڪري ۾ جيڪو نئي نگر جي پسگردائي ۾ آهي، حضرت صاحب جن جي خدمت
۾ وياسين - شام جي وقت مذڪور حاجي صاحب پنهنجن جي ننڍڙي چوڪري
آنڊي ۽ عرض ڪيا ٿين ته ان چوڪري کي اکين جي پيماني آهي ۽ نيڪ نه ٿيون
دعا فرمايو ته چوڪري نيڪ ٿئي چو ته برادر ۾ اهو عيب تصور ڪندا - حضرت
صاحب جن پنهنجي پڪ مبارڪ پنهنجي هٿ مبارڪ سان ان جي اکين تي مٿي
صبح جو سوير ان چوڪري کي واپس آندا ٿون - ڏٺو سين ته اکيون بلڪل نيڪ
هيون ۽ مرض بڪدام لهي ويو جنهن جو ڪوبه اثر پاڻ تي نه رهيو -

مِنْ تَصَرُّفَاتِهِ :- سندن ۳۹۶ انگريز، افغانيد ملڪ تي قابض هئا ڪجهه وقت بعد ميوند وٽ، جيڪو قندھار جي پسگردائي ۾ آهي، جنگ ٻڌي. حضرت صاحب جن جنگ لاءِ تشریف فرما ٿيا. نقل تي فرمايائون ته جنهن وقت جنگ جي مهل مان باهه جا شعلو نمودار ٿيا ته فقير (حضرت صاحب جن، بندوق باري ۾ مشغول هو ۽ اوچتو ڪافرن جي طرف کان بندوق جي گولي سردر سان منهن جي گل تي ٻڳي مگر خدا اچي فصل ڪرم سان موت تي اترانداز نه ٿي ۽ واپس زمين تي ڪري ڪرڻ سان ايتري ته مٽي اڏائي ڇڏي ته ٻيڙو زمين تي ٿي ڪريو. مونکي بنا ڪنهن زخمي جي ٻيو ڪوبه ايذاءُ نه ۽ سڀو مگر ٿوري ڇمڪري جي سونڙن محسوس ٿي جنهن جو اثر منهن جي گل تي ڪجهه ڏينهن رهيو ۽ پوءِ اهو به نازل ٿي ويو.

مِنْ تَصَرُّفَاتِهِ :- هن جهاد ۾ جيڪي همراڪاب هئا، ڪاتب الحروف سان نقل ٿا ڪن ته جنگ جي ظاهر ٿيڻ کان اڳ حضرت صاحب جن شيخ حسن هيمندي جي زيارت لاءِ روانا ٿيا. جيڪا اتي زيارت گاهه آهي. پوءِ توجه فرمايائون ته انشاءَ ۾ اسان سڀني رفيعن سان سلامت رهنداسون. ڇاڪاڻ ته حضرت شيخ پنهنجا ٻئي هٿ اسانجي مٿي تي ڦيرايو ۽ چڻ ته اسانجي نگهباني ٿو ڪري.

مِنْ تَصَرُّفَاتِهِ :- حضرت صاحب جن کي قندھار شهر کان ٻاهر اوڀر طرف ٽيهن فلا ننگن جي مفاصلي تي زمين جو ٽڪرو هو. پنهنجي عيال سميت اتي گهڻو وقت رهندا هئا. سياري ۾ ملڪ جي رواج موجب سمهڻ مهل گهڻي باهه ٻاري ان جي مٿان کٽي ٿي، جنهن کي اتي جي اصطلاح موجب ”صنڊها“ چوندا آهن. رکيا ٿون ان کٽي مٿان ٻاندو وجهي سمهيا. بستري جي مٿان ننڊي صنڊو رکيا ٿون صبح جو ڏٺائون ته صنڊو ڦٽي ڪانه هئي. گهر وارن هڪ ٻئي کان پڇا ڳاڇا ڪئي مگر ڪنهن کي به خبر نه هئي. حيران رهيا. حضرت صاحب جن نماز اشراق کان بعد مسجد مان گهر آيا. گهر وارن سڄي ماجرا بيان ڪئي. حضرت صاحب جن گهڻو هر طرف کان جدا جدا ڳاڇا ڪئي ته اهن ته نه ڪنهن آهي. ٻئي حيران ۽ عجب ۾ هئا ۽ چيائون ته اسانکي خبر نه آهي. ان کان پوءِ فرمايائون ته جڏهن ”تھجد“ لاءِ اٿيس، ڏنڊ ته ڇڻڻ مان ڪوهي آيو هو. سوين عذر خواهيون ڪيائون ۽ چيائون ته

اسان هتي مسافر آهيون ۽ اڃا رات پوءِ آهيون۔ اسان جي غلامن مان ڪنهن
بيوقوف گستاخي ڪري سائين جي حوالي ۾ داخل ٿي صندوق ۾ ڪٿي فلاڻي جاءِ تي رکي
آهي، هاڻي ان گستاخانه جرات لاءِ محافي گهران ٿو ۽ ڪجهه ڏينهن هتي اوهان جي پيٽري
۾ رهندا سين ۽ پوءِ ويندا سين۔ صندوق ۾ ڪٿي ان ڏسبل هنڌ تان هٿ ڪبا ٿون
۽ پنهنجي اهل کي تسلي ڏنا ٿون ته وڪر نه ڪريو وري نه ايندا۔

مِنْ نَصْرًا فَإِنَّهُ :- هڪ شخص کان جنهن جي ڳالهه تي يقين آندو۔ نفل آهي نه
حصر ن صاحب جن فرمايائين ته حرمين الشرفين جي سفر دوران ڪراچي
بندري تي پهتس۔ جنهن هنڌ ترسييس ايتري ماڻهن چيو ته رات جو مٿي نه وڃجو
جواني خوب کان گهڻا ماڻهو بياھ تي ويا آهن۔ الله جو شان! هي ڳالهه دل تان لهي وئي
آخرڪار ۾ وضوءَ لاءِ ڇت تي ويس۔ ڇت جي طرف هڪ ننڍو گهر هو۔ ان ۾ هڪ ڪت
پيل هئي۔ ڪت جي منهن ۾ هڪ خوفناڪ شيءِ منهنجي نظر ۾ آئي جيڪا پنهنجي جسم
جي ضد امت (تلهاڻي) ڪري سڄي ڪت وارو پڻي هئي۔ جنهن وقت اسانجي موجودگي
محسوس ڪيائين ته ڪت ۾ آئي ۽ ڪت جي پانين مان اهڙو آواز ٻڌڻ ۾ آيو جو
ڄڻ اهي ڇهي رهيون۔ سڄي قصيدو شروع ڪيم۔ بڪلام ۽ چرچي هئي
ختم ٿي ۽ آرامي ٿيو ۽ منهنجي نظرن کان غائب ٿي ويو۔ مون پوءِ وضو تيار ڪيو ۽
هيٺ لهي آيس۔

مِنْ نَصْرًا فَإِنَّهُ :- حاجي صديق قنڌاري کان نقل آهي ته شڪار ۾ هڪ هنڌ اسان
ٽي سو پنج ۾ هڪ دشمن جي نهٺ لڳائڻ تحت وقت جي حاڪم جي حڪم هيٺ
اسان جي گهر کي ايتري قدر لٽيو ۽ ڦريو ڏيو جو ڪا به شيءِ نه بچي سواءِ هڪ ڪت ۽
هنڌ جي، جيڪي حضرت صاحب جن لاءِ مخصوص ڪيل هئو ۽ جڏهن شريف
آوري فرمائيندا هئا ته ان تي آرام فرمائيندا هئا۔ حضرت صاحب جن جي نجيڪا
اسان کي پاڻ امداد ڪئي هئا ٿون ۽ اهڙيون خاص شيون جيڪي هيون ڪنهن
به هيٺ مٿي نه ڪيون ۽ ساڳئي جاءِ تي پيل هيون۔

مِنْ مَلْفُو ظَانِه :- حضرت صاحب جن هڪ ڏينهن ٺٽي ننگر ۾ فاضي ميان عبدالله
صاحب جي دعوت تي ويا۔ فاضي صاحب کي ڳالهون ۽ نصيحتات حضرت صاحب ڏن

حضرت صاحب فدا وارا حضرت شاه عبدالغفور قدس سره حضرت صاحب جن جا والد بنرگوار، جا بيان ڪري پوءِ پاڻ حضرت صاحب جن طرف اشارو ڪيائين حضرت صاحب جن جواب ۾ هئي مصرع ثريان مبارك في آندائون - چه نسبت خاک ربا عالم پاڻ يعني ڪهڙي نسبت خاک کي عالم پاڪ سان -

مِنْ مَلْفُوطَاتِهِ :- حضرت صاحب جن مٿيارين ۾ تشریف فرما ٿيا. وقت جي عالمن مان ڪو اتي موجود هو. ڪچهري دوران کانئن ڪجهه سوال پڇيا ويا ۽ عرض ڪيونه هڪ ڪتاب سندن لاءِ ڪتاب لکيو آهي اهو آهي ۹ پاڻ پڇيائون ته اها مس ڪٿان آئي ۹ جواب ڏنائين ته ملائي هندوءَ کان خريدار ڪيم. پاڻ فرمايائون ته اهو ڪتاب اسانجي ڪم کان ويو جو ان جي سياهي هندوءَ کان ورتل آهي. پوءِ حڪم ڪيائون ۽ اهو ڪتاب درياءَ ۾ ڦٽو ڪيائون پڇيائون ته هن ڪم ڪرڻ ۾ ڪهڙو ضرر هو ۽ ڪتاب جنهن جي مس هندوءَ جي دڪان تان ورتل هئي ان ۾ ڪهڙو نقصان هو ۹. حضرت صاحب جن جواب ۾ فرمايو ته حَسَنَاتُ الْأَبْرَارِ سَيِّئَاتُ الْمُفْرَيْنَ - له

مِنْ تَصَرُّفَاتِهِ :- مرحوم ديني محمد پيرگزي کان نفل آهي ته سٺا هڪ هزار ۾ سو پڇاڻوي ۾ حضرت صاحب جن حرمين الشرفين جي سفر ناز موٽيا ۽ هن فقير جي دعوت لاءِ تشریف فرما ٿيا. جيئن ته بنده جي عمر آخري مرحلن ۾ هئي ۽ ڪوبه پٽ نٿو اولاد نه هوان ڪري سواءِ حضرت صاحب جن جي پيو ڪو و ميلو نه ڏسي سيد غلام نبي شاه جو واسطو وجهي خدمت ۾ عرض ڪيم ته اسانجا پير پيشا احوال انهيءَ ڪري ۾ سڪون آهن (دعا ٻڌو آهي) ۽ وڌيڪ پاڻ بهتر چاڻ ٿا. حضرت جن اڃا ڏيئي ۾ هن غلام کي طلب فرمايو ۽ حڪم ڪيو ته بي شادي ڪر، خداوند ڪريم توکي پٽ نٿو اولاد عطا ڪندو. ان کان پوءِ حافظ ميان ابراهيم کي طلب ڪيائون ۽ فرمايائون ته توکي پهرين گهر مان خدا تعاليٰ به پٽ عطا ڪندو، بي شادي به توکي ڪرڻ گهرجي. ان سال مون کي پهرين گهر مان غلام محمد نالي پٽ ڄائو ۽ ٻن سالن بعد ان جو پيءُ عثمان ڄائو. ٻئي گهر مان پڻ به پٽ جان محمد ۽ غلام عطا ٿيا.

له نيڪيون نيڪن جون، گناهه مقرر بن جا آهن -

مِنْ خَوَارِقِ عَادَاتِهِ :- (سندن ڪرامتن مان هي ڪرامت) ۱۲۹۸ هڪ هنڌ اتر ۾
۽ اٺاڻوي ۾ جنهن وقت حضرت صاحب جن تڪر ۾ مقيم هئا هڪ دينهن اشراق
جي نماز بعد پنهنجي غلام کي امر ڪيائون ته ڪنهن گهوڙي تي سڄ وجهي ڪاهي
اچ ، نوڪر حڪم مطابق ويو ۽ هڪ گهوڙو حضرت صاحب جن جي سواري لاءِ
۽ هڪ پنهنجي لاءِ تيار ڪري ڪاهي آيو . حضرت صاحب جن سواري روانا ٿيا .
حاضر بيت مان ڪنهن کي به پڇڻ جي طاقت نه ٿي . ٻئي دينهن ٿلهي مهل واپس آيا
معلوم ٿيو ته مرحوم حاجي موسيٰ خان نظاماڻي جي عمر پوري ٿي هئي ۽ حضرت
صاحب مرحوم کي ڪلمه شهادت جي تلقين ۽ جنازه نماز ادا ڪرڻ سان مشرف
ڪيو . اهڙو ساڳيو واقع جباب حضرت صاحب ڪلان قنڌار والد حضرت شاه
عبد القیوم قیاس سیرة) سان خليفه ميان احمد خان نظاماڻي جو درپيش ٿيو هو
مِنْ عَادَاتِهِ :- حضرت صاحب جن هراڙي ايترو ته پوشيده رکند آهن جو ان کان
وڌيڪ تصور ۾ به نه ٿو اچي . جيڪڏهن ڪو نيزهوش وارو مجلس ۾ ويٺل هوندو
هوندو ته ڪي احوال قرآن ۽ حديث مطابق ٻين ڳالهين اندر ڪند آهن ته خير ،
خوشتر آن باشد که بر دلبران : گفته آید در حدیث دیگران به

ان طرح هڪ دينهن مجلس ۾ ويٺا هئا ۽ فرمايائون ته مون اولياء الله مان
هڪ کي ائين فرمائيندي ٻڌو ته مون عظيمه ميان حبيب الله قنڌاري رحمة الله
جي قلب ڏاڍو متوجه ٿيس مگر ان کي هڪ دم به ذڪر کان غافل نه ڏٺو . وٺي مان سندن
مراد سندن والد ماجد قیوم مان حضرت شاه عبد القیوم قیاس سیرة اهو - سرائي پوڻي
رکڻ ۾ پاڻ ايتري ڪوشش ڪندا هئا جو اگر ڪي طبيعت کان اڻ واقف حضرت صاحب
جن کي لفظ ولي يا دوست خدا يا اهڙي هم معنی لفظ سان مخاطب ٿيندا هئا ته سندن
منهن مبارڪ ۾ غصه ۽ ناراضگي جا آثار نمودار ٿيندا هئا . آخر خورشيد جرش باز نيامد
مِنْ لَصَرُ قَاتِهِ :- هڪ سال حضرت صاحب جن حرمين الشريفيين جي سفر تان
واپس موٽندي قنڌار تشریف فرما ٿيا . جڏهن افغانستان جي حد ۾ داخل ٿيا

له بلو اهو هجي جو سرائي دلور جو ٻڌ چيل اچي ٻين جي ڳالهين ۾ -
له پوڻي دولت گلستان چو هن طرح آهي . ائين به غيان در طلبش پيو اشد ٻڌ کان واک خورشيد جرش باز نيامد
يعني هي مدعي «عوني دار» الله تعالیٰ جي طلب کي بجاي خبر آهن جنهن کي خبر ٿي وري ان جي رڳو سامان خود سائي -

۽ ڇمن جي منزل تان روانا ٿيا نه وائ تي هڪ قاطع الطريق (ڌاريل) اچڪري قوم جو
 نالو جماعت جي ريقن ۽ خادمين تي حملہ آور ٿيو۔ ريقن جنگ ۽ جهيڙي جي بنا
 ڪئي۔ حضرت صاحب جن کين منع ڪئي ۽ ان لٿين جي ٽولي کي نرمي سان سمجهي
 جي ٿاڍي ڪوشش ڪئي۔ مگر هو پنهنجي بد هڪداري کان باز نه آيا۔ نيٺ حضرت صاحب
 جن فرمايو: **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ**۔ پاڻ هڪ درو جو سڙيڪ هو ان تي وينا ۽
 لٿيا اڦرل تي مشغول ٿي ويا۔ قضا الهي جو ان قوم جو سردار ان اچ وڃ دوران
 اهڙي طرح منهن ڀر ڪريو جو سندس دندان ۽ ڇڪي لهو لهان درتورت تي پيا آهن
 ان کي عيبي مصيبت جائي حضرت صاحب جن جي خدمت ۾ حاضري معافي گهرايئون
 ۽ روانا ٿي ويا۔ حضرت صاحب جن کين معاف ڪيو: **لَعَمْرُكَ أَنْ يَدَّكَ كَانَ اللَّهُ لَهُ**۔
مِنْ عَادَاتِهِ۔ حضرت صاحب جن جي بهادري ايتري قدر سهڻي جو سخت ۾
 سخت جنگين ۾ مثل ستون قائم رهندا هئا۔ جيئن اهڙا اشارو فصل پهرين ۾
 ذڪر ڪيل آهي۔ ياد اٿم ته سنه هڪ هزار ۹۷۰ ۱۲۹۷ ۾ انگريز ڪاٺڙي
 جو حملو خراسان جي ملڪن تي ٿيو ۽ آخري جهاد رمضان شريف ۾ قندھار جي نزديڪ
 قائم ٿيو ۽ اسلامي لشڪر جي ڪن مهندارن جي بدديانتن ڪري اسلامي لشڪر کي
 شڪست ملي ۽ مجاهد پڇڻ لڳا۔ حضرت صاحب جن سخت ڪوشش ڪري انهن
 پڇڻ کان منع ڪئي ۽ الفاظ بطور نصيحت فرمايا: **”اي مسلمانو! پڇڻ کان پاسو ڪريو**
جو اهو ڪبير گناه آهي ۽ ڪافرن دين جي دشمنن ۽ قرآن جي دشمنن ۽ جانين جي
دشمنن ۽ ننگ ناموس جي دشمنن کي پنهنجي مٿان قابض ۽ غالب ٿا ڪريو“
مِنْ نَصْرُ قَاتِهِ۔ هڪ افخاني شخص کان ٻڌل نقل ياد اٿم چيائين ته حواي جي زماني
 ۾ حضرت صاحب جن جي پٽي ۾ هار پوکندو هوس ۽ ان جي پسگردائي ۾ هڪ
 صاحب حسن عورت هئي۔ مان ان تي عاشق ٿي پيس ۽ رات ڏينهن ان شاوڪا
 جو چيلو سوچيندو هوس۔ هڪ ڏينهن اڪيلو اهو سوداء ڏيڻي پڇايم ۽ ڪا
 اٽڪل پٽي سوچيم ته اوچو ڪهن شخص پويان منهنجي ڪنڌ تي سخت چنبو هڻيو۔
 مون پڪدم ڪنڌ ڦيرائي ڏٺو ته حضرت صاحب جن آهن۔ فرمايائون ته **”اي احمق!**
راه هائو! ڇيڪو شخص الله تعاليٰ جو آهي، الله تعاليٰ ان جو آهي۔ (صاحب خدا جو خدا جو سڀي ان جو)

انھن ٻيھون خيالن کان اجا بار تنو اچيٽ امان يڪدم سندن قدمن ۾ ڪري پيا
۽ توبه ناپڻ ٿيس.

۱۲۷. حضرت صاحب جن نقل فرمائيندا هئا ته ۱۲۷ هڪ هزار
ٻه سوا ٻيڪهتر ۾ حضرت والد سڳورا منهنجا ڦٽل ۾ شهر ۾ وصال فرمايائون
هن مصيبت مون کي ايترو نه ڪمزور ڪيو جو مون کي آرام نه هو. ڦٽل هوندي
به مون چاليهه ڏينهن فاتح حوالي ڪري گذاريا. ان کان پوءِ ڦٽل ۾ شهر مان اراد
حرمين الشريفيين وٽ جو ڪيو ۽ نريارت روضه اقدس حضرت امام رباني
محبوب سبحاني مجدد الف نالي قدس سره لاءِ ڊگلس ۽ ڪابل
طرف رخ ڪيم. ان زمانه ۾ حضراتن جي خاندان ۾ وڏي عيس وارو.

صاحب ارشاد ۾ ڏيکارڻ ورو، حضرت ميان غلام صديق صاحب جن
هر ڪار به وارا هوا. هر ڪار به هڪ ڳوٺ آهي، ڦٽل ۾ اچي الهندي طرف
پندرهن ميلن جي پنڌ تي. انهن ڏينهن ۾ حضرت مذڪور شهر ۾ تشریف آڏي
ڪئي هوائون. موڪلائڻ لاءِ سندن خدمت ۾ آيس. جڏهن ته ڏينهن
ساري جاءِ برقياري جي موسم شروع هئي. حضرت ممدوح (تريفي ڪيل)
منع ڪيائون ۽ فرمايائون ته هن بهر جي موسم ۾ سفر ڪابل جو قريب صحت
جي نه آهي. لاچار سندن وموده مطابق سفر چڻايم. پر جڏهن ته جدائي
حصر ف والد ماجد جي مون کي پریشان ڪيو هو، تنهن ٻا چوٿين ڏينهن وري

سفر جي سنبت ڪيم. سفر جو سامان کڻي سندن خدمت ۾ آيس ۽ عرض
ڪيم ته اوهان فرمان مطابق سفر جو سنڀالو ٿرڪ ڪيو هو. مگر هن وقت
گهڻي زڪري ترسي نٿو سگهان. سفر جو پختوار ڏوڪري حاضر ٿيا هيٺ
اجازت جي عنايت فرمائيندا. پوءِ حضرت ممدوح (تريفي ڪيل) وري
مع نه فرمائي ۽ اتي دعا ڪيائون. الوداع ڪري روانو ٿيس. خادم مان
ٻي حثا پيا به ساڻي ٿيا. حاجي محمود نصر پوري ۽ محمد سميج انڌاني ۽ حاجي
الماس جوشي، ان بهرقياري ۾ ۽ سياري جي سروي ۾ پئي وياسين. رفيقن کي
ٻنهي بربادي جو خوف هو. رات جو حاجي محمود خواب ڏٺو ته جناب حضرت

قَبُولُ الزَّمانِ قَدَسَ سِرُّهُ فَمَاشَن ثَابِتَةً فَلَا تِي كِي چئوتہ "حزب البحر" چوتہ تو
 پتر ٩ پتر ھند اسر ھو، انشاء اللہ تعالیٰ سڀني مصيبتن کان امن امام ھند
 ان کان پوءِ حزب البحر بنانا ٿي پتر ھو شروع ڪيو ۽ ڪابل شهر ۾ خير سلا
 سان پهتا سين۔ اتي ان وقت وڏي عمر وارن مان جناب حضرت ميان
 عبد الباقي صاحب جن زنده ھئا۔ هنن فقير کي پنھن جي جاءِ تي ڪجهه وقت
 ترسڻ لاءِ امر ڪيو ۽ تمام گھڻيون ڪم نوانريون ۽ مھر يا نيون ڪيا ٿون، جن
 جو بيان ناممڪن آھي۔ ان کان پوءِ اجازت وڃڻ جي عطا ڪيا ٿون۔ اسان ھند
 شريف جي زيارت جو عزم ڪيو ۽ پشاور واري رستي سان گھوڙن ذريعي مٿيون
 ھٽندا، آخر سر ھند شريف جي زيارت کان مشرف ٿيا سين ۽ ان وقت اڃا انگريز ڪار
 ريل جا ريل نه ڪئي ھئي۔ پوءِ اتي ڪافي عمر صوتر سيا سين۔ اتي منهنجي دل کي سڄو
 مليو۔ فرمايا ٿون ته ويچارو حاجي الماس ٻين لاءِ جدا ڪاڏو تيار ڪندو ھو۔ مگر اسان
 لاءِ روزي کوٽ مھل ھڪ ماڻي جوڻ جي آئيندو ھو۔ گھڻو ڪري آءُ حزب البحر جي پتر ھو
 ۽ نہ ڪو اچي ادا ڪرڻ ۾ مدد مل ٿي ھندو ھوس۔ ان طرح سان جاتر تيب بنار گن مقرا
 نہ ماڻي آھي۔ گھڻو وقت رھڻ بعد جدت ھن اسان الوداع ڪئي ته خواب ۾ ٿوڌا
 ته جناب حضرت مجدد الف ثاني قُدَسَ سِرُّهُ جن ھن فقير تي ٿاڍيون مھر يا نيون
 ڪيون آھن ۽ انھن سڀني مان ھڪ اھا ته ھڪ دستار نفيس ساڻي رنگ جي ھن
 فقير کي عطا ڪئي اٿن ۽ ٻيون بہ تمام گھڻيون نوانريون ڪيون اٿن۔ پوءِ اتان
 الوداع چئي ملتان شريف ۽ سکر جي رستي شڪار پور آيا سين۔ شڪار پور مان
 حاجي الماس کي خرچ پڪو ڏيئي قنڌار طرف پنھنجي عيال جي سامر سنڀال لاءِ روانو ڪيو سين
 ۽ پاڻ حرمين شريفين جي ارادي شا اڳتي ويا سين تہ ڪلامہ الشريف د پوري تي سنڌ ۾
 ھيٺ مَلْفُوطَاتُہ :- ھڪ رات حضرت صاحب جن عشا جي نماز لاءِ تڪرر جي بعد
 ۾ آيا۔ پاڻ مسڪينن ۽ پريشان حال وارن لاءِ آجھو ھٿا ھر خستہ حال سنڌ ۾
 ۾ ايندو ھو۔ ۽ ھر کجا چشمہ بود شيرين : مردم و مرغ و مود گروايندہ لہ
 انھن سڀني مان ھڪ شخص سليمان نالي لائق ڪاٺ طرف جو، بندراڻي ۽
 لہ ٿو ٿئي ظاھر جتي چشمو ھو : ماڻھو پکي ۽ ماڻھو ٿيون گڏ ٿين

۽ جسم جي ننڍڙائي ۾ ضرب المثل ۽ مشهور چواڻي (هو - چا پنهن سالن جي عمر ۾ پنج سالن جهڙو ڇو ڪرو تڏسڻ ۾ ٿي آيو - ان مجلس ۾ حضرت صاحب جن موجود هئا ۽ مرحوم خليفه ميان عبدالهادي به هو - خليفه چرچي ۾ چيو ته قبلڪا! اڄ حاجي سليمان کي فلاني چوڪري سان ڪشتي ٿيڻي سون هڪر حاجي وڃياري ۾ طاقت نه هئي ۽ ڪشتي نه ڪيائين - حضرت صاحب جن فرمايو ته حاجي کي توهان ٿا ڪشتي ڪرايون - خليفه صاحب عرض ڪيو ته قبلڪا! مان هن کي کڻي مسجد جي محراب ۾ چٽا پندس ويو ۽ ڇا ڪندو ۽ حضرت صاحب جن هن تي نقل فرمايو ته هڪ ڏينهن ٻار هڪ قوسي (جهڙي) مٿي تي پڪي، ويٺا پيو الله تعاليٰ جو سان جو پئي پڪي حضرت شيخ فريد قيس سرگهه جي حضور ۾ آيا - حضرت شيخ جي ان ننڍڙي پڪي تي نظريو - ان ۾ اڀري هئي آڻي جو ٻار طر ف منهن ڪري مٿا بلو ڪيو - يارنجي ويو ۽ قوسي بخوبي چوڪيو ته ڪَلَامُ الشَّرِيفِ وَفِيهِ اِسَارَةٌ وَنَلُوجُ ڪَمَالٍ يَخْفَى -

مِنْ مَلْفُ طَائِه - حضرت صاحب جن هڪ ڏينهن مجلس ۾ دينا هئا. هڪ عرب ان مجلس ۾ شريڪ ٿيو - حضرت صاحب ان کي پنهنجي پاسي ۾ وهاريو - جڏهن عرب بي نرمان ۾ ان کان سندس جاءِ رهائش جي پڇيائون ته هن پتا ڇا ته مان يمن جي ساداتن مان آهيان جيڪو خاندان حديد شريف جي نزديڪ رهي ٿو - جنهن جو تڏو سيد عبدالهادي نالي آهي ۽ مان ان جو پائڻو آهيان - هن مهل سڪونت مدينه مطهره ۾ آيو - حضرت صاحب جن فرمايو: اَخِي هُوَ اَمَّ تَوْفِي (ڇا اڃا حيات آهي اهو شاه صاحب) با وقات ڪري ويو) چيائين ته بَلْ تَوْفِي (ديک وقات ڪري ويو) ان بعد حضرت صاحب جن مرحوم سيد شلامبي شاه سان محاط ٿي نقل فرمايو ته هڪ سال حج جي ارادي سان ڪجهه اهل فضل صاحبين سان گڏجي هندستان مان حديد شريف رسياسين ۽ حضرت قيو ۾ جهان قيس سرگهه جي زيارت لاءِ وٺياسين

انهن ۾ ڪي حضرت صاحب جي مٿي ۾ اشارو ۽ منظر ظاهر آهي - ضيف پڪي ڇڏي نظر ڪرڻ بعد فرمايو ته ڪي ٻيو پڪي ۾ طاقت پند ٿي جو ٻار ڏهن منهن ڪري مٿا بلو ڪيائين - اڃا ٻيو حضرت صاحب جي نظر سان حاجي اندر ڪندڙن خليفه ميان عبدالهادي کي ڪي هئا ته مسجد ۾ ايندي ڏٺا ۽ هڪ ڇوڪري هڪ ڇوڪري

ان وقت سید عبد الباری نرندہ هئا۔ چئن تہ مذکور سید جو حسن اخلاق دنیا
اندر مشہور هو، رفیق جو ارا دوئیوتہ اسان بہ هن بزرگ جي زیارت لاءِ
هلون۔ فقرہ مان سید جي زیارت جو عزت مکیو ۽ وفت سوار ی لاءِ کرابہ نی
کیا۔ ان ساگی عسرات خواب ۾ توڈ سان بہ حضرت قبو مجھان قدس سرہ جي
زیارت لاءِ هک دندو حلقہ اساجی آباء واجداد جو بگو پیو آھی ۽ ان حلقی جو
سرا برا لا چک حضرت مجد الفانی قدس سرہ آھی ۽ جنهن هنتہ حلقہ فی
رہو آھی ای حضرت قیوم جهان قدس سرہ وینل آھن ہی فقیر حلقہ جي باھران
حضرت قبو مجھان قدس سرہ جي یو یان وینل آھی۔ حضرت قدس سرہ پنهجو
سهن مبارک اساجی طرف کری فرمایونہ اوھان اسان کان کد آھن وندا۔ اوھان
ساجی مریدن مان آھیو۔ ان وچ ۾ بیون بہ گالھیون پو لھیون گچھیون تیوچدھین
خواب مان جاگیس تہ پنهجي ارادی کان توبہ کیہ۔

مِنْ مَّكَارِمِ اخْلَاقِهِ : حضرت صاحب جن جي پلز اخلاقن مان اخلاق
هک دینهن رمی جو هک شخص چند شکایتی گالھیون حضرت صاحب جن
جي اسم مبارک سان منسوب صاحبزادہ میان عبدالکریم طرفان بیان کون
انھن گالھین بعد فرمایون تہ مان هن صاحبزادہ کی گھو پیار و سمجھاؤ
تھرا هو جیکو سندن خلوص سان خدمت کری توتہ چٹک اسان سا
تو کری۔ اھو شخص ان گلا کرڻ تی پشیمان تی آتی ویو۔

مِنْ مَلَفُوظَاتِهِ : حضرت صاحب جن کی مدینہ مطہرہ علی ساکھہ آف
آف صلوٰۃ و تحیہ ۾ رھڻ جو تراید و شوق هو۔ جیتوڻیک کیلئے ارفع
حالت چمڻ جو شرف سان مسرف هئا۔ مگر ان یاک شهر ۾ هیشہ جي رھڻ
جي آرو دل ۾ هوندي هین ۽ هي قصیدہ بطور دعا پیا پتر هندا هئا۔
تھو هئی آھی۔

(آدل حسیہ آف صرستان) محراب ۾ اجلا تی هئا۔ دعا جي طافن بادشاھي لشکر جي صفت
کان وڌیک آھی۔ جھڙی طرح حضرت امام ربانی مجد الفانی قدس سرہ فرمایو آھی ”لشکر عابدہ لشکر سلطانیت“
یعنی۔۔ دعا جو لشکر (طاقت) بادشاھي لشکر کان وڌیک آھی۔ تہ قیوم جهان مان فراد حضرت حاجہ صفی اللہ قدس
جي دان گرامی آھی۔ (هن صفت جو حاشیہ) تہ مدینہ مطہرہ جي ساکن و آخضر صلی اللہ علیہ وسلم، تو لکھک
صلوٰۃ و تحیہ ۱۲۔

قصیدو

الہی مجھ کو من کراؤ	بجاء المصطفیٰ للعباد	وہب فی ہمدیتہ را	بایسان رد و ما بالہج
ولسرتی حرم خاں دیکر	الی صباہ والرتیہ رسیہ	وار صلو لیہ بر فضلک	ونخرجی من الکرب الضجیر
وتجلی مہاجر بالہی	ومن اعداؤ حرم ربیع	ورزقی جہاد اقی سبیلک	مع المہلک موعود اسدیہ
دوفی حضور والحق	وجہہ بالمراغمہ وسیم	ونصیری درینو عین	بارعد عین نور النہیم
وتحمہ بالمدنہ تملی	باتمام آداب اخلاص	ونرجنی سلاوقبیلک	لعد نادت نامول المسیم
فیاحی یافوم حق رجاء	نوسلت بالظہ وعین دم	اندری بہابہ دوالتو ناد	لکی انجوم من الکرب المس
فسبحان من لا الہ غیرہ	تردین نفسہ بظلم وجہ	تزلزلت بوسا و ضیاء	منی نصر من اللہ الریح
فارحم عبدک مستقر	یشوم الذنب للقل الدیر	ولکن لاسمہ عبد رجاء	لمحول الذب بالمحرم الوسیع
تجاوز عن خطا واعطہ	وتقیہ من خزی یوم فرج	حوار المصطفیٰ سالتک	لاجویہ من دل تشیع
فیالت شری الصالح صلو	انی سغادی الثمن الریح	صلوۃ عزم علیہ السلام	لناحلہ فاستجابت سریح

من عجائب احوالہ :- حضرت صاحب جن سنہ ۹۷۰ھ ہزارہی سو و ۷۰۰ھ تک
 دینھن حرم محترم مدینہ مطہرہ علی صاحبہا الصلوٰۃ والسلام والتحیہ و بنا
 ہوا۔ ہی راقم الحروف غلام نہ اقی حاخری جی شرف سان مشرف ہو حصر ب
 صاحب جن بھن جی گذریل سفر جو بیان بیاکن نہ جذہین گذریل سفر دوران
 چائٹ چمن جی شرف سان مشرف ہنس نہ دلیم خیال آتوہ اسانجی ورن قدس اللہ تعالیٰ
 آرا و احکمہ جی نسبت سادات کرام سان مانا بی طرف کان گھٹن ہندن تی ثبات آہی
 جئین نسب جی خطابن مان معلوم آہی ۽ حقیقت ۾ چا سمجھو گھر جی ۽ پاٹ پانکی
 سادات سمجھن یانہ خواب ۾ دسانوہ حضرت خاتون جنت جگر جو تکر و
 حضرت حیدر البشر صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم چٹ نہ حرم پاک ۾ دجیکو سندس
 حجامہ مبارک جی نزدیک آہی ۽ جی ہائی سندن مرار مبارک آہی ۽ جنھن تی
 پنجر و آہی، پنجر ی کان باہر حرم پاک جی صحن ۾ آرام کری رہی ۽ ہی فقیر
 یا ٹکی نہ دتر و کہ بیاک پار تو چائی۔ حضرت بی بی رضی اللہ تعالیٰ عنہا کمال
 مہر باقی سان پنھن جو پستان مبارک منھن جی وات ۾ وجھن کیر پیار یو۔ ان وجہ

کہ جنہو نے ہی قصیدہ اول مقدمہ میں جی تالیف آہی مہر پستان مبارک جی مایہ سمجھ جی تی
 و العلم عند اللہ تعالیٰ - ۲

ذسان ٿو ته حضرت شاه مردان ڪرّم الله وجهه منهن جي ڀر سان ٿيڪن ٿا
منهن جي دل ۾ ٿو اچي ته ٻا شوهر جي اجازت جي ڪنهن عورت جو ڪار پيئي منع آهي
هاڻي ته سڄي ته هن حالت ۾ حضرت شاه جي مرضي آهي يا نه. ان وقت حضرت
شاه ڪرّم الله وجهه پنهنجو رخ مبارڪ موڙي ڪري پنهنجي رضامندي ظاهر
ڪن ٿا ۽ مُشڪر ٿا. سڄاڳ ٿي پيس.

منهنجا ايتڙا :- (حصي صاحبين جي عجائب احوال ٽا پڻ احوال)

ان ساڳي مجلس ۾ نقس ٿا فرمائن ته اڳئين سفر ۾ رات جو خوب ڏٺو ته چٽڪ
ڪارن ۽ مومنين جي وچ ۾ سخت لڙائي لڳي آهي ۽ هي فقير به ان جنگ ۾ حاضر آهي
ايتائين جو الله تعاليٰ مومنين کي فتح ڏئي ۽ ڪارن کي شڪست ملي. مال غنيمت
گهڻو جمع ڪيائون ۽ ڪارن جو قلعو جنهن تي لڙائي هئي فتح ٿيو. ماڻهولت جو
مال قلعو طرف ڪنيو پئي ويا. وڌيڪ ذسان ٿو ته جناب حضرت سيد خير البشر
صلي الله عليه وآله وسلم جن پڻ بذات شريف اتي موجود آهن. فقير پڻ
جماعت سان گڏجي ان قلعو جي اندر ويو ۽ حضور سرسالت پناه صلي الله عليه
وآله وسلم جي حضور ۾ باادب بيٺو. پاڻ ڪريم صلي الله عليه وسلم جن
هر ڪنهن کي مال غنيمت مان حصو پئي ڏنو. جن ٿيڪن منهنجي حصو جو
وارو آيو ته مون کي ايتري قدر ته مال غنيمت عطا فرمايائون جو مان وڏي ٽڪي
ٿان ڪٿي بي جماعت سان گڏجي قلعو کان ٻاهر آيس.

من ڪمال صبر :- (سندن ڪمال صبر) هڪ ڏينهن نقل فرمايائون ته عربستان
جي سفرن مان هڪ سفر ۾ هندستان جي قاضين جي جماعت سان گڏ پيڙي ۾
سوار هئا سين. فضا الهڻ سان اوچتو سخت طوفان آيو ۽ پيڙي چولين جي زرد ۾
اچي وئي. پيڙي ۾ سوار ماڻهن دانهون، ڪوڪون ڪيون ۽ انهن جي آڪاراري
۽ سرش جو آواز ٿا ڏاڍو ٿيو. اسان جا رفيق، جي هندي هئا، ڪن ٿا سي ڳڻي ۾ پيا
۽ سريون ڪرڻ لڳا. اسان بيٺي جا ٻئي خاموش هئاسون ۽ امر الله جماعت
اسا جي جماعت کي ايترو ته زڪر ٿيو جو هڪ کي انهن مان ڏٺو جو پنهنجي پوڻاڪ جو
ڪپڙو بيخدي ۾ بيقار ٿي کان پنهنجي وات ۾ وجهي ٽڪر ٽڪر ٿي ڪيائين. آخر

ٿوري وقت بعد الهي عنايت سان طوفان هٿيو ۽ پيٽي چولوڌو بند ٿيو ۽ ماڻهن جا ويل هوش جو س واپس آيا. ان جماعت مان هڪ مون وٽ آيو ۽ چيائين ته هه سخت حالت جي پاوجوده اوهين سڪون ۾ هئا، اسان کي يقين هو ته هي شخص بن حالتن کان خالي نه آهي. يا ته اولياءُ الله مان آهي جو پنهن جو پاڻ جو سبحانه و تعالى جي سپردائش يا چر بر آهي جو نعم نقصان ۽ چڱائي ۽ برائي وڃي جاڻ ٿوري ڪي. حضرت صاحب جن فرمايو ته جن بن حالتن جو اوهان مان راڪيو آهي انهن مان مون ۾ هڪ به نه آهي. گمان هر يون درست نه آهي جو مان نه ڪڏهن به اولياءُ الله جي گهٽي ۾ به نه ويو آهيان. گمان ٻيو به صحيح نه آهي چونه مان دينوي نعم ۽ نقصان کي چڱي طرح ڄاڻان ٿو پر اسان کي ڪو به اثر نه آهي جو اهي سختيون اثر ڪن.

من مملووظا تهر :- حضرت صاحب جن پنهنجي والد بنهه رڳو اس سر ۾ کان نقل تي فرمايائون جيڪو انهن پنهنجي والد ماجد صاحب کان وٺهڪ ڏينهن حضرت حاجي صاحب ڪلار، يعني حضرت صاحب جن جو ڏاڏو قنڌار شهر ۾ نهار ۾ مشغول هو. حڪيم سيد ذوالفقار شاه، جوان وقت جي هم عصر حڪيمن کان گو ۽ کڻي ويو هو، پڻ حاضر هو ۽ روبرو ويٺو هو. جڏهن حضرت صاحب جن سلام ورايو. سيد صاحب سندن خدمت ۾ عرض ڪيو ته جيئن ته سائين جن نماز ۾ هئا ته سندن منهن مبارڪ ۾ هڪ رڳ جيڪا جلندڙ جي دلالت ڪري ٿي، ظاهر ٿي ته جنبش ۾ هئي يا ته سائين سڀڙ چوڻا ٿين يا هو تبديل ڪن ۽ ڪشمير طرف شريف فرمائين جو ائينجي آب هو بغير علاج جي گهڻن مرضن جو علاج آهي. جئن ته مذڪور سيد صاحب جي حڪمت درجي پد رجي ٿي ۽ آيل هئي ان ڪري حضرت صاحب ڪشمير طرف وڃڻ اختيار ڪيو ۽ روانا ٿيا. ڪجهه وقت اتي ترسيا پوءِ واپس آيا ۽ مرض مذڪور جو ڪوبه اثر خدا جلشانه جي فضل سان جسم ۾ نه رهيو.

من مملووظا ته ايشا :- سيد صاحب مذڪور جي حڪمت جي باري ۾

تقل فرمائیں اہل تہ بادشاہ جي عورتن مان ھڪ بيمار تي پئي ھئي۔ مذکور سيد
 کي سندس علاج لاءِ آندا ٿو۔ سيد چيو ته مرض جي تشخيص نبض دسڻ بعد
 ٿيندي۔ ان ڪري نبض ڏسي انهن آئين ڪرڻ کان ڪيپايو ته بادشاہ جي حرم جو
 ڪيئن غير محرم جي هٿ ۾ ڏجي۔ بيو علاج جو نثر ٺهرايو۔ چيائين ته عورت
 کي پردي ۾ وهاريو وڃي ۽ ردي جي آندي کي هو اسان پري پنهنجي هٿ جي مٿان
 نبض واري جاءِ تي پٽي ان جو پيو چيڙو باهه اٿي مون کي ڏنو وڃي ته مرض مقرر
 ڪجي انهن قبول ڪيو۔ مگر جئن نه هي ڳالھ انهن جي سمجهه کان ٻاهر ٿي ان ڪري
 اول امتحان جي خيال کان انهن آندو پئي ڳچي ۾ پٽو ۽ آندي جو پيو چيڙو
 سيد صاحب جي هٿ ۾ ڏنا ٿو۔ سيد ان تي ٿورو سوچي ڪنڌ مٿي کڻي مذاق طور
 چيو ته هن عورت جي رات جي غذا ڪئي جو گوشت هجي ان کان پوءِ جڏهن انهن
 کي سيد جي حڪمت جو يقين ٿيو ته آندو عورت جي نبض تي پڌا ٿو۔ سيد مرض
 جي تشخيص ڪرڻ بعد چيو ته هن مرض جو سواءِ سڀر کولڻ جي ٻيو علاج نه آهي۔
 چيائون ته سڀر اهڙي قسم جي تجويز ڪر جنهن ۾ دسڻ جو احتياج نه هجي۔ سيد
 صاحب فرمايو ته گهرجي صحن ۾ واري هو هڻو ڪو فرش ڪن ۽ عورت اڳهه ٿي پٽي
 اتان لنگهي ته اسان سوچون، سيد جو حڪم بچاءِ آندا ٿو ۽ سيد گهر ۾ داخل ٿيو
 ۽ پير جي نشان تي گهري نظر ڪري پوءِ ٻاهر آيو ۽ چيائين ته عورت انهن ساڳين
 نشانن مٿان قدم بدم لنگهي مگر اها ڪوشش رکي ته اهو پير نه اچي، جڏهن پاڻ
 ڪيائين ته اڃان ڪهڙو وقت انهن ڪيائين ته منهن جي پير ۾ ڪنڊ وڌو چي انهن
 چڱي طرح جانچ ڪيائون ته ڏنا ٿو ته واري ۾ سيد صاحب هڪ نشتر لڪائي رکي
 هئي جيڪا ان جي نبض برابر هئي ۽ خون جاري ٿي ويو۔ سيد کي اطلاع ڏنا ٿو۔
 چيائين ته جڏهن هيٺ واندان خون نڪري ته بند ڪن ان کان بعد بند ڪيا
 ۽ مرض شفا ياب ٿيو۔

منها:- حضرت صاحب جن ڪتاب شرح المواقف جي وصف ۾ گهڻو مبالغہ فرما
 هئا ۽ پنهنجي والد صاحب ڏي سڀر ڪا ٿي نقل فرمائيندا هئا ته شرح مواقف
 طالب علم کي مجتهد بنائي ٿو۔ ايضاً علامه تفتازاني مٿي جي بابت تمام گهڻي

تعليم ڪئي آهي ۽ پنهنجي طالب علمي جي وقت جو نقل تي فرمايائون ته منهنجي پيءُ
جي وقت ۾ حضرت والد صاحب ڏيڻس سرڪار جن ڪتاب مڙهي مطالعي لاءِ تڪيد
ڪندا هئا. هن ڪتاب مطالعي جو شوق ايندو نه هو جو سمجهي ۽ جي بهار کان صبح
تائين مشغول مطالعي ۾ هوندو هو ۽ حيال ۽ بي طرف نه وسندو هو. ڪڏهن ڪڏهن
حضرت والد صاحب جن ان حالت کي ڏسندا هئا ۽ خداوند محلي مل ڏيکاري ڏيندا هئا جو شڪر اهو
بچاءُ آڻيندا هئا. حضرت صاحب جن طالب علم کي علم نحو ۽ عربي پڙهڻ جي گهڻي غيبت
ڏيندا هئا ۽ منطق جي ڪتاب نه هڻڻ کي لازمي ڄاڻندا هئا ۽ فرمائيندا هئا ته سواءِ
منطقي مسائل سمجهڻ جي علم ڪلام جي مسائل کي سمجهڻ مشڪل آهي
ڇاڪاڻ ته علم ڪلام جو مدار دليهن تي آهي ۽ اهو سواءِ علم منطق حاصل ڪرڻ
جي حاصل نٿو مشڪل آهي. ان ڪري پنهنجي عمر جو گهڻو حصو علم منطق جي تدريس ۾
گذارين ۽ لا ڀر ۾ ڄاڻندا هئا.

مِنْ مَلْفُوظَاتِهِ :- هڪ ڏينهن راسني نان هلندي هڪ لعشيلي نقل فرمايائون
نه اعمش جيڪو صحيح بخاري جي مصنف جي استادن مان هڪ هو. انجي اکين ۾
بيماري پئي جو سدائين اکين مان پاڻي وهندو هو ۽ ڀڳي پوندو ۽ ٻيون هيون. سندس
اعمش نالو هجڻ جو سبب اهو ئي آهي ۽ هو بدن ۾ ضعیف ۽ ڪمزور هو. مَعْدَانِي
(ان سان گڏ) هو خوش مزاج ۽ چرچائي هو. هڪ ڏينهن وهندڙنهر جي ڪپ تي
دٻو هو نه وقت جي حاڪم جي ملازمن مان هڪ اتي پهتو ۽ اعمش کي سوڳهو
جهلي چيائين ته مون کي پنيءَ تي کڻي نهر مان پار ڪر. تنهن ڪيترن ئي ٻارن ۽ ٻين
ڪيون ڀرڻ ڦاٽڻ ڀڃڻ ٿيون. نيٺ لاچاران کي پنيءَ تي کڻي پاڻي ۾ گهرڻو پيو. هن ڪور
سپاهي جڏهن شيخ جهڙي سواري حاصل ڪئي ته چيائين: "سُبْحَانَكَ اللَّهُ وَبِحَمْدِكَ
هَذَا أَوْ مَالِكًا مُقَرَّبًا". جڏهن شيخ ان کي وڃڻ ڀڄي ۽ پنهجي ٻوٽي ۾ اٽڪي پئي
تان پاڻيءَ ۾ ڪپرايو ۽ چيائين: "وَقُلْ رَبِّ انْزِلْنِي مُدًا مُبَارَكًا اِنَّ خَيْرَ لِّیْ
هِنَ پانی ۾ غوطا ڪاڌا ۽ پاڻ واپس ٻاهر آيو.

مِنْ كَرَامَاتِهِ :- سن هڪ هزار ۹۵۰ سوايڪاسي يا بيا سي ۾ حضرت صاحب
قدس سره جي حاڪم ناني سردار محمد امين جي طلعي ۽ ناساريءَ ڪري اتان هجڻ ڪري مشرقي

فندار ۾ ۾ رمين جو نڪر وڃي ڪري رهڻ لڳا ان ڀيگرڻ ۾ هڪ شخص سڀاهي نالي هڪ عورت جا حضرت صاحب جن جي پاڙي ۾ هئي نڪاح ۾ آندو. اهو شخص حڪم جي نوڪرن مان هو. هن ان عورت تي بي حد ظلم ۽ سختي ٿي ڪئي. عورت جي عزيزن اها شڪايت حضرت صاحب جي وٽ پيش ڪئي. حضرت صاحب جن انکي هدايت ڪئي مگر اندروني بغض جي ڪري هن کي اتر نه ٿيو ۽ بد نصيب ٿي رهيو. ايتري قدر جو هڪ ڏينهن ان ساڳي شخص کنگو ۾ حد درجي جي گستاخي ڄاڻاها ڪيو. ان ڪري حضرت صاحب جن جي غيرت جو ٿڌو ٿي پيا ان کي چيائين ته هليوڃ يا ٽي گم ڪر. اهن ڏينهن ۾ ئي پنهنجي بد نصبي کان ۽ اولياء الله جي غيرت ڪري هن هٿان هڪ مسلمان ناحق قتل ٿيو ۽ هو حاڪم جي پارس جي خوف کان گم ٿي ويو ۽ اڃا اٺن ٽيهن سال ٿي ويا آهن ان جي باري ۾ ڪا به خبر نه ملي آهي. **مِنْ عَصَبِ اَرْبَابِهِ** --

مِنْ مَلْعُونَاتِهِ -- هڪ ڏينهن حضرت صاحب جن جي مجلس ۾ ٻاگن ۽ ٻانگن کاڌن جو مذاڪره ٿي هليو. فرمايائون ته **مَا صَلَحْنَا هُمْ مُدَحَارِبُنَاهُمْ** -- هو دشمن ڪڏهن به دوست نٿو ٿي ۽ ان تي دليري ڪرڻ نه گهرجي.

مِنْ مَلْعُونَاتِهِ -- جنهن وقت بندي راقم الحروف صحيح بخاري ڪتاب حضرت صاحب جن وٽ پئي پهتو. جڏهين روايت حضرت عمران ابن الحصين رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ آيس ته فرمايائون ته دعا هن جي نالي جي وٺ جي برڪت سان مستجاب آهي ۽ هو پنهنجي وقت جا قطب هئا ايتري قدر جو ڪڪر به ان جي حڪم سان جتي حڪم ڪندا هئا ويندا هئا ۽ وسندا هئا. **ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ بُرُءُ** **مَنْ يَسَاءُ** ۽ فرمايائون ته ڪتاب الله کان بعد صحيح بخاري صحيح ڪتاب آهي **مِنْ مَلْعُونَاتِهِ** -- سنه هڪ هزار ۶۶۰ ۾ سو ۶۶۰ جڏهن حضرت صاحب جن بائيبل حرمين شريفي جي ريارٽ لاءِ بهيئي بندر ۾ پهتا ته جهاز جي انتظام ۾ اتي ڪجهه روز ترسيا. ساڳئي سال حاجي احمد علي فنداري حج مان واپس موٽيا هئا. حضرت حج جي ملاقات لاءِ آيا. پنهنجي سفر جي حقيقت ٻئي ڪيائون ته حرم مجنوم مڪي راده الله سرقا و عظماء ان الوداع ڪرڻ مهل پنهنجي دل کي

جدا ٿي جي جلس کان هن صرح تسكين ڏنم ته بالهي جو مقصد بسطن جي مالڪ جي
 تربيت آهي ۽ اهو شريعت پاڪ جي تابعداري سان حاصل ٿئي ٿو ۽ شريعت پاڪ ڪنهن
 خاص هندي ٻڌل نه آهي. جتي به هجي اهو قرب شريعت جي پابندي سان ملي ٿو
 ر مجلس ۾ جناب ميان عبدالقدوس صاحب جس ۾ حاضر هئا. انهن فرمايو
 ته اسان الوداع وقت جدا ٿي جي غم کي هن طرح تسكين ڏئي ته جيڪڏهن ڪجهه
 شريف هن همد آهي ته ڪجهه جو مالڪ هر هنڌ ساڻ آهي. حضرت صاحب جن
 هوندي بعد فرمايو ته حرم مڪي ۽ مديني تراد هُما الله شَرَقًا وَ عَظَمًا کان جدا
 ٿيڻ وقت اسانجي دل جي فراق کي انهن گفتن سان تسكين ٿي اچي مگر ان جي برعڪس
 جدا ٿي مٿل آئون پاڻ تي اهو لازم ٿو ڪريان ته جي حياتي وفا ڪئي وڃي واپس ايندا
مِنْ مَلْفُوظَاتِهِ هڪ دينهن پن طالب علم شخصن جي وچ ۾ سفر جي
 ۾ سنت پڙهڻ بابت اختلاف ٿيو هڪ پڙهڻ کي افضل پيو چاڻي ۽ ٻيو وري سرڪ
 ڪرڻ نه پڙهڻ کي اول پيو چوي. هي اختلاف في مسئلو حضرت صاحب جن جي آڳاٽي
 آندائو. ياد ۾ آيا ٿون ته جن مسئلي تي تمام گهڻو اختلاف آهي. ڪي عالم ترڪ
 ڪرڻ کي اوليٰ ٿا چاڻن ۽ ڪي وري انکي ادا ڪرڻ بهتر ٿا ڀائين. پر وريڪ مناسب
 ۽ مفيد به عامار متاخر ۾ جو قول آهي. جو مسئلہ ۾ فرق آهي. سفر جون حالتون
 مختلف ٿين ٿيون. جيڪڏهن سفر ۾ خوف خطر و هوندو ته سنت جو چڱو وڌيڪ
 رهڻو آهي ۽ جيڪڏهن حالت امن ۽ قرار جي هوندي ته سنت جو ادا ڪرڻ گهرجي. هي حڪم
 هر موقع ۾ محل موافق مختلف ٿئي ٿو. چوڻهه حجتان جو سفر ۽ قافله مديني ۾
 دو سفر هندنستان ۽ ٻين شهرن جي سفر وانگر نه آهي ضرورن قافله ۾ جو جاءِ
 خوف ۽ خطر هجي ڇڏڻ سنت جو بهتر جبل ٿئي ۽ بين امن امان وار سفر
 ۾ مستجاب ادا ٿي ٿو. هن تي نقل فرمايائون ته ڳالهه ڪندا آهن ته ڪڏهن
 ڪن هن اهر العاف تيا جو حضرت امام ابو حنيفه رضى الله عنه ۽ امام ابو يوسف
 رحمہ الله ساڳي سفر ۾ رفيق ٿيا. فجر جي نماز وقت پاڻي نه هو. پاڻي جي ڪوشش
 ڪيائون ۽ پاڻي ٿي پهتا وقت نزديڪي ويو. حضرت امام ابو حنيفه ۽ ٻين ساڻي
 فرمايائون ته تون نماز سرور ڪر ۽ مان وضو ڪري پيچان ٿو. انهن پهرين رکعت

مِّنْ مَّنْعُو طَاتِهَر :- حضرت صاحب جن فرمایا تون فی تہ ، جناب حضرت صاحب قبلہ
 گاہ قیدس یتہ (حضرت شاہ عبدالقیوم قیدس سیدہ والد حضرت خواجہ عبدالرحمن - قیدس یتہ)
 جی انتقال بعد گھٹو وقت فخر ۽ گھٹتی ۾ تھوس تہ خداوند جل شاکر جی درگاہ الہیہ ما
 حضرت صاحب جن سان کھڑو سداوک تیو تھوندو - ہک مرات خواب ۾ تسان توند جیک
 حضرت صاحب جن یاک ۽ صاف لباس سان ہک رڈی جاء فی تمام خوش وینا تھن ۽ تھی
 آیہ کریمہ بیا تلاوت کن :- لِّلَّذِينَ احْسَنُوا الْحُسْنٰی وَاَزْوَاجًا وَّآلًا وَّوَلَدًا یُّسْرًا
 وَّجُوهَهُمْ قَدَرٌ وَّلَا ذِلَّةٌ اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خٰلِدُونَ ۝
 مِّنْ مَّنْعُو طَاتِهَر :- سنہ ہک ہزار فی سوئچ ۾ راقم الحروف صایت الہیہ سا
 ۽ حضرت صاحب جن جی دعا جی برکت سان کلام یاک جو حافظ تیس جیتو
 کلام یاک جی حفظ کرٹ جو شوق گھٹی وقت کان تھوم وانڈ کئی ۾ بہ بی رکوع
 جیخو وقت ملندو ہوان ۾ یاد کندو تھوس - مگر ادب جی خیال کان ان تغتا اظہار
 حضرت صاحب جن وقت نہ کندو تھوس چاکاں نہ تھک تینھن زبان حق ترجمان
 کان بدٹ ۾ آیو تہ اسانکی ننڈی پٹ کان کلام یاک جو یاد کرٹ جو شوق غالب
 ہو - مون پٹھن جی والد صاحب جن کی نکیونہ مونکی تھی خواجہ حسن غالب فی اہلی
 اجار تہ مون تہ ار لاء کوشش کجی - حضرت والد صاحب جن جواب ۾ منع فرمایا
 ۽ حصول علم لاء آمادہ کیو ۽ خواجہ حافظ شیرازی جی مصرع نمبر صو رکیا تو
 ع کہ عشق سان نمود دل و لے افتاد مشکلیاں - ان کان پوء والد صاحب جن جی فرمان موجب ۽ کیم
 ہن عاجز ار خوف کا کہ منان حضرت صاحب جن مع وراثت ۽ ان جو اظہار نہ کیو
 جڈھیں حصر شریف ۾ آئیں نہ نکلت ۾ ناہیوں باور پور تھو - حضرت صاحب جن
 زاد و خوشی جو اظہار کمر ۽ باو جی پوری کرٹ جی کوشش کئی ۽ استدعا جی حاجی
 محل محمد صاحب کی مٹیار بن مان تھن سدا جی دور پڈٹ لاء تھراو - ختم شریف بعد
 تمام گھٹو کا دور تارا یا تون ۽ ماٹھن کی مدعو کری کار یا تون - طعام جی بخیر وقت نو کرن
 مان کھن عرض کیونہ یا حضرت! ایتریون ریوون ذبح کرٹ جو چامقصد ۽ حصہ
 نہ نہ رحمہر - جن جگائی کئی نہ لاء (ہری) جگائی ۽ بلک وڈیک آھی ۽ سیدو مہر کی نکلی کھن
 ۽ نکلی خواری و مہر ہندی - اھی بھشتی آھن ، اھی منجھس سدا بن رہٹ وائر آھن
 سورہ بونس رکوع ۽ بار ۽ لکھ عس پراٹین آنا دس ۾ آیو بہ گھٹ مشکر شجی ویا

جواب ۾ فرمايو ته ڪلام الله شريف جي حفظ ڪرڻ جي نعمت جي شڪرانه لاءِ جا نعمت
ولايت کي عطا ٿي. ممڪن هجي پاڻ کي ديج ڪريان ته به گهٽ آهي. اهو شخص پنهجي
گفري تي پشيمان ٿي خاموش رهيو.

مَنْ مَلَفُو ضَا تَهْ -- هڪ ڏينهن مجلس ۾ حفظ ڪلام الله بابت منهن جي باري ۾
پڙهڻ فرمايائون ته حضرت والد صاحب قُدس سرهه جن به ادرم مباد غلام جان ۾
ڪي قرآن پاڪ جي حفظ ڪرڻ تي چڙيائون. انهن ڪوشش ڪري ست اٺ سڀارا ياد
ڪري و ساري جذبا. حضرت والد صاحب جن پنهجي دعاءِ التجا ڪندا هئا ته
يا الله! منهن جي اولاد مان ڪنهن کي حفظ ڪلام الله جي لائق عنايت ڪر الخ
حضرت جن جي هيءُ دعا ولايت جي حق ۾ قبوليت جي درجه کي پهتي.

فِي سَبِيلِهِ -- حضرت صاحب جن جي بيهي پيرن جي وچ ۾ زخم جو نشان ڏسندو هو
هڪ ڏينهن نعل فرمايائون ته پچيڻ جي وقت ۾ والد صاحب جن اسناد طرف موڪليو
بارائي تقاضا جي ڪري هڪ دفعه مڪتب ۾ حاضر نه ٿيس. اسناد صاحب حضرت والد
صاحب جي اڳيان اها حقيقت پيش ڪئي. والد صاحب جن جيڪي جلائي طبع هئا
ابتدي مدرسي متخير ٿيا جو مون کي نهر ۾ کڻي اچيلايو جا ڏهندڙ هئي ۽ نت ڪري چاڌل هئي
سنهي ميل جا وٺي ورتا جو ٺڪر منهن جي منهن تي زخم ڪيو ۽ هيءُ رحم اهو رحم آهي
فِي سَبِيلِهِ -- محمد نثار ماريجو کان نقل ڪيل آهي ته هڪ سال ننڍي محمد خان
۾ سڀه نظر محمد ساهه برقع مٿاڻو ۽ عام ۽ خاص ماڻهن جا هجوم سندن درگاهه
طرف رجوع ٿيا. نڪر جي ساداتن کي عرض ڪيم ته اوهان مان ڪنهن حضرت صاحب جن
جي اڳيان هن شخص منعلق ڪا پڇا ڪئي آهي ته سندن اڳيان دعا لاءِ جيڙ ٺهرجي
يا نه؟ انهن ادب ڏي جيوت ته اسان عرض ٿا ڪري سگهون. آخر نفق ڪري سندن
حضور ۾ آبا سين هڪ ٻئي کي عرض ڪرڻ لاءِ اسارا ڪرڻ لڳا سين. حضرت صاحب
جي پاڻ فرمايو ته ڪهڙي ڳالهه آهي؟ مرحوم سيد اله بخش شاهه عرض ڪونه سڀڻ
نظر محمد جي حق ۾ چاڻا فرمايو؟ حضرت صاحب جن فرمايو ته حضرت پير پيران
قُدس سرهه جي ڏنل وقت جي اوليائن مان هڪ شخص وفات ڪئي. حضرت پير
حڪم الحق سان هندو ۽ کي جيڪو پنهجي دڪان تي ننڍ پيو هو، سجاڳ ڪري بعد

تلفیز کلمہ شہادت ان اولیاء جي جاءِ تي قائم مقام ڪيو هئي شخص نہ سادات
۽ اہلبیت آهي۔ جيڪڏہن سائنس فضل الہي شامل هجي نہ ڪہڙو عجب! اُقول
ذِہِ اِسْرَہُ كَمَا لَا يَحْتَفِ - ب

قُد سِيَّهَر۔۔ ساڳي طرح ساڳي راري کان روایت آهي تہ مرض طاعون جي دینهن ۾
حاکم اھڙو صلہ شروع ڪيو جو ماڻھن کي زور ڏي پنھن جي گھر ۾ مان ڪڍيو، ھڪ ڏينھن
مرحوم سید علامہ بي شاھ کي ڇہہ ۾ حضرت صاحب کان پڇڻ تہ ھيئري عظيم انقلاب
جو سبب ڇا آهي؟ مڌڪور سید ادب کان چيو تہ اسان کي پڇڻ جي طاقت نہ آهي۔ توھان
پاڻ عرض ڪبو۔ اسان کي بہ طاقت نہ ٿي ۽ مٿ ڪئي سون ۽ حضرت صاحب جي آڳاٽن
اچي وينا سون۔ حضرت صاحب ان وقت ڪنھن پار لاءِ تعویذ پئي ڪيو۔ جدھن اسان
اتڻ جو ارادو ڪيو، حضرت صاحب نڪرڻ جي وڃمان ڪندڙ مٿي کڻي اسان کي چيو: ”ھي سبب
نڪليھون حاکم کان قضا آسماني آھي ۽ اسان جي عملن جي شامت“ دل ۾ ڇمڪي وڃڻ
حضرت صاحب جن ھٿ ڪئي دعا گھرن تہ اميد آهي تہ حق تعاليٰ ھي مصيبتون رفع دفع ڪري
اسان ان حال ۾ ھئا سون تہ حضرت صاحب ھٿ ڪئي دعا گھري

مِنْ مَلْفُوظَاتِہُمْ :- ياد اٿم تہ ھڪ ڏينھن حضرت صاحب جن سید نظر محمد
بابت بيان پڙھو مائين نہ ڪراچي واري مولوي عبد اللہ سید مڌڪور جي احوال بابت
خط لکي اسان کان پڇا ڪئي۔ جواب ۾ اسان تڪيس شيخ سعدي رحمة اللہ علیہ جو ڪرپيا
۾ آيت لکي موڪليو۔ پينہ۔ زجاہل نيايد خرافاتالہ: ورنہ ٿنود کس خبر اٿو ان بہ۔ ۽ ان تي اڪثاف
قُد سِيَّهَر۔۔ سندھڪ ھزار تي سو ٻارھن ۾ حضرت صاحب جن تشڪار پور جي ويجهو

نشرع فرمايا۔ راقم الخروب پڻ سندن ھمعرا بڻو۔ ھڪ ڏينھن سندن خاص مقصد
ميرن علي بخش ولد ميان محمد حسين وڪيل عرض ڪيو تہ ڦيرلا گرمي جي موسم آهي جيڪڏہن
سائين جن تھري مھل ھڪ گھڙي اسانجي باغ ڏي، جو سھر کان ٻاھر آهي شريف وھائين
تہ اسان سعادت جا شدا سين۔ حضرت صاحب جن قبول فرمايو۔ ھن ناگوار آندو۔ پاڻ سور
باغ طرف ويا۔ گھڙي ڪراچي وٽا مختلف قسمن جا گل ڏنائون ۽ سلوڪ جو نظارو ڏسي
ھي عربي بيت زبان مان صادر فرمايائون۔ وَ هُوَ هَذَا ا۔

لہ آئون چوان ٿو تہ ھي ڀر اٿس رد آهي اھڙو جو گھڻو نہ ٿوري۔ يعني ظاھر آهي۔
تہ جاھل کان نہ اچن سواءِ ڪمر۔ ۽ ڇڻ جي۔ جاھل کان ڪوئي ماڻھو نہ ٻڌي سواءِ ٽولن پڇڻ جي

تأمل فی بساتین الارض وانظر
عیون من لجین ناظرات
على ساق الزبرجد شاهدت
لصنع الله ذی المجد الملیک
یاخذ ان من الذهب السیدک
یا ان الله لیس لک شریریک

هین محفل پر کتھین کتھین عربی پر پارسی کجھ شعر تمثیل طور زبان
حق تر حمان مان صادر کند اھتا۔ اھی حیثی راقہ بدنا ای یا درھیا اھی بکرتا
منہا۔ اھن شعرن ما کی شری آھن۔

زمین از خلق خورده چندی
منہا۔ پوشیدہ مرقعہ اند خامی چند
منہا۔ بگرتہ زطامات الف لامی چند
منہا۔ آنکس کہ تو نگریت نمیدید
منہا۔ کن پنھن خاص مخلصن پر محققن لایہ نکند اھتا

مجدد الف ثانی مہربان باد
منہا۔ جو غمی تنگ دل بودم کہ ماگاہ
منہا۔ گر بماندیم زندہ بر دو زیم
منہا۔ در بر دیم عذر ما بہ پذیر
منہا۔ ترسم کہ دوست بامانا آشنا بماند
ہمیشہ دستگیر مخلصان باد
تائی تفتحۃ من جفۃ اللہ
دامن کز فراق چاک شدہ
اے بسا آرزو کہ خاک شدہ
نادامن قیامت این غم بماند

ترجمہ
۱۔ زمین بدر و بندین کا جی منہ چند
۲۔ پائل گو دتری ہا اٹھی کسی اوٹایون
۳۔ سدا ای پانکی صوفی کین فریب کجھ
۴۔ اھو جو تو کان بہ تو نگر آنتو دشی
۵۔ مجدد الف ثانی مہربان آ
۶۔ مثل غنچہ دل جی مکتی بندھن پر اچھو
۷۔ جی رہیس نہ لک نہ سندس طور
۸۔ جی مری ولس نہ منھن جو عذر
۹۔ افسوس دوست منھن جو رہیو نا آشنا
کٹار کٹو ر کین سر آسمان تھی
۱۰۔ صدق و صفاء تھو جانن آو کون چند
۱۱۔ کیا بد نام تو آھن نیک نالا چند
۱۲۔ اھو تھن جی مصلحت ہو کا یاد تو چا
۱۳۔ سدا این دستگیر مخلصان آ
۱۴۔ آئی ہو نی خوشبو اللہ سا جی حملہاں
۱۵۔ دامن جو فراق کان فانی آپیو
۱۶۔ کجھ قول جو آرزو منھن جو خا
۱۷۔ مگر تا قیامت رہندہ اھو غم

ہیچ موتے بر تننت سیاہ نمائند
کہ ترا طاقت گناہ نمائند
وز گریہ پیر جا کہ رسیدیم چمن شد
دارم ہمراہ قافلہ از نالہ و فریاد خود
تحیل غصوت البالا البحر الصلد

بلبل العامریۃ او براح
نہاد بہ و ترجو بالفلاح
و لا فی الیوم کانت لہارح
صدای قلقل از می یازمین است
زانکہ دل ہا دوست یا خود دوست

منہا:۔ ہیچ جا از دلت سفید نشد
منہا:۔ اے حسن تو بہ آن زمان کردی
منہا:۔ از ضعف پیر جا کہ نشستیم وطن شد
منہا:۔ رفتیم ز کویت بسیرم در دفرقت زاد خود
منہا:۔ و عیند ہبوب المناشات علی البحر
منہا:۔ و العذر کرام الناس مقبول
منہا:۔ کان القلب حیث یقال یفعل
منہا:۔ قطاۃ عرہا شعر فباتت
منہا:۔ خلا فی الیل نالت ماتر
منہا:۔ نمیدانم کہ دس یا دوست گویا است
منہا:۔ عقل این جا ساکت آمد یا مضل

اھو بیت جمعی حضرت قیوم الزمان جگہ ہزر گوارہ دوزاد و ہزر گوارہ (یعنی حضرت
صاحب جن) احصر ساک عبد القیوم قیوم مریدہ (مناجات طور حقیر سر و پایا آھن حضرت صاحب جن
کذہن کدھن دعاہ بر تھن اھن۔

زرنگ معصیت آئندہ جانم صفائی
مرا جا از کرم زیر لواشے مصطفائی
سوئے اینہا من گم گشتہ رہ را رہنمائی دہ

الہی ظلمت آباد دلہم را روشنائی
چو تابد آفتاب روز محشر بر سر عالم
محمدؐ شفیع و چار یار ان دلیلم کن

کو بہ نفس جی بدن جو رکھو رہو
جذہن طاقت گناہ جی تدم نہ رہی
رشدی رسیا سبحت چمن تہد
قافلہ نالہ و فریاد و ترا ری حہ
اھو آواز صراحی ہوتاں باکارمین
چوتہ دل ان سبب آیا رھو آسائی
گناہن جی رنگارکان دل جی آئینی کئی
منہا:۔ ہزار ہا جہاد مصطفائی دی
راہ بلبل ہما آھن صرف اھن جی رہندہ فی دی

دل ستھن جی جو کو ہزار دہ رہو سفید
ای حسن تو بہ تو ان وقت کئی
کھنڈری کان رہیا سباحت طرقتو
تنھن جی کوچی مان و لیس و را جوی کھنڈر
خبر نہ تھی نہ فی دل چوی یا دوست
اتی عقل رہو خاموش یا گمراہی
الہی ظلمت آباد دل منھن جی روشنائی
دیہاڑی خنجر جی چھنڈو جذہن سو رہی
محمدؐ کی شفیع و چار یار ان دلیلم کن

ابو بکر و عمر رضی اللہ عنہما را دستگیر روز مختار کن
 صفیل حضرت زہرا و سبطین رسول تو
 الہی عبد قیوم این قدر بیگانه کے شہد
 مینہا۔ او در این سعی تا بماند کند
 مینہا۔ پایہ آخر آدم است و آدمی
 مینہا۔ گرتہ گردد بار مسکین زمین سفر
 مینہا۔ ما تجہ خیالیم و فلک در چہ خیال
 مینہا۔ من پیچم و از پیچ نمی آید پیچ
 مینہا۔ اِذَا ضَلَّاتِ يَكُ الْبَلْوَى
 فَحَسْرُ بَيْنَ يَسْرَيْنِ
 مِٓنْ كَرَامَاتِهِ۔ (حضرت صاحب جن جی کرامت مآلہ کرامت)

مدد دخواہی ز عثمان بنو علی رضی اللہ عنہما
 زکیر نفس و شیطان لعینم شنگاری ده
 ترحم کن ترحم کن سوز خود آتشی ده
 م در این فکر تا خدا چه کند
 گشت محروم از مقام محمدی
 نیست از وی پیچکس محروم تر
 ما خام خیالیم و فلک بخه خیال
 من شکم و از شک نمی آید پیچ
 ففکر فی السد شرج
 اِذَا فَكَّرْتَهُ تَفَرَّج

سے شک ہزار فی سوچاؤں پر جواب حضرت میان عبد القدوس صاحب کی فرزند
 عطا تہو۔ اسی وقت حضرت صاحب جن تار ی طرف مسافر ی بی ریل طہار سدن خدمت
 احوال خطیر بیتن کیم۔ امید ہئم نہ حضرت صاحب جن ستن دینھن تشریف و مائیدن
 عصفور و نالو یاں ایچی رکندا۔ اتفاق سار خط کیں دیر سان ملیو۔ جواب پر کیا تون نہ سان
 میچی نہ گھلدا سور۔ نند تری ہونہ لو عبد الفتاح مقرر کیو جو نہ ستن دینھن اسان

ابو بکر و عمر رضی اللہ عنہما کی مونس سدرہ جنتی
 مہار حضرت زہرا و سبطین رسول بھی
 الہی عبد قیوم ایند وہ گاہی چہ آہی
 طوہن آہ کوشتن نہ چا کند و اسکی
 سان حوریتو شکی اسان کا ب
 حی نہ کوو اس وری کان ہن سر
 اسان کھڑی خیال پر ہند و کھڑو ما
 مان کجہ نہ آہیا کین ما اید و کین
 حنھن وقت نہ کید تو کی مصیبت
 ابو لفظ عسجد ہی لفظ میر جی وچ

مثل عثمان آمد دگر من عوبیہ مقصود ذی
 کمان نفس و شیطان لعین جی مکر آرا دی
 رحم فرما رحم فرما طرف بہن جی آتشی
 اسار ہن فکر نہ خدا چا کند
 ورنہ محروم نہ رہی محرمان کان
 تاہ کو اسکا پیو نہ تخت سنس
 کجا جلال اساجا ملک جا یکا حال
 مان خشک آہیان حنھن کی نہ آون
 یو ورت فکر سور السد شرج

چھن وقت بہ سوچ کنند نہ وقت سید
 سورۃ نہ سر دہم آہی یان مع العشرین
 سورۃ نہ سر دہم آہی یان مع العشرین
 سورۃ نہ سر دہم آہی یان مع العشرین

سندس اھونا لور کھو۔ اھڙي ساڳي ڳالھ ھوندي ھئي ته ھن ھن جي ستون پھرين ۾ مھن جي پائنتي بہ نسبت ظاھر ٿي۔ ٽنهي وقت حضرت صاحب جن لس پيل جي مسافر ٿي ٿيا۔ ان لکي فرمايائون ته مولود (سون چارل ٻار) جو نالو محمد يھووب رکڻ ۽ حقيقت ۾ ستين ڏينھن ٻار جو اھو ٿي نالو رکيو ويو ھو۔

مِنْ مَلْفُو ظَاهِرًا :- حضرت صاحب ڪتاب منوي کي گھڻو پسند ڪندا ھئا خوش خط قلمي نسخو وٺڻ موجود ھوندو ھو۔ فرمائيندا ھئا ته حضرت قيوم جھان ڏس ٿو ھن نسخو مان وٺو ڪندا ھئا۔ فرمايائون ته ڪنھن والد صاحب ڏس ٿو ڪان پڇيو ته ھن نسخو ۾ ڪٿي ڪٿي غلطيون ڏسڻ ۾ اچن ٿيون مگر حضرت قيوم ڏس ٿو ڪان ۽ ظيفت لاءِ ڪيترائي ڏن ھوندا پوءِ سبب چا ۽ فرمايائون ته حضرت قيوم جھان ڏس ٿو صحيح پڙھندا ھئا ۽ غلطيون ڪي ڪان بہ نہ ٿيندا ھئا۔

بيان ڪرڻ سبب جو، جي سندن زندگي مبارڪ ۾ وقت جي فاضل ٿر ٿيا ڪيڏ شيعه ابراهيم بن شيخ احمد غري يعني لکيو آھي۔

الحمد لله رب العالمين	والا حمداً عجل الساعدين	والحمد لله مولانا الوحيه	والحمد لله ما قد سر على البشر
أكرم به وبه دناهم	وهو مكرم في درود في صد	واقى لسا يدي الحج محسباً	وکی بزر خا ما الرسو مضم
فانتهى به من كل شاة	والله يحفظني السعد	والله بمنزلة اسما المرام له	والله يكفيه وما شئ في السو
تالله ما كنت رضى ان اوافيه	فالا جتماع به من غاية النظر	وكيف برضى محب ان يفارق	احبه لكن الاشياء بالقد
فقد شغف به جانا ولا عجب	ان سار سار صهيدي غدا	والله يحضني بعد الزاوية	والله ينصني في سلكه
استودع الله من ودا	هذا الحبيب ضياء القلب والبصر	وكل من محله يرجو بصحته	من راي الامن من ودا
يا سادتي ان و تم منقذنا	يوم الحسام من الالهو الظم	فاباخرة سلامي يا كرام ودا	الا قيب من محنة الاقارم
لا نوصرك في دهر قلبي	خروفا الذكاضر مقتدر	لعل نظرة عطف منه توصلني	الولام يفيض منه مني
واخبره لا يشوق ودا	عساه يسعني بالقرى والظفر	عليه صل مع التسليم	والال والصيهم خرم

ھن عربي نظم کي شاھو حقير گناہ ۽ ڪوتاهي جو ٿيڌي پنھنجي رب ڏير کان معافي جي اميد رکند، ابراهيم بن احمد غري نسب (ذات) شافعي مذهب، سال الله تعاليٰ معاف ڪري ڪري ساکن (شهر) حد يدة شريفه (ملڪ ڀير) هي عربي نظم شاهيائين واسطي سردار پنھنجي علامه، عامل وٽ ڪامل سبيل عبد الرحمن (حضرت سراج الاولياء خواجہ عبد الرحمن ڏس ٿو) سال الله تعاليٰ

۱۔ اے طیب جملہ علتہا کہ درمان بودہ ۱۰
 ۲۔ قبلہ انبیاء عالم غوث یزدان بودہ ۱۱
 ۳۔ مرکز در مدار قطب دوران بودہ ۱۲
 ۴۔ گر ضعیف و بیکس تو جملہ احسان بودہ ۱۳
 ۵۔ در مشام گلشن جان نفقہ بیزا بودہ ۱۴
 ۶۔ کاکل سبیل ننگ چین چیر بجان بودہ ۱۵
 ۷۔ دیدہ اے از ہر دو عالم دامن بودہ ۱۶
 ۸۔ پاچہ من مشت گدا یان نیک بہا بودہ ۱۷
 ۹۔ در فرا موشی بیاد بادہ نوشاں بودہ ۱۸
 ۱۰۔ ہر چہ گویم بر تری اے نور سبحان بودہ ۱۹
 ۱۱۔ ابر رحمت بر عجاج آلودہ باران بودہ ۲۰
 ۱۲۔ حیف بادا بدیل ہنوز آن بادہما بودہ ۲۱
 ۱۳۔ ای سہانرا شکستگی در دست شیر بودہ ۲۲

محرم رائد دل و درمان و دردم ناپدید
 یار سوم الفضل و الفضل الاعظم عجب
 گر بمانم تو بمانی انفس و فساق
 مامن رشد و رضا جز باب و الابواب
 از نسیم فیض بختی نفقہ بیل فرست
 زلف مشکینت بر چین خطا بر نافرزد
 از بے تعظیم تو کردند عالم فرش راہ
 بر سر خوان خیل با ہمہ عز و شرف
 با کمال حیرت از لطف فرا موش تو شم
 در گلوئی خامہ و صغیر تو سرمہ شد گلو
 گرد پیوستن حجاب دیدہ بگسستن بہت
 عمر شد بر باد جزا فوس باد اندک رفت
 تعبہ کن نام خوش باش از رجائی حق پریم

ترجمہ

۱۔ سینی مریض جاطیب دامن بنواہین
 ۲۔ قبلہ اشیا عالم غوث یزدان تیرا ہوں
 ۳۔ توں مرکز دور مدار و قطب دورا تیرا ہوں
 ۴۔ مان ضعیف و بیکس آہا توں احسان تیرا ہوں
 ۵۔ منجہ مشام گلشن جان نفقہ بیزان تیرا ہوں
 ۶۔ کاکل سبیل ننگ چین چیر بجان تیرا ہوں
 ۷۔ سمجہ ہر دو عالم دامن تیرا ہوں
 ۸۔ سان حزن فقیرن شانیک مہما تیرا ہوں
 ۹۔ توپایان ترو ساروجو بیاد بلاہ نوشاں تیرا ہوں
 ۱۰۔ جو جوان انکان مٹی جو نور بجان تیرا ہوں
 ۱۱۔ ابر رحمت جو وسی جو تون باران تیرا ہوں
 ۱۲۔ حیف تو کی دل ہجی ای بارہ پشاشرا تیرا ہوں
 ۱۳۔ از سہانرا شکستگی در دست شیر تیرا ہوں

۱۔ دل سندار از محرم لا علاج مریض جاطیب
 ۲۔ یار سوم الفضل و الفضل الاعظم عجب
 ۳۔ جی مامن رہان توں رہین انفس و فساق
 ۴۔ مان مامن رشد و رضا جز باب و ابواب
 ۵۔ فیض بخشید ترا ہوا کان بیل خوشی و وق
 ۶۔ زلف مشکینت شکست بر چین خطا بر نافرزد
 ۷۔ نظر جی تعظیم خاطر دنیا آخرت راہ بٹی
 ۸۔ دسل خوان خیل مٹی ساعز و شرف
 ۹۔ مہربانی ما و سارٹ لایہ ڈاڈی حیرت اف
 ۱۰۔ ناہ طاقت کا قلم کی جو کی سہن جی ثنا
 ۱۱۔ گرد پیوستن حجاب دیدہ بگسستن بہت
 ۱۲۔ عمر قی سار ساری افسوس کا دیدہ رہو
 ۱۳۔ تعبہ کن نام خوش باش از رجائی حق پریم

اے سپہر عز را ماہ در خشان بودہ
 اے مرغ ماری با لب لعل بد خشان بودہ
 در ہمہ عالم گرفتہ دلبرستی بے نظیر
 چون بنام چون زینماست دیدارت بجا
 کس نہ ارد در خریداری تو نقد جان دین
 صورت عابد فرید مایہ تقویٰ ما
 سر بکود و دشت محزون وار میگردم عالم
 در چہ ماہر گزند گردید بدینا طیب
 شاہد اما آنکہ واد حسن توحید نصاب
 مے ہی بجا پایا بے بادہ بردست رقیب
 مہر ماہی در جہاں اے مہر سہ ماہ رد
 مہر ما ہست از غلط گفتم بحق ایند صنم
 اے مجاہد راہ حق مرد خدا والا ہسم
 کرد بر خصمان دین تیغ تو کار دو الفقار
 سر بہ خاک استات خواجہ ذی جاہ را
 داد در اطراف عالم نہر جوت بہرہ یار
 اَنْتَ مَوْلٰی الْعَوْمَرِ کَلَّا اَنْتَ مَوْلٰی الْعِصَا
 از دست تو فیض عیان و اندر قائم پدید
 گرفتہ فیض حضرت درم چہ غم در فیض خلق
 حامد در شعر حیدر بستی ہمے گدا

حتھن سال حضرت صاحب جن مدینہ مطہرہ پہ قیام فرمایا۔ آھوند بار محمد زمانہ

جی پریشان کنند تر حالتی جو ذکر پیش کیو۔ وَ یَذُکُّ ذُرَّۃً مِنْ حُسْنِ مَا قَال
 ای صبا گر سوتی مکہ روی از تو برس ہزار احسان است | آن دیاری کہ ہر خس خاوش | بہتر از یاسمین و برجان است
 ای صبا جی تو لہر و بحر و چین | سے جھندس شعر چوئی احسان | اھو ملک من و جھن جو کہ | بہتر از یاسمین و برجان است

در بهمانجا است پیرمردی که مسکنش حبش است آنجا مفتدای گرده مقبولان غمرده بر حمله غمزدگان جوان و سی در حیات قدس بعد از آن گو بصدور شخص حسب ارشاد تو لطیفه او لیک از بخت نامساعد خوش چه گره رفت زان گذر که شها بیر حق در حقش بخواه از حق سید اسرور را بر آئے خدا	نام نامیش عبد و حمان است وطن اصلیش در خراسان است پیشوای جمیع شیخان است چهاره فرمای مستندان است ادبی کن ادا که شایان است که غلام نوپریشان است حسبنا الله نص قرآن است اشک حضرت زخم ریزان است همه تر غرق بحر حرمان است زانکه او کار ساز و عثمان است سد دی کن که وقت احسان است	هست آل امام تر بانی کجه عارفان راه خدا بر سپهر کرامت و عرفان صاحب فضل و جود و فضل عطا باذخوان بر سرش سلام است بار با گرچه بر تو گفت و نوشت تا مگر او کشتی با بد در عم ررق و در بے نعلی کمره گر کنی و گر نکشی در دعادست بر خدا بردار نسب	آنکه مرتاج اهل عرفان است قبله مجله اهل اقبال است ماه تابان شهر و خشان است ذی جفا و شرافت نشان است که همین رسم اهل ایمان است در حقش از تواضع نیسان است در شب و روز شمع گردان است سینه انس چاک و دیده گریان است بر سرش منت خراوان است کو فاعلی رحم و رحمان است الف صید
--	--	---	--

چهار سال حضرت صاحب جو حرمین شریک کان واپس مویتا شیخ سیف الدین کشمیری
جوانان بی مخلص مان هو حضرت صاحب بی خطری جواب پر واد و قصید و جو چار سو بیتن
کان متی آهلی هد پتی کیمین سندس شروعاتی کجه بیت لکن تا - بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ای آتی شهر جو پیرمردی کیو آلا شعت سندس مکتب گرچه مقبول الخد حواهی غمگسار بیی عمگین سند جفا همین اچو در بار اقدان بصد آری کجان عرض حسب ارشاد شهر جو لطیفه پنهانی نامساعدت مگر نیوگناه کجه و گذران ای و سطلی الله می آن جو حق گوکان سید اسرور را بر آئے خدا	سندس نیکو نالو عبد حمان نزدت اصل و وطن سندس حمان بستواری جمل شبعان چاره زماهی عمگینان ادب کجه ادا جو شایان صفت مطهر و علا بر سرش حسبنا الله صخر آوان حسرت جاگو شها کا خمر هونه سار و غرق بحر حرمان چو تدهو کارسان و زمان مدد گر حو حق وقت احسان	اهو آهی آل امام تر بانی عارفان راه خدا کعبه کرامت و عرفا جی سماوی صاحب فضل و جود و فضل عطا پویش خد کجان منهن جا کل عرض کیمین و لیکر خط جینا بین انکی فاضل کثافت رؤی غم و بیدم کاری جی جو کربن با نکرین انی کجه مسجد دعا کث متبش طری خدا پو و نیو	اهو سبب سناج اهری مجلو جمیع اهل اقبال جمک کجا چندا سندس رختان ذی جفا و شرافت و شان جواهری رسد سندس اهل ایمان ان لای آقا الاثنی چو بیان دنبهن رات بیو گردان سینه خسته اگر گریان ان جی مانتن جی عارفان چو تدهو حق تعالی رحمد قصید
---	---	--	---

مخلص کثر من سيف الدين از سر صدق و اتحاد داد چہ بود اتحاد ارض و سما سن سلامیکہ محض شوق بود کاب از گوهر طریقت را کہ و مد فیضیاب انعمش نام نامیش عہد رحمان جانشین امام ربانی سابہ اش کہ مہداد سرما طالبان و افواج دایم ازو ایں دعا شبوہ دل جان اندکے باز کہو مطلب خویش بمد از فیض صحبتش محفوظ	بعد عرض سلامی آگین زانکسار و شکستگی و سداد چہ بود اتحادی دخور بسہا محض شوق دلمان زوق بود حاکمی است و مہداد دادہ ہوا نیک بد بہرہ مند از علمش قالب علم و فضل را جان کہ ندارد درین زمان ثانی ای خداوید گارد اورما استغنی عم باد فایم ازو امر مکوم و سر بہمان است در حضور شریف آور پیش واردش درد کون بہ محفوظ	آن سلامیکہ سر بسر زوق است اتحاد محبت جانے اتحادی کہ بہست عین نیاد میکند عرض خدمت قدس برو بارے ز خاکش ادلی تر عالم و فاصل و حجب تبیب بحر علم و حقیقت عرفان ہست بر روی ترمع غانہ آ عون و امداد بادش از اسلام ای قلم چیست حالت کار دل از تو یوں نیابد را مدح گفتن ما ز من نیاید نقش غیر آنکہ محو از دل آ	صافی از غش و ہر دعویت ور نہ کو مورد کو سلیمانے بگذر شرح ابن بیست دراز بمضو و جناب پاک نفس عز و رفعت ز گوہر اعلی تر عامل و کامل و شریف و نجیب کنج تحقیق مودن ابقان گلشن درع ہنر تازہ ازو خط و اخراج و تحت اخلاف ہان نگہ دار شتر ادبیت طاقت ترمع راز ہاش کرا من نمہد انم آنچه می شاید دبدہ نقاش گشتہ حاصل آ
--	---	---	---

إلى أحد ما قال في قصيدته: سَلَّمَ اللَّهُ تَعَالَى آمِينَ

لکل مدھجی تنھیں قصیدہ خوب طوالت (دگھائی) کان مہو نیکو نہ دیو آھی، ہر چند
بیت تَبَرُّکًا لَکِ پیش کچن تا۔ مولوی عبد الہادی جھونا گڑھی صاحب قصیدہ پنھن جی
حال احوال ساں لکیو آھی جیتو ٹیکھی قصیدہ و علم عرو ض جی قانونن کان کربل آھی
ممکن آھی نہ جناب مؤلف کمال استیاق کان خیال جو لغام شعر جی مستعدت طرف
نہ ڈو گھجی مہ سوچیان مہر ہر بیو دلدار

تو جوان محبوب جو آکا فیضی

اے قطب عالم عوث اعظم گمراں راہما
اے مرکز علم شریعت بدراوح معرفت
اے پہنک بحر وحدت واحد را شہود
اکبر اعظم نظیر تو نفس مبارک فارس
ایچنین فیضت کہ دادہ کرد فیاض جہانت
وے والی ملک ہدایت کو کب برج اہتدا
وے نیر چرخ حقیقت آفتاب اجنبا
گوہر دریای اُست چشمہ فیض خدا
کز خاک رود بہر رکنی وز مگس زینور ہما
گر برای ذات او یک نظر اندازی ہما

بحاری سائین جیوی (مثلاً قصیدہ) قصیدہ پد فرمایو آھی شمال انکہ تعالیٰ ان جی سلامت مری آمین

دود بود نران الطاف که دارگی در وجود
 زانکه این خدویت خاسق فاجر نیتب انتم
 هر خسر عصیان و گناه بوجیکه باشد او نره
 عس و شیطان را مطیع و مرکب شد خون گلام
 در اطاعت نشان نده چون بنده صد گوس
 و ان اطاعت خالص پروردگار ذاباک
 بر دم اندر معرض اعراض ادمار کثیر
 اینچنین فخور غفلت بود بد کار لبسم
 چون شد بیدار و چو شمس باز پس تدبیر
 پر جهان را در جهان دید از خواجیه های نو
 شب نشیمان و پریشان از دل اند و هماک
 مید و انبه از فکر از هر طرف اند بنده
 یک از کوتاه بینی چشم بد آلوده اش
 و از تفاوت شامت کار سیر کاری خود
 پس شده نو میر و مایوس از دل خیرین
 زمین سبب شد از غریق بخری پاپان غم

از مروت جود فضل و از کرامت و سنی
 عاصی و مطروده چون رانده دیوار سما
 هم هر سیر کاری که بودی کسب کرد اینچیا
 هر کجا بروند رفت و هر کجا از خود رعا
 هیچ امرشان نکرده به دلم و دماغ
 و از امور سرور عالم مردم آورده آبا
 بود بد بخت این کمینه گریه از اشقیا
 هیچ پردائی نبودش بین سر و زان
 چشم واکرده چو دید از هر طرف از صفا
 از گنايان خود من حالی ندیده هیچ جا
 با ندامت حسرت و خسران و خند از بهوا
 تا بگیرد دست این افتاده کس از صفا
 از کوری رنگ گنايان قوت بد کرده پا
 در نظر نامد مراد و هیچکس حاجت روا
 که اندیشش شد گشته هیچ جانا نامد رجا
 موج در موجش زده زیر و زبر بر دین

الحی آخدماء قال

بسم الله یا اسد الله شجر گوئی اوائل و اخر ما یوم

اے که ره گم کر گان را بے گمان بهر تویی
 اے سیر ملک طریقت وے دلم را چاره
 نقش بند نقش بند ال عالم علم بدن
 پادگی راه به ایست بهی دور ان بحق
 اختر برج که امثال درج کمال
 مالک ملک و لایست محرم سیر ال
 حامی شرع محمد ماسی کفر و ضلال

راست گویم سروران دهر و سر و تویی
 چاهه بیچارگان در اوّل و آخر تویی
 تاجد و تاجداران پیر نام آور تویی
 آسمان دین احمد و اسم آور تویی
 خزن اسرار دکان لطف را گوهر تویی
 مطلع نور سعادت فیض را مطهر تویی
 پیر پیران زمانه قطب دین پرور تویی

نہیت تباہم تا بگویم وصف آن عالی جناب
ہر چہ گویم ہر نعمت از ہمسہ بہتر توئی
کن نظر بر حال زار بندہ میکس آ
زانکہ اورادہ دو عالم نافع و بہر توئی

ہی گالہ (ناظر بہ اہلبین) مخفی نہ رہی تہ حضرت صاحب جن جو شان بہ نعتیہ تصدیق
مختلف زبان میں مستند و مخلص و تار ایترانہ بہتہا جو ان کی ہن مختصر سادہ و سادہ
منکر آہی تہی کری ہن تو سن فی اکتفا کئی وئی۔ وَفِيهِ الْكَفَايَةُ۔

مِنْ مَلْفُوظَاتِهِ اشرافہ۔۔ حضرت صاحب جن کہتا دفعا جد ہن ماٹھن جو سجد اعتقاد
دست اٹھانہ ہی دعا پڑھتی زبان مبارک فی آثر فرما ہند اھلہ اللہم اجعلنی خیراً
بِمَا يَطُورُونَ وَلَا تُوْخِذْنِيْ بِمَا لَقُوْا لَوْ وَ غُفِرَ لِيْ مَا لَا يَعْلَمُونَ

مِنْ كَمَالِ تَوْضِيْعِهِ۔۔ جن تھیں بہ حضرت صاحب جن مجلس ماں اٹھانہ
تہ اکبر کی کوشش کند اٹھانہ تہ ہن جو جی مبارک پنہنی ہتہ ساز کئی پا
خاصہ بن مجلس مدد ہتہ ہا سعادت حاصل کرٹ لاء جتی کٹھ ما گرا بی کوشش
کند و ہو۔۔ ائمہ الخوف کیترا دفعا اھو کیں چونہ ہی پتہ نہ اللہم ہن جتی کتہ
کار نہ لکی پنجاب دی۔

مِنْ مَلْفُوظَاتِهِ۔۔ جنھن سال وچوم ولی محمد یہ گرتی وصال کیونہ حضرت صاحب
اب مرحوم کی پنہنی ہتہ مبارک سان کلمہ شہادت سان قبہ سر کٹ سان مشرف
کند۔۔ جن تھیں پنہن جو جگہ فی واپس آیانہ نماز افسوس سان ہی خیر بیان کرٹ
فرما تھون ہ ہی بہت عربی پڑھیا تھون

ذَهِبَ الْكَلْبُ بْنُ بُعَاثٍ فِي الْكَنَائِهِمْ وَ بَقِيَّتُ فِي خَلْفِ كَلْبِ الْاَجَرِ

مِنْ مَلْفُوظَاتِهِ۔۔ سن ہک ہزائی سوید حضرت صاحب جن عبال سمیت
حرمین شریفین جو تربت بہ سکونت اختیار کرٹ جو ارادی سان جدہ بقدرتی ہتہ
اقی سنت بیمار پی پیا جو ظاہری زندگی ہی امید نہ رہی ہو تہ ہن ہک خط
میران محمد شاہ جی نالی سند طرف لکھا تھون ان میں کبیر تھون شوق پیدا کند ترجمان
نہ میر کیا تھون۔ انھن مان ہک ہی تہ "ہن کمتر کئی کی پنہنی حرمہ محترم پر جاو

شاذم بہ قول تنا کیں درکان منع تا کن آخر میں متاجات عربی لکھا تھون
بِأَحْسَنِ الْأَلْفَاظِ خُذْ بِيَدِيْ مَا لِعَجْرَتِيْ سَوَاكَ مُسْتَبْدِيْ

كُنْ رَحِيمًا لِّدَلِيٍّ وَاشْفَعْ
 اِعْتَصِمَا مِنِّي سَوِيَّ جَنَابِكُمَا
 تَجِدُ عَمَّا وَكَانَ لَيْسَ فِي الْبَارِي
 صَلَوَاتِي عَلَيْكَ فِي الْمَلُوكِ
 وَعَلَى الصَّحْبِ كُلِّهِمْ أَجْمَعِ
 وَعَلَى النَّبِيِّينَ هُمْ كَانُوا
 اسْتَجِيتُوا لِجَائِزٍ مُضْطَرِ
 قَائِلًا عِنْدَ رُؤْيَا نَاجِمِ
 يَا شَفِيعَ الْوَرَى إِلَى الصَّمَدِ
 لَيْسَ يَا سَيِّدِي إِلَى الْأَحَدِ
 لَيْدَ لَبْلِ الْحَبْلِ مُعْتَمِدِ
 كَانَ مُتَجَاوِزًا عَنِ الْعَدَدِ
 هُمْ جَوْمُ الْهُدَاةِ وَالرُّشْدِ
 لِيَحْيَا مِ الشَّدَادِ كَالْوَتِدِ
 تَسْقُرُ وَأَذْيُكُمْ إِلَى الْمَدَدِ
 يَا حَبِيبَ الْإِلَهِ خُذْ بِيَدِي

۱۔ اهو نصیب و بیماریہ پر ہند اہل علی الخصوص (خاص طرح) بیت استغیثوا
 لِجَائِزٍ مُضْطَرِ (بجائے بین تائیں) پر ہند اہل اہل ہی طرح فرماتے ہیں کہ
 مرضہ کہہ ہیں کہ ہین بھوشی تندی ہی۔ شیطاں سمجھیں تہ شاید تروہ
 آہی، اچی اعتقاد ۽ توحید حضرت باری تعالیٰ متعلق سوال ۽ جواب پیش کیا
 تحریر انہی کی جیم۔ "قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَهُ كَمَ سَكْرَةٌ وَ كَمَ يُولَدُ وَ
 كَمَ تَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدًا"۔ بوعہ اخلاص شریف جی برکت شان اُخی تہ کان جس
 اچا سورۃ مبارک نہ بان فی ہی تہ بی ہوشی مان ہوش پر آپس۔ اَللّٰهُمَّ سَلِّمْ دِينَنَا
 وَ اِيْمَانَنَا وَ اَحْتَمِ بِالصَّالِحَاتِ اَعْمَالَنَا۔ نَحْمَدُ (ہائے) اِنْ عَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ
 سُلْطَانٌ۔ صحیح نصر آہی اہل یقین جی ایمان جی سلامتی لاؤ۔

مِنْ مَلْفُوطَاتِهِ :- پڑھن سفر ۾ بیماریہ دوران ہو کہ دینہن فضائل ینا
 استاد صاحب حاجی حافظ میان لعل محمد متبارن واری کی جو خاص مریدین
 ہو ۽ گز ہو۔ امامت جو امر فرمایا تون۔ مذکور میان حکم موجب جدہین نما
 بیت ہی ادب کان مصلی نان اتی صفہ و ثبو۔ حضرت صاحب جن سندان شان ۾
 ۾ کچھ تحسین جو کالفظ نہ بن مبارک کی آند اہن مان ہو کہ ہی ہو۔ سوا۔
 وَجَعَلَ اللَّهُ سَعْيَهُمْ مَشْكُورًا۔

مِنْ كَرَامَاتِهِ :- اہل مائہو کان نقل آہی جو سندس سچائی کی اعتبار تہ
 ہو کہ دینہن حضرت صاحب جن فرمایا تہ رات جو جدہین وضو ۽ لاؤ باہر

آيس ته هڪ شخص کي مال پٽڻ جي هنڌ وڌي ڏيڻ تي پيشل ڏنڊ خيال ڪم نه سايو
 حاجي طيب هوندو ته جيئن مان ويجهو ويڃڻ لڳس ته هو به ويجهو آيو سڃاتو
 ته مسلمانن جي ٿولي مان آهي. جيائين نه هڪ شرعي مسئلو جيڪو آيو آهي
 چيم ته ڇڏيڪو مشڪل هجي. پوءِ سجده سهو جو مسئلو (جهن جامع الفاه
 نقل ڪندڙ کان وسري ويا هئا) پڇيائين. جو بڻو مانس. تنهن ڪري ٿيو
 جيائين ته مون لاءِ ڪو ڪار خدمت هجي نه حاضر آهيان. ياد آيم ته فلاڻي شري
 جي ماڻو جو هن ڏينهن ۾ ان کان سخت تڪليفون پهتوون هيون ڪجهه ان کي
 اشارو ڏيان پر خوف خدا ۽ پاڻي وارن جا حق ياد آيم ان ڪري اهو خيال لاهي
 ان کي رخصت ڏيم.

من ڪرامات الله :- نقل هڪ خط مان جيڪو فضائل پناه مخلص فاضلي
 ميان حامد الله قاضي شهر پاڳ ناري مان لکيو. قاضي صاحب جي عبارت هو
 هو لکي ٿي. - وهو هذا - ظاهر آهي ته جناب قطب رباني عوث صمداني مولا
 دمر سندنا حاجي الحرمين الشريفين حضرت صاحب جن قُدس الله سره
 العزيز فيريد العصر و جدد الدهر هئا ۽ شريعت جي راءِ ۾ ڪمال درجه جي
 استقامت هئڻ جهڙي وصف تقرير ۽ خبر ڏيڻ کان باهر آهي. گهڻو ڪري پنهنجي
 ڪرامتن کي ظاهر نه ڪند هئا مگر اشارا ۽ دلائل اسندن ڪر مانو ظاهر هيون
 ڪي بهن مان بيان ڪيون وڃن ٿيون.

منها :- حضرت قبله عالم ڪڏهن ڪڏهن فرض نماز ۾ فاتح ۽ پي سوره
 جي وچ ۾ دير ڪندا هئا. هڪ رات شڪار پور ۾ عشا جي نماز پئي پڙهيا ٿون،
 انهيءَ وقت ۾ خدمت دل ۾ پيو ته ايتري قدر دير سوره فاتح ۽ پي سوره جي
 وچ ۾ ڪهڙي سبب ڪري ٿي ٿي هجي. نماز جي فراغت کان پوءِ ڪنهن سرگر شخص
 جو نقل فرمائون، ان نقل جو بيان دل جي صفحن تي مٽي جي ويڙهي
 ويو، ان نقل مان صاف معلوم ٿيو ته مذهبي خدشه جو جواب ڏنائون.
منها :- وصال جي سال کان ٻه سال اڳ ۱۸۱۹ ۾ انهن پاڳ شهر ۾ هن عاصي

مله حاجي طيب حضرت صاحب جي خادم مان هڪ خادم هو.

و ت تشریف فرما ٿيا۔ جمع ڏينهن مرحوم نائيب عبدالعزيز مير منشي فقير محمد جي قبر تي فاتح پتھر لاءِ ويا۔ انهن جي لاءِ منهنجي دل ۾ اهو شڪر و پيدا ٿيو ته مير منشي مرحوم پنهنجي حاڪم جي تابعداري نه ڪرڻ ۽ انگريزن جي دوستي سبب قتل ٿيو۔ آخر سندس پڇاڙي ڇاڻي هوندي ۽ جڏهن اتان موٽيا رات گذري چئچراڙينهن صبح جو بعد نماز فجر هن مسڪين طرف متوجھ ٿي فرمايائون ته مير منشي فقير محمد شايد ڪنهن سيد کي چماٽ هيٺين هئي ۽ ان جي عوض گرفتار هو۔ اهو ڳالهه به هاڻي حق تعاليٰ انکي محاف ڪيو آهي۔

منہا ايضاً: انهي وقت ۾ تياري واري ڏينهن پيپري وقت حضرت صاحبجن جي حضور ۾ حاضر هوس۔ حضرت صاحبجن جي دست مبارڪ ۾ عقيق جي تسبيح هئي منهنجي دل ۾ خيال ٿيو ته جي اها تسبيح هن غلام کي عطا فرمائين ته بهتر ٿئي۔ جڏهن تياري ڪيائون ته اٿڻ مهل اها تسبيح مون کي عنايت ڪيائون ۽ فرمايائون ته هي تسبيح تو وٽ منهنجي نشاني هجي۔

منہا: آخرين دفعه جو حضرت صاحبجن پاڳ ۾ تشریف فرما ٿيا وري واپس روانا ٿيا ته هي غلام پاڻ اسٽيشن بيل پٽ تائين حضرت صاحبجن سان ويو پاڻ گاڏي ۾ سوار ٿيا۔ بند ڪا سندن قدم اقدس چهي رخصت ياب ٿيو۔ فرمايائون ته حبيب الله جي ڪم جي ادھانکي پارت هجي۔ جو وري اسانجو ۽ اوها فخر ڏسڻ (ملاقات) ٿي ياند نهئي وقت اسان ڄاتو نه اڳي ڪڏهن اهڙي طرح نه فرمايائون۔ هن وقت هي الفاظ ظاهر فرمايائون معنيٰ (حقيقت) کان خالي نه آهن۔ ان کان پوءِ ريارت جي شرف کان مشرف نه ٿيس
إلى ههنا ما كتبهم القاضى سلمه الله تعالى له

منہا: سن هڪ هزار ۽ ٽي سو ۾ حضرت صاحب جن عيال سميت حرمين شريفين روانا ٿيا۔ جڏهن بهي بندر تان آڳوٺ رستي دريا تي سفر تي روانا ٿيا ته راقم الحرف سندن حاضري ۾ هو۔ عجيب اتفاق ٿيو جو بندر حديد جي قريب سخت طوفان آيو ۽ جهاز تي سوارن مان هر هڪ بچڻ جي اميد لاهي ڇڏي ۽ روج راڙي ۾ پيا ۽ دريا جي ڇو لڀن ۽ لهر بن سيني کي پريشان ۽ بغير نيايو هو۔ گوياءِ محشر جو نمونو صڪا ۽
له شال الله تعالى قاضي صاحب کي سڌا فرمائي جيڪي ڪرامتون ٿيون آهن سي هيستائين آهن۔

نفسی نفسی ٿئي ان مَطرَڪي ٿي سَندي به حضرت صاحب جن انتها اخلاص ۽ نيان سان پنهنجي جاء تي ويهي اکين مان گو ترها پئي وهايا ٿوري دير بعد مٿو مبارڪ مٿي کڻي فرمايائون ته درياءَ جي خوف ۽ ٻڌڻ جي ٻڌ ڪان نٿو رٿان مگر ان لاءِ ٿوري تان تر شل سڀاڻي حرم محترم مڪي تر اڏها الله شرفاً و عَظَماً ”مرهه چون ۽ پنهنجي ڪا نسبت ۽ ليفت انهن باڪ جاين سان نٿي ڏسجي ان ڪري شهر مسار آهيان - هن خوش خبري جي ٻڌڻ شرط صحيح سلامت ڪناري تي رهيا - رفيقن ۽ خادمن کي گويائون روح بدن ۾ پيو - فَوَقَّعَ كَمَا قَال - لله

منها: - مخلص خاص قاضي عبد الرحمن نقل ٿا ڪن ته سڀني ۾ هن غلام کي قضا الهي سان وجع الورڪ جو آهر و ايترو ته غالب ٿيو جو هلڻ چلڻ جي طاقت کان محروم ٿيس ۽ حضرت صاحب جن کان دعا گرائڻ جو ارادو ڪيم - حاجي پور بندر کان جيڪو درگاه شريف کان اڌ ميل پنڌ آهي ان وچ ۾ ٿي - چار دفعه ساڻي پٽيم جن هين حضرت صاحب جن وٽ حاضر ٿي احوال عرض ڪيم ته فرمايائون ته حرمل سفوف ڪري هڪ تري روزانو ۽ ڏينهن استعمال ڪر فائدو ٿيندو ۽ چوٽه هن قسم جي سور ۾ عرق النساء جو خطرو آهي - غلام عرض ڪيو ته مان علاج پڇڻ لاءِ آيو آهيان - دعا گرو ته هن تڪليف کان نجات ملي - پوءِ فرمايائون ته ويجهو اچي لبت - جڏهن سنڌن اڳيان پاسي ڀري لٿيس - حضرت صاحب جن پنهنجي دست مبارڪ سان درد واري هٿ مالش ڪرڻ فرمائي ۽ ٿيڻ ڪيو - الله تعاليٰ جو شان جواهن مهل کان وٺي هن وقت تائين نه ٿيو آهي - يله

فيض روح القدس ار باز مدد فرما ديگران هم بکنند آنچه ميخامی کرد ته منها: - آخوند حاجي خدا بخش بختيار پوري کان نقل آهي ته جڏهن حضرت صاحب جي سفر تان واپس آيا ته تعلقه سيوهڻ جي غلام محمد ڏاڍو چ شهر ۾ تشریف فرما ٿيا - ملا عبد الحليم پاڳي (پاڳ ناري وارو) جيڪو عمر ۾ سيد ۽ لطيف المزاج هو سائن گذر هو - قضا الهي جو من ڪور عبد الحليم تي فال جو اثر لقوه ساگڙ تي پيو - جڏهن

له يوه جهڙي فرمايائون انهن تي ٿيو - ته وجع الورڪ ڏڙ جي سور کي چوندا آهن -

فيض روح القدس جي وري مدد ڪري پيا پڻ اپڻين ڪنڊن اچيئن ميسا ڪيو

بہدہ حضرت صاحبچن جي دلام بوسئي سان مشرف ٿيو ۽ کين معلوم ٿيو ته هن علامه کي
طبيب ۾ چار ۽ پتر پو آهي - فرمايا آئون نه حاجي بخش تون مٿا عبد الحکيم کي دس تنهن کي
بیماري آهي - آئون ويس ۽ انهي حالت ۾ - عرض ڪم ته قیلا انهن کي فالج بقولا سان
لڏي پيو آهي - حڪم ڪيا آئون ته هن جو علاج ڪرڻ گهرجي - عرض ڪيم ته سه

تپ دق جوان و مالچ پير
فلاطون گريبايد نيست تدبيره
قلا اهت بوناني طبيب جي حاجت نه آهي - طبيب الهمي جي علاج جي ضرورت آهي
نه معجون فلا سفه نئون آهي ڪارائينس - اسان اڳتي وڃون تائون سندس خدمت
۾ رهڻ ۽ سڀا ۾ وڌي متلدن ان کي اسان دت رساچ - لاچار حڪم قبول ڪيم
حضرت صاحبچن روانا ٿيا - مان معجون ٺاهڻ ۾ مشغول ٿيس - اڏي رات جو مٿا
عبد الحکيم ترڻيون ڪيون نه اي قلا ٿا ڏاڍي بک لڳي اٿس، چو ته به ٿي وقت ڪجهه
نه کاڌو اٿس - جي ڪجهه پيل هجي نه ڪاريءَ - مون کي ڏاڍو عجب لڳو - ماني ۽ مرغني جو گوشت
حاضر هو - سندس اڳيان آندو - ساڄي هٿ سان گرهه کڻڻ شروع ڪيا ٿين - جيوهما
نه ڪا ٻي هٿ سان، حرم مخلوج آهي، ڪا نه نيت هٿ ڏڪندي ڏڪندي گرهه کڻي وٺ
۾ وڌو ۽ چپاڙي ڳٽائين - ماني ڏکڻ ڪري ڪاڏائين ۽ ان هٿ سان ناسر ڏنائين -
صبح جواني کي کڻي گاڏي ۾ وهاري حضرت صاحبچن ڏانهن رو ماڻيا سين - حذهين
استيشن تي پهتا سين ته حضرت صاحبچن اتي اڳي ٿي تشریف فرما هئا - پيا آئون ته اتي
خدا بخش، عبد الحکيم کي جا ڪيئي ۽ عرض ڪيم ته حاضر آهي - حڪم ڪيا آئون ته
اچي، قدرت الهمي سان پاڻ اتي هٿ ۾ لٺ کڻي پٺڌ ڪري حضرت صاحبچن ڏانهن
روا ٿيو - چڻ ته ڪجهه به نه ٿيو هوس - اهڙي موذي مرض مان شفاب علاج
جي ساهه هڪ رات ۾ حضرت صاحبچن جو ڪمال نصرو سمجهيم چو ته پاڻ ^{حافي} نه هئا -
حکيم نه هئا -

منها - م رڪور آخوند کان اهڙو پهيو ته نقل آهي ته هڪ ڏينهن مان گهوتي تان
ڪريس - منهن جي جبله پڇي پئي - ڪيترابه علاج ڪيم پر فائدو ڪونه ٿو - خدا جي
فضل سان اتفاقاً حضرت صاحبچن دادو ۾ تشریف فرما ٿيا - حضرت صاحبچن
تپ دق جواني ۽ فالج پيري ۾
افلاطون (حکيم) جيڪڏهن اچي ته به ناهي

پنهجي گهريلو نوڪر مرزا فقير کي مونڙي موڪليو جيڪو ته ساڻين جن سلام ڏنا، ٿو ۽ فرمايو
 ان نه سپاڻي خير بت عنايت معلوم ڪرڻ ايدا - مون عرض ڪيو ته ساڻين جن کي منهن جا سار
 رساء ۽ عرض ڪج ته فلاڻي جيو آهي ته خدا جي واسطي مون کان پيڇر ٻڌاء اچڻ جي لکيف ^{موني} ^{موني}
 بلڪل حڪم ۽ مائت نه ٿون پاڻ اچي حاصري ڀرسان - ان جي جواب ۾ فرمايو ٿو ته نه نه ڪا آهي
 سپاڻي پڻ اچي - صبح جو بيٺو ڪمر (چاٻو) کي قابو پائي مٿ ۾ لٺ ڪري پاڻ ۾ مٿس جي همت ڏي
 اٿس - ست ڪجهه ڏي ۾ اچي پهتس - دعا ڪيائون ۽ چيائون جو جاء تي هت مبارڪسان مالشروما
 ان وٽ پاڻ ۾ ابتري قدر طاقت ڏانهن جو بيهي حصرت صاحبجي ۽ جماعه کي ماڻو ڪار ۾
 جڏنهن انان اسانجي اصلي نهال پختيار پور طرف شريف حرمان ٿون - اتي منهنجي وڏي پٽ
 حاجي سچين جي فرمايو ٿو ته خدا جي ڪري ٻڌاء ته توکان جيڪو فلاڻو گناه ٿيو هو ڪي
 اها ڪلف توکي رسي ۽ هتي فقير وڃي آيو ۽ توکي شڪائي - هن کي پوءِ جي وري توکان ساڳيو
 گناه سوت هتي فقير وڃي نه اٿندو وڌيڪ تنهنجي مرصي حصرت صاحبجي جي ويڻ بعد
 منهنجي پيءُ اها حقيقت ٻڌائي توهه نائب ٿيس ۽ اهو دارادونرڪ ڪيمرالي هٿن ماقال الراوي
 ڪاتب الحروف چوي ٿو ته هن حقيقت جو آخري فقر جيڪو منهنجي وڏي پيءُ حاجي سچين
 کان لفظ ڪيل چيو وڃي ٿو - حصرت صاحب جي عادت يا ڪان پري ٿوڏسي چوت ^{منڊل}
 عدد - مبارڪ هينس سرار کي مخفي رکڻ هتي مگر هن قصه ۾ وقت جي مصلحت مطابق بيان
 ڪيل ٿوڏسي وَاَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الرَّاوي ٿ

منها :- واضي محمود جي قول مان نفل آهي ته حضرت صاحب جن ڪنهن سال سندن ملڪ طرف تشريف ورجا نياءَ شهر باقر خان نظاماڻي ۾ منزل انداز ٿيا هجيءَ عوام پڻ ترياره ڪرڻ ۽ قدبو سيڻ جي لاءِ اتي پهتو - اتفاق سان هڪ شخص سلسله مبارڪ ۾ داخل ٿيڻ لاءِ اتي پهتو - حضرت صاحب جن جڏهين هر يڪ تلفين شروع ڪئي ته گهوٽرا جيڪي موجود هئا اُن جا ته پرايڏل هئڻ تي سڀني اُن کان پڇڻ ڪيو ۽ اهڙي طرح ذڪر وڪر ۾ مشغول ٿيا جڏهن ته فصيح زبان سان لفظ **اللَّهُ** **اللَّهُ** پيا چوڻ ۽ سڀ حاضرين مجلس اهڙو ئي حيرت ۾ پئجي ويا - انتهائي

منہا۔۔ فاضی موصوف کان ساگی طرح مقول اھی تہ ہک سال سید عبداللہ شاہ
لے جبکی راوی چبوا اھی مہستاثر بنا اھی کہ دمور اوی پی آھی۔ کہ پور ویتیمان۔

فرزند سید الہ بخش شاہ هڪ ڪيس بند و هٿ جي ۾ انگريزن وٽ قيد هو۔ سبت
 الہ بخش شاہ بهائيت جي قرار جي ٻي بشارت حال ۾ حضرت صاحب جو وٽ اچي عرض ڪيو ته
 منهنجو پٽ ضعيف طبع آهي۔ هنن صدمن ۽ سرڪاري چاچ پٽ مال هيٺ سندس جا
 حالت ٿيندي ۽ جيڪڏهن ان جي ڏيندڙي نه اهو ڪٿي ادا ڪري سگهيو ۽ آخر ڪار حضرت
 صاحب فرمايو ته شاہ صاحب اهڙي پريشاني جو توکي ڪي به هڪ دفعه مائٽي پائين
 وڃي جان ۽ هڪ روپيد تڏي اچي ڇڏي۔ اهڙي طرح جئين وهايا ٿون ته حاضري
 مائٽي ۾ ٿي ۽ هڪ روپيد تڏي ادا ڪري ساڳي ڏينهن آزاد ٿي خبر خري سان پنهنجي گهر
 واپس موٽي آيو۔ ببت سه

ادب پارهت قدرت ازاله سرحد باز گردانند ز راه تله

منهنجا۔ غلام محمد خان کان نقل آهي ته منهنجي پاري جي سامان ۾ هڪ وقت مون کي
 وڏن حضرت صاحب جن طرف نذرانہ ڏيڻ ۽ دعا گهڙڻ لاءِ روانو ڪيو۔ پاري
 وهي جي خواهش موجب پنهنجي ساٿي کي دست ڪيو ته مان ان نذراني مان ٿي روپيد
 کڻان جيڪي پنهنجي خرچي ڪيان ۽ باقي حصرت صاحب جن کي به جان باري منهنجي ساٿي
 نهن ڪرڻ کان منع ڪئي ۽ چيو ته حصرت صاحب جن جي نذرانہ ۾ خيانت نه ڪر ته
 آخر محبوري سموري رقوم نذرانہ جي حضرت صاحب جن اڳيا پيش ڪيو ۽ دعا لاءِ
 عرض ڪيو۔ پاڻ دعا گهريائون ۽ ان نذرانہ جي رقوم مان ٿي روپيد ڪڍي مون کي
 عنايت ڪيائون۔ اسان کي عجب لڳو۔

منهنجا۔ حصرت حاجي عبد القدوس کان نقل آهي ۽ اها سندن لکيل عار ٿي
 حفي جعفر بکي ٿي۔ ٻه سال نيا آهن ته هن حقار بند ادب شريف وڃي حوارادو
 ڪيو وڃڻ کان هڪ ڏينهن اڳ پيڇيائون ته اتي ڪيترائي ڏينهن رهڻ جو ارادو ڪيو
 ۽ ۹۔ جيتوڻيڪ هن فقير جي دل ۾ چاهيو ٿو ته ڏينهن ارادو رهڻ جو هو۔ مگر حضرت
 صاحب جن جي منع ڪرڻ جي خوف کان چيه ته ڏهه ڏينهن ڏينهن۔ يا فرمايو
 نه نيڪ آهي ڏينهن ڏينهن کان وڌيڪ نه ته سهارڻ۔ جڏهن اتي الحمد للہ اللہ
 نعال جي فضل شا برهنس ۽ پندرهين ڏينهن ترسيين ته پوءِ هڪ گهر ٿي وڌيڪ ترسڻ وڌيڪ
 ۽ ساڳي سفر صبح ڇڏي پيا سته ۽ ۱۰۔ ۱۱۔ ۱۲۔ ۱۳۔ ۱۴۔ ۱۵۔ ۱۶۔ ۱۷۔ ۱۸۔ ۱۹۔ ۲۰۔ ۲۱۔ ۲۲۔ ۲۳۔ ۲۴۔ ۲۵۔ ۲۶۔ ۲۷۔ ۲۸۔ ۲۹۔ ۳۰۔ ۳۱۔ ۳۲۔ ۳۳۔ ۳۴۔ ۳۵۔ ۳۶۔ ۳۷۔ ۳۸۔ ۳۹۔ ۴۰۔ ۴۱۔ ۴۲۔ ۴۳۔ ۴۴۔ ۴۵۔ ۴۶۔ ۴۷۔ ۴۸۔ ۴۹۔ ۵۰۔ ۵۱۔ ۵۲۔ ۵۳۔ ۵۴۔ ۵۵۔ ۵۶۔ ۵۷۔ ۵۸۔ ۵۹۔ ۶۰۔ ۶۱۔ ۶۲۔ ۶۳۔ ۶۴۔ ۶۵۔ ۶۶۔ ۶۷۔ ۶۸۔ ۶۹۔ ۷۰۔ ۷۱۔ ۷۲۔ ۷۳۔ ۷۴۔ ۷۵۔ ۷۶۔ ۷۷۔ ۷۸۔ ۷۹۔ ۸۰۔ ۸۱۔ ۸۲۔ ۸۳۔ ۸۴۔ ۸۵۔ ۸۶۔ ۸۷۔ ۸۸۔ ۸۹۔ ۹۰۔ ۹۱۔ ۹۲۔ ۹۳۔ ۹۴۔ ۹۵۔ ۹۶۔ ۹۷۔ ۹۸۔ ۹۹۔ ۱۰۰۔ ۱۰۱۔ ۱۰۲۔ ۱۰۳۔ ۱۰۴۔ ۱۰۵۔ ۱۰۶۔ ۱۰۷۔ ۱۰۸۔ ۱۰۹۔ ۱۱۰۔ ۱۱۱۔ ۱۱۲۔ ۱۱۳۔ ۱۱۴۔ ۱۱۵۔ ۱۱۶۔ ۱۱۷۔ ۱۱۸۔ ۱۱۹۔ ۱۲۰۔ ۱۲۱۔ ۱۲۲۔ ۱۲۳۔ ۱۲۴۔ ۱۲۵۔ ۱۲۶۔ ۱۲۷۔ ۱۲۸۔ ۱۲۹۔ ۱۳۰۔ ۱۳۱۔ ۱۳۲۔ ۱۳۳۔ ۱۳۴۔ ۱۳۵۔ ۱۳۶۔ ۱۳۷۔ ۱۳۸۔ ۱۳۹۔ ۱۴۰۔ ۱۴۱۔ ۱۴۲۔ ۱۴۳۔ ۱۴۴۔ ۱۴۵۔ ۱۴۶۔ ۱۴۷۔ ۱۴۸۔ ۱۴۹۔ ۱۵۰۔ ۱۵۱۔ ۱۵۲۔ ۱۵۳۔ ۱۵۴۔ ۱۵۵۔ ۱۵۶۔ ۱۵۷۔ ۱۵۸۔ ۱۵۹۔ ۱۶۰۔ ۱۶۱۔ ۱۶۲۔ ۱۶۳۔ ۱۶۴۔ ۱۶۵۔ ۱۶۶۔ ۱۶۷۔ ۱۶۸۔ ۱۶۹۔ ۱۷۰۔ ۱۷۱۔ ۱۷۲۔ ۱۷۳۔ ۱۷۴۔ ۱۷۵۔ ۱۷۶۔ ۱۷۷۔ ۱۷۸۔ ۱۷۹۔ ۱۸۰۔ ۱۸۱۔ ۱۸۲۔ ۱۸۳۔ ۱۸۴۔ ۱۸۵۔ ۱۸۶۔ ۱۸۷۔ ۱۸۸۔ ۱۸۹۔ ۱۹۰۔ ۱۹۱۔ ۱۹۲۔ ۱۹۳۔ ۱۹۴۔ ۱۹۵۔ ۱۹۶۔ ۱۹۷۔ ۱۹۸۔ ۱۹۹۔ ۲۰۰۔ ۲۰۱۔ ۲۰۲۔ ۲۰۳۔ ۲۰۴۔ ۲۰۵۔ ۲۰۶۔ ۲۰۷۔ ۲۰۸۔ ۲۰۹۔ ۲۱۰۔ ۲۱۱۔ ۲۱۲۔ ۲۱۳۔ ۲۱۴۔ ۲۱۵۔ ۲۱۶۔ ۲۱۷۔ ۲۱۸۔ ۲۱۹۔ ۲۲۰۔ ۲۲۱۔ ۲۲۲۔ ۲۲۳۔ ۲۲۴۔ ۲۲۵۔ ۲۲۶۔ ۲۲۷۔ ۲۲۸۔ ۲۲۹۔ ۲۳۰۔ ۲۳۱۔ ۲۳۲۔ ۲۳۳۔ ۲۳۴۔ ۲۳۵۔ ۲۳۶۔ ۲۳۷۔ ۲۳۸۔ ۲۳۹۔ ۲۴۰۔ ۲۴۱۔ ۲۴۲۔ ۲۴۳۔ ۲۴۴۔ ۲۴۵۔ ۲۴۶۔ ۲۴۷۔ ۲۴۸۔ ۲۴۹۔ ۲۵۰۔ ۲۵۱۔ ۲۵۲۔ ۲۵۳۔ ۲۵۴۔ ۲۵۵۔ ۲۵۶۔ ۲۵۷۔ ۲۵۸۔ ۲۵۹۔ ۲۶۰۔ ۲۶۱۔ ۲۶۲۔ ۲۶۳۔ ۲۶۴۔ ۲۶۵۔ ۲۶۶۔ ۲۶۷۔ ۲۶۸۔ ۲۶۹۔ ۲۷۰۔ ۲۷۱۔ ۲۷۲۔ ۲۷۳۔ ۲۷۴۔ ۲۷۵۔ ۲۷۶۔ ۲۷۷۔ ۲۷۸۔ ۲۷۹۔ ۲۸۰۔ ۲۸۱۔ ۲۸۲۔ ۲۸۳۔ ۲۸۴۔ ۲۸۵۔ ۲۸۶۔ ۲۸۷۔ ۲۸۸۔ ۲۸۹۔ ۲۹۰۔ ۲۹۱۔ ۲۹۲۔ ۲۹۳۔ ۲۹۴۔ ۲۹۵۔ ۲۹۶۔ ۲۹۷۔ ۲۹۸۔ ۲۹۹۔ ۳۰۰۔ ۳۰۱۔ ۳۰۲۔ ۳۰۳۔ ۳۰۴۔ ۳۰۵۔ ۳۰۶۔ ۳۰۷۔ ۳۰۸۔ ۳۰۹۔ ۳۱۰۔ ۳۱۱۔ ۳۱۲۔ ۳۱۳۔ ۳۱۴۔ ۳۱۵۔ ۳۱۶۔ ۳۱۷۔ ۳۱۸۔ ۳۱۹۔ ۳۲۰۔ ۳۲۱۔ ۳۲۲۔ ۳۲۳۔ ۳۲۴۔ ۳۲۵۔ ۳۲۶۔ ۳۲۷۔ ۳۲۸۔ ۳۲۹۔ ۳۳۰۔ ۳۳۱۔ ۳۳۲۔ ۳۳۳۔ ۳۳۴۔ ۳۳۵۔ ۳۳۶۔ ۳۳۷۔ ۳۳۸۔ ۳۳۹۔ ۳۴۰۔ ۳۴۱۔ ۳۴۲۔ ۳۴۳۔ ۳۴۴۔ ۳۴۵۔ ۳۴۶۔ ۳۴۷۔ ۳۴۸۔ ۳۴۹۔ ۳۵۰۔ ۳۵۱۔ ۳۵۲۔ ۳۵۳۔ ۳۵۴۔ ۳۵۵۔ ۳۵۶۔ ۳۵۷۔ ۳۵۸۔ ۳۵۹۔ ۳۶۰۔ ۳۶۱۔ ۳۶۲۔ ۳۶۳۔ ۳۶۴۔ ۳۶۵۔ ۳۶۶۔ ۳۶۷۔ ۳۶۸۔ ۳۶۹۔ ۳۷۰۔ ۳۷۱۔ ۳۷۲۔ ۳۷۳۔ ۳۷۴۔ ۳۷۵۔ ۳۷۶۔ ۳۷۷۔ ۳۷۸۔ ۳۷۹۔ ۳۸۰۔ ۳۸۱۔ ۳۸۲۔ ۳۸۳۔ ۳۸۴۔ ۳۸۵۔ ۳۸۶۔ ۳۸۷۔ ۳۸۸۔ ۳۸۹۔ ۳۹۰۔ ۳۹۱۔ ۳۹۲۔ ۳۹۳۔ ۳۹۴۔ ۳۹۵۔ ۳۹۶۔ ۳۹۷۔ ۳۹۸۔ ۳۹۹۔ ۴۰۰۔ ۴۰۱۔ ۴۰۲۔ ۴۰۳۔ ۴۰۴۔ ۴۰۵۔ ۴۰۶۔ ۴۰۷۔ ۴۰۸۔ ۴۰۹۔ ۴۱۰۔ ۴۱۱۔ ۴۱۲۔ ۴۱۳۔ ۴۱۴۔ ۴۱۵۔ ۴۱۶۔ ۴۱۷۔ ۴۱۸۔ ۴۱۹۔ ۴۲۰۔ ۴۲۱۔ ۴۲۲۔ ۴۲۳۔ ۴۲۴۔ ۴۲۵۔ ۴۲۶۔ ۴۲۷۔ ۴۲۸۔ ۴۲۹۔ ۴۳۰۔ ۴۳۱۔ ۴۳۲۔ ۴۳۳۔ ۴۳۴۔ ۴۳۵۔ ۴۳۶۔ ۴۳۷۔ ۴۳۸۔ ۴۳۹۔ ۴۴۰۔ ۴۴۱۔ ۴۴۲۔ ۴۴۳۔ ۴۴۴۔ ۴۴۵۔ ۴۴۶۔ ۴۴۷۔ ۴۴۸۔ ۴۴۹۔ ۴۵۰۔ ۴۵۱۔ ۴۵۲۔ ۴۵۳۔ ۴۵۴۔ ۴۵۵۔ ۴۵۶۔ ۴۵۷۔ ۴۵۸۔ ۴۵۹۔ ۴۶۰۔ ۴۶۱۔ ۴۶۲۔ ۴۶۳۔ ۴۶۴۔ ۴۶۵۔ ۴۶۶۔ ۴۶۷۔ ۴۶۸۔ ۴۶۹۔ ۴۷۰۔ ۴۷۱۔ ۴۷۲۔ ۴۷۳۔ ۴۷۴۔ ۴۷۵۔ ۴۷۶۔ ۴۷۷۔ ۴۷۸۔ ۴۷۹۔ ۴۸۰۔ ۴۸۱۔ ۴۸۲۔ ۴۸۳۔ ۴۸۴۔ ۴۸۵۔ ۴۸۶۔ ۴۸۷۔ ۴۸۸۔ ۴۸۹۔ ۴۹۰۔ ۴۹۱۔ ۴۹۲۔ ۴۹۳۔ ۴۹۴۔ ۴۹۵۔ ۴۹۶۔ ۴۹۷۔ ۴۹۸۔ ۴۹۹۔ ۵۰۰۔ ۵۰۱۔ ۵۰۲۔ ۵۰۳۔ ۵۰۴۔ ۵۰۵۔ ۵۰۶۔ ۵۰۷۔ ۵۰۸۔ ۵۰۹۔ ۵۱۰۔ ۵۱۱۔ ۵۱۲۔ ۵۱۳۔ ۵۱۴۔ ۵۱۵۔ ۵۱۶۔ ۵۱۷۔ ۵۱۸۔ ۵۱۹۔ ۵۲۰۔ ۵۲۱۔ ۵۲۲۔ ۵۲۳۔ ۵۲۴۔ ۵۲۵۔ ۵۲۶۔ ۵۲۷۔ ۵۲۸۔ ۵۲۹۔ ۵۳۰۔ ۵۳۱۔ ۵۳۲۔ ۵۳۳۔ ۵۳۴۔ ۵۳۵۔ ۵۳۶۔ ۵۳۷۔ ۵۳۸۔ ۵۳۹۔ ۵۴۰۔ ۵۴۱۔ ۵۴۲۔ ۵۴۳۔ ۵۴۴۔ ۵۴۵۔ ۵۴۶۔ ۵۴۷۔ ۵۴۸۔ ۵۴۹۔ ۵۵۰۔ ۵۵۱۔ ۵۵۲۔ ۵۵۳۔ ۵۵۴۔ ۵۵۵۔ ۵۵۶۔ ۵۵۷۔ ۵۵۸۔ ۵۵۹۔ ۵۶۰۔ ۵۶۱۔ ۵۶۲۔ ۵۶۳۔ ۵۶۴۔ ۵۶۵۔ ۵۶۶۔ ۵۶۷۔ ۵۶۸۔ ۵۶۹۔ ۵۷۰۔ ۵۷۱۔ ۵۷۲۔ ۵۷۳۔ ۵۷۴۔ ۵۷۵۔ ۵۷۶۔ ۵۷۷۔ ۵۷۸۔ ۵۷۹۔ ۵۸۰۔ ۵۸۱۔ ۵۸۲۔ ۵۸۳۔ ۵۸۴۔ ۵۸۵۔ ۵۸۶۔ ۵۸۷۔ ۵۸۸۔ ۵۸۹۔ ۵۹۰۔ ۵۹۱۔ ۵۹۲۔ ۵۹۳۔ ۵۹۴۔ ۵۹۵۔ ۵۹۶۔ ۵۹۷۔ ۵۹۸۔ ۵۹۹۔ ۶۰۰۔ ۶۰۱۔ ۶۰۲۔ ۶۰۳۔ ۶۰۴۔ ۶۰۵۔ ۶۰۶۔ ۶۰۷۔ ۶۰۸۔ ۶۰۹۔ ۶۱۰۔ ۶۱۱۔ ۶۱۲۔ ۶۱۳۔ ۶۱۴۔ ۶۱۵۔ ۶۱۶۔ ۶۱۷۔ ۶۱۸۔ ۶۱۹۔ ۶۲۰۔ ۶۲۱۔ ۶۲۲۔ ۶۲۳۔ ۶۲۴۔ ۶۲۵۔ ۶۲۶۔ ۶۲۷۔ ۶۲۸۔ ۶۲۹۔ ۶۳۰۔ ۶۳۱۔ ۶۳۲۔ ۶۳۳۔ ۶۳۴۔ ۶۳۵۔ ۶۳۶۔ ۶۳۷۔ ۶۳۸۔ ۶۳۹۔ ۶۴۰۔ ۶۴۱۔ ۶۴۲۔ ۶۴۳۔ ۶۴۴۔ ۶۴۵۔ ۶۴۶۔ ۶۴۷۔ ۶۴۸۔ ۶۴۹۔ ۶۵۰۔ ۶۵۱۔ ۶۵۲۔ ۶۵۳۔ ۶۵۴۔ ۶۵۵۔ ۶۵۶۔ ۶۵۷۔ ۶۵۸۔ ۶۵۹۔ ۶۶۰۔ ۶۶۱۔ ۶۶۲۔ ۶۶۳۔ ۶۶۴۔ ۶۶۵۔ ۶۶۶۔ ۶۶۷۔ ۶۶۸۔ ۶۶۹۔ ۶۷۰۔ ۶۷۱۔ ۶۷۲۔ ۶۷۳۔ ۶۷۴۔ ۶۷۵۔ ۶۷۶۔ ۶۷۷۔ ۶۷۸۔ ۶۷۹۔ ۶۸۰۔ ۶۸۱۔ ۶۸۲۔ ۶۸۳۔ ۶۸۴۔ ۶۸۵۔ ۶۸۶۔ ۶۸۷۔ ۶۸۸۔ ۶۸۹۔ ۶۹۰۔ ۶۹۱۔ ۶۹۲۔ ۶۹۳۔ ۶۹۴۔ ۶۹۵۔ ۶۹۶۔ ۶۹۷۔ ۶۹۸۔ ۶۹۹۔ ۷۰۰۔ ۷۰۱۔ ۷۰۲۔ ۷۰۳۔ ۷۰۴۔ ۷۰۵۔ ۷۰۶۔ ۷۰۷۔ ۷۰۸۔ ۷۰۹۔ ۷۱۰۔ ۷۱۱۔ ۷۱۲۔ ۷۱۳۔ ۷۱۴۔ ۷۱۵۔ ۷۱۶۔ ۷۱۷۔ ۷۱۸۔ ۷۱۹۔ ۷۲۰۔ ۷۲۱۔ ۷۲۲۔ ۷۲۳۔ ۷۲۴۔ ۷۲۵۔ ۷۲۶۔ ۷۲۷۔ ۷۲۸۔ ۷۲۹۔ ۷۳۰۔ ۷۳۱۔ ۷۳۲۔ ۷۳۳۔ ۷۳۴۔ ۷۳۵۔ ۷۳۶۔ ۷۳۷۔ ۷۳۸۔ ۷۳۹۔ ۷۴۰۔ ۷۴۱۔ ۷۴۲۔ ۷۴۳۔ ۷۴۴۔ ۷۴۵۔ ۷۴۶۔ ۷۴۷۔ ۷۴۸۔ ۷۴۹۔ ۷۵۰۔ ۷۵۱۔ ۷۵۲۔ ۷۵۳۔ ۷۵۴۔ ۷۵۵۔ ۷۵۶۔ ۷۵۷۔ ۷۵۸۔ ۷۵۹۔ ۷۶۰۔ ۷۶۱۔ ۷۶۲۔ ۷۶۳۔ ۷۶۴۔ ۷۶۵۔ ۷۶۶۔ ۷۶۷۔ ۷۶۸۔ ۷۶۹۔ ۷۷۰۔ ۷۷۱۔ ۷۷۲۔ ۷۷۳۔ ۷۷۴۔ ۷۷۵۔ ۷۷۶۔ ۷۷۷۔ ۷۷۸۔ ۷۷۹۔ ۷۸۰۔ ۷۸۱۔ ۷۸۲۔ ۷۸۳۔ ۷۸۴۔ ۷۸۵۔ ۷۸۶۔ ۷۸۷۔ ۷۸۸۔ ۷۸۹۔ ۷۹۰۔ ۷۹۱۔ ۷۹۲۔ ۷۹۳۔ ۷۹۴۔ ۷۹۵۔ ۷۹۶۔ ۷۹۷۔ ۷۹۸۔ ۷۹۹۔ ۸۰۰۔ ۸۰۱۔ ۸۰۲۔ ۸۰۳۔ ۸۰۴۔ ۸۰۵۔ ۸۰۶۔ ۸۰۷۔ ۸۰۸۔ ۸۰۹۔ ۸۱۰۔ ۸۱۱۔ ۸۱۲۔ ۸۱۳۔ ۸۱۴۔ ۸۱۵۔ ۸۱۶۔ ۸۱۷۔ ۸۱۸۔ ۸۱۹۔ ۸۲۰۔ ۸۲۱۔ ۸۲۲۔ ۸۲۳۔ ۸۲۴۔ ۸۲۵۔ ۸۲۶۔ ۸۲۷۔ ۸۲۸۔ ۸۲۹۔ ۸۳۰۔ ۸۳۱۔ ۸۳۲۔ ۸۳۳۔ ۸۳۴۔ ۸۳۵۔ ۸۳۶۔ ۸۳۷۔ ۸۳۸۔ ۸۳۹۔ ۸۴۰۔ ۸۴۱۔ ۸۴۲۔ ۸۴۳۔ ۸۴۴۔ ۸۴۵۔ ۸۴۶۔ ۸۴۷۔ ۸۴۸۔ ۸۴۹۔ ۸۵۰۔ ۸۵۱۔ ۸۵۲۔ ۸۵۳۔ ۸۵۴۔ ۸۵۵۔ ۸۵۶۔ ۸۵۷۔ ۸۵۸۔ ۸۵۹۔ ۸۶۰۔ ۸۶۱۔ ۸۶۲۔ ۸۶۳۔ ۸۶۴۔ ۸۶۵۔ ۸۶۶۔ ۸۶۷۔ ۸۶۸۔ ۸۶۹۔ ۸۷۰۔ ۸۷۱۔ ۸۷۲۔ ۸۷۳۔ ۸۷۴۔ ۸۷۵۔ ۸۷۶۔ ۸۷۷۔ ۸۷۸۔ ۸۷۹۔ ۸۸۰۔ ۸۸۱۔ ۸۸۲۔ ۸۸۳۔ ۸۸۴۔ ۸۸۵۔ ۸۸۶۔ ۸۸۷۔ ۸۸۸۔ ۸۸۹۔ ۸۹۰۔ ۸۹۱۔ ۸۹۲۔ ۸۹۳۔ ۸۹۴۔ ۸۹۵۔ ۸۹۶۔ ۸۹۷۔ ۸۹۸۔ ۸۹۹۔ ۹۰۰۔ ۹۰۱۔ ۹۰۲۔ ۹۰۳۔ ۹۰۴۔ ۹۰۵۔ ۹۰۶۔ ۹۰۷۔ ۹۰۸۔ ۹۰۹۔ ۹۱۰۔ ۹۱۱۔ ۹۱۲۔ ۹۱۳۔ ۹۱۴۔ ۹۱۵۔ ۹۱۶۔ ۹۱۷۔ ۹۱۸۔ ۹۱۹۔ ۹۲۰۔ ۹۲۱۔ ۹۲۲۔ ۹۲۳۔ ۹۲۴۔ ۹۲۵۔ ۹۲۶۔ ۹۲۷۔ ۹۲۸۔ ۹۲۹۔ ۹۳۰۔ ۹۳۱۔ ۹۳۲۔ ۹۳۳۔ ۹۳۴۔ ۹۳۵۔ ۹۳۶۔ ۹۳۷۔ ۹۳۸۔ ۹۳۹۔ ۹۴۰۔ ۹۴۱۔ ۹۴۲۔ ۹۴۳۔ ۹۴۴۔ ۹۴۵۔ ۹۴۶۔ ۹۴۷۔ ۹۴۸۔ ۹۴۹۔ ۹۵۰۔ ۹۵۱۔ ۹۵۲۔ ۹۵۳۔ ۹۵۴۔ ۹۵۵۔ ۹۵۶۔ ۹۵۷۔ ۹۵۸۔ ۹۵۹۔ ۹۶۰۔ ۹۶۱۔ ۹۶۲۔ ۹۶۳۔ ۹۶۴۔ ۹۶۵۔ ۹۶۶۔ ۹۶۷۔ ۹۶۸۔ ۹۶۹۔ ۹۷۰۔ ۹۷۱۔ ۹۷۲۔ ۹۷۳۔ ۹۷۴۔ ۹۷۵۔ ۹۷۶۔ ۹۷۷۔ ۹۷۸۔ ۹۷۹۔ ۹۸۰۔ ۹۸۱۔ ۹۸۲۔ ۹۸۳۔ ۹۸۴۔ ۹۸۵۔ ۹۸۶۔ ۹۸۷۔ ۹۸۸۔ ۹۸۹۔ ۹۹۰۔ ۹۹۱۔ ۹۹۲۔ ۹۹۳۔ ۹۹۴۔ ۹۹۵۔ ۹۹۶۔ ۹۹۷۔ ۹۹۸۔ ۹۹۹۔ ۱۰۰۰۔ ۱۰۰۱۔ ۱۰۰۲۔ ۱۰۰۳۔ ۱۰۰۴۔ ۱۰۰۵۔ ۱۰۰۶۔ ۱۰۰۷۔ ۱۰۰۸۔ ۱۰۰۹۔ ۱۰۱۰۔ ۱۰۱۱۔ ۱۰۱۲۔ ۱۰۱۳۔ ۱۰۱۴۔ ۱۰۱۵۔ ۱۰۱۶۔ ۱۰۱۷۔ ۱۰۱۸۔ ۱۰۱۹۔ ۱۰۲۰۔ ۱۰۲۱۔ ۱۰۲۲۔ ۱۰۲۳۔ ۱۰۲۴۔ ۱۰۲۵۔ ۱۰۲۶۔ ۱۰۲۷۔ ۱۰۲۸۔ ۱۰۲۹۔ ۱۰۳۰۔ ۱۰۳۱۔ ۱۰۳۲۔ ۱۰۳۳۔ ۱۰۳۴۔ ۱۰۳۵۔ ۱۰۳۶۔ ۱۰۳۷۔ ۱۰۳۸۔ ۱۰۳۹۔ ۱۰۴۰۔ ۱۰۴۱۔ ۱۰۴۲۔ ۱۰۴۳۔ ۱۰۴۴۔ ۱۰۴۵۔ ۱۰۴۶۔ ۱۰۴۷۔ ۱۰۴۸۔ ۱۰۴۹۔ ۱۰۵۰۔ ۱۰۵۱۔ ۱۰۵۲۔ ۱۰۵۳۔ ۱۰۵۴۔ ۱۰۵۵۔ ۱۰۵۶۔ ۱۰۵۷۔ ۱۰۵۸۔ ۱۰۵۹۔ ۱۰۶۰۔ ۱۰۶۱۔ ۱۰۶۲۔ ۱۰۶۳۔ ۱۰۶۴۔ ۱۰۶۵۔ ۱۰۶۶۔ ۱۰۶۷۔ ۱۰۶۸۔ ۱۰۶۹۔ ۱۰۷۰۔ ۱۰۷۱۔ ۱۰۷۲۔ ۱۰۷۳۔ ۱۰۷۴۔ ۱۰۷۵۔ ۱۰۷۶۔ ۱۰۷۷۔ ۱۰۷۸۔ ۱۰۷۹۔ ۱۰۸۰۔ ۱۰۸۱۔ ۱۰۸۲۔ ۱۰۸۳۔ ۱۰۸۴۔ ۱۰۸۵۔ ۱۰۸۶۔ ۱۰۸۷۔ ۱۰۸۸۔ ۱۰۸۹۔ ۱۰۹۰۔ ۱۰۹۱۔ ۱۰۹۲۔ ۱۰۹۳۔ ۱۰۹۴۔ ۱۰۹۵۔ ۱۰۹۶۔ ۱۰۹۷۔ ۱۰۹۸۔ ۱۰۹۹۔ ۱۱۰۰۔ ۱۱۰۱۔ ۱۱۰۲۔ ۱۱۰۳۔ ۱۱۰۴۔ ۱۱۰۵۔ ۱۱۰۶۔ ۱۱۰۷۔ ۱۱۰۸۔ ۱۱۰۹۔ ۱۱۱۰۔ ۱۱۱۱۔ ۱۱۱۲۔ ۱۱۱۳۔ ۱۱۱۴۔ ۱۱۱۵۔ ۱۱۱۶۔ ۱۱۱۷۔ ۱۱۱۸۔ ۱۱۱۹۔ ۱۱۲۰۔ ۱۱۲۱۔ ۱۱۲۲۔ ۱۱۲۳۔ ۱۱۲۴۔ ۱۱۲۵۔ ۱۱۲۶۔ ۱۱۲۷۔ ۱۱۲۸۔ ۱۱۲۹۔ ۱۱۳۰۔ ۱۱۳۱۔ ۱۱۳۲۔ ۱۱۳۳۔ ۱۱۳۴۔ ۱۱۳۵۔ ۱۱۳۶۔ ۱۱۳۷۔ ۱۱۳۸۔ ۱۱۳۹۔ ۱۱۴۰۔ ۱۱۴۱۔ ۱۱۴۲۔ ۱۱۴۳۔ ۱۱۴۴۔ ۱۱۴۵۔ ۱۱۴۶۔ ۱۱۴۷۔ ۱۱۴۸۔ ۱۱۴۹۔ ۱۱۵۰۔ ۱۱۵۱۔ ۱۱۵۲۔ ۱۱۵۳۔ ۱۱۵۴۔ ۱۱۵۵۔ ۱۱۵۶۔ ۱۱۵۷۔ ۱۱۵۸۔ ۱۱۵۹۔ ۱۱۶۰۔ ۱۱۶۱۔ ۱۱۶۲۔ ۱۱۶۳۔ ۱۱۶۴۔ ۱۱۶۵۔ ۱۱۶۶۔ ۱۱۶۷۔ ۱۱۶۸۔ ۱۱۶۹۔ ۱۱۷۰۔ ۱۱۷۱۔ ۱۱۷۲۔ ۱۱۷۳۔ ۱۱۷۴۔ ۱۱۷۵۔ ۱۱۷۶۔ ۱۱۷۷۔ ۱۱۷۸۔ ۱۱۷۹۔ ۱۱۸۰۔ ۱۱۸۱۔ ۱۱۸۲۔ ۱۱۸۳۔ ۱۱۸۴۔ ۱۱۸۵۔ ۱۱۸۶۔ ۱۱۸۷۔ ۱۱۸۸۔ ۱۱۸۹۔ ۱۱۹۰۔ ۱۱۹۱۔ ۱۱۹۲۔ ۱۱۹۳۔ ۱۱۹۴۔ ۱۱۹۵۔ ۱۱۹۶۔ ۱۱۹۷۔ ۱۱۹۸۔ ۱۱۹۹۔ ۱۲۰۰۔ ۱۲۰۱۔ ۱۲۰۲۔ ۱۲۰۳۔ ۱۲۰۴۔ ۱۲۰۵۔ ۱۲۰۶۔ ۱۲۰۷۔ ۱۲۰۸۔ ۱۲۰۹۔ ۱۲۱۰۔ ۱۲۱۱۔ ۱۲۱۲۔ ۱۲۱۳۔ ۱۲۱۴۔ ۱۲۱۵۔ ۱۲۱۶۔ ۱۲۱۷۔ ۱۲۱۸۔ ۱۲۱۹۔ ۱۲۲۰۔ ۱۲۲۱۔ ۱۲۲۲۔ ۱۲۲۳۔ ۱۲۲۴۔ ۱۲۲۵۔ ۱۲۲۶۔ ۱۲۲۷۔ ۱۲۲۸۔ ۱۲۲۹۔ ۱۲۳۰۔ ۱۲۳۱۔ ۱۲۳۲۔ ۱۲۳۳۔ ۱۲۳۴۔ ۱۲۳۵۔ ۱۲۳۶۔ ۱۲۳۷۔ ۱۲۳۸۔ ۱۲۳۹۔ ۱۲۴۰۔ ۱۲۴۱۔ ۱۲۴۲۔ ۱۲۴۳۔ ۱۲۴۴۔ ۱۲۴۵۔ ۱۲۴۶۔ ۱۲۴۷۔ ۱۲۴۸۔ ۱۲۴۹۔ ۱۲۵۰۔ ۱۲۵۱۔ ۱۲۵۲۔ ۱۲۵۳۔ ۱۲۵۴۔ ۱۲۵۵۔ ۱۲۵۶۔ ۱۲۵۷۔ ۱۲۵۸۔ ۱۲۵۹۔ ۱۲۶۰۔ ۱۲۶۱۔ ۱۲۶۲۔ ۱۲۶۳۔ ۱۲۶۴۔ ۱۲۶۵۔ ۱۲۶۶۔ ۱۲۶۷۔ ۱۲۶۸۔ ۱۲۶۹۔ ۱۲۷۰۔ ۱۲۷۱۔ ۱۲۷۲۔ ۱۲۷۳۔ ۱۲۷۴۔ ۱۲۷۵۔ ۱۲۷۶۔ ۱۲۷۷۔ ۱۲۷۸۔ ۱۲۷۹۔ ۱۲۸۰۔ ۱۲۸۱۔ ۱۲۸۲۔ ۱۲۸۳۔ ۱۲۸۴۔ ۱۲۸۵۔ ۱۲۸۶۔ ۱۲۸۷۔ ۱۲۸۸۔ ۱۲۸۹۔ ۱۲۹۰۔ ۱۲۹۱۔ ۱۲۹۲۔ ۱۲۹۳۔ ۱۲۹۴۔ ۱۲۹۵۔ ۱۲۹۶۔ ۱۲۹۷۔ ۱۲۹۸۔ ۱۲۹۹۔ ۱۳۰۰۔ ۱۳۰۱۔ ۱۳۰۲۔ ۱۳۰۳۔ ۱۳۰۴۔ ۱۳۰۵۔ ۱۳۰۶۔ ۱۳۰۷۔ ۱۳۰۸۔ ۱۳۰۹۔ ۱۳۱۰۔ ۱۳۱۱۔ ۱۳۱۲۔ ۱۳۱۳۔ ۱۳۱۴۔ ۱۳۱۵۔ ۱۳۱۶۔ ۱۳۱۷۔ ۱۳۱۸۔ ۱۳۱۹۔ ۱۳۲۰۔ ۱۳۲۱۔ ۱۳۲۲۔ ۱۳۲۳۔ ۱۳۲۴۔ ۱۳۲۵۔ ۱۳۲۶۔ ۱۳۲۷۔ ۱۳۲۸۔ ۱۳۲۹۔ ۱۳۳۰۔ ۱۳۳۱۔ ۱۳۳۲۔ ۱۳۳۳۔ ۱۳۳۴۔ ۱۳۳۵۔ ۱۳۳۶۔ ۱۳۳۷۔ ۱۳۳۸۔ ۱۳۳۹۔ ۱۳۴۰۔ ۱۳۴۱۔ ۱۳۴۲۔ ۱۳۴۳۔ ۱۳۴۴۔ ۱

ٲي ٲيو ۽ روانگي لاءِ اينري قدر ته سبب ٲيدا ٿيو لڳا جو حيران ٿي وياسين خاص طرح سردي سخت ٲريشن ڪيو۔ نيت ٲندڙ هن ڏينهن بعد سور هن ڏينهن آگيو ۽ وينا سور۔ آگيو ته هڪ رات ڏينهن بعد هن طرف روانو ٿيو ۽ اسان کي همت نه ٿي جو شهر ڏانهن وڃون۔

منها: ساڳي طرح حضرت حاجي صاحب مذڪور کان نقل آهي ته ٻه ٻن سال جد هن هئي فقير ربارت جناب حضرت اطهر شفيع بوم الحشر صلي الله عليه وسلم جي ڪار مشرف ٿيو ۽ پوءِ حضرت شيخ محمد منظر صاحب دهلوي قم المدي ولد شيخ محمد سعيد قدر سر بڻرا جي جاءِ تي ترسييس۔ اسان جي پهچڻ کان ٿي ڏينهن اڳ حضرت تاهه عبدالقي صاحب محلات وفات ڪئي ان وجهه ميان شيخ محمد ٻنهي سارن ۽ سارن سان هن فقير کي مرید بناي جي ڌاري ڪو شش ڪئي مان اتي ڏهه ڏينهن رهيس ۽ رات ڏينهن جو گهڻو وقت حرم محرم رهيس۔ جيئن ته هئي فقير حضرت ماما صاحب جن جون نوارشون ۽ خوبيون ڏيون هيون ر ڪري شيخ محمد منظر جي سان شوڪت طرف زبان نه ڏنو۔ ان وقت ۾ خواب ۾ ٿيو ته آنحضرت صلي الله عليه وسلم جي بيوندي مبارڪ ڪار بينواهيان ۽ سندس سيدن مبارڪ کان جناب حاجي ماما صاحب جن يئا آهن ۽ روضي مبارڪ جي چار ڏينهن ڏي ته شفاف آهي جو اسان هڪ ٻئي کي چڱو طرح ٻڌي ڏنو هڪ بزرگ شخص مون کي چيو ته ته تنهن جو مرشد اهو آهي۔ اهو اشارو حضرت صاحب جن طرف ڪيائين۔ ۽ الله اعلم اهو فرمائيندڙ ڪر هو۔ جن هن فنڌار پهتس ته هئي سڄي حقيقت مفصل حضرت پڇيائون ۽ ڪر ڪر ڪر گالهين تي حمد انهي اڏ ڪيائون۔

حليم شريف جو بيان

حضرت صاحب جن در ماهه در جا۔ بدن جا سهوا۔ عصوا معتدل۔ خوش مزاج زمان حاصيغ۔ ڊي طاقت ورا۔ ڪامل عقلمند۔ حليم الطبع ۽ سعيد چمتري ۽ وارا هئا۔ سندن منهن مبارڪ جو ابي کان ٻيڙي مائين گلاب جي گل مل هو۔ مٿر هميشه ڪوٽا ٿيندا هئا۔ ٻنهنجن صاحبزادن ۽ ٻين دوستن جي ساڪل وارن کي بسند نه ڪندا هئا بله اسار و سراج الادييا حضرت خواجه عبدالرحمن قدر سر ڏانهن آهي۔ صاحب نقل حضرت خواجه عبدالقدوس مشهور حضرت سائين جان قدر سر ڏانهن سراج الادييا حايا ۽ هئا۔

بن پرون جي وچ ۾ نرڙي رخ جو نشان هون جيڪو کين ننڍن ٿيڻ ۾ ٿيو هو، مسوري
 داڻي چيتر هو جيڪو ٿڌ سندن ٿڪيل سڌن نظر تي آيو. اکيون مبارڪ ۾ درميانه بلڪ
 وڌائي ڏي ويجهيون. سندن اکين جي سباهي نهايت ڪاري هئي. پڇاڙي عمر ۾ نظر
 گهٽل هئي، عيبت جو استعمال فرمائيندا هئا. عينڪ کان سواءِ سنها اکر ٿڪيل ماڻ
 پٿر هندا هئا. داغن جو نشان، جيڪي داغ نظر جي ضعف سبب حڪيم قنڌاري کان
 ڏياريا هئا، ٿورن ٿورن ٿين تي ظاهر هو. نڪ مبارڪ بندن جو ان نورانيت ظاهر هئي
 باوجود بندن هجڻ جي رڪ باريڪ هو. هٿاڻو وات ۾ وڃي چٽا چٽا ڇمڪندڙ ٿين
 جو پڇاڙي عمر تائين سندن ٿڌ مبارڪ موتين وانگر ڇمڪيائي وڃي ٿو ٿڌ
 (يعني نه ننڍا نه وڏا) به مٿيان ۽ مٿي سامهون وڃي وار ٿين ٿا هئا. ڏاڙهي سڌي
 گهاٽي ۽ لڙڪندڙ هئي. پڇاڙي عمر مبارڪ ۾ گهڻي سفيد هئي. ڏاڙهي سونهاري کو
 ڊگهي ۾ مٿن کان زياده ڌاري کي ڪٽيندا هئا. سندن شهر ۾ مبارڪ گهاٽا هئا. منڍ
 چپ جي چپ اڳرين جي ٿڌ وڌيڪ شهر ۾ ڪناري صاف ڪندا هئا ۽ خط نه وٺندا هئا
 خضاب نه ڪندا هئا مگر ۱۲۹۹ ۾ هڪ دفعو حديث جي تابعداري موجب خضاب
 ڪيائون جمع جي ڏينهن ان وقت پاڻ نگر ۾ قيام پڌر هئا ۽ ان کان پوءِ آخر عمر
 تائين خضاب نه ڪيان ٿون. مينڊي جي خضاب کي مباح چاهندا هئا. سندن
 سڀني مبارڪ وارن سان پيريل هو. ۽ سڀني جا وارن ٻائين، يعني سڀني کان وڏن
 تائين وارن جو بيڪو هو. آڱريون درميانيون هيون. ضعف پيري جي باوجود
 به اٿڻ وڌڻ ۽ سفر جي سواري ۾ جوانن کان به وڌيڪ طاقت ور ۽ چالاڪ هئا
 ڪڏهن ڪڏهن پنهنجي ڪن فقيرن سان خوش صبري ڪندا هئا ۽ مزي ۾ لڳايون
 ٻڌائيندا هئا ۽ ان خوش طبعي ڪري اهل مجلس وارا پيرار به ٿيندا هئا. ۽ آخري
 عمر ۾ پنڌ هڻڻ ۾ لڻ جي آڌار ڪندا هئا. کين گهڻو ڪري مختلف مرض (مثلاً ٻو سڙ
 رينڻ جو لھڻ ۽ ڪنگھ) سخت ٿڪيل ڏيندا هئا. انهيءَ جي باوجود پاڻ ٿورو ٿڌ صبر
 ڪندا هئا جو غير واقف کي انهيءَ جي ڪا به خبر نه پوندي هئي. پير جون آڱريون لمبا ۽
 وکر جي مطابق زمين کان مٿي معلوم ٿينديون هيون. قَبْلُ الْمَوْلَا (ٿورو ڳالهائڻ وارا)
 كَبِيرُ الْقَوْلِ (گهڻو ڳالهائڻ وارا) حُورُ الشَّادِ (سخن ڪش وارا). صَبُورُ عَزَّوَجَلَّ

کا ذخوراک جو سامان آئین۔ پنهنجي غلام مراقم الحروف کي به ججانه جي سفر لاءِ
سامان خريد ڪرڻ تي مقرر ڪيائون۔ سفر جي سامان موجود ٿيڻ بعد خبر پئي ته
جهان جي روانگي ۾ اڃا ڪجهه دينهن دير آهي۔ ان ڪري مريدن ۽ صاحب نرادن
جي عرض تي سامان ۽ خاڪا اتي ڇڏي پاڻ اڪيلا واپس وريا۔ دينهن رات
تمام انتظار ۾ پئي گذاريا ٿون۔ نيٺ جهان جي تيار ٿي وقت غلام کي وري ڪڍي
موڪليا ٿون۔ جهان جي روانگي جو دينهن معلوم ڪري ٽپال رستي احوال موڪليو۔
حضرت صاحب جن جواب لکيو۔ جهان جي اچڻ جي جڏهين پڪ ٿي ته کين لکيم
پاڻ ان خط جي پڇاڙي ۾ پنهنجي هٿ مبارڪ سان لکيائون۔ ”هر چند سعي ڪردم
تنگداشتند قلا آدرسي الی حبيب ام الی ضير“ يعني ڏاڍي ڪوشش ڪئي سون نه ڇڏيا
پوءِ آئون نه ٿو ڄاڻان ته ڇڪاڙي ڇڏي يا يا نقصان ٿي۔

بهر حال هاڻي اوهان سامان ۽ رفيعت سميت واپس اچو۔ حڪم موجب خدمت
۾ پهتاسين۔ سامان ۽ سفر ي صند وقت جي ڪولڻ جو امر نه فرمايائون۔ بلڪه ائين
ٿي بندر هٿ ڏنائون۔ رمضان شريف اڳيان آيو۔ غلام کي ناري جي سفر لاءِ مقرر
ڪيائون ۽ فرمايائون۔ هن ماڻه جي پندرهن تاريخ هت پهچجان ۽ جو خدمت شريف
ادا ٿي ۽ تهنجي غير حاضري ۾ ادا نه ٿيندو۔ حڪم موجب پندرهن تاريخ حاضري
تي ختم شروع ڪيوسين۔ تاريخ ۲۱ ڪمال ضعف جي باوجود اعتكاف ۾ ويٺا ۽ تمام
سخت رياضتون ڪرڻ سان ۽ رات جو جاڳڻ سان اعتكاف کي مڪمل ڪيائون۔
عید الفطر جي دينهن دستور مطابق ٻن ڏينهن ڳاڙهي ٻن ڏينهن ڳاڙهي۔ هن دفعي گهڻي ضعف جي
ڪري اچي نه سگهيا ۽ گهوڙي تي چڙهي آيا۔ ضعیفائي گهٽ ڪاٿر سبب ايتري حد تي
پهتي هئي، جو سندن مسجد شريف ۾ اچي نماز پڙهڻ اسانجي خيال ۾ نه ٿي آيو اچي
باوجود مسجد تائين ايندا ويندا هئا بلڪه هڪ دفع ٿيندي محمد تائين سعادت
مآب سيد ميان الله بخش شاه جي استدعا تي مهرباني ڪري تشریف فرما ٿيا۔ تاريخ
ديينهن شوال جامع مسجد ۾ پهتا۔ ان بعد پنهنجي عادت موجب پنهنجي مسجد ۾
نماز جمعہ ادا ڪرڻ بعد آخر ظهر ۽ سنتون پنهنجي مسجد ۾ ادا ڪرڻ لاءِ تشریف فرما ٿيا
۽ معلوم ٿيو ته لفظ ”تنگداشتند“ جمع غائب فعل ماضي متعدي آهي ان جو فاعل ظاهري متعلقين ۽ دوستن
آھن، ڇو ته انهن کان ڪيترائي دفع رخصت ورتي هئا ٿون

ضمیمہ قاضی ابنری مدد ر مشن حائل فی جو کما فی وقت جدو نماز فی آرام کیٹوں، آخر صبح و ستر
 جی ادا کرٹ جی طاعت نہ سمجھاٹوں۔ ان دینھن کان مختلف پیمانیوں نمودار بیون
 سدن جسم مختلف بیمارین جو مرکز بیو۔ طبیب جیکی ان وقت جا حائل تھا
 مثلاً سعادت مآب سید میان الہ بخش نساہ و سندن پاء میان غلام شاہ و مخدوم مبین
 نصیر الدین و سید غلام نبی شاہ و شیخ احمد و غیرہم۔ ہی خبر پڑا شرط سندن
 خدمت ۾ پھتا و حضرت صاحب جن جو علاج پارک فی فرض چائی کمرہمت جی
 پڈاٹوں و دینھن تائین مختلف حیل و سیلا و علاج کیٹوں مگر جین تہ
 باقضاء نیت نیجہ تدبیر
 یَفْعَلُ اللّٰهُ مَا يَشَاءُ نَدِيرٌ ۝ ۱۰

سرد سنین مان حرارت و گرم سنین مار سردی کان سواء سو طہر نہ تیوت
 ارقصا سرکہ انگبین صغرا فرود
 ر بد قبض سد اطلاق نیت
 ر عن بادام نشکی می فرود
 آب آتش را مرد شہ نجو نفت
 حصہ ر صاحب جن مرض جی شروع تہ کان فی فرمائید اس ہی نہ خاص
 نہ عدان جی خاصہ و اٹو کریان نہ تہ ہن مرض مان مونکی چڑھا جی امید تہ تہ سبجی
 و ہمیشہ پنھنجی دوست و اولاد و پوتن و دوہتن و نوکران کان صریحاً و کتابة ا
 موکلا تہدا تھا و جیکن ہین کو سندن حق و شعیایا جی دعا گو بد و ہو نہ
 فرمائید، ہٹا تہ ایمان جی سلامتی و لای دعا گرن

کن باکیڑا دعائیں و کلامن جو ذکر جیکی مرض جی
 وقت پہنچی زبان حق ترجمان صادر فرمایا ٹوں

بادیہین شوال اربع چوتھن ہن۔ ظہر جی نماز با وضو و آداب سان ادا
 کری پچھاٹوں تہ اچ کھڑ و تہنھن آھی ا حاضرین مار کنھن خدمت ۾ عرصہ
 کیوتہ اچ اربع چوتھن آھی۔ مر مایاٹوں نہ جمعہ جلد اچ جواسا جی بدن
 طافت نہ آھی۔ ہی غم گین غلام ان وقت سندن ہٹن و پیرن مبارکین جی ماش
 ۾ مصروف ہو جو حضرت صاحب جن ہن ر باعنی کی بار بار پڑھی اکبر مان آبر حشر

تو کری اللہ تعالیٰ، جی کوی گری تیار آھی
 روغن بادام خشکی تو و د اشی
 پاٹی بالا جو مدد گمر تہ تیل وانگر

فضا آگیان نہ پیر کی طاقت نہ آھی
 فضا جی آجٹ کان ستر جہین صغرا و دانی
 ہر جی استعلا کان قبض و کشائی و تی

تجہاں یوں گزریں عمر تی ڈک کیو۔۔۔ مریا عی

روزی قیامت هر کسی در دست گمردانه
من نیز حاضر می شوم تفسیر قرآن در محل

قدسی ندانم چون شود مودای بارالاجون،
ای نقدی مرزش بکف من جس عصفیان در بخل من

۱۰ نقدِ مرزِش بکفِ من جیس عقیان در نعل می

تھیں وہ تو یہ حضرت مرشدنا جناب حضرت قیوم جہاں قدس سرہ لا عیاست جبرکی

سندھ و ژي قصيده ۾ آهر پتر هنڌ اهڙا انجمن مطلع هو آهي۔

الحی گریه مدارم عفویت را سزاوارم امید از حضرتت دارم توئی رحمان یا الله

نشد صوم و صلوة از من حج و نیکو از من

جذاب میان عبدالکریم صاحب کان منقول آھی تہ جنھن وقت مرحد و مرہیات

بصرا الدین حاضر شوئے نص دہائیت تہ وہا یائین تہ جگرچی گرمی آھی ان جو علاج مفرد

سرد شین، مثلاً کافور، کاسنی وغیرہ سان کرٹ گوجیہ حضرت صاحب جن ہی

مصرع یشہی۔ رع کبس رہ کہ نو میروی نہ تو کستان ہست

هڪ ڏينهن بيماري جي شروع ۾ قاضي ميان ابوالحسن حميد صاحب جي مزاج

پہر سہ لاء اچي ڪجهه ڀي ڏنو۔ عرض ڪيائين ته سائين تاريخ ۱۳ يا ۱۴ ساله ڌي ڦهله

منهنجي فرزند غلام محمد جي شادي خانم آبادي مفرني آهي - اوهان کي ان لاء دعوت

عرض مرکان بیتہ ان پر تشریف فرمایا اساعی خاص خانہ (جہد پڑی) کی منور و مائیں ۔

آه حكومت ايران تا حالا چه حال دارد ؟

فِي مَا بَيْنَهُمَا اسَافِي غَسَلٌ وَقَدْ حَاضَ بِهِ هُوَ وَمُسْتَبَدُّهُ لَقَدْ مَضَى غَسَلُكُمْ بِهِ وَ

جوہن مدہ جاعسل دیندثر ینھنی اٹ حائی کری مسنون طریقو بنا جائن۔ عو گالہ

لڈی ٹی سموری مجلس میں روح راتروء اضطراب میں بیوی حضرت صاحب جن

وہی پھر سچ ورنہ تو یہ کہ ضررین و جس پر قلبس مانا ہوا اضطراب دور کیو۔ مرض و ہاں

ٻه قدسي ساعرن جي ڪلام ۾ ”ذخيره جنان“ آهي. حصت صحيفن جا ويجهو نصير جهان جي تفسير قرآن فرمايو آهي.

ایند که می توانستند به سارار قضاوت خود سود و فایده بکشید

ای بار خدایا منو بیجو بدکار فقرا بعد از جولا تو آغیا بد شقی در گاه و صید رکار تو تو تیر بد ججه کنده آغیا ای الله

[illegible]

پاڻ درگاه انهيءَ مان هميشه هيءَ دعا گهندا هئا ته ”يا الهي جيڪڏهن مون کي حرمين شريفين جي خاک پاڪ نصيب نه ٿي ۽ نه والد بنزگار ۽ اڙ ۽ ڏاڏن سڳورن جي پير انڌي ۾ مون جاءِ لڌي ته ي الله! جمعہ جو ڏينهن به نصيب ڪجانءِ۔“

هڪ ڏينهن ڪاتب الحروف جويا نيتو برخوردار مياڻ محمد اسماعيل جڏهن جي عصر ۾ ۱۲ سال هئي حضور ۾ وساهيا اڙ ڏانهن گهوڙو رکي ڏسندي فرمايائون ”بارک الله ويڪ من غلامه“۔ ڪڏهن ڪڏهن هيءُ بيت زبان مبارڪ ۾ آئيندا هئا۔
عمر برف هفت آفتاب نموز اندڪ مانده خواجہ غره بنوز ڪ

هڪ ڏينهن آب زمزمه سربف شفا جي خيال کان ڏسندڙ حضور ۾ تڙه اڙ اميد سان نه حديث شريف مطابق ماءُ زمزمه يڪا شربت لاءِ حد الغالي کان پنهنجي شفا گهرندا۔
حضرت صاحبين زمزمه جي تعظيم ۽ تڪريم خاطر پنهنجي عادت مطابق اتي قبله رو بهي فرمايائون ته ”اهي آب زمزمه کي پنهنجي گناهن جي چوٽڪاري ۽ ايمان جي سلامتي خاطر پيان ٿو، تون قبول فرما۔“

سماڙي جي شدت و تنه هڪ عقيد نقيد آخوند لطف علي مٿياڻ جو کين پڇو لاءِ آيو عاقبت پڙسي بعد فرمايائون ته اڄ آخوند پڇين کان حوائ ۽ ٽاڻيڙ ڪيترن مرض ٿيه ڇڻهن کي نه به ايم۔ اڙ جي باوجود ماڻهن سان پئي اٿيس وينس مگر هيءُ مرض ايتري قدر غالب پيو آهي جو جسم ۾ درج نه طاقت نه آهي۔ آخوند عرض ڪيو ته قبله! حو سبحان وندائي تنهن اوها پنجه يا جو اسانجي مٿون نه لاهي فرمايائون ته حو سبحانه وندائي اسان ۽ نوهان کي سل طوبن جي چانو ۾ گذر کي ۽ اها جاواسان مان نه لاهي

پنهنجي دهن ڪفن يا ست و ستون رهائيندي چيائون ته منهنجي قبر کي پڪين سرن ۽ چو ٿي سان سد نه ڪندا ڇو ته مٿي اڙان جي اڙن ٻڌڻ کان محروم ٿوري هي۔ ڪجهه مهل تي چمي نه ٿي ۽ ٻار تن جارحمت الهي آهي قبر تي بند نه ٿي۔ قبرستان قبو نه ٺاهيو وڃي خبر خبير ته سر صا الهيءَ خاطر حالص نيت سان هجي ۽ اهد مسافر، ٺڪي ۽ اڳاڙي کي ڏني وڃي۔ ڪيترائي فرمايائون ته موت کان مون کي ڪوبه خوف، غم ۽ ڏڪ نه آهي۔ مان ايترو خوش تر آهيان جيترو ڪو باغ گهر ۾ وڃي ٿو۔ الله تعاليٰ سان ملڻ جو تمام گهڻو خوف هون

الله ليد سڀ کان ٿو ۽ الله تعاليٰ ترڪب دهني۔ هي حضرت گرام احمد بن محمد ساهو جي حضرات جو ٿاڙو آهي۔

۵۔ عمر برو آهي ۽ صبح گرم اي نه ڏارن پنهنجي عمر ٿوري رهڻ اڃا غور ڪي پائي نه هره جو حلقن به مسئل لاءِ نيتو ڀراڻي مشڪن جي آسائي لاءِ آهي

جهن جو بيان ڪرڻ محال آهي - هڪ دينهن و ما يائون ته خدا يا مڙي هين جهان جي
گند، حافي مان هُنَ جهان پُر سڪون قصا ۾ حذر ۽ ساءِ -

هڪ ڏينهن ساهه الحروف جي وڏي فرزند عيڊالله کي سندن رومو آندائون جو يارهن سالن جو هو. پاڻ ان ڏانھن ٺھاري انعامي ربات ۾ ڳالهائون جنھن جي معنيٰ آھي ”حد اڪان پوءِ تو ۾ اميد آھي“ مرض جي شدت وقت اڪثر عري چوندا ھئا ”المرتبو الا على“ - هڪ ڏينهن بيماري جي شدت وقت ظھر جي نماز پوءِ آئون ۽ ٻيو هڪ جو محرم راز هو موجود هئا سڀن پاڻ هن غلام طرف مخاطب ٿي گھڻيون وصيتون فرمايائون ۽ هن مسڪينن تي ايتريون ته نوازشون ڪيائون جي بيان ڪار پاڻ آھن ۽ فرمايائون ته مرض جلد وڌي رهيو آھي ۽ الله اعلم ته رحمت ٿيندي يانه اھڙي نڪس جو جن ۾ ظاهري حياتي ۽ آخرت جي چڱائي آھي امر فرمايائون اھل زمانہ جي ڪنھي ظاھري صرح دوستن جي لباس ۾ آھن انھن جي صور طريقي ۽ حالات کان تفصيل سان واقف فرمايائون ۽ جن ڳجهن ۽ رازن مخفي رکڻ واجب آھي انھن کان واقف فرمايائون ۽ انھن سڀني ڳالھين ۽ رازن ڳجهن جي بيان ڪرڻ بعد حافظ نسير آجوهي بست ترپان مبارڪ تي آندائون - ۽

آسایشِ دو گیتی نفیر این دوزخ و س
باد وستانِ مشرقت بادِ شمعنانِ مدارا نه
و ساری فرمایا ثون اَقُو قَوْلِي هَذَا وَاَسْتَغْفِرُ اللهَ الْعَظِيمَ - جائِ نعمانِ کانِ اِتی امرهم
گالا طرفِ خیالِ کیا ثون پر آرام فرمایا ثون -

هڪڏهن هن حضرت صاحب جي مزاج پر سڀ لاءِ سادات ڪرام حاضر ٿيا۔ ان
۾ سيدن پير العابدین شالا حاضر هو۔ جڏھين مسندن نظر سيد صاحب تي پئي تڏہ ايدي
ذڪر مان اڪي چيائون توڻ ميران محمد شالا جو اولاد آھين ويجهو چونہ تواجين
سيد صاحب ۽ بيا حاضر پير مجلس رھڻ لڳا۔ حضرت صاحب جن جون اڪيومبارڪ
پيءُ آب الوده ٿيون۔ هن مرض جي آخري وقت ۾ پنھنجن پيرا دن کان موڪلائڻ جي
طريقن سان دعائي گھر بائون ۽ گھر هر درگاهہ الهی طرف رعا جاھت کڻي بيا چونہ
تہ حضرت قطب القارئين في الکاملين پير نريت محبت ديس حضرت قند عبد الله بخاري سر سبز نور و فرشتا شاھ غا
و ذا عالم راھد ۽ برھزگار ۽ جمادي جامہ هڪ۔ روحه القرب سندي، مؤنس الخليلين داري ۽ بين گھير
نصف قاب ۽ في دار نفسي ۽ سندي جا صاحب آھي۔
تہ بهر جهنيں جي آسايش هن من حرف جي پيام آهي: دوستان مشاورت ۽ دشمنان شاصدح

۱۰ که بهو جهانب : جي آسائيش هنن من حرف جي پيغام آهي . دوسرن شاوڪون دشمنان شاصدح

کہ ای ترن دردعا پا یاد آرید لہ
دراین رہ خواستند از مور یاری لہ

در پیر پیر زن مے زہ پیر
شنید ستم کہ شیران شکاری

وقت جي حڪيمن عجيب و غريب علاج ڪيا مگر ابتڙ نتيجي کان سواءِ ٻيو ڪجهه
به ظاهر نه ٿيو۔ ميان محمد هاشم بواسير جي تڪليف هٽائڻ لاءِ ڏوڏيون عشي
جون پيار ڪيون۔ مگر جيئن اهي استعمال ڪيا ٿيون مرض ۾ ڪا به گهٽتائي نه ٿي
پاڻ صبح جو فرمايائون ته ”قرا يا دين“ ۽ اڪسير سڀ ڪوٺر باقي محمد هاشم ڪلٽري وارو
صحيح! عدو! هن القياس مرض ڏينهنون ڏينهن وڌندو ويو ضعف ۽ گهمي آهڻا
عروج تي پهتي۔ خميس ڏينهن پهرين ڏي قعدا مٿن سخت ضعف حاوي ٿيو ۽ پاسپ
علاج بند فرمايائون۔ صرف موئين جو خاڪو ۽ اهڙيون ٻيون شيون دل جي آرام لاءِ
استعمال ۾ رکيائون۔ ضعف ڪري تبسم ڪرڻ لڳا۔ خميس جي ڏينهن ظهر عصر
مغرب جون نمازون ڪمال ضعف ۽ دنيا جي ڪمن کان بيخبري جي حالت ۾ ادا
فرمايائون، عشا جي نماز کي ٻي تبسم سان پڙهيا ٿون ۽ اتيئي آرام ڪيائون۔ هڏڪي
جي تڪليف کين آرام ڪرڻ نه ڏنو۔ رات جو ٻي دفعو هڏ لاءِ اشارو ڪيائون۔ رافه الحرف
کي حاضري جو شرف حاصل هو ۽ خدمت ۾ مشغول رهيو ۽ کين پنهنجي بخل ۾ وهاريو
حضرت صاحب جن جيوت ته چامون عشا جي نماز پڙهي ۽ عرض ڪيو، سائين ها پڙهي اٿو پياڻ
اٿي ٿي منهن هڏي محدود ۾ مستغرق ٿيا ۽ پنهنجن جوڌيان ڏٺا و ماڻهن کان مٿي
مرحمت الهي جا منظر ٿيا حوير نشان حال ۾ رحمت ڪندڙ آهي۔ جمعہ جي ڏينهن
اشراو مهل فصيح زبان سان ۽ بلند آواز ۾ مرض جي سخت شدت جي باوجود اڦڻي
زبان ۾ ٻي دفعو هيئن فرمايائون ته ”باهر نگر اي بد بخت يا هن بد بخت کي باهر ڪڍو“
اهڙن الفاظن پٺڻ سان حاضرين حيران ٿيا ته ڪنهن سان ناگالهاڻ ۽ ڪنهن
سان مخاصبت آهن؟ آخر سمجهائون ته اهو ڪلام ڪنهن پئي هندن ان وچ ۾ آهي
ان وقت سخت بي چيني جي باوجود سندن نظر تفسير جلالين (جيڪو حضرت صاحب جن
جي تصنيفي ۾ هوندو هو ۽ سامري تفسير کي پنهنجي دستخط حاشين سان سينگاريو هئائون
۽ ڪٿ ۾ رکيل هو) تي پئي ۽ نظرائي ڪئي وئي۔ بنده سراقه اهو ڪتاب جو سندن پيارو
ڪتاب

له پيغمبر همدون ٿي نزال خود را و ٻي نو ڪيو۔ ته اي سالون مونکي دعائت ۾ ياد رکون
که بت و آهي مون جو شڪاري شيعت هن راه ۾ (سفر آخر جي ۾) ڪول کان مدد گاري گهري آهڻ۔ ۲۲

هو ۽ نه ٻيو نظر هوندو هو ڪيئي سندن سڀني ۽ بارڪ ٿي سر ڪيو. اهڙي حالت ۾ به ٻنهي جا ٻئي هٿ
سڀني تي سر ڪيل ڪتاب مٿا سر ڪيا ٿون ۽ يقين ڪري مان سڪون ٿين. - القصه جملہ صاحبزادن
۽ ٻين حاضر ماڻهن، تلاوت قرآن پاڪ شروع ڪئي. حضرت صاحب جن بي انهن استقلال
سان جسم کي پنهنجي محبوب جي رضا جي حوالي ڪري پاڻ امر الله جا منتظر رهيا. نيٺ
چاشت جي وقت جمعہ جي دينهن تاريخ تي ۱۲ ذی قعدة ۱۳۱۵ هه ڪهڙا رڻي سوڀ رهن،
هجر تي روح جو پکي هن دنيا جي تنگ پيري مان پرواز ڪري وصال الله جي بلند
بي پهتو. پنهجو جان تبديل جان آرين جي حوالي ڪيان ٿون. حضرت محمود لايزال
جي وصال جو شربت چڪيا ٿون. - الْمَوْتُ جَسْرٌ يُؤْصِلُ الْحَبِيبَ إِلَى الْحَبِيبِ ۱۴
من زتن خالی شوم اواز خيال. - تا خرام در نهايات الوصال ۱۵
جدا ٿي جو داغ ۽ دائمي هجرت جو الله دوستن جي دلين تي نقش ڪيا ٿون ۽
پرانگهه رادينا چار بايد نشوئيد. - زجام دهر می کل من علیها فاق ۱۶

جڏهن ته هن دل سربل جو مرهم سواءِ صبر جي ۽ هن جگه سون مرخص جو علاج
سواءِ شڪر جي نه آهي، تنهن ڪري اکين مان آب وها ٿيندي سڀني ڪلمه طيبه ۽
اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاٰجِعُونَ ۱۷ جو غلغلو مچايو جو فلڪ الافلاڪ تي مرسيو -
هڪڙي عزيز ۽ باغي جيئي آهي جا هن موقع تي مناسب آهي ۽ باغي
دست گريه ڪنا بت نهي توانم ڪرد
که می نویسم و مغسول می شود فی کال
ز آه و ناله حکایت نهي توانم ڪرد
که صد گره بگوشه فتنه بوقت مقال
با دو صال میکنم سینه کباب می شود
شرح فراق میدهم دیده پر آب میشود
اينضا
گر بقلم در آورم شرح ملال خزن
از قطرات اشک من نامه خواب میشود

۱۴ يعني الله تعالیٰ جي وصال جو شربت چڪيا ٿون -
۱۵ ته هوت پکي آهي ۽ پنهنجي دريعد دوست دوست ڏي پيڙهي ٿو -
۱۶ ته آڏون جسم کان نڀان اهو خيال کان ۽ پاڻ ۾ وصال جي نهايت ۾
۱۷ ته جيڪو به جا ٿو ضرور ان کي پيو آهي ۽ کل من علیها فاق ۱۸ جو شراب جهان جي پيالہ مان -
۱۸ ته سوڻ جي ڪتابت لکڻ، نه ٿو ڪري سگهجي ۽ چو ته لکان ٿو به وقت لکيل منهنجو ڏوڏل ٿو ٿئي
۱۹ ته افسوس ۽ راءِ هن کان ڪا به نه ٿو ڪري سگهجي ۽ چو ته سو گپ ٿو ۽ ٻيهاڻ وقت فري ۽ ٻي جي وڃڻ ٿيون
۲۰ ته وصال جي مادگيري ٿو ڪيا ۽ سڀني ڪارڻي ۽ جدا ٿي جو بيان ٿو ڏيان ته اکيون ٻر آب ٿيون ٿين
۲۱ ته جيڪڏهن دک ۽ ملال جو پيالہ فلم نه لکان ٿو ۽ اکين جي گوشت هن جي ٿڌن سان خط م هجو خراب ٿو ٿئي

انهن تا رخین جوینا جیکی حضرت ضا جن
 جی صال بعد و تبحی عالمن فاضلین کان ملین آهن
 جناب سید اسد الله شاه تخلص قداسه شکر

اے حبیبِ حلقِ یکتا! نیس جانِ ما
 یا، نیسی یا عظیم الخلق یا کشف الکروب
 مانده ام جان بر لب ز بحر توای و بحر الخلیل
 از چین دلبند عالم چون نگرید خون شفق
 چون تنال بلبل مسکین چو دور افتد ز گل
 جلد جاتهای جهان بجان ماند از خلش
 از خراش در سریدان ناله و احسنا
 اے دریغا از هر ما رفت آن سرتاج دنیا
 او لیام الله لا خوف علیکم مکنتم
 نائب شریع نبی محبوب رب العالمین
 از عطای حضرت فاروق و عثمان و علی
 در مقام اذ خلوا فی السلم از سلمان سلم
 بر محکم آمد چو جعفر ز جعفری
 از مزید منتش نمون سلطان یابزید
 از کمالش مجدد در کمال افتاد
 صِبْغَةَ اللَّهِ مِنْ أَحْسَنِ مِنْ لَبَنٍ صَبْغَةً
 قطره از بحر فیضش خلوت اندر آید
 آفتاب برج معنی ما هتاب اوج ^{نفل}
 عرش و ترش تخت فوق از استضایش مستضی
 زو تجدد در مآت ثالث و رابع عشر
 نقشین نقشبدان سرور سرهندیان

وے طیب جملہ علتها و در دم را دوا
 یا دلی یا وکیلی یا ولی المجتبی
 تا بچند از تا زبرد بیت حجاب از اختفا
 از تفالی حزن او پشت فلک در انحن
 آن گل و در یحان در گلشن نمی بینم چرا
 چشم عالم تیره گشت از صرصر و بکا
 در ملائک حور و غلمان خیر مقدار اصد
 تا جدار انما بخشی ملک ابتدا
 از دلاء یسّم یحزّون آمد مقام ارتضا
 صدقش از صدیق اکبر یافت ریب انجلا
 سطوت اعدای دین حلم و حیا علم و ولا
 قیامتش از قاسم آمد جمله اقام تقا
 از طلائی کیمیا یش مس دلبا چون طلا
 از سیر نو یافت زو نقش پیام الدین بها
 باغ احمد تازه تر شد از سحاب اعتنا
 رنگ بیرنگیش از رنگ بنی مصطفی
 ابتدای مستفیضش انتهای منتها
 سر و بستان ولایت مطلع صبح صفا
 شمس بانغ از درخش برق او مثل سها
 در شریعت در طریقت در حقائق اتقا
 قطب ارشاد مدارد و در شاه اصفا

واقف آیات قرآن کاشف حق الیقین
 از اضافاتش عبودیت بر حمان الرحیم
 روز جمعہ دویم از دمی قعد نصف النهار
 چون نیاید از اساطیر کمالش نقطه
 یا الہی تا ابد یاد المنور این زمان
 آہ بے سرماند از ترحیل آن قیوم دین
 ہر دو مصرع اخیر و مہملات و معجمات
 مصد رومز الحقایق و فرد علم و بے بدل
 صد سلام از بندہ مسکین و ذر ذریک
 پٹ جناب سید میاں اسد اللہ شاہ منخلص نقد اسان شہر نکر اہا تاریخ جوہر
 مصرع مان مادہ تاریخ جوہر تو عجیب فن سمیت

بر پیر علم انور ماہتاب ۱۳۱۵
 بر طریق از پیر حق استادہ ۱۳۱۵
 مقتدائی عمدہ مستکملان ۱۳۱۵
 بحر عمان خازن علم و عمل ۱۳۱۵
 بیکسان را دستگیر چارہ ساز ۱۳۱۵
 در پناہ دین فضل لایزال ۱۳۱۵
 سرور دنیا و دین عالی قیام ۱۳۱۵
 در کمال الوشد در عالم علم ۱۳۱۵
 شاہ عالم قطب ارشاد و ہدای ۱۳۱۵
 لمحہ نور و خازن علم علی ۱۳۱۵
 ماہ تابندہ سراج الایقان ۱۳۱۵
 کعبہ دل و دستگیری دستگاہ ۱۳۱۵
 کعبہ اشرف و کان محسنات ۱۳۱۵

آہ از ترحیل آن حسن آفتاب ۱۳۱۵
 مخزن اسوار حق دالہ دادہ ۱۳۱۵
 نور یاش قد وہ روشندلان ۱۳۱۵
 در مکنون نقش او نقش ازل ۱۳۱۵
 عیسوی دم کاشف مکتوم رازہ ۱۳۱۵
 باب علم و سماحی کفر و ضلال ۱۳۱۵
 کوکب برج و لایت تاجدارہ ۱۳۱۵
 سرور سر ہند بیان ابر کسوم ۱۳۱۵
 با ایزد وقت صاحب اعتبارہ ۱۳۱۵
 کعبتی شہر عبد رحمان منجلی ۱۳۱۵
 اسطوانہ دین ختم الاولیاء ۱۳۱۵
 خواجہ کونین ارشاد پناہ ۱۳۱۵
 بادشاہ اسلام و کاشف بینات ۱۳۱۵

۱۳۱۵	از سماک آمد مشرف تاسمک	۱۳۱۵	مضی از نور و ملک و ملک
۱۳۱۵	مصدر نور الحق صدر الکرام	۱۳۱۵	نور علمای جهان والا مقام
۱۳۱۵	یا احد اہل شریعت را امام	۱۳۱۵	شیخ مجلس و صاحب ارشاد عالم
۱۳۱۵	سال او فق آن رشع اقتدار	۱۳۱۵	دان بصرع ہملات امی ہشدر
۱۳۱۵	مورد اسرار و سرور کمال	۱۳۱۵	سرور احراز صدر رشح وال
۱۳۱۵	طایم للصدر و مدد راکم	۱۳۱۵	روح سرور و دلجو ارم
۱۳۱۵	بان براری وصل بہر اتقیا	۱۳۱۵	جامع الصناعات گیری پیشوا
۱۳۱۵	یک میفرض ضرب حب دہ سابقا	۱۳۱۵	کن توزع چار چند ہر کلمہ را
۱۳۱۵	زن در اسلام خمسہ عدہ میفرزا	۱۳۱۵	طرح عشرینی نما اے دلکش
۱۳۱۵	قدوة الارشاد و محبوب خدا	۱۳۱۵	گیر ہر مصرع زوصل تہاہ ما
۱۳۱۵	آخرین طرز از حد احقر شنو	۱۳۱۵	عام تولید مقرب راہ رو
۱۳۱۵	مصدر اعطف مکرم مہتدا	۱۳۱۵	شاہزادہ زاد با فیض ہدا
۱۳۱۵	باید اجواد اہدا پاکباز	۱۳۱۵	عمر احلا معلوم مکتوم راز
۱۳۱۵	از فیوض ساطعہ نور ہدا	۱۳۱۵	یاد فایز فیض مصطفوی ہدا

مثنیٰ جامع صنعت جی صفت ہی آھی تہ جی چاہین تہ ان مان حضرت قدس سرہ جی وصال جی تاریخ حاصل کریاں تہ عددان لفظ جا کیدی چٹن سان ضرب کریاں ضرب ایت مہ جو تہ کجی پوء ان کی ذہن سان ضرب کجی ضرب ایت کی وری و پھن ساوید کجی پچیکا پای جی پچ ان کی اسلم (عدہ) سان ضرب کجی پچ ان ضرب ایت مہ شیخ جوڑ کجی تہ وصال جو سال مکتد و۔ ہن طرح تی جناب طریقت مآب مسند آری درگاہ لواری شریف جناب

۵۳	منلا لفظ احمد	۱۳۱۵	لہ ہن صنعت مہ لفظ جامعہ وٹن اتعاقی آھی تہ تہ ہر اگر جا عدد حتی کہ عدد الف
۲۱۳			جو تہی اہو فائد و عمل بود تہی تو پچ جو ٹوکرٹ بدک کیار دہ زیادہ کجی
۲۱۳			بشر طہرک روج ہدی ہدی اہو فائد و تہی تو۔ پچ اہو طریقہ فائین غیر نہایت جی
۲۱۳			چاہل گہ جی تہ ہن صنعت جو مد رھک جی اضافی تی جو ذہن جی ضرب
۲۱۳			بعد حاصل تہی تی۔ حاصل کا سوا ان طرح ہک ذہن مہ پوء ضرب اسلم پچ
۲۱۳			سال اضافہ کرٹ سان وصال ظاہر ٹیڈو۔ ۱۳

میان محمد سعید صاحب تاریخ لکی جہنمی ہرم مصرع جی اذ پھر شین مہ تاریخ تولد ظاہر ٹی ٹی
۶ بکری اذ پھر حضرت صاحب جن جی وصال جی تاریخ ظاہر ٹی ٹی - ان حال جی بیان مہ ہی غزل آہی

غزل بیان حال

ہر یکے طرزِ بلاغت را بگفت
سیر و روزینہ کردنِ تعفیت
یا بشکر خوردنِ صبرستِ جفت
نہ پیاغِ شاعری آگل شکفت
صاف و دُرُود آورِ محفلِ پیشِ مفت
کے بڑا دو کے بختِ کورِ خفت
خارِ غم از صحنِ کاخِ دلِ برفت

ہر یک اذ شعراے در سالِ سفت
لیک طرزِ گفتہ شان باز گفت
یا فدید آوردن و نامِ جدید
اے بیاید تخمِ بہا دن کہ پیش
پچو جامی کن رہا مشو مندگی
بادہ بخش و ساقی دین دل رہا
بین بطورِ نو سعید اشک ویز

تاریخ نئین طرز مہ

دست بوسانِ بلبلش گہراں عشقِ خوشا بانشا
یا سمنِ باغِ نویدی دو حشرِ دلِ ارغوان
غازی حقِ عدل و اجدِ نورِ راسخ و حقِ جان
عشوۂ شد بوش و ردِ پاکشتش در کیاں
زین کہ فرزینِ دم بدستش بیدقِ ارغوان
فیضِ بادی قطبِ اکبر کشت بہ فردر جان
سدہ جو یانِ جانِ شارش خاکِ در و سر جان
عشقِ سازت اندر لہ ویل و صدِ فغان
برودہ میلادِ او خوشی گہ در و حینِ برفوت شا

فضلِ داوودِ بو دعالی خواہد کش ہر بندیا
خاتمِ عالمِ بیامی ساجادہ زہِ سیخ و شاب
کاشفِ قرقانِ حاجتِ سر کھفی را عمید
مہ بخلوتِ اچس زری انما بختی بسوق
چاقِ شطرنجِ تصنیفِ سیریکِ شہِ یادداشت
فخرِ عالمِ جہدِ داوودِ علیہ رحمانِ ظلِ ہو
حقِ بدیادہ فخلصانش خونِ گریانِ فرغِ کار
کبتِ کو بر سرِ نوری خونِ نگوید را رو فاس
دلِ سعیدینِ مصرعتِ ہر شعبِ تولدِ و فاس

کھن فی سیاوت پناہ فدا حسین تاریخ لکی آہی جھن جی ہرم مصرع مان سن عمر ۷۰

۶ سن تولد ۲۴۱۴ ۶ سن وفات ۱۳۱۵ ظاہر ٹی ٹی و ہو ہذا

پاکیزگی آن مطلع سرور لا رقت از جهان
 شاکر امجد چارہ سازی معتدای عارفان
 تاجگذاری ریت ده آن حازن اسرار گنج
 بود مہدی نائب ترع محمد حق شناس
 بدین دین بدرسمار شد صاحب عقل و فہم
 بریدہ و جہی رضی اللہ عنہ عظمای بہا
 الم دافع سرقرقان و نور عدل
 زبدۃ اہل زیادان مورد فیض ولای
 با پدا محبوب قدسی خاص و حمایہ
 بوح مجتہدین پناہ سرسبحان اللہ
 تا اجدد ایم بدات حق نحو لا یزال
 تا ادب این آمدہ رحلت ولادت

وادی بلا ہائی رحلت کرد آن عین الیقین
 بوی احمد سر و ناز مرشد ہر انس و جان
 بزم ریزد کافل و بیاوردین فخر زمان
 زاید و امجد ہمیں نو بادۃ بارخ جان
 عظیم ابجواد ارحم خواجہ بہر بند بان
 محمد ابدی نیکامی مخزن ستر بہان
 علی ابد فیض اعلیٰ عظیمہ دلائل مکان
 احمدی آداب ثانی احمد و کبرائشان
 و محمد محمد فیاض اللہ علیہ البیان
 اطیب امجاد حق بین فاضل مجربان
 جہاد جم اوحد سکندر مدحت و صاف قرآن
 نویاب از جان وداہر مصرع ای ہر و ہا

بیت راقم الحروف جی پاء میان محمد حسین صاحب منخلص بہ سر ہندی تاریخ یکی
 اہی و اہات تاریخ شامل نبذت سنن بدن ی آہی و سپکو بند شامل تبتن ترستن بیفت
 فی آہی فاصل (سنڈی واری) بیت سمیت سپکو بند ان بیت توئی مگر بدن سنیت
 م سنٹ جی عدد پوری مگر ر جی رعایت واسطی یار حق بیت آہن سنڈی واری بیت
 سمیت جملہ ۱۷ بیت ستون بند نید و۔

جہ م تم است کہ ظلمت بر این جہا افگند
 چہ نوحہ و جہ عز او چہ ماتم و چہ غم ست
 یہ کنت است جہ تقمت چہ آفت و چہ بدست
 خردش و جوش جہان بر قیام یوم قیام
 بروی مہ کہ خط نمل از کلف بکشید

چہ ظلمت است کہ تورش در آسمان افگند
 کہ اضطراب قیامت در انش جان افگند
 کہ شور و زلزلہ در قصر کن و کان افگند
 سپہر پر شدہ را بنزد در گمان افگند
 ز گوش جہر کہ در پای اختران افگند

جائز گمہ جی نہ ہر ہرک بند سنڈی واری بیت سمیت اب بیت توئی مگر ستون
 نہ جملہ ۱۷ بیت سنڈی واری سمیت تی ان حساب موجب سنٹ بیت تبتنا مگر کتابہ
 چہس بند ہر نہ چہ بیت ثر نا ان حساب سات جملہ بیت ۵۹ تا تین واللہ اعلم

عصار خط شعاعی ازان بدست نور چه حالتی است موخش که در صوامع قدس	که ظلمت غم خاکش بدیده گال افکند خروش مغلغل در جمیع قدسیان افکند
اگر نه سایه حق سایه در جهان برداشت نه زمان و مکان راه لامکان برداشت	
در بلخ و در دک که حال جهان دگرگون شد فغان که میرنیر سبیر فیض و نقا مجوی علم معارف که کثر فضل و کمال فغان که گوهر کبر حقائق و عرفان زمین بعرش مقدس فرو نیار و سر زجرین لیس سیاه پوش شد جو لیلی گشت ز چشم پای زمین جز به جان جاری است	که جان پاک جهان از جهان بیرون شد افول گشت و چو سایه بجا ک مقرون شد چون گنج در تیر خاک سیاه مدفون شد چو قطره در صدف تیر رفت مکنون شد کنون که در دل وی نور پاک فزون شد ز غم تنفق چو بخون در نشست مجنون شد که رفته رفته در آفتاب منجست چو بخون شد
سزد که افتد بر سنگ شیشه افلاک ملکوبات دو عالم کنند بر سر خاک	
بین که چرخ جفا بشه گرم بیداد است در این چمن گل یی ر عاقبت شکست ز بند غم نمر سرد گشته عقده دل چو چشم خویش ازین غم ملول شد نرگس ز عریکده صد خنده باستی خویش دارد سحاب را ز غمش تا ابد بصد حسرت هرا دگر چه ز عزت هرا ز مزه داشت	نگر که از ستمش عالمی بفریاد است که شل لاله بر او داغ مرگ شهاد است نسانه ایست که گویند سر و آزاد است چو جود خویش پیچ و تاب شهاد است گل است آنکه ازین غم برگ خود شاد است بچشم آب بدل آتش و به لب یاد است کنون ز نظم مرایش جمله انشاد است
فغان و در دک که از آتش شمع وادی طور ز چشم ماستده در پرده خفا مستور	
کجائی ای که بدل بے نور در موفور است کجا است نورانی که چشم خود سبے او گهی است طالع که غارب آفتاب جهان	دن خراب ز جنس غوم معور است چو صبح ما و چو شام فراق بے نور است فغان که مهرم تا رو ز حشر مستور است

<p>چو چشم صبح شب فرقت مہمات آمد از ان ہمیشہ سحر میکند گریبان چاک کشیدنی است مرا بار ہر تاعرصات باختیار اندادیم دامن تو زد دست</p>	<p>پسندم از ہمہ اصوات صوت ناقور است کہ روی روز ز مہماتم چو لیل دیگور است تھان کہ باد گریان ہست و راہ ہم دور است وے بہ خواہش چار بندہ مجبور است</p>
<p>اگر چہ پیش شدہ قاتر فنا و بقا فنائی محض کنون گشت در بقای خدا</p>	
<p>وراثتی حیضہ وصف بہت رفعت شائش رنگکب یارب ملائک بلوحت محفوظ سپہر نامہ بحر خامہ بحر آمہ شود تضار روز ازل تا ابد بخامہ مہر فنائی او بحقیقت بود شناسائی خدا فراز عرش چو صد ہا عود ج کرد آخر زعلم اوجہ نگارم کہ عقل کل صد سال</p>	<p>سوائی حوزہ مدح است قدر و جلال تمام می نشود وصف علم و عرفانش چو جبرئیل طراز و سرایقالش بلوچ چرخ کشد وصف ذوق و وجدانش شدند ز ان ہمہ گرو بیان ثنا خوانش عروج عبد سرانجام شہد رحمانش علوم عقل بمخواند در دبستانش</p>
<p>ز فرقتش بچنان ہست درد و رنج و وعید ز مفارقتش بچنان ہست عیش و عشرت سعید</p>	
<p>مناو سخن ز گستان کہ ضمیر ان رفتہ مراں قلم بہ نکات بدیع سرمبندی نیز از گل کہ سنگفتہ بگلشن طبع سخن چہ پیش کنم در میان آن جمع از ان شدہ ہست دماغ جہان چنین محفل ندید در خور خود کار گاہ دنیا را</p>	<p>بجو خبر ز بہاران کہ ادغوان رفتہ کہ شعر فہم نمازد بہت و نکتہ دان رفتہ کنون ز رنج بران بوستان خزان رفتہ کہ فرق از وسط گاہ و زعفران رفتہ کہ قطب و قبلہ عالم از این جہان رفتہ سیاح خلد از این تیرہ خاکدان رفتہ</p>
<p>حدابہ جنت عدنش حنان مقام دید کہ فکر پیچ بہشتی بگفتہ آن نرسد</p>	
<p>دل و عقل چو نارنج رحلتش در خواست کہ ہر چہ ہست در این حلوہ گاہ کون فضا</p>	<p>ز سوئی عالم بالا چنین حدابہ خواست زبان جملہ بتاریخ رحلتش گویا ہست</p>

<p>ز احقرام دو چند ان نمودش اولی است بفرق او کہ بسی نور بخش من او است بگیر آب بر وزن کہ این علاج دود است بگیر شش شش ار و گریه ایوی ستر است بزن مترس کہ بخشنده گناه خدا است پرس تا نہ لو گوید جواب بے کم و کا است ر و می انور خود باغ خلد را آرا است ز نور قبلہ ما باغ خلد پر زیا است ر سدر روح تو تا خاتم الکلام دعا است</p>	<p>پہ خواستی کہ ز چیزی تو این خبر پرسی پس آن زمان ز کرم تاج اسم ذات اگر ز خواب گران بچ دبدہ نکتاید اگر پیوز بفہد ز ہر چہ مالک او است اگر بماند قبلہ جو برق شعلہ دراو دو گل بدہ پس از این تا شود ز تو خور بصبح جمعہ بر وز دو ذی قدرہ گر آفتاب کنون از حمل بود تا مان ہزارگونہ سلام و دعا ز سر ہندی</p>
--	---

بہار باغ جنان سالِ رحلتش می دان
چو شد ز فضل الہی بہار باغ جنان

چنانکہ گہر جی تہ طہار جامع لاء جو طریقو احقر اخیار کیو آھی اھو ھنن یرح آھی
تہ جنھن نی مان بہ گھرن تہ تارنج محوم کن تہ پھر یا بن ان شی جو عدد پشو کن ۽ تاج
اسم ذات یعنی الف جو عدد و ذلث پوء ان ۾ "آب" ضرتن یعنی لفظ "ب" جی عدد تن
سان ضرب کن۔ ان کان بعد عدد لفظ "چہ مالک دوست" مان چہ چہ و فی باقی جیگی ہی
ان ۾ لفظ "شعلہ" جنھن جو عدد حار سو پنج آھی ضربی پوء لفظ "دو گل" جو عدد و جمعہ جی
یعنی عدد "دو گل" جو ھک سو (۱۰۰) و ذلث جی تہ تان تارنج ظاھر ٿئی۔

دلہ مثلاً لفظ سما ان جو عدد ۱۰ آھن پشو کچی تہ ٿیند و ۲۰ ھک و ذلث سان ٿیند
۲۰ ۳۰ تن سان ضرب کچی ٿیند و ۶۰۹ - ۶۰۶ سان وند پوسین تہ ۱۰ پھیا اھن کی عمہ شعلہ سان پچی
۵۰ - ۴۰ سا ضرب کچی ۱۰ و ذلث پوسین نہ ۱۵۱ تا۔ ھن صفت ۾ عام لفظ یعنی ہر لفظی طریقہ
جاری کیل آھی۔ ہر نی جی پچاء ہر حرف جی تہ بہ سوائے تکدیف جی ذات فی ہی جی پھر گھٹ درجہ
۾ بیٹائی جو عمل جاری آھی۔ ورنہ ٿیڻ، چوڻ، تھوڻ بعد بہ ہی عمل فائدہ ورتڻی ۾ صفت
جو مدد ر ضرب بی آھی جو عدد تن بی آھی جو چہ چہ کید ٿ بعد بی نور ہی چو تہ دفعہ فی چہ
ثابت۔ فی نمائند چھ مان فی ٿیڻ ٿا پوء ان جی ضرب شعلہ کی مگر جی اضافی سان تارنج ظاھر
ٿو کچی جی اھو کنھن کی دقیق نظر آھی تہ اڳیئن صرح تارنج ۾ عی تارنج ھک فاعد ی موجب آھی
اڳیئن نور فی قمر تارنج جہا ۱۰ - ۱۲۔ مثلاً ہر عدد کی جو تصنیف الی ای حد کیل ھو
۽ ۱۰ ھن سان صریح ۾ ان ۾ و ذلث ۱۰ ان مان سا قی کچی باقی عی عدد ۱۰ صریح ۾ ھو کان
۾ و ذلث سا ۱۰ فائدہ ٿا ٿی جتھریک نظر بھان لاء آسا آھی اما ٿلہ ذلث المسخر جی الی مثلاً ذلث ۱۰

قصاحت شعار آخوند لطف علی زادی سهی نمونی تاریخ کی آبی و هو و هدا

اے دای دلم خون شدیں و دردماد
 فریاد که فریادیں مابند از ما
 آیام نشاط و طرب از ما بگذشتند
 صد و ای کزین عالم بگذشتند و پیش
 آن خواجہ ما خواجہ دوران که با شمش
 آن پیشتر و اہل کرامات و کمالات
 از غوثیتش نخلت فرمود عطا حق
 دیدیم نہ عدلیش بر زمین پیچ زمانے
 گلزار جہان داشت بد و آب و نصرت
 زمین دار فناء و قتلش اندوہ بماداد
 پر رسیدم تاریخش برداشته آسے

کو آنکے بھی کرد تر جسم بر عالم
 پیارہ ام اکنون کہ کند چارہ کارم
 اے ہمنفسان وائی کہ ماندم بہا تم
 آن مشفق و آن مرشد ما غوث معظم
 تو عہد رقم ساز و بہ رحمان بکن ضم
 تا بود در اقطاب زمان بود مقدم
 دزد و دیت و نخلت و قیومیتش ہم
 ہم پیر فلک پیر چین دیدہ بود کم
 کز فیض و عطا بود بعالم ہم طرز م
 در خلد بہ تشریفش دوران ہم خوش
 فرمود ہم ہاتھ در دالم غم

۳۱
۱۴
۱۳

پٹ آخوند مذکور ہمایو قطعہ ثانی

ہزار آہ زمین زنج و درد و ملال
 شہر عبد رحمان مولائے ما
 ز نسل مجتد و شہر ملک دین
 زہے جامع علم و رشید و ہدای
 زہے غوث دوران قیوم دین
 طریقت چنان یافت زود تازگی
 ز فیضش جہات جہان بہرہ مند
 دریغا کہ زمین دار نا پایدار
 دریغا کہ بگذشت قیوم دہر
 چہ سازم بیان از غم فرقتش

کہ شد ناگہان ز اتصال انفصال
 بہ معنی و صورت عظیم المثال
 شد از فضل قیوم صاحب کمال
 زہے جامع جہل و کفر و ضلال
 سر جملہ اقطاب و تاج المرجال
 کہ از خواجہ احرار و میر کلال
 چہ شرق و چہ غرب و جنوب و شمال
 نمودہ بدار البقا و تخیال
 قوام جہان گشت از اعتدال
 زبا نم در این گفتگو ہست لال

رسد رحمت از حضرت ذوالجلال
نمودم چو وے در دل خود و خیال
ز دارے بد اوے نمود انتقال ^{۱۹۲۱}
۱۳۱۵

برد حش پیا پی دیو مرقدش
پے سال و تارنج تر حیل و
ز با تف شنیدم کہ با صدق گفت ^{۱۹۲۱}

ایضاً منہ

کہ چہ پیش آمدش مصیبت نو
معدی علم و حلم و خلق نکو
رشدے یافتے جہانے زد
عالمے کرد جان خود بگرد
غوث و قیوم عصر بود شنو
زیبت و رب یافت خلدہ

حال دل با کہ گویم دغیم او
شیخنا خواجہ عبدالرحمان شاہ
ہادی الخلق فی سبیل اللہ
ازے تقد فیض و پیشش
تا کجا و صف او توان گفتن
ناگہان کرد رحلت از دنیا
گفت با تف کہ سال و وصلش

۱۶۳۵
۳۲
۱۳۱۵

قطب و غوث بود بے شک او
۳۲
۱۶۳۵

ایضاً منہ احسن اللہ الیہ

علیہ را بین گرفت اید و بگین
یارب آمد اینچہ برق آتشین
عبد رحمان شاہ قطب الداصلین
شد سوئی وار لبقا رحلت گزین
قالیب بجان جہان شد بعد ازین
حَبْدًا لِنَعْمَ الْمَكَانِ لِنَعْمَ الْمَلِکِینِ
جانم اینجا در فراقش بس حزین
ستیوں و فریاد از اهل زمین
قدوۃ ال امام الحارثین
نیز قیوم زمان را جانشین
پچو اجداد کرامش زیب دین
شش جہت را داشت در زبکین
داز پئے بیچارہ گان جس المستین

راں عم و دردی کہ دارم دل ننگین
سوحث خرمہائے عقل و ہوش را
آہ و احسرت کہ حضرت شیخنا
ناگہان زین دار فانی بے تبات
جان عالم بودہ است آن جان جان
رفتہ و در صدر رحلت کرد جا
وصل عریاں یافت خود آنجا و شا
بین کہ بر فلاک رفت از ماکش
نہ رہہ لسل محمد دالف بود
بود حضرت خواجہ محصوم را
از وجودش مستند و سادداشت
دست فیض عام ادرہم لطف ادا
بود مرا فتادگان را دستگیر

دستِ حق باد بر جانسن قرین حسینو کردم ز جمع مخلصین مفتدا و مرتد و قیوم دین ۳۲۱ قالب بیجان جهان گشت بت بن ۱۳۱۵	بیر زمان ہر ساعت و ہر لحظہ از براتے سال تیر جانش چو مس ہاتف آمد بر کشیدہ آہ گفت سے سر ربیم دگر رہ باز گفت ۱۵۱۵
---	---

ایضاً منہ

آہ و احسرتا و اسفا پیر ما خواجہ عبد رحمان صاحب شریع ہم طریقت دان بنشیند از جعی بنا گاہان روز محمد دیم زذ یفقدہ صحب شد آہ کا دمن امر دارم از دست بخت بد فرما از مکن این دعا من یا کہ شدیم از حبیب خویش جدا بے مثال زمان دلی ہمتا فانر شد صورت و معنی بد لش تازہ گشت شوق گشت عازم بخت الماد زد شدی پیش حل مشکلا دورم از وی نمود و کرد ایجب یا مجب دعوت ما کز پے رحلتش بگو مطلق ۱۴۹	سخت در ماندہ ام بکار خود نور چشم مجدد و فاروق از پے سالکان راہ شہود رخت بر بست زین خراب خود بفر دوس فت خرم و شا چہ کنم آہ بخت دردستم دور گشتم کنون ولی در خوشم آمد سانی و قولش آمد اندر بیار گاہ خدا ۱۱۳۴	جکم چار و دردم بگیا قرۃ المعین عروۃ الوثقی ہم بود و نیز راہ نما مرحل شد بسوی دار بقا منہم ایجا بدر دوح دعا باقضا چارۃ بخیر رضا روزیم کن رفاقتش صمد کہ بخواب از درم سحر گفتا جد ۱۱۳۴ ۱۳۱۵
--	---	---

فضائل پیالہ حافظ یوسف تکتہ ائی کان چند قطعات سراج جالکن تا دھو ہند
در بخادوش از رحلت ولی کامل مقبل
ہر سوئے ہر کوئے ز مردوزن روشن بطیر
بہ تنہا رین بلا پس زمین اند و گن گرد
ہمی غوت الزمان بخاص دوران آمد
رعیم سلوکش مندی شد منہی سادک
سخن گفتن ز توصیف کرا تا تشنہ امکان است
ولا در ماتم ہجر چین مرشد مکمل کن
بر و رجعت مار بج دوم از ماہ ذی قعدہ
دل یوسف جو سال رحلتش دہاتف

ایضاً منہ

در این آون بحکم این دو پاک میان خواجگان با عز مناز گروه سالک از اقلیت است عطا فرمود از فرط عنایت بصرف آنکس که دامانش گرفته رخش پر نور چون خورشید تابان لواء الله را چون گشت مشرق پس ماویج آن قطب المردس	روان شد خواجها ازین علم غا بر سر راه معارف محرم داد مریدان را عقیدت بهتدی مریدان را بهایت فی البیت از مشکبهای دوران باز رسته همیشه در ره طاعت شبان تعلفها همه میرید از آفاق دل یوسف چه کرده انتظار	ولی در ولی ملک دلایت سر قطاب اود ما در زمانه جهان از جود او شادش میامی بزاران غائبان حاضر اند بشرع احمدی ثابت قدم بود مدامش میل خاطر یا خدا بود از این دو افتاد امن نشاند حرد سالی شیر ملک تولی	بدایت بخش احباب عوایت بفیض عام در عالم فسانه رسیده فیض از مر تا بهلمی عطاند زندگی مرده دلا فرای بوعلم و علم در عالم تعلم بود گیم در حجره که در انرا بود بملک سرمدی خود در ارسانه ولی خود ذات حق بگفتا
--	---	--	--

ایضا منته

آه و احمر تاد را در د ا اگر از روی کار لوح تلم ره از شاد یافت زه تیویج هر عیب که آمد اندر دم در سخاوت چون نکته اش را نم رو جمع دیم ز دی قعده	رفت آن راهنمای راه بد بود واقف از اراضی مس دل را نمود بمحو طلا یافت صحت ز علت مرضی بود در یا مثال بحر عطا داشت مند بخت الماوی	آفتاب رشادت و رشا حال عام بکشم باطن بین کار مشکل جمع محتاجان جمع الفیض منبع الحیا چون دلش ز این جهان یوسف با هر مرشد کامل	قطب اقطاب عارف مولا چون کف دست شد عیان او بر سر وفق دل نمود روا بایع الخلق افضل و اعلی مگردا هتک عالم بالا ماش با تعزیت بصبح مسا
---	--	--	---

ایضا منته

رفتد بر و قضای حق تعالی بد لباس مریدان و تلقین جو رحلت کرد آن قطب منور	به دوس برین تدبیر علی او حاصل شده کلامی دل اهل دلالت بگرفت غم جا دی یوسف چو سالش جنت	تقاده دو دمان نقشبندان از مشرق تا بحرب نور فیتو بوده میبای گفتار زن و مرد بگفتا بائی ذوالا شاد دانا	امام الخلق هم شیخ البرا یا رسیده بهجو خود در زیر بالا بسمه اهل جهان خیر دو کلان دا
--	---	--	--

علم میار محمد ابراهیم نقشبندی فتوی کان

ای و که در گذشت سه لم بیان و احمر تا خزان شده سر سبز باغ سالش بر چه جوی رسیدم از گفتادم که و از زیبا چراغ دین

و لعل

دست از عالم کسی کو بود فخر عالمان پیر عمر خواجها در رونق اقلیم مند	سال عاشق در ترو ام عقل گفت با پای بود ده ختم المعانی بنده
---	--

جناب قاضی میان عبد اللہ قیٹ واری فرمایو

از لسی ندوہ و حضرت شہ سید روحی زین	از وفات خواجہ فاطمہ عالم شاہ دین
در نسب آل محمد آفتاب ماہ دین	عارف و کامل مکمل سالک راہ ہدایے
در عبادان گشت داخل نام آن ماہ بین	وہ چہ آمد عبد رحمان خوش مبارک کم شان
بین دو چشمی ہا مرپے صاحب رتہ چین	در ولایت احمدیہ رتہ دی رحمان پست
ختم شد سر این ولایت بر سر این صالحین	شد مجد دین زبان دیگر جگہ و صفات
شد جناب آن غوث اعظم با حبیب و قرین	ماہ ذی حجہ گذشتہ روز یک از حجلہ ماہ
یاد دل خود گفتگو کردم چہ سال بہت این	داغ فرقت شان رسیدہ بر سر جان جهان
شہر روان آن سالک دین سو فردوس	گفت این تارخ بشتو کے بماند دم سلوک
شہر روانہ ہادی دین سوئی فردوس	ہم تارخ وصالش بر کشیدہ آہ روی
از بشارتہائی رضوان اُد خلوا با خالدین	لفظ رو دی در کشید و گفت از د فال زود

وای زان حضرت بی فیض و جود	خلق را رہ ہدایت می نمود	چونکہ رحلت کرد زین دار	شد بفرودس برین وار
رو رو دشمن گشت بر عالم سیار	عقل ہوش از مغروران دور	داغ فرقت گریہ سوزان بہت	جر و صائی بر قصا دیگر چہ بود
سالی رحلت شان ناخبر رسد	گفت دل وای از قصا سرت		

جناب حضرت میان رفیع الدین صاحب سر محمدی فرمایو

ے درخا آن نسہ قلب لقیں	شمع جمع اصفا صفا نگیں	شاہباز ارج برح اہمدا	مہبط انوار غوث الکاملین
صاحب حالات و اسرار عجیب	رونق اہل صفا و شہین	زینت پراولیا و اصفیا	تاج بخش عابدین و سائیں
عبد رحمان شاہ فرخندہ ستر	کامل و اکمل امام المتقین	آن ولی مستعان قیوم حق	رفت زین عالم سو خندہ
ماہ نامان بروج احمدی	نیکل قبوم بدر الو	بود از فیض مجد و منجلی	گویہ درج اعام العارفین
عند لبیب گلشن محصور شاہ	رونق قیوم شد روشن	مثل این ماتم کہ سوزش آتش	دیدہ عالم نہ دیدہ اینچنین
بریکے، رما تم آن ماہ فضل	چشم گریان سینہ بر یاد چین	گفت ہا نف سال و سالن باقی	تور حق گو خواجہ محصور بین

عبد رحمان شاہ فرخندہ ستر	رفت صدا فسوس آن نور، غم
گفت ہا نف سال و صل آن ولی	بار رفیع الدین بگو اقصا نظر

جناب میان فضل حق صاحب سہندی

عیش این دہر دنیا کہ در دست نیست خوردنی
جناب حضرت حواجہ کہ اسمش محمد رحمان بود
برد ز جمعہ از دیقعدہ دویم بود شد روشن
تمامی اقربا در ماتمش و احزان گویان
مرید و مخلصانش ہر کیسہ گریان و نالان
شد در جنت المادوی قریب مصطفیٰ جایش
جناب حضرت خواجہ شفیق و مہربان بود
چو جہنم سال تاریخ وفات حضرت مرحوم
بگفتا قضیہ در وسط مصرع ہفت و آخر

اجل باند پیش لا حق ہمیشہ دل چرمندی
عربی رحمت حق شد ز نقد بر خداوندی
شایان جانب مقصود اعلیٰ بار خاندی
نہ مانده بچکس را صبر و شوق محقق
کہ رفت از محفل مایان جناب پیر سہندی
بفیض معارفش دارند حوران آرد
گرفتہ ماحقیران را ز لطف خود بفرزندی
بجرب رفتہ بودم تا مر و شوم از خردمندی
بشد در دہر دنیا سوئی حق واصل بخوردنی

مولوی میان محمد ہاشم کتکچا بسین داری کان

شد فلک زانندہ در خون شفق
لود خاص حضرت رب الفلک

شد ملک زافسوس بندان دشت
عفو رکھو نارنج او گفتہ ملک

آخوند لطف اللہ جید را آدی کان

بوقت صبح نمودم گذر ز طرف حسن
شکستہ رنگ چمن بود برگ گل افسرد
ز کف نہادہ قدح لالہ از گھڑت
در این تحیرم آن ببلبل حوزین گفتا
عربی رحمت حق نقشبند سہندی
فنا مذات خود بافتا ستدہ باقی
صفای نور رحمت شمع ظلمت دلہا
در آیین زمان کہ در این واقعہ شدم آگاہ
دریغ و آہ کہ ہیرہ کرامت و برکات
بچشم باطن بین جلوہ اش نمایان است

نشست دیدم بر شاخ عندلب حوزین
بر بخت سنبلی از فرق کا کل مشکین
نہدہ گشت قدم و چون کمانچہ چین
کہ کردہ حلت آن مرشد زسان زمین
سفر گزیدہ دار الفنا بخلد برین
وصال یافت بدیدار حق بحق یقین
فرزدوق کلا قلوب را نسکین
فغان و آہ برآوردم از دل غمگین
اخول گشتہ ز چشم جہان ظاہر بین
دے نگردد در چشم کورہ جلوہ گزین

بخاک مرقد پاکش بیایستایم
 بگیرد امن آن رهرو طریق بسین
 بمنزله برسی باسلامت و تمکین
 که جز حقیقت سودت نه بخشد آن و نه
 بمرقدش بزیارت خرام و باس نمکین
 کفارت گناهات می شود زیارت این
 که باطنی تو منور شود بنور یقین
 نشافتم بهزارش من از سیر تمکین
 دعای خواستم و گفتم از پیش آمین
 که یادگار زمانه بود بروسته زبین
 رسید عهد رحمان بخلد گفت چنین

تو چشم باطن بکشا و کن زیارت او
 چو زین سرکه قناییت بروی کن
 تو هر روی دهر و بهنما چنین باشد
 نشین بجمعه مردان حق که حق بینی
 گراز حقیقت خواهی که سود برگیری
 ز روح اطهر او فیضیاب گردی تو
 تو خاک مرقد او کحل چشم بیش کن
 چو این اشارت ازل مرشد معلوم
 چو بر مزار رسیدم زیارتش کردم
 عریق فکر شده لطف بهر تار بخش
 چو از سر و تن پیر رسیدم از سر حرمت

مولوی غلام رسول بختیار پوری کان

گوشت برقع بروی هات و انس و ملک
 نیک از مدح چنین مردان شفا شد
 از طلوعش جمله عالم گشت پر نور و ضیا
 بود و پیر دین و دنیا سرور صاحب دوع
 باطنی عادات شان بروقی احکام حمید
 ماحی بدعات منکر محیی سنن صفا
 نه تفادوت تا بر موشد در سوک راه و
 پشورای واصلان و بهمنائے گریان
 خواجہ عبد رحمان در دو عالم سرور
 گوی قرب حق تعالی کامل برداشتند
 طیر شد طیران عنصر و امی شد صد وای
 جمله عالم گشت پراز ساله و نوحه فغان
 ظل رحمت اینزدی رفت از مقام عالمیا

آه از دیر زمانه آه از جور فلک
 گر چه دانش هست مستغنی از مدح ماد
 سر کبر نور الهی کان شمس اولیا
 ثابت راه شریعت مستقیم صدر نزع
 ظاهر اخلاق شان بدتایج قرآن مجید
 بحر علم ظاهر می بود قلزم حسین خفا
 حوت روح پاک شان بدتایبعت راه شرع
 رهروای سالکان و مقتدای عارفان
 نام نامی اسم سامی آن معظم رهبری
 نسل نامی از محمد الف ثانی داشتند
 کوس رحلت کوفت ملک الملو بهر اهل خدا
 از وقوع قضیه جان کاه این مرشد جهان
 فاته تحفظ الرجال آمد عیان از هر سان

شمس جریح معرفت بد کو کلب عالیجناب
مرجا خوش آمدی آمد نیدار و دسیان
گرچه روز حسن یا مت از یزدان عیثه و ضیہ
قبلہا شد سوخته از فرقت مرشد زمان
روز رحلت را چو جستم از دل برد در سن
دو یکی بود از مددی قعدہ سال خمس و
بامردان طالبان زیر قبض نقشبند
گرچه رمب از مادک ما آن شرع الیہ
ہم مزارش باسدان یک و دوشہ خطیر
کلب باب عالی مرشد تہم از دیار
گرچه زمین اقوال ناخص شمرم متفعل

المصیبتہ واقعہ کما وارث یا نجیب
ہر قدم من تدحلی دوشہ خلد و حیان
یک از پاس لقایش گشت قلم غایب
نعم اجر لصابرین آمد عزائے صابران
عید الایام گشتہ روح اقدس را چو جستم
الف و سہ صد شد ز ہجرت سرور احمد
ہست ما را عتبہ اولاد پاکش فیض مند
ہست ما را عروہ لوثقی بجایش دو گہ
شد ستارت من و ایمان از یاد نگہ
شد ہمین فحوی را عفو خطا بایہ بدل
یک این ما وارادت گشت دزدن

ولہ

مقندائے زمان عالی جاہ
چونکہ بر شان رسید حکم قصا

فیض بخشندہ عبد رحمان شاہ
شد ندا حصلا مقام رضا

۱۳۳

۱۵

مولوی میان عبد القیوم مجتہد پوری کا

صد آہ از دور فلک صد آہ از جور جہاں
نشد در سروردی حزمی بہتاب انور بر زمین
عشق را دل چون سینہ بر آتش بھران کنند
دوڑے ز درج معرفت اختر درج مکومت
عالم رفیضش بہر در زیش منوہ جوی قمر
ما ہے شب بخور را را حم دل بہجور را
ز افراد عالم مجتہد مقول در گاہ خدا

کان جان جانان زمان مستور گشت از دیدن
دل بند عالم مجتہدین آن مازنین ذاکرین
آن مرہم بہر درد مند کحل الحوائج عاتقان
گوہر زکان مرحمت بود آن تہ بہر مقبلان
مشق تراز مادر پدر اکرام بخش بیکساں
کنز میر مسنود را آن خوشترین مکرمان
رنگش زرنگ مصطفیٰ آل موصی ہر انصاف

بلہ معلوم ہوگی نہ صہ جاء فی ہن یا صہ جاء منظرہ صی مؤلف فی بیت صاحب زادہ بی قہر بقہ
نکبیا آتھن جلتھن نہ بی جاء و صہ آتھن صی داخل نہ کیا و یا۔

آن کاشف اسرار نقیبن ثابت قدم براه
 آن مطلع انوار حق آن مشرق اسرار حق
 آن رہنما راه حقیق آن رہبر و طریق
 گسترده بودش فیض عام بر کس نعمت خورد
 در گیش چون بیت الحقیق بر کس ناکس بد
 گل بود از چمن عمر اشجار فیضش بر سر
 ہم از مجد و مشربش از لوح حنیف مدتش
 رحمان ز بس عبدتش بخشید تاج حشمتش
 اسمش مقود جان و تن و در زبان انجمن
 چون نور بخش آفتاب از نور اسمش نوریا
 آمد چو در نظرش قفس این کلمه پر خورشید
 روز جمعه آمدند املاک اجل گردش صدا
 دویم ز ذبقعه چنبن افتاد ماتم در زمین
 پاتق ز سال این خبر روشن بگفتا چون
 سر چند اعدادش بکن روی بد و نا بکن
 اعداد با قیامده را مثل این بحر خادہ
 پس تاج را دامن بر او افزای ناگردد دار
 دیگر لب جاذب مرا ز ساش این داده صدا
 بیجہ عبد قیوم افتاده در دام بموم
 ملک حد کردش صدا کا در غم او مبتلا
 یابی خلاص از غم الم بخش نجات از ہر

بر مسند عزتین از کار دیا بر کمر آن
 او از ہمہ برده سیی آن برگزیده غلام
 آن موصی از ہر طریق بر خوردہ بحر صا
 انس و جنش در حکم رام از فصل بود سا
 بے راہ را رہبر و فقی گمراہ را علم و نشان
 تخلص بخش بر تکر جبارہ نما بے چارگان
 ہر جا محلے منقبش آن شاہ سرتاج زمان
 تحف مزین حکمتش آن پستوائے خائفان
 حر ز دل اہل زمین آن فیض بخش ناکس
 عالم بگشت و کامیاب آن سرور صاحبان
 ہر کس بماندہ در ہوس انداخت رخت
 جامع بشو سوئے خدا ایسے بہترین و اصلان
 ہمدم بگریان و حنبن آمد خلعتی در نغان
 ہر چیز مصدق آن تکر منظر و اہر جنسان
 اکرام در ضحش بکن تقییم بر اسرار
 کن کمان عدد بر خواندہ را انداخت ضرب
 ساسن بخوبی طرز نو بے رنج گرد در عیان
 کو مظہر اعطائیا آن مقدماتی عارفان
 لشکر غمش کردہ بمجوم میدید سوی آسمان
 خاک ضربش و تبا کن در دہنم خود روا
 بر خوان دعالیہ درد و غم بر روح ناگس

ہی حقیقت گجھی نہ رہی نہ حضرت صاحب جن جی دفات جون تار بخوب
 جبکی ہن کتاب اندر لکون ویون آہن آہن کان سوا و بین گہش مخلص
 جیون آہن آہن سپنی مان صر اسعاس علی جی نار یخ اسر دو رہان و نما

موترون فرمائی آھي ۽ ٻي تاريخ سنڌ بيت کن محمد صالح نالي، صا زجهو
 واري تحریر ۾ آندي آھي ۽ ٻي تاريخ ميان گل محمد رند تمام ڊگهي قصيد
 جي صورت ۾ قريب سويين جي ٿيندي، لکي آھي - جن هن انهن ميني پتري
 جو ڪتاب ۾ داخل ڪرڻ ڊيگه جو سبب آھي ۽ اھي تاريخون تصحيح طلب آھن ۽ هن
 في الحال جيڪي تاريخون ڪتاب ۾ ذڪر ڪيون وئون آھن انهن تي اڪثافا جي ڪفا
 ڪئي وڃي ٿي - هن کان بعد ڪا منظوم تاريخ هن ڪتاب ۾ لائق داخل ڪرڻ جي بھي
 نٿا ٿي، الله تعالیٰ لاحق ڪئي ويندي -

تقریظ خادمہ احقر لاجلہ فنداری مھمندي نقشبندیہ پنھنجي تاريخ ۾ اعلیٰ طريقي

۱۲۴۰ھ	۱۲۴۰ھ
ادب دین سنیش ظہر دین ظہور	نقل حریح غم دین جوان در این دور قہور
فتح بدعت کہ نماید کہ جهان پر شور	صورت ظنیر و زہور شدہ بہ زہور
سخن صق و پانی شدہ چون نکتہ طور	رض و الحاد و خروج بہت ہر جانگور
یادی و آمر معروف بنزدیک و بدور	بود حصرت کہ ہمہ بہرت او نور بنور -
ان سبب رحلت زخم دل و زخم صد	حدقہ باصرہ خونہ بن مسلمان غور
علم و تقویٰ بچو دش زہان کردہ عبور	ورع ہر عمر و رش ز چٹان کردہ مرور

سند سند و حیرسان مشہد ہند و عرب
 ہر مسلمان اذ آن آمدہ در شور و غیب

پور و تیو ڪتاب ترجمہ انیس المریدين

تاریخ ۲۳ صلا المظفر سنہ ۱۲۴۰ھ مطابق ۱۹۱۵ء

سنہ ۱۹۱۵ء روز خمیس

ڪتبھ احقر العباد احقر

نور احمد عفا عنہ الصمد

سومر و نسائی نقشبندیہ

مدیر مدرستہ
 دیہات شریف

مناجات

بد سراگاہ قاضی الحاجات بتوشل مشائخ نقشبندیہ و سلسلہ
حضرات مجددیہ انرا حضرت صدیق اکبر رضی اللہ عنہ
تا حضرت خواجہ محمد حسن جانا سر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حمد اول و جوان تر بقا العلاجی واسطی	شکر بیحد خالق ارحم و وسیع واسطی
یو و جوان دل جانانک تک صلواتون و سلام	سید الکونین ختم الانبیاء واسطی
تکریم مونس فی خدا یا مصطفیٰ واسطی	حضرت صدیق اکبر با صفا و واسطی
برک سلامت دین و ایمان و جوای خدا	حضرت سلیمان قاریس پارسا و واسطی
نیک کر قسمت اساجی و سعادت و نصیب	حضرت قاسم امام الاقطاب و واسطی
صادق شاکر و نهجوالہ العالمین	جعفر صادق امام الاطیاع و واسطی
کر زیادہ دین و ایمان اسلمو بالیقین	بایزید یوسطامی پیشوا و واسطی
بولحسن سوخار قانی شهر جوساکن	صاحب کشف و کرامت مقتدی واسطی
حضرت شہ ابو علی عالی حسب عالی نسب	صاحب علم و عمل نور الہادی و واسطی
حسن ظاہر حسن باطن شیخ یوسف و	ذی اسانکی حسن بی ان مہ ایقانی واسطی
عبد خالق غجدانی هو امام العارفین	خلق جو رہا یثو خاص و خلی و واسطی
محرقت نہجی عطا کر و محبت و نصیب	پیر کامل عارف راہ الہادی و واسطی
نیک بختی کر عطاء عاقبت محمود کر	حضرت محمود شاہ اصفیای و واسطی
سلسلہ جو پیر کامل ہو علی را میتنی	حضرت بابا اسماعیل با صفا و واسطی
پیر پیرن جو و دو و سید میر کلال	کم کنند و کنیا رکوی ریای و واسطی
نقشبندی نقشبندی ہو بہاء الدین و	تہن کیو روشن طریقہ الہادی و واسطی
دل و ذکر حق جو چو چو رہا ہر و	حضرت یعقوب چراغی پیشوا و واسطی
بند نفس و قید شیطان کان خدا آزاد کر	خواجہ اعجاز شاہ ری ریای و واسطی

نرا خدا تقویٰ طہارت علم و حلم و حیا
 کربلا باللہ نام و صرف فانی غیر کان
 جنہن کیوس روشن شریعت و طریقت و
 تری اسانکی یا الہی تون گناہن کان پناہ
 رنگ اسانکی دین و ایمان جو تری ای خدا
 شاہ اسماعیل جوہر صاحب تقویٰ عجیب
 خواجہ معصوم ثانی شہ غلام محمد لی
 دل اسانچی صاف کرے رنگ ظلمت دور
 شاہ فضل اللہ جو تیو فیض جاری سند
 حضرت شہ عبد تیو مہر افکن جو چا
 حضرت شہ عبد الرحمن ہو سراج اللہ
 ہوا ابو پیر اسانجو مخلصن فی مہربان
 ہیترن پیرن و لیز کی الہ العالمین
 آگیا پیکارے بد کار دای و بی عمل
 نفس پیر و بری اثر کماہل کمینہ آھیان
 نا امید کامی ای شاہ آغا شاد
 سب مرادون پور یون کرے دعا تون
 اہل و اولاد اسانجو شاد کر آباد کر
 پیر مرک یاربت اسانجو رنگ ناموس
 سب مریدن مخلصن کی رک سدا ای
 آفتون سب دور کرے گھر سنگ محمور
 مشکلات آسا کرے دشمنن کان تری نیا

نرا خدا و درویش خولہ کنایہ واسطی
 شیخ عید الباق باقی بقا جی واسطی
 تہن مجد دالف ثانی مقتدا جی واسطی
 خواجہ معصوم اول حق نمائی واسطی
 صبغۃ اللہ شاہ بی رنگ وریا جی واسطی
 جنہن کئی قربان نجاستہن جاندا جی واسطی
 صاحب فیض کرامت با صفا جی واسطی
 شہ صفی اللہ امام الاصفی جی واسطی
 فضل کر یاربت اسان کی اولیاء جی واسطی
 صاحب علم و عمل فیض و عذری جی واسطی
 آفتاب معرفت نور الہدی جی واسطی
 حضرت خواجہ حسن جارہ ناما جی واسطی
 تنہی در پی مائد اندما التجا جی واسطی
 کو نہ کیو مرمون عمل خالص جی واسطی
 تری مون کی توفیق تون حمد و ثناء جی واسطی
 فضل ہن جو آھی دافع ہر بلا جی واسطی
 تنہی رحمت آھی واسع ہر گدائی جی واسطی
 اہل بیت مصطفیٰ خیر الوری جی واسطی
 فاطمہ بنت البقی خیر النسائی جی واسطی
 غازیں بدر و حنین و کربلا جی واسطی
 و دل سندن مسرور و محرم و ثناء جی واسطی
 حرمت شیر خدا مشکل کشا جی واسطی

بسم اللہ

۲۶ رجب المرجب ۱۳۱۶ھ

مقبرہ شریف حضرت خواجہ عبد الرحمان جان حضرت خواجہ محمد حسن جان
حضرت شاہ آغا و حضرت خواجہ غلام عباس جان